

**VII Raport z monitorowania bieżącej
sytuacji gospodarczej w sektorach –
badania 2016-2018 –
komponent mikroekonomiczny**

Autorzy:

Kamil Fijorek¹

Jarosław Kaczmarek²

Konrad Kolegowicz³

Projekt badawczy pn. „Monitorowanie bieżącej sytuacji gospodarczej w sektorach – badania 2016-2018”,
współfinansowany z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach poddziałania
2.4.2 Programu Operacyjnego Inteligentny Rozwój.

¹ (dr) Katedra Statystyki, Uniwersytet Ekonomiczny w Krakowie.

² (dr hab., prof. UEK) Katedra Ekonomiki i Organizacji Przedsiębiorstw, Uniwersytet Ekonomiczny w Krakowie.

³ (dr inż.) Katedra Ekonomiki i Organizacji Przedsiębiorstw, Uniwersytet Ekonomiczny w Krakowie.

I.	SYNTEZA WYNIKÓW BADAŃ W OBSZARZE MIKROEKONOMICZNYM	8
1.1.	ZMIANY STOPNIA ZAGROŻENIA UPADŁOŚCIĄ – BIEŻĄCY OKRES ANALIZY I PROGNOZY	10
1.2.	ZAGROŻENIE UPADŁOŚCIĄ W DZIAŁACH PKD	15
1.3.	ZRÓŻNICOWANIE REGIONALNE STOPNIA ZAGROŻENIA UPADŁOŚCIĄ	21
1.4.	ZBIOROWOŚĆ PRZEDSIĘBIORSTW, ICH POTENCJAŁ I WYNIKI FINANSOWE	23
1.5.	SPRAWNOŚĆ I EFEKTYWNOŚĆ FUNKCJONOWANIA PRZEDSIĘBIORSTW	24
1.6.	POSTĘPOWANIA UPADŁOŚCIOWE PRZEDSIĘBIORSTW	27
II.	RAPORT Z BADAŃ W OBSZARZE MIKROEKONOMICZNYM	30
1.	ANALIZA STANU I ZMIAN STOPNIA ZAGROŻENIA PRZEDSIĘBIORSTW UPADŁOŚCIĄ	30
1.1.	WIODĄCE KIERUNKI ZMIAN STOPNIA ZAGROŻENIA UPADŁOŚCIĄ	30
1.1.	ZAGROŻENIE W UJĘCIU OCENY POZIOMU OGÓLNEGO – PROGNOZY I SCENARIUSZE	31
1.2.	ZMIANY STOPNIA ZAGROŻENIA UPADŁOŚCIĄ W UJĘCIU RODZAJÓW DZIAŁALNOŚCI	34
1.3.	ANALIZA ZAGROŻENIA W UJĘCIU WIODĄCYCH SEKCJI PKD	36
1.4.	STATYSTYKI OPISOWE PRZEKROJU SEKCJI PKD	38
1.5.	ZMIANY STOPNIA ZAGROŻENIA UPADŁOŚCIĄ – ANALIZA WEDŁUG KLAS PRZEDSIĘBIORSTW	47
1.5.1.	Przedsiębiorstwa małe	47
1.5.2.	Przedsiębiorstwa średnie	52
1.5.3.	Przedsiębiorstwa duże	56
1.6.	ANALIZA ZMIAN STANU ZAGROŻENIA UPADŁOŚCIĄ PRZEDSIĘBIORSTW WEDŁUG DZIAŁÓW PKD	60
1.6.1.	Przedsiębiorstwa ogółem	60
1.6.2.	Przedsiębiorstwa małe	72
1.6.3.	Przedsiębiorstwa średnie	81
1.6.4.	Przedsiębiorstwa duże	91
1.6.5.	Charakterystyka wybranych obszarów zagrożenia upadłością – działy PKD	101
1.7.	ANALIZA ZMIAN STANU ZAGROŻENIA PRZEDSIĘBIORSTW UPADŁOŚCIĄ W UJĘCIU REGIONALNYM	112
2.	ANALIZA ZJAWISKA UPADŁOŚCI PODMIOTÓW GOSPODARCZYCH W POLSCE	118
	ZAŁĄCZNIK A. ANALIZA ZMIAN LICZBY, POTENCJAŁU, WYNIKÓW I EFEKTYWNOŚCI PODMIOTÓW GOSPODARCZYCH W POLSCE	123
A.1	ZBIOROWOŚĆ PRZEDSIĘBIORSTW, ICH POTENCJAŁ, WYNIKI FINANSOWE, EFEKTYWNOŚĆ I SPRAWNOŚĆ DZIAŁANIA	123
A.2	KLUCZOWE CHARAKTERYSTYKI KLAS WIELKOŚCI PRZEDSIĘBIORSTW	131
	ZAŁĄCZNIK B. METODY ANALIZY STOPNIA ZAGROŻENIA UPADŁOŚCIĄ – UWARUNKOWANIA, KONSTRUKCJA, INTERPRETACJA	149
B.1	CEL I PRZEDMIOT BADAŃ W ZAKRESIE SWO W OBSZARZE MIKROEKONOMICZNYM	149

B.2	ESTYMACJA MODELI PREDYKCYJNYCH I PROGNOZOWANIE STOPNIA ZAGROŻENIA UPADŁOŚCIĄ	153
B.3	ZASADY KLASYFIKACJI DZIAŁÓW PKD W ZAKRESIE ZAGROŻENIA UPADŁOŚCIĄ	162
	SŁOWNIK POJĘĆ I TERMINÓW	166
	SPIS TABEL	172
	SPIS RYSUNKÓW I MAP	174

CZĘŚĆ I

1.1. ZMIANY STOPNIA
ZAGROŻENIA UPADŁOŚCIĄ –
BIEŻĄCY OKRES ANALIZY
I OCZEKIWANE ZMIANY

1.2. ZAGROŻENIE
UPADŁOŚCIĄ W DZIAŁACH PKD

1.3. ZRÓŻNICOWANIE
REGIONALNE STOPNIA
ZAGROŻENIA UPADŁOŚCIĄ

1.4. ZBIOROWOŚĆ
PRZEDSIĘBIORSTW,
ICH POTENCJAŁ I WYNIKI
FINANSOWE

1.5. SPRAWNOŚĆ
I EFEKTYWNOŚĆ
FUNKCJONOWANIA
PRZEDSIĘBIORSTW

1.6. POSTĘPOWANIA
UPADŁOŚCIOWE
PRZEDSIĘBIORSTW

SYNTEZA WYNIKÓW BADAŃ

W OBSZARZE MIKROEKONOMICZNYM

I. SYNTEZA WYNIKÓW BADAŃ W OBSZARZE MIKROEKONOMICZNYM

Celem badania kondycji ekonomiczno-finansowej przedsiębiorstw w komponencie mikroekonomicznym jest ujawnianie symptomów pogarszającej się sytuacji ekonomiczno-finansowej przedsiębiorstw, wraz ze wskazaniem wielkości i obszarów zagrożenia upadłością⁴. Dla potrzeb identyfikacji stanu przedsiębiorstw zbudowano modele predykcyjne, opisujące związek między wielowymiarowym stanem wskaźników charakteryzujących kondycję ekonomiczno-finansową przedsiębiorstw a prawdopodobieństwem ich upadłości.

Przyjęte definicje uznają przedsiębiorstwo za upadłe, jeżeli bez zewnętrznej pomocy nie jest ono w stanie samo kontynuować działalności – skutkuje to wycofaniem się przedsiębiorstwa z aktywności gospodarczej – jest to upadłość ekonomiczna (upadłość *sensu largo*). W podejściu ekonomicznym mieści się ujęcie prawne upadłości (upadłość *sensu stricto*), tzn. postępowanie upadłościowe przewidziane w przepisach Prawa upadłościowego i naprawczego, prowadzone przez sąd powszechny w stosunku do przedsiębiorstwa – dłużnika (zwanego „upadłym”), które stało się niewypłacalne.

Zakres podmiotowy badań dotyczy jednostek statystycznych, zaliczanych – zgodnie z definicją statystyki publicznej (GUS) – do sektora przedsiębiorstw niefinansowych. Wyróżnionymi w analizie klasami wielkości są przedsiębiorstwa małe (10–49 pracujących, periodyzacja półroczna), średnie (50–249 pracujących, periodyzacja kwartalna) i duże (250 i więcej pracujących, periodyzacja kwartalna). W zakresie rodzaju prowadzonej działalności wyróżnione zostały trzy grupy przedsiębiorstw: produkcyjne, handlowe i usługowe.

Realizacja badań stopnia zagrożenia przedsiębiorstw upadłością jest determinowana szeregiem czynników, a podstawowe znaczenie ma zasilenie informacyjne. Całość prac analitycznych będących podstawą wnioskowania i budowania ocen, została obecnie oparta na indywidualnych bazach danych, opracowanych i przetwarzanych z zachowaniem zasad tajemnicy statystycznej (dane pierwotne, indywidualne), pochodzących ze statystyki publicznej (GUS w Warszawie) oraz na zbiorach niepublicznych.

Istotną wartością prowadzonego badania jest zbudowanie i wykorzystanie unikatowych w skali kraju modeli regresji logistycznej, których miarą jest stopień zagrożenia upadłością (MW). W wyniku zastosowania oszacowanych modeli regresji logistycznej uzyskuje się indywidualne dla każdego przedsiębiorstwa objętego badaniem, ustalone w warunkach bieżącego okresu badawczego (zgodnego z okresem danego raportu badawczego) i bieżącego stanu kondycji ekonomiczno-finansowej przedsiębiorstw, wartości prawdopodobieństw wystąpienia stanu upadłości w perspektywie jednego roku. Agregacja indywidualnych prawdopodobieństw jest podstawą wyznaczenia wartości odsetka upadłości przedsiębiorstw, skalowanego względem liczby sądowych postępowań upadłościowych.

Stosowane miary w postaci stopnia zagrożenia upadłością (MW), odsetka sądowych postępowań upadłościowych (OU) i branżowego barometru upadłości (BBU) są sprowadzone do wspólnej podstawy koncepcyjnej i skali wartości, będąc właściwymi dla analizy zjawiska upa-

⁴ Opracowanie stanowi kontynuację serii publikacyjnej obejmującej „Raporty z oceny stopnia zagrożenia przedsiębiorstw upadłością – komponent mikroekonomiczny (I–XIV)” przygotowane w ramach projektu PARP „Instrument Szybkiego Reagowania” (www.isr.parp.gov.pl/monitoring-zmiany-gospodarczej/raporty-z-badan).

dłości *sensu stricto*. Prezentacja wartości miary stopnia zagrożenia upadłością (MW) oraz odsetka upadłości (OU) dokonywana jest z zastosowaniem przeliczenia na 10 000 przedsiębiorstw (skala ilorazowa).

Dla oceny stopnia zagrożenia upadłością, na poziomie ogółem, rodzajów działalności oraz sekcji PKD, przyjęto trzy jego stopnie: od 0 do 160 – poziom niski (akceptowalny), powyżej 160 do 200 – poziom ostrzegawczy oraz powyżej 200 – poziom wysoki. Prognozowanie wystąpienia sytuacji zagrożenia upadłością objęto zmienne opisujące kondycję ekonomiczno-finansową przedsiębiorstw, wykorzystywane następnie w estymowanych modelach regresji logistycznej⁵.

Podlegające analizie wyniki oszacowania stopnia zagrożenia upadłością zostały obliczone na wielkościach indywidualnych dla zbioru przedsiębiorstw niefinansowych o liczbie pracujących od 10 osób (41 490 podmiotów ogółem w I p. 2018 r., w tym: 25 199 małych, 12 922 średnich i 3 369 dużych)⁶.

**Zakres
i struktura
badań –
uwagi
porządkujące**

- podmiot badań – przedsiębiorstwa niefinansowe o liczbie pracujących od 10 osób, które złożyły obowiązkowe sprawozdanie statystyczne (oznaczane jako F–01/–01 oraz F–02 i SP),
- struktura podmiotu badań – klasy wielkości przedsiębiorstw:
 - małe
 - średnie,
 - duże,
- struktura przedmiotu badań:
 - rodzaje działalności: produkcja, handel, usługi,
 - wybrane sekcje PKD – górnictwo i wydobywanie, przetwórstwo przemysłowe, wytwarzanie i zaopatrywanie w energię el., gaz itd., budownictwo, transport i gospodarka magazynowa, informacja i komunikacja,
 - działy PKD (05–96),
- bieżący okres analizy: II kw. 2018 r./I p. 2018 r.,
ujęcie retrospektywne: I kw./I p. 2007 r. – II kw. 2018 r./I p. 2018 r.,
ujęcie prospektywne: III kw. 2018/II p. 2018 r. – II kw. 2019 r./I p. 2019 r.,
- metoda oceny stopnia zagrożenia finansowego kontynuacji działalności i upadłości przedsiębiorstw – logitowe modele predykcyjne (MW),
- metoda klasyfikowania i porządkowania działów PKD względem stopnia zagrożenia – syntetyczna miara oceny (MSO).
- zakresy referencyjne stopnia zagrożenia upadłością (ogółem, rodzaje działalności, sekcje PKD):
 - od 0 do 160 – poziom niski (akceptowalny),
 - powyżej 160 do 200 – poziom ostrzegawczy,
 - powyżej 200 – poziom wysoki,
- zakres oceny zjawiska upadłości przedsiębiorstw w ujęciu prawnym: liczba, odsetek i rodzaje postępowań.

Powyższe uwagi znajdują swoje rozwinięcie w załączniku B „Metody analizy stopnia zagrożenia upadłością – uwarunkowania, konstrukcja, interpretacja”.

⁵ Zagadnienia te są także przedmiotem omówienia w załączniku B, zamieszczonym na końcu opracowania.

⁶ Badanie dotyczy przedsiębiorstw, które złożyły obowiązkowe sprawozdanie statystyczne F–01/I–01, F–02 i SP.

1.1. ZMIANY STOPNIA ZAGROŻENIA UPADŁOŚCIĄ – BIEŻĄCY OKRES ANALIZY I PROGNOZY

Wykonane analizy zmian stopnia zagrożenia upadłością przedsiębiorstw według rodzaju działalności, wybranych sekcji PKD (działów gospodarki narodowej) oraz klas wielkości są podstawą podtrzymania **ostrzeżenia** w zakresie stanu kondycji finansowej analizowanego sektora przedsiębiorstw. Sytuacja jaka zaistniała w I p. 2018 r. opisana jest wzrostem zagrożenia, zarówno w stosunku do poprzedniego półrocza, jak co istotne – także w stosunku do analogicznego okresu ubiegłego roku. Stopień zagrożenia krytycznie zbliżył się do progu wyznaczającego wysoki jego poziom oraz punktu kulminacyjnego (I p. 2013 r.). Prognozy krótkoterminowe określają trend dalszego wzrostu zagrożenia. Na tę ogólną konstatację składają się szczegółowe ustalenia podjęte w ramach analizowanych przekrojów⁷ (rys. 1).

W I p. 2018 r. **przedsiębiorstwa małe** ogółem odnotowały znaczący wzrost stopnia zagrożenia upadłością – zarówno do okresu analogicznego, jak i do okresu poprzedniego. Spowodowane to było niekorzystną sytuacją w usługach⁸. Ogólna ocena przechodzi z neutralnej w kierunku możliwego wzrostu zagrożenia. Występują okresowe, dość znaczne wahania wartości stopnia zagrożenia. Możliwa jest ponowna zmiana fazowości – korzystniejsza sytuacja przypadła dotychczas na pierwsze półrocza roku. Prognozowany jest do I p. 2019 r. dalszy wzrost zagrożenia.

Przedsiębiorstwa średnie ogółem wykazały wzrost zagrożenia, zbliżając się do jego poziomu wysokiego i punktu kulminacyjnego (I p. 2013 r.). Ogólna ocena przyjmuje wydanie ostrzeżenia, głównie z powodu sytuacji w usługach. W I kw. 2018 r. obniżenie zagrożenia jako krótkookresowa stabilizacja, z wartościami stopnia zagrożenia nadal bliskimi progowi poziomu wysokiego. Występują okresowe, dość silne wahania w usługach i handlu, co przy ich niskiej amplitudzie w produkcji, przenosi się na poziom ogółem. Oczekiwane jest w okresie III kw. 2018 r. – II 2019 r. zmniejszenie średniego rocznego stopnia zagrożenia.

Przedsiębiorstwa duże w I p. 2018 r. opisuje wzrost stopnia zagrożenia upadłością w stosunku do analogicznego okresu ubiegłego roku, a jego poziom (ostrzegawczy) wykazuje słabą długookresową tendencję wzrostu. W II kw. 2018 r. wzrost zagrożenia r/r spowodowany zmianami w produkcji i usługach. Ogólna ocena jest negatywna, z wartościami zbliżającymi się do progu wysokiego stopnia zagrożenia. Wpływ na taką sytuację ma głównie działalność usługowa. Oczekiwane jest w okresie: III kw. 2018 r. – II 2019 r. zwiększenie stopnia zagrożenia (rys. 1).

Podtrzymanie ostrzeżenia w zakresie stopnia zagrożenia upadłością.

W małych – możliwy wzrost zagrożenia po stabilizacji.

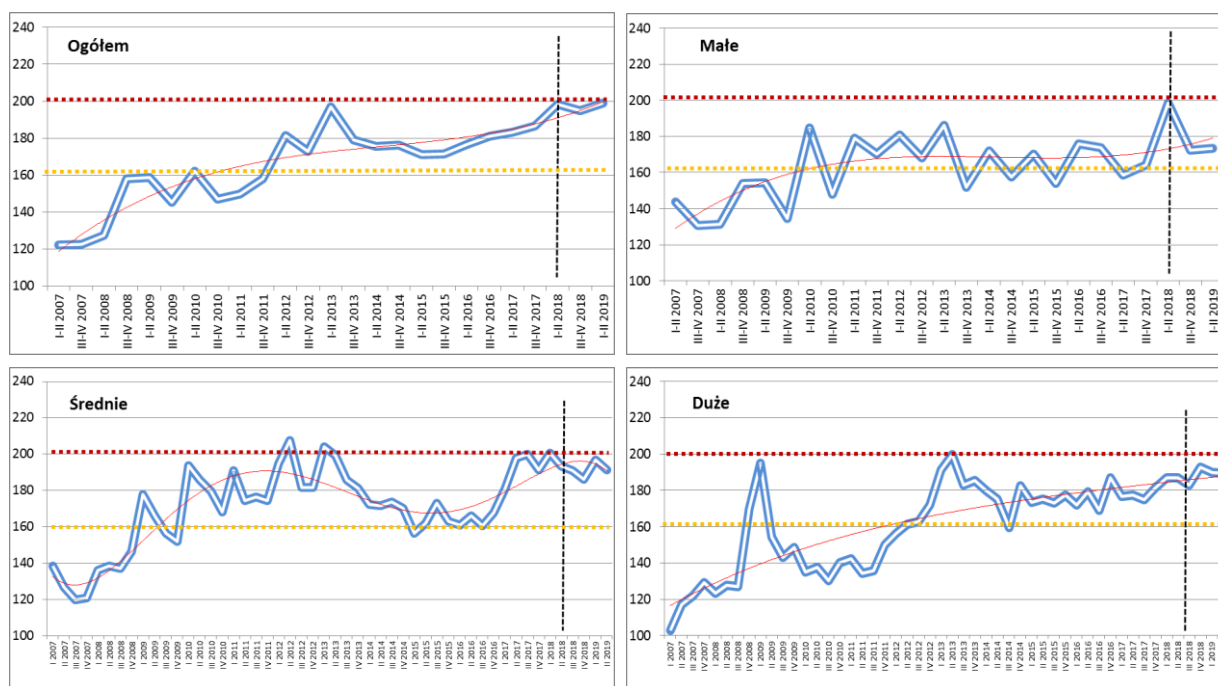
W średnich – możliwa poprawa. Zła sytuacja w usługach.

W dużych – oczekiwany wzrost zagrożenia.

⁷ Szczegółowe analizy i wnioskowanie ze sformułowaniem ocen dotyczących poszczególnych klas wielkości przedsiębiorstw według rodzaju działalności oraz wybranych sekcji PKD (działów GN) zawarto w dalszej części opracowania – Raportie z badań w obszarze mikroekonomicznym. Przedstawiono także podstawowe założenia oceny stopnia zagrożenia, istniejące uwarunkowania jej przeprowadzania oraz zakres możliwych porównań.

⁸ Ogólna ocena rodzajów działalności wymaga odwołania się do ocen sekcji PKD (poziom ogółem i klas wielkości).

Rysunek 1. Kształtowanie się stopnia zagrożenia upadłością przedsiębiorstw w okresie I p. 2007 r. – I p. 2019 r./ II kw. 2019 r. ogółem oraz według klas wielkości przedsiębiorstw (scenariusz neutralny)

Uwagi: wartości referencyjne: poziom ostrzegawczy – żółta linia kropkowana, poziom wysoki – czerwona linia kropkowana.

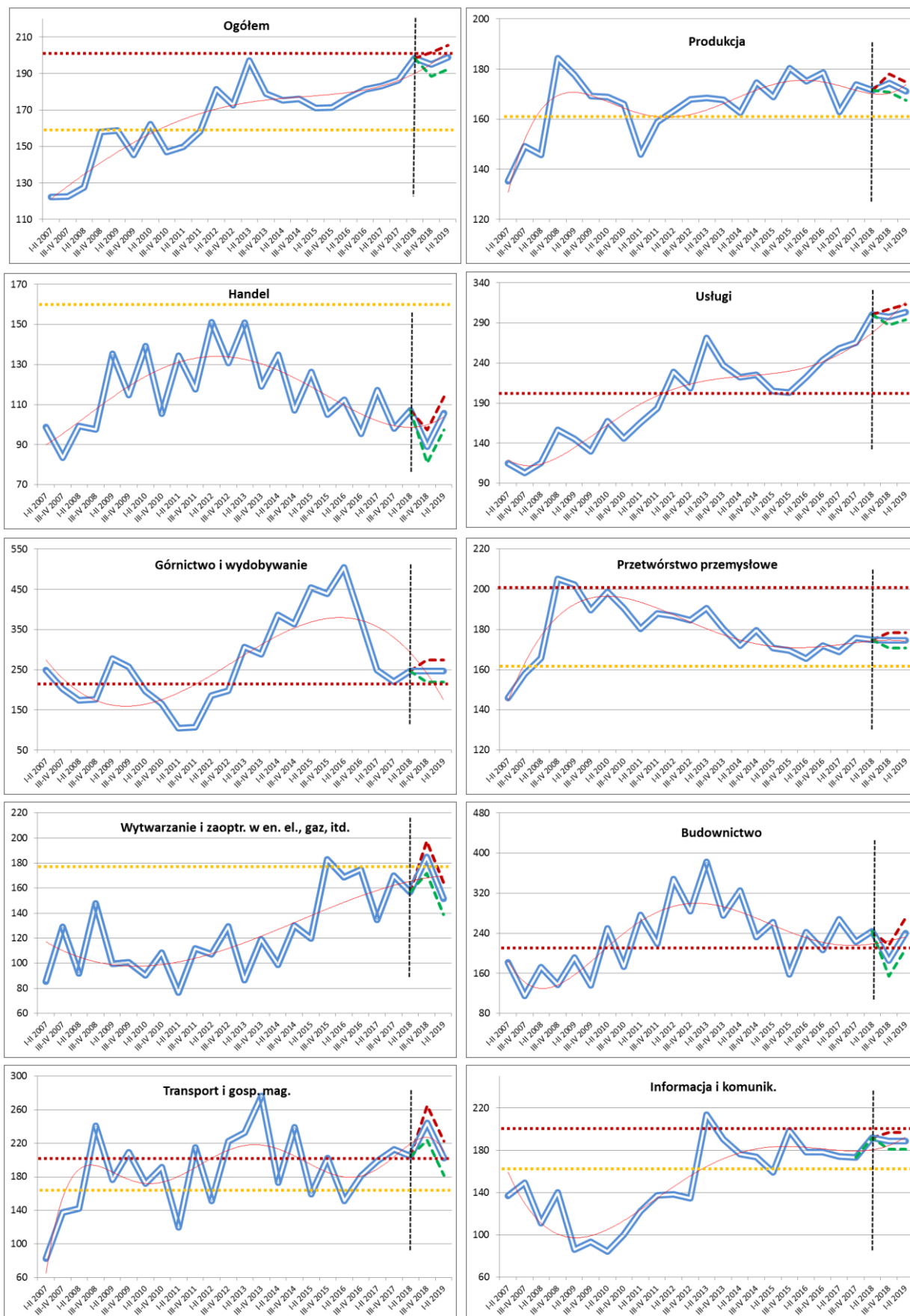
Źródło: opracowanie własne na podstawie baz danych GUS w Warszawie, Pont Info w Warszawie i Coface Polska.

W **produkcji** występują pełzające zmiany, z okresowymi wahaniami o małej intensywności (poziom ostrzegawczy). W I p. 2018 r. odnotowano wzrost zagrożenia. Scenariusz neutralny zakłada utrzymanie obecnego poziomu zagrożenia, a scenariusz pesymistyczny jego wzrost. W **usługach** w I p. 2018 r. nastąpił dalszy wzrost zagrożenia – poziom wysoki, jako wynik średniookresowej tendencji wzrostowej. Scenariusz neutralny zakłada kontynuację tendencji wzrostu zagrożenia, a scenariusz pesymistyczny go pogłębia. W **handlu** długookresowe obniżanie stopnia zagrożenia. Scenariusz neutralny zakłada utrzymanie tej tendencji lub co najmniej stabilizację krótkoterminową. Scenariusz pesymistyczny przynosi gorsze oczekiwania, bez wyraźnego przejścia do fazy wzrostowej (rys. 2).

W produkcji i handlu możliwa stabilizacja. W usługach kontynuacja trendu wzrostu zagrożenia.

W ramach wiodących sekcji PKD (działów gospodarki narodowej) widoczna w I p. 2018 r. poprawa sytuacji r/r nastąpiła tylko w budownictwie oraz nieznacznie w górnictwie i wydobywaniu. W **górnictwie i wydobywaniu** występuje okresowa stabilizacja. Scenariusz neutralny zakłada jej kontynuację. W **wytwarzaniu i zaopatrywaniu w energię** scenariusz neutralny zakłada znaczne wahania stopnia zagrożenia podtrzymujące jego tendencję wzrostową. W **przetwórstwie przemysłowym** wzrosty zagrożenia o niskiej dynamice. Scenariusz neutralny zakłada krótkookresową stabilizację. W **budownictwie** scenariusz neutralny, pomimo zakładania dość znacznych wahań okresowych, wskazuje na krótkookresową stabilizację. W **transporcie i gospodarce magazynowej** scenariusz neutralny zakłada osłabienie dynamiki wzrostu zagrożenia. W **informacji i komunikacji**, która historycznie charakteryzowała się najniższym stopniem zagrożenia, wzrost zagrożenia wpisujący się jednak w krótkoterminową stabilizację (rys. 2).

Rysunek 2. Kształtowanie się stopnia zagrożenia upadłością przedsiębiorstw w okresie I p. 2007 r. – I p. 2019 r. według rodzaju działalności i wybranych sekcji PKD (działów GN)

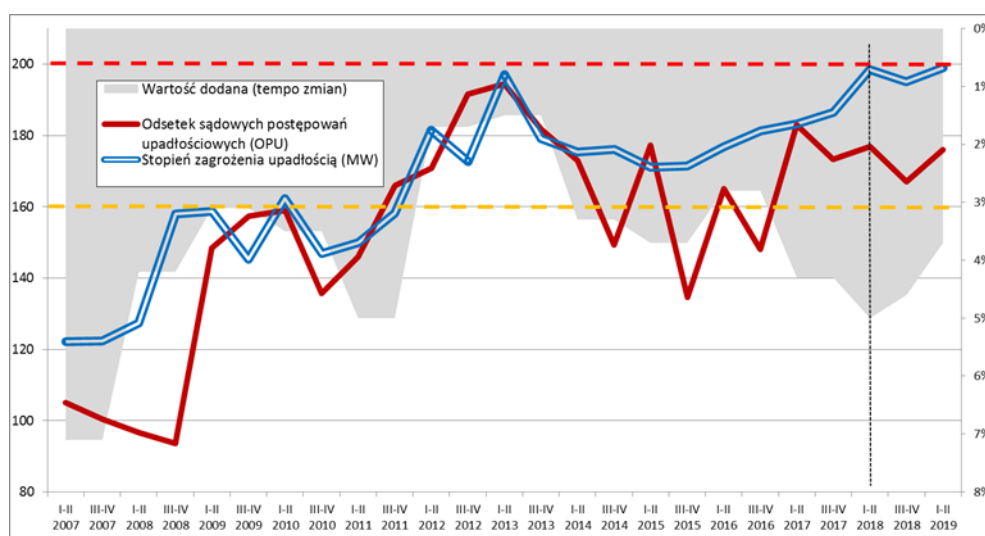
Uwagi: wartość „ogółem” ustalona jako średnia ważona (liczbą pracujących) z wartości obliczonej dla poszczególnych rodzajów działalności. Wartości dla scenariusza optymistycznego oznaczone są kolorem zielonym, a dla pesymistycznego – kolorem czerwonym. Wartości referencyjne: poziom ostrzegawczy – żółta linia kropkowana, poziom wysoki – czerwona linia kropkowana.

Źródło: opracowanie własne na podstawie baz danych GUS w Warszawie, Pont Info w Warszawie i Coface Polska.

Odnotowany **wzrost stopnia zagrożenia upadłością**, postępujący w ramach jego tendencji średniookresowej, wpływa na oczekiwania w perspektywie krótkoterminowej do I p. 2019 r. **Prognozy dla scenariusza neutralnego**⁹ przewidują wzrost zagrożenia w II p. 2018 r. +4,8% r/r, natomiast w I p. 2019 r. +0,5% r/r. Sytuację ocenia się ogólnie jako kontynuację umiarkowanie intensywnej tendencji wzrostu, nadal na poziomie ostrzegawczym stopnia zagrożenia upadłością. Scenariusz pesymistyczny zakłada uzyskanie wyższych wartości, zakreślających jego liniowy wzrost. Scenariusz optymistyczny, wobec oczekiwanych słabszych wyników całej gospodarki w 2019 r., należy uznać za mniej prawdopodobny, ze względu na nadal mało korzystne kształtowanie kluczowych czynników ryzyka, chęci do inwestowania i nadal niskiej sprawności przedsiębiorstw¹⁰ (rys. 3).

Oczekiwany wzrost zagrożenia – nadal poziom ostrzegawczy.
Możliwe zmniejszenie intensywności procesów upadłościowych.

Rysunek 3. Stopień zagrożenia upadłością oraz odsetek liczby wszczętych sądowych postępowań upadłościowych przedsiębiorstw ogółem w okresie I p. 2007 r. – I p. 2019 r.

Uwagi: wartość „ogółem” ustalona jako średnia ważona (liczbą pracujących) z wartości obliczonej dla poszczególnych rodzajów działalności. Uwzględniono korektę historycznego naliczenia wartości. Wartości dla scenariusza optymistycznego oznaczone są kolorem zielonym, a dla pesymistycznego – kolorem czerwonym. Wartość dodana (tempo zmian) – oś prawa, odwrócona. Wartości referencyjne: poziom ostrzegawczy – żółta linia kropkowana, poziom wysoki – czerwona linia kropkowana.

Źródło: opracowanie własne na podstawie baz danych GUS w Warszawie, Pont Info w Warszawie i Coface Polska.

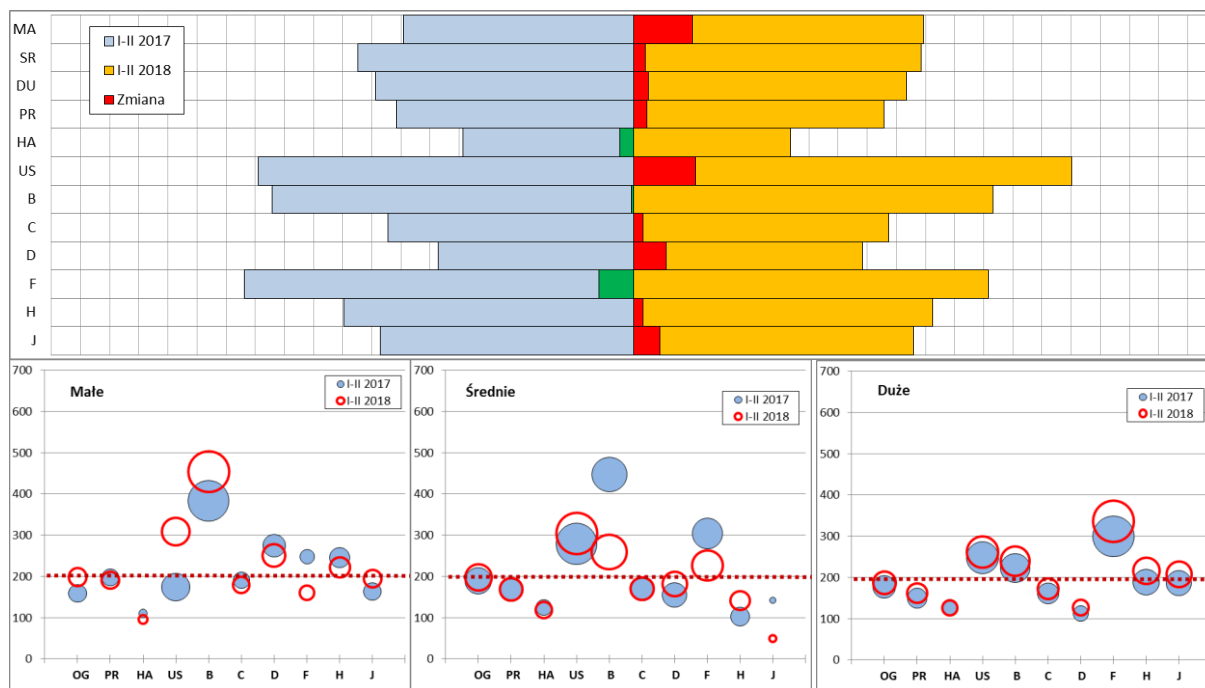
Stopień zagrożenia upadłością (MW) jest nadal **wysoce skorelowany z odsetkiem wszczętych sądowych postępowań upadłościowych** (współczynnik korelacji liniowej $r=0,79$). Wyróżnić jednak można dwie sytuacje i charakter współzależności – dla okresu stabilizacji oraz okresu wzrostu stopnia zagrożenia upadłością. Przewidywane do I p. 2019 r. utrzymanie tempa wzrostu stopnia zagrożenia może korelować w mniejszym stopniu z **odsetkiem wszczętych sądowych postępowań upadłościowych**, a wysoce prawdopodobne jest – w związku z dojściem do

⁹ Sposób wyznaczania scenariuszy opisany jest w pkt II.1.2 (dolne i górne granice przedziału ufności).

¹⁰ Ponieważ prognozowane wartości opisują możliwy stan analizowanego sektora przedsiębiorstw w perspektywie dwóch lat (roczna prognoza wartości czynników określających stopień zagrożenia jako prawdopodobieństwo zagrożenia upadłością w kolejnym rocznym horyzoncie czasu), stąd przy wzroście zmienności ich sytuacji oraz uwzględniając cel prowadzonych badań i właściwości SWO (ocena krótkoterminowa, roczna, prognoza ostrzegawcza), prognozy te należy uznać wyłącznie jako wskazujące ogólnie możliwy kierunek dalszych zmian stopnia zagrożenia upadłością.

punktu zwrotnego tempa wzrostu wartości dodanej – krótkookresowe zatrzymanie jego tendencji wzrostowej¹¹ (rys. 3).

Rysunek 4. Profile zagrożenia upadłością oraz jego zmiany w ujęciu klas wielkości przedsiębiorstw, rodzajów działalności i sekcji PKD w okresie I p. 2017 r. – I p. 2018 r.

Uwagi: kolorem czerwonym oznaczono wzrost zagrożenia w ujęciu r/r, natomiast kolorem żółtym jego zmniejszenie. Oznaczenia symboli: MA – małe, SR – średnie, DU – duże, OG – ogółem, PR – produkcja, HA – handel, US – usługi, B – górnictwo i wydobywanie, C – przetwórstwo przemysłowe, D – Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię, F – Budownictwo, H – Transport i gospodarka magazynowa, J – Informacja i komunikacja.

Źródło: opracowanie własne na podstawie baz danych GUS w Warszawie, Pont Info w Warszawie i Coface Polska.

Analiza profili stopnia zagrożenia w okresie I p. 2017 r. – I p. 2018 r. wskazuje na ich asymetrię, z wielkością skumulowaną wzrostu i spadku zagrożenia wynoszącą +124. Wielkość ta jest podstawą oceny negatywnej – pogorszenia przeważające nad poprawami sytuacji. Ta ostatnia dotyczyła tylko handlu (jako rodzaj działalności) oraz budownictwa i w nieznacznym stopniu górnictwa i wydobywania (jako sekcji PKD).

Natomiast w ujęciu klas wielkości poprawy nie wykazały żadne przedsiębiorstwa – małe, średnie i duże. Przedsiębiorstwa średnie wykazały ponadto **największe zakresy przemieszczeń obiektów** – rodzajów działalności i sekcji PKD. Z kolei najbardziej ustabilizowana co do intensywności zmian była sytuacja w przedsiębiorstwach dużych (rys. 4).

¹¹ Wpływ zmian stopnia zagrożenia na odsetek wszczętych sądowych postępowań upadłościowych uzależniony jest również od opóźnienia w składaniu wniosków oraz zmian w relacji liczby wszczętych postępowań do wniosków.

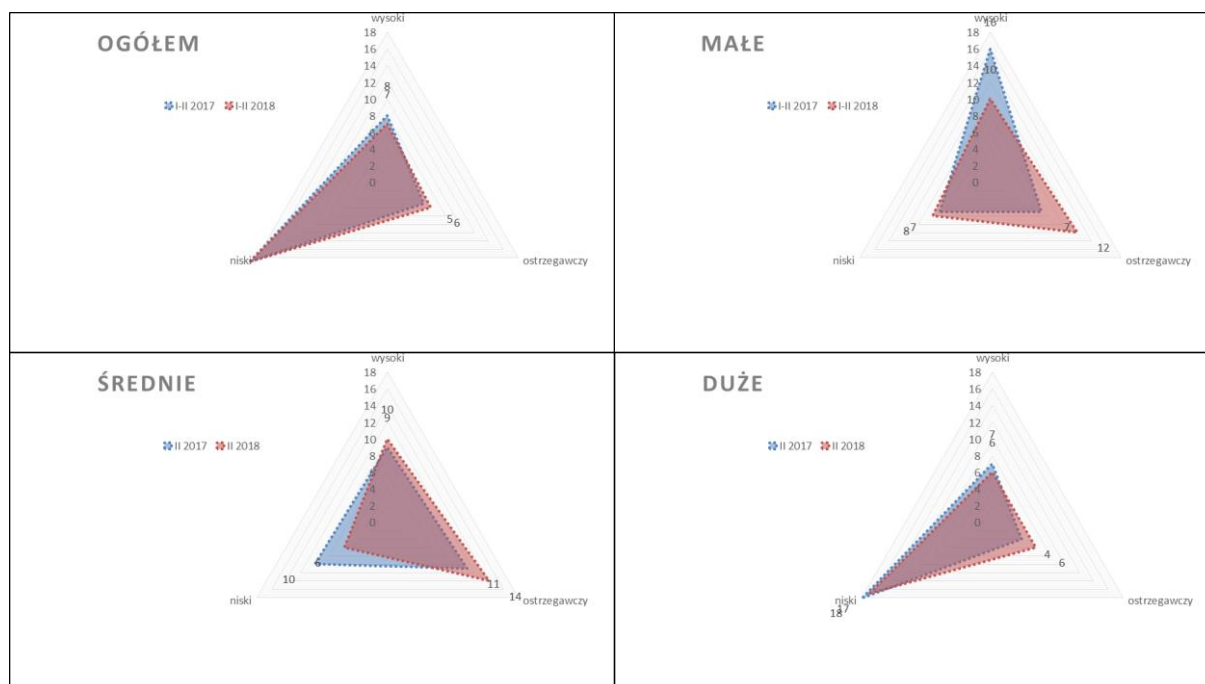
1.2. ZAGROŻENIE UPADŁOŚCIĄ W DZIAŁACH PKD

W ramach rodzaju prowadzonej działalności gospodarczej przedsiębiorstw (grup przedsiębiorstw) analiza zmian stopnia zagrożenia upadłością pozwala na stwierdzenie, że w działalności **produkcyjnej** przedsiębiorstw ogółem (rys. 5) zaobserwowano wysoki stopień zagrożenia upadłością w działalności gospodarczej związanej z górnictwem, który został przełamany i w roku 2017 odnotowano znaczącą poprawę. Jedynie w dziale PKD 09 od 2012 roku utrzymuje się wysoki stopień zagrożenia. W przedsiębiorstwach zajmujących się produkcją wyrobów tytoniowych od II p. 2014 r. obserwuje się stałe pogarszanie sytuacji z wyraźnie zarysowanym trendem wzrostowym. Utrzymująca się niekorzystna sytuacja w całym okresie analizy w przedsiębiorstwach zajmujących się produkcją pozostałego sprzętu transportowego (dział PKD 30), naprawa, konserwacja i instalacja maszyn i urządzeń (33), wskazuje na niekorzystną sytuację w tych działach. W przedsiębiorstwach zajmujących się produkcją metali (24) po niekorzystnym okresie obserwuje się poprawę w ostatnich trzech półroczach (rys. 5). W I p. 2018 r. odnotowano w działalności produkcyjnej stabilną sytuację, na co wskazuje fakt zmniejszenia się r/r o 1 liczby działów o wysokim stopniu zagrożenia upadłością (7 działów PKD), przy jednoczesnym wzroście r/r o 1 liczby działów PKD o stopniu zagrożenia na poziomie ostrzegawczym (6 działów PKD) i braku zmian w liczbie działów o niskim stopniu zagrożenia (19 działów PKD). Na niekorzystny kierunek zmian wskazuje wzrost wartości stopnia zagrożenia aż w 22 działach PKD w I p. 2018 roku. Przy uwzględnieniu podziału na klasy wielkości przedsiębiorstw (rys. 5) analiza wskazuje, że w przedsiębiorstwach małych sytuacja kształtowała się na niekorzystnym poziomie o tendencji do poprawy, co potwierdza fakt zmniejszenia o 6 liczby działów o wysokim stopniu zagrożenia (10 działów PKD) i wzrost o stopniu ostrzegawczym o 5 (12 działów PKD), przy jednoczesnym wzroście liczby działów o niskim stopniu zagrożenia. W średnich przedsiębiorstwach obserwowana sytuacja z zarysowanym scenariuszem wzrostowym, która potwierdzona została wzrostem o 1 liczby działów o stopniu zagrożenia na poziomie wysokim (10 działów PKD), przy jednoczesnym wzroście o 3 liczby działów o poziomie ostrzegawczym (14 działów PKD) i zmniejszeniu o 4 liczby działów na poziomie niskim (6 działów PKD). Klasa dużych przedsiębiorstw cechowała się poprawą sytuacji, która zobrazowana została zmniejszeniem o 1 liczby działów o wysokim stopniu zagrożenia (6 działów PKD), wzroście o 2 liczby działów na poziomie ostrzegawczym i zmniejszeniu o 1 liczby działów na poziomie zagrożenia niskim. Stopień zagrożenia w I p. 2018 roku powyżej wartości dla **produkcji** ogółem zaobserwowano w 12 działach PKD, w małych przedsiębiorstwach w 5, w średnich w 13, w dużych w 13 działach PKD, wskazując te działy jako rodzaj działalności zagrożony w większym stopniu, wskazując na najbardziej niekorzystną sytuację w średnich i dużych przedsiębiorstwach.

W I p. 2018 r. wzrost liczby działów usługowych o wysokim stopniu zagrożenia.

W I p. 2018 r. wzrost liczby działów o wysokim stopniu zagrożenia jedynie w średnich przedsiębiorstwach

Rysunek 5. Zróżnicowanie liczby działów PKD działalności produkcyjnej według stopnia zagrożenia upadłością w okresie I p. 2017 r. i I p. 2018 r.

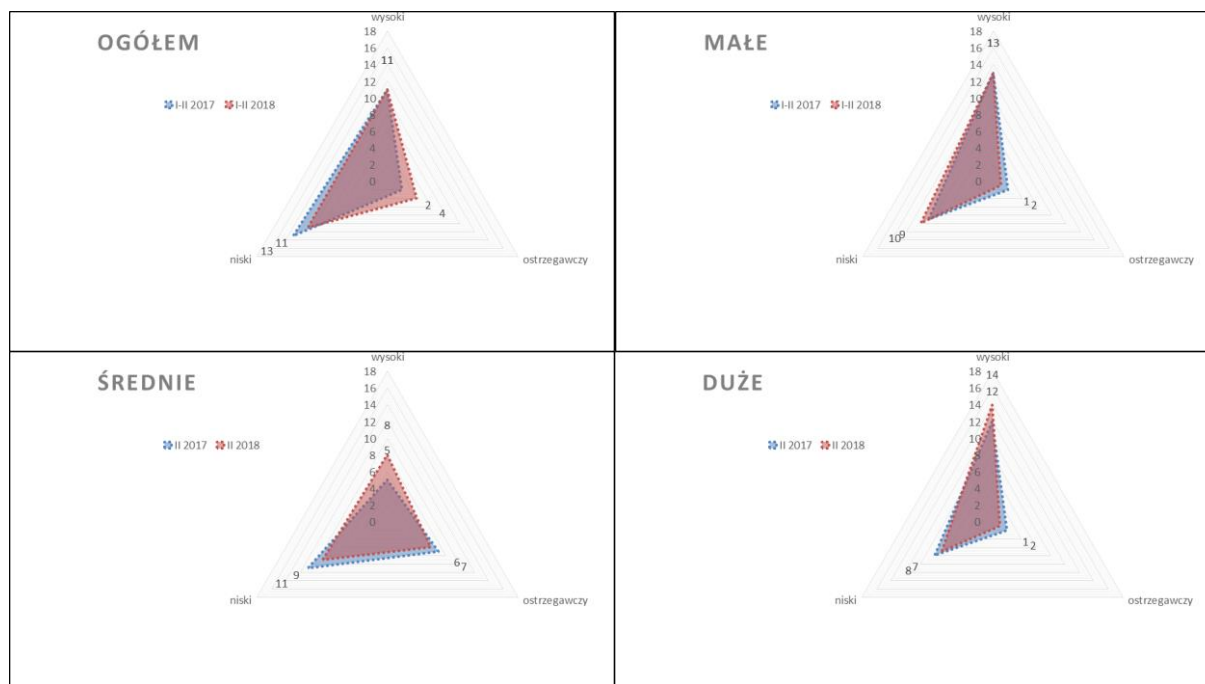

Uwagi: działy PKD pogrupowano w trzy grupy według stopnia zagrożenia upadłością, gdzie poziom niski odpowiada wartości od 0 do 160, poziom ostrzegawczy od 160 do 200, a poziom wysoki pow. 200.

Źródło: opracowanie własne na podstawie baz danych GUS w Warszawie, Pont Info w Warszawie i Coface Polska.

Przedsiębiorstwa **handlowe** w całym okresie analizy cechowały się korzystniejszą sytuacją niż w produkcji i usługach, co potwierdza również niski stopień zagrożenia upadłością od 2014 roku we wszystkich działach PKD przedsiębiorstw ogółem oraz we wszystkich klasach wielkości. Wartość miary stopnia zagrożenia upadłością powyżej średniej dla handlu w I p. 2018 r. zaobserwowano jedynie w dziale PKD zajmującym się handlem hurtowym i detalicznym pojazdami samochodowymi; naprawą pojazdów samochodowych (45). W I p. 2017 oraz I p. 2018 r. r. zaobserwowano (rys. 6) wzrost stopnia zagrożenia w 1 dziale PKD przedsiębiorstw ogółem, natomiast według klas wielkości w 1 w małych, w 2 w średnich i jedynie w 1 w klasie dużych, a jego wartość powyżej średniej dla handlu zaobserwowano w 1 dziale PKD (45) dla przedsiębiorstw ogółem, w małych – w 1 dziale PKD (45), w średnich – w 2 działach PKD (45 i 47), a w dużych – w 1 dziale PKD (45), wskazując na korzystną sytuację, lecz z zarysowanym trendem wzrostowym. W przedsiębiorstwach **usługowych** obserwowana jest stabilizacja sytuacji w budownictwie, poprawa w działalności związanej z transportem i utrzymująca się niekorzystna sytuacja w gospodarce magazynowej, w transporcie lotniczym oraz działalności pocztowej i kurierskiej.

Rysunek 6. Zróżnicowanie liczby działań PKD działalności usługowej według stopnia zagrożenia upadłością w okresie I p. 2017 r. i I p. 2018 r.

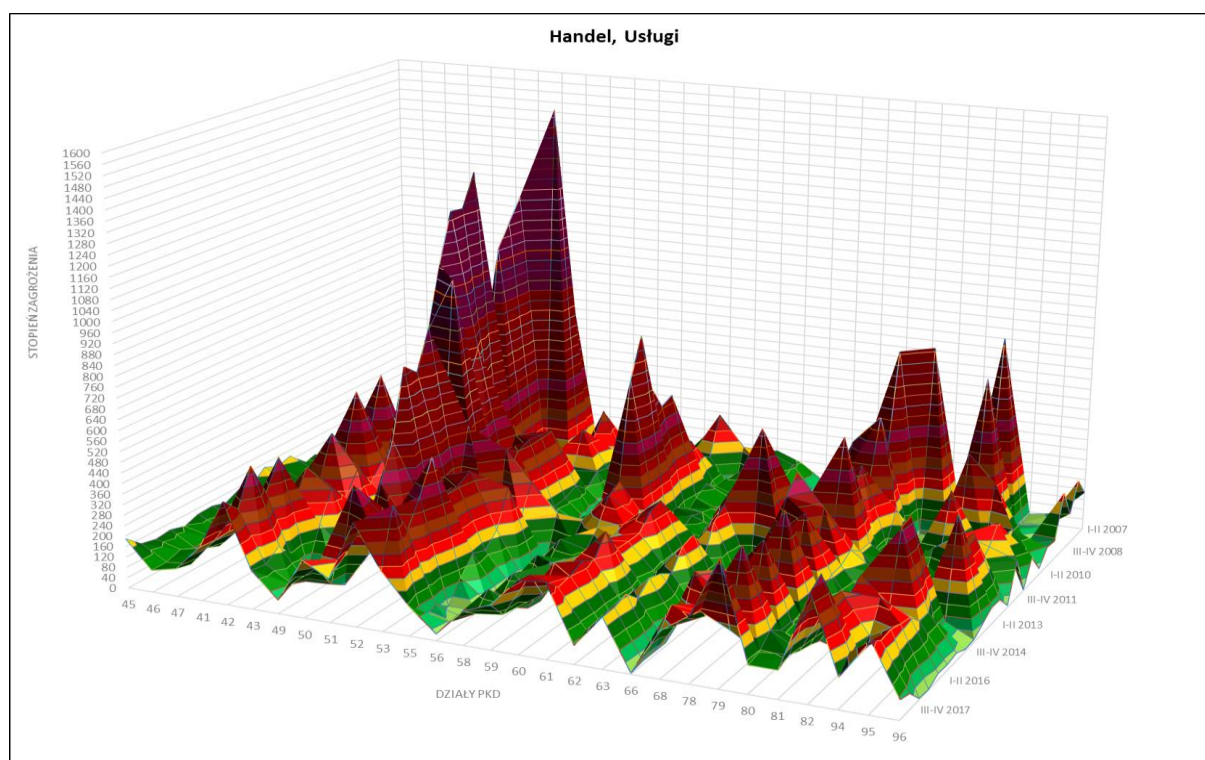
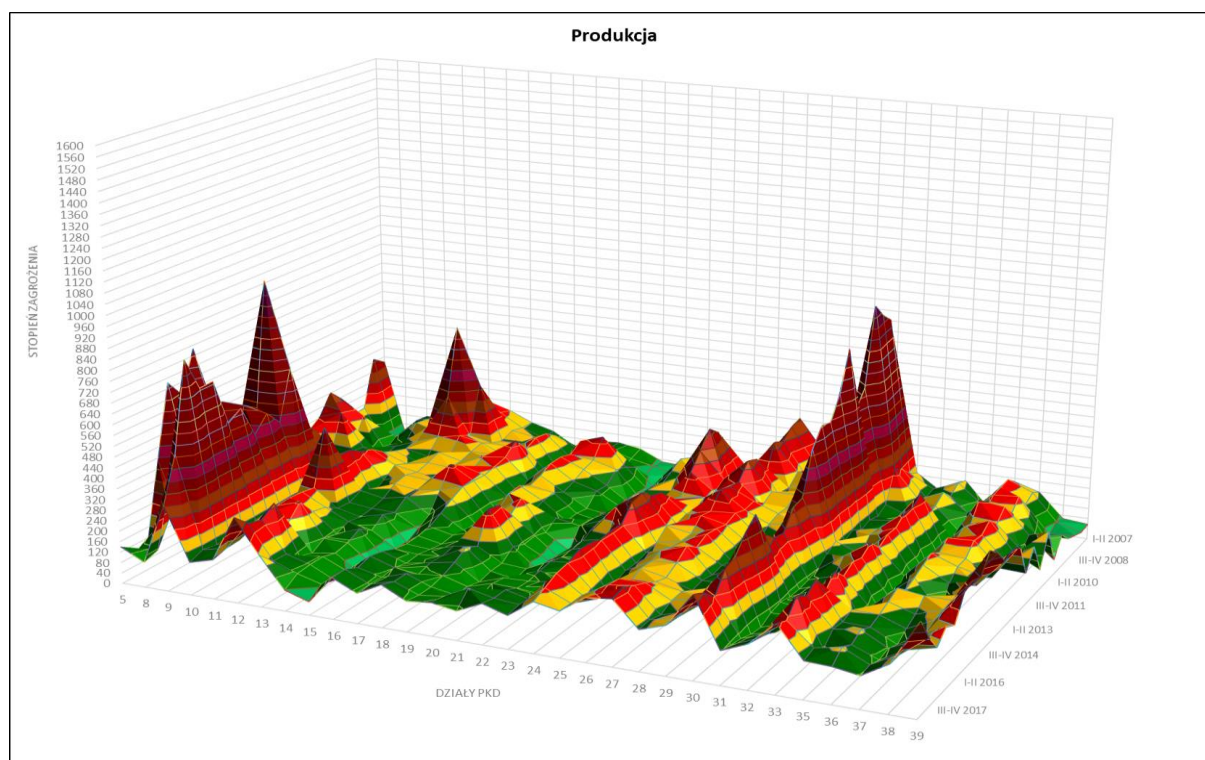

Uwagi: liczba działań PKD pogrupowano w trzy grupy według stopnia zagrożenia upadłością, gdzie poziom niski odpowiada wartości od 0 do 160, poziom ostrzegawczy od 160 do 200, a poziom wysoki pow. 200.

Źródło: opracowanie własne na podstawie baz danych GUS w Warszawie, Pont Info w Warszawie i Coface Polska.

W I p. 2018 r. nastąpiło nieznaczne pogorszenie sytuacji, szczególnie w średnich i dużych przedsiębiorstwach, na co wskazuje wzrost liczby działań o wysokim stopniu zagrożenia upadłością. Uwzględniając klasy wielkości w przedsiębiorstwach małych, stabilną sytuację potwierdza brak zmian w liczbie działań o wysokim stopniu zagrożenia (13 działań PKD), zmniejszenie o 1 na poziomie ostrzegawczym (1 dział PKD) przy jednoczesnym wzroście o 1 na poziomie niskim (10 działań PKD). W średnich przedsiębiorstwach usługowych pogorszenie sytuacji potwierdzone zostało wzrostem o 3 liczby działań o stopniu zagrożenia wysokim (6 działań PKD), zmniejszeniu o 1 na poziomie ostrzegawczym i o 2 na poziomie niskim (odpowiednio: 6 i 9 działań PKD). W dużych przedsiębiorstwach usługowych odnotowano nieznaczne pogorszenie sytuacji, co potwierdza wzrost o 2 liczby działań o wysokim stopniu zagrożenia (14 działań), zmniejszeniu o 1 o stopniu ostrzegawczym (1 dział PKD) i jednocześnie zmniejszenie o 1 na poziomie niskim (7 działań PKD). Wartość stopnia zagrożenia upadłością powyżej wartości dla usług zaobserwowano w 11 działach PKD, w małych podmiotach w 10 działach, w średnich w 8, a w dużych w 11 działach PKD.

Rysunek 7. Zróżnicowanie stopnia zagrożenia upadłością przedsiębiorstw według działów PKD w okresie I p. 2007 r. – II p. 2017 r.

Uwagi: nazwy działów PKD i odpowiadające im numery wraz z przyporządkowaniem rodzajowym zawarto w załączniku B.2 oraz w słowniku pojęć i terminów. Stopień zagrożenia upadłością uporządkowano za pomocą kolorów, gdzie poziom niski odpowiada odcieniom koloru zielonego od jasnego do ciemnego (0-160), poziom ostrzegawczy odcieniom koloru żółtego od jasnego do ciemnego (160-200), a poziom wysoki odcieniom czerwonego od jasnego do ciemnego (pow. 200).

Źródło: opracowanie własne na podstawie baz danych GUS w Warszawie, Pont Info w Warszawie i Coface Polska.

Analiza stopnia zagrożenia upadłością mierzone syntetyczną miarą MSO¹² oraz wykresu punktowego pozwoliła na wskazanie działów PKD, na które należy zwrócić szczególną uwagę, zarówno w grupie przedsiębiorstw ogółem, jak w poszczególnych klasach wielkości. Dla **przedsiębiorstw ogółem** wskazano działy:

- produkcja pojazdów samochodowych, przyczep i naczep, z wyłączeniem motocykli (dział PKD 29),
- produkcja urządzeń elektrycznych (dział PKD 27),
- magazynowanie i działalność usługowa wspomagająca transport (dział PKD 52),
- działalność pocztowa i kurierska (dział PKD 53),
- działalność związana z zatrudnieniem (dział PKD 78),
- roboty związane z budową obiektów inżynierii lądowej i wodnej (dział PKD 42),
- działalność związana z obsługą rynku nieruchomości (dział PKD 68),
- roboty budowlane związane ze wznoszeniem budynków (dział PKD 41).

Uwzględniając klasy wielkości przedsiębiorstw, dodatkowo szczególną uwagę należy zwrócić na działy PKD:

dla **przedsiębiorstw małych**:

- produkcja wyrobów z drewna oraz korka, z wyłączeniem mebli; produkcja wyrobów ze słomy i materiałów używanych do wyplatania (dział PKD 16),

dla **przedsiębiorstw średnich**:

- produkcja wyrobów z pozostałych mineralnych surowców niemetalicznych (dział PKD 23),
- działalność związana ze zbieraniem, przetwarzaniem i unieszkodliwianiem odpadów; odzysk surowców (dział PKD 38),
- handel detaliczny, z wyłączeniem handlu detalicznego pojazdami samochodowymi (dział PKD 47),
- transport lądowy oraz rurociągowy (dział PKD 49),
- roboty budowlane specjalistyczne (dział PKD 43).

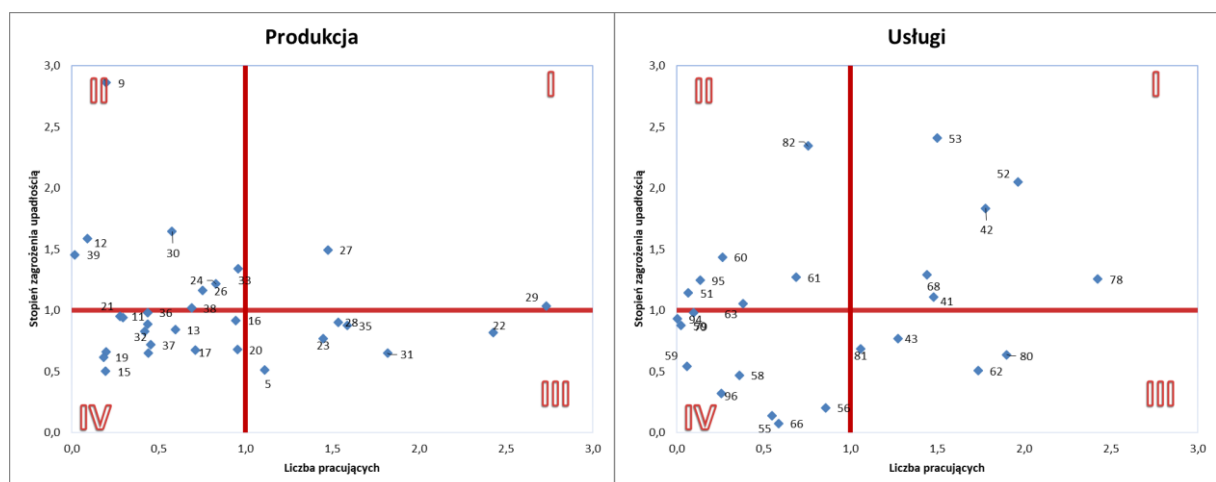
dla **przedsiębiorstw dużych**:

- produkcja metalowych wyrobów gotowych, z wyłączeniem maszyn i urządzeń (dział PKD 25),
- działalność detektywistyczna i ochroniarska (dział PKD 80),
- działalność usługowa związana z utrzymaniem porządku w budynkach i zagospodarowaniem terenów zieleni (dział PKD 81).

Na rysunku 8 przedstawiono rozmieszczenie przedsiębiorstw w czterech obszarach (wzorcach I-IV), na którym oś pozioma i pionowa stanowią wartości średnie przyjętych miar (stopnia zagrożenia upadłością i liczby pracujących) dla wyróżnionych rodzajów działalności gospodarczej (produkcji, handlu i usług).

¹² Szczegółowy opis miary MSO oraz zasad kwalifikacji działów PKD w zakresie zagrożenia upadłością zamieszczono w załączniku B.3.

Rysunek 8. Działy PKD działalności produkcyjnej i usługowej według stopnia zagrożenia upadłością i liczby pracujących w I p. 2018 r.

Uwagi: liczby znajdujące się przy punktach na wykresie oznaczają numery działów PKD. Nazwy działów PKD i odpowiadające im numery wraz z przyporządkowaniem rodzajowym zawarto w załączniku B.3 oraz słowniku pojęć i terminów.

Źródło: opracowanie własne na podstawie baz danych GUS w Warszawie, Pont Info w Warszawie i Coface Polska.

W tabeli 1 przedstawiono listę rankingową działów PKD według klas wielkości przy uwzględnieniu wartości miary MSO i o ponadprzeciętnym stopniu zagrożenia oraz liczbie pracujących uporządkowanych od najwyższej jej wartości do najniższej – czyli tych znajdujących się w I ćwiartce układu współrzędnych (wzorec I).

Tabela 1. Lista rankingowa działów PKD według stopnia zagrożenia upadłością, liczby pracujących oraz miary MSO przedsiębiorstw w I p. 2018 r. ogółem oraz według klas ich wielkości (wzorec I)

DZIAŁ PKD	OGÓŁEM	MAŁE	ŚREDNIE	DUŻE
DZIAŁALNOŚĆ PRODUKCYJNA				
16 PRODUKCJA WYROBÓW Z DREWNA ORAZ KORKA, Z WYŁĄCZENIEM MEBLI; PRODUKCJA WYROBÓW ZE SŁOMY I MATERIAŁÓW UŻYWANYCH DO WYPLATANIA		✓		
23 PRODUKCJA WYROBÓW Z POZOSTAŁYCH MINERALNYCH SUROWCÓW NIEMETALICZNYCH			✓	
25 PRODUKCJA METALOWYCH WYROBÓW GOTOWYCH, Z WYŁĄCZENIEM MASZYN I URZĄDZEŃ				✓
27 PRODUKCJA URZĄDZEŃ ELEKTRYCZNYCH	✓		✓	✓
29 PRODUKCJA POJAZDÓW SAMOCHODOWYCH, PRZYCZEP I NACZEP, Z WYŁĄCZENIEM MOTOCYKLI	✓			✓
38 DZIAŁALNOŚĆ ZWIĄZANA Z ZBIERANIEM, PRZETWARZANIEM I UNIESZKODLIWIANIEM ODPADÓW; ODRZYSK SUROWCÓW			✓	
DZIAŁALNOŚĆ HANDLOWA				
47 HANDEŁ DETALICZNY, Z WYŁĄCZENIEM HANDLU DETALICZNEGO POJAZDAMI SAMOCHODOWYMI			✓	
DZIAŁALNOŚĆ USŁUGOWA				
41 ROBOTY BUDOWLANE ZWIĄZANE ZE WZNASZENIEM BUDYNKÓW	✓			
42 ROBOTY ZWIĄZANE Z BUDOWĄ OBIEKTÓW INŻYNIERII LĄDOWEJ I WODNEJ	✓	✓	✓	✓
43 ROBOTY BUDOWLANE SPECJALISTYCZNE			✓	
49 TRANSPORT LĄDOWY ORAZ TRANSPORT RUCIOCIĄGOWY			✓	
52 MAGAZYNOWANIE I DZIAŁALNOŚĆ USŁUGOWA WSPOMAGAJĄCA TRANSPORT	✓		✓	✓
53 DZIAŁALNOŚĆ POCZTOWA I KURIERSKA	✓			
62 DZIAŁALNOŚĆ ZWIĄZANA Z OPROGRAMOWANIEM I DORADZTWEW W ZAKRESIE INFORMATYKI ORAZ DZIAŁALNOŚĆ POWIĄZANA			✓	
68 DZIAŁALNOŚĆ ZWIĄZANA Z OBSŁUGĄ RYNKU NIERUCHOMOŚCI	✓	✓	✓	
78 DZIAŁALNOŚĆ ZWIĄZANA Z ZATRUDNIENIEM	✓			✓
80 DZIAŁALNOŚĆ DETEKTYWISTYCZNA I OCHRONIARSKA				✓
81 DZIAŁALNOŚĆ USŁUGOWA ZWIĄZANA Z UTRZYMANIEM PORZĄDKU W BUDYNKACH I ZAGOSPODAROWANIEM TERENÓW ZIELENI				✓

Źródło: opracowanie własne na podstawie baz danych GUS w Warszawie, Pont Info w Warszawie i Coface Polska.

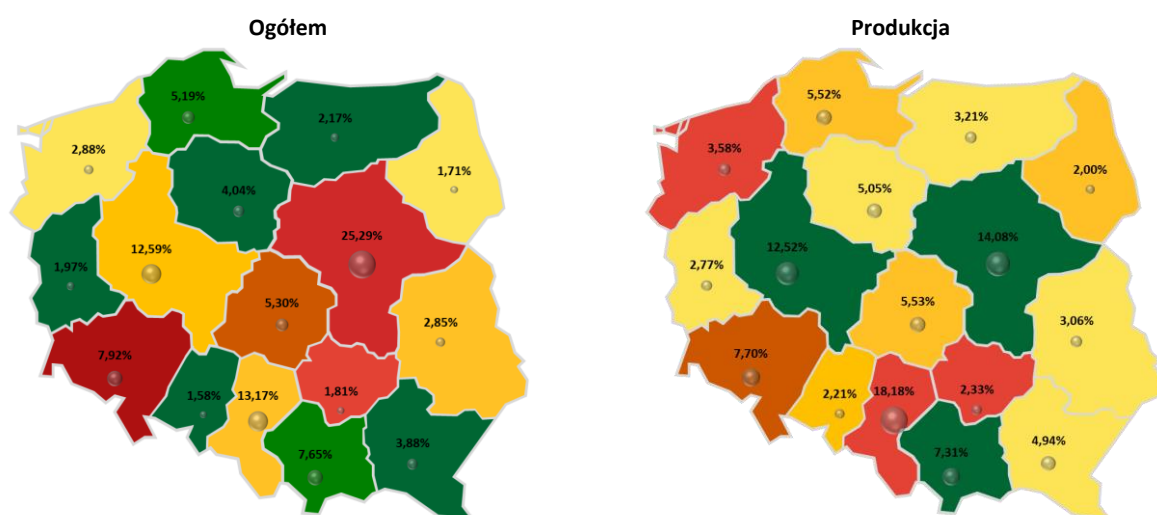
1.3. ZRÓŻNICOWANIE REGIONALNE STOPNIA ZAGROŻENIA UPADŁOŚCIĄ

Stopień zagrożenia upadłością w ujęciu regionalnym w I p. 2018 r. dla przedsiębiorstw **ogółem** kształtował się na najwyższym poziomie w woj. dolnośląskim i mazowieckim z obserwowaną silną tendencją wzrostową. W I p. 2018 r. dla przedsiębiorstw **ogółem** stopień zagrożenia upadłością wzrósł w porównaniu do I p. 2017 r. aż w 8 województwach. Największe wzrosty r/r stopnia zagrożenia towarzyszą województwom najbardziej zagrożonym czyli dolnośląskiemu (+15) i mazowieckiemu (+62), potwierdzając pogłębiającą się niekorzystną sytuację tych regionów. W I p. 2018 r. województwami o najwyższym poziomie bezpieczeństwa były małopolskie i pomorskie.

Dla przedsiębiorstw **produkcyjnych** w I p. 2018 r. jedynie w województwach świętokrzyskim, śląskim i zachodniopomorskim odnotowano wysoki stopień zagrożenia upadłością. W pozostałych regionach, za wyjątkiem małopolskiego i mazowieckiego, obserwowany był ostrzegawczy poziom stopnia zagrożenia, a aż w 10 województwach odnotowano jego wzrost. Regionem o najkorzystniejszej sytuacji dla działalności produkcyjnej było województwo małopolskie. Dla przedsiębiorstw **handlowych** w I p. 2018 r. we wszystkich województwach odnotowano niski stopień zagrożenia i jedynie w 4 województwach nastąpił jego wzrost r/r. Województwem o najniższym stopniu zagrożenia dla handlu było województwo łódzkie. Dla przedsiębiorstw **usługowych** w 7 województwach nastąpił wzrost r/r stopnia zagrożenia upadłością, gdzie największy wzrost dotyczył woj. mazowieckiego. W I p. 2018 r. wysoki stopień zagrożenia upadłością odnotowano aż w 6 województwach z wyraźnie zarysowaną tendencją wzrostową szczególnie w województwie dolnośląskim i mazowieckim. Najkorzystniejszą sytuację w usługach odnotowano w woj. zachodniopomorskim (mapa 1).

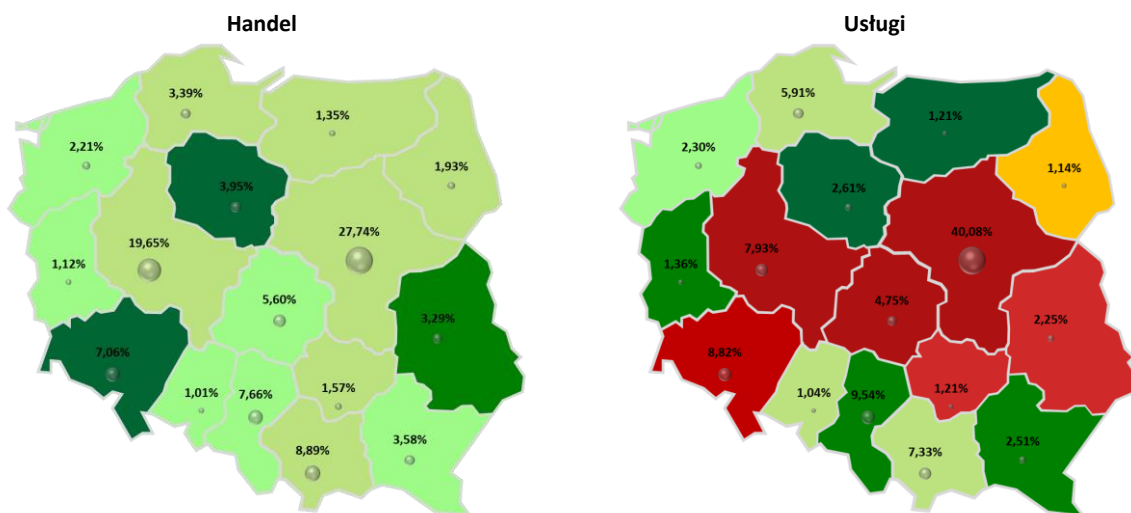
Województwo mazowieckie regionem o najwyższej wartości mary MSO.

Mapa 1. Zróżnicowanie stopnia zagrożenia upadłością przedsiębiorstw oraz liczby pracujących w I p. 2018 r. dla przedsiębiorstw ogółem oraz według rodzaju działalności

W I p. 2018 r. znaczący wzrost stopnia zagrożenia w 8 województwach.

W I p. 2018 r. najmniej korzystna sytuacja w woj. dolnośląskim.

Uwagi: wielkość koła oraz wartości podane w poszczególnych województwach oznaczają udział w liczbie pracujących (ULP). Stopień zagrożenia w województwach uporządkowano za pomocą kolorów, gdzie poziom niski odpowiada odcieniom koloru zielonego od jasnego do ciemnego (0-160), poziom ostrzegawczy – odcieniom koloru żółtego od jasnego do ciemnego (160-200), a poziom wysoki – odcieniom czerwonego od jasnego do ciemnego (pow. 200).

Źródło: opracowanie własne na podstawie baz danych GUS w Warszawie, Pont Info w Warszawie i Coface Polska.

Lista rankingowa województw sporządzona na podstawie miary MSO w I p. 2018 roku (tab. 2) przypisuje województwom rangi od 1 do 16, przy czym najniższa wartość rangi wskazuje na region najbardziej zagrożony, a jej najwyższa wartość na region o najmniejszym zagrożeniu. Wyniki analizy wskazują, że regionami objętymi szczególną uwagą, dla przedsiębiorstw ogółem, powinny być woj. mazowieckie, wielkopolskie i dolnośląskie. Województwa łódzkie i świętokrzyskie zakwalifikowano do II ćwiartki, co wskazuje, że w tych regionach odnotowano ponadprzeciętny stopień zagrożenia upadłością, lecz poniżej przeciętną liczbę pracujących w tych regionach. Dla działalności **produkcyjnej** takim regionem szczególnej uwagi były województwa **dolnośląskie i śląskie**, dla **usług** – **dolnośląskie, mazowieckie i wielkopolskie** i dla **handlu** – **dolnośląskie, małopolskie, mazowieckie, śląskie i wielkopolskie**.

Tabela 2. Lista rankingowa województw w Polsce według stopnia zagrożenia upadłością, liczby pracujących oraz miary MSO w I p. 2018 r.

Województwo	Wzorzec	MSO	Pozycja rangowa
mazowieckie	I	4,292	1
dolnośląskie	I	2,253	2
wielkopolskie	I	2,251	3
łódzkie	II	1,384	4
świętokrzyskie	II	1,161	5
śląskie	III	2,314	6
małopolskie	III	1,427	7
pomorskie	IV	1,131	8
kujawsko-pomorskie	IV	1,092	9
lubelskie	IV	1,079	10
zachodniopomorskie	IV	1,028	11
podkarpackie	IV	1,008	12
podlaskie	IV	0,949	13
warmińsko-mazurskie	IV	0,927	14
opolskie	IV	0,899	15
lubuskie	IV	0,880	16

Źródło: opracowanie własne na podstawie baz danych GUS w Warszawie, Pont Info w Warszawie i Coface Polska.

1.4. ZBIOROWOŚĆ PRZEDSIĘBIORSTW, ICH POTENCJAŁ I WYNIKI FINANSOWE

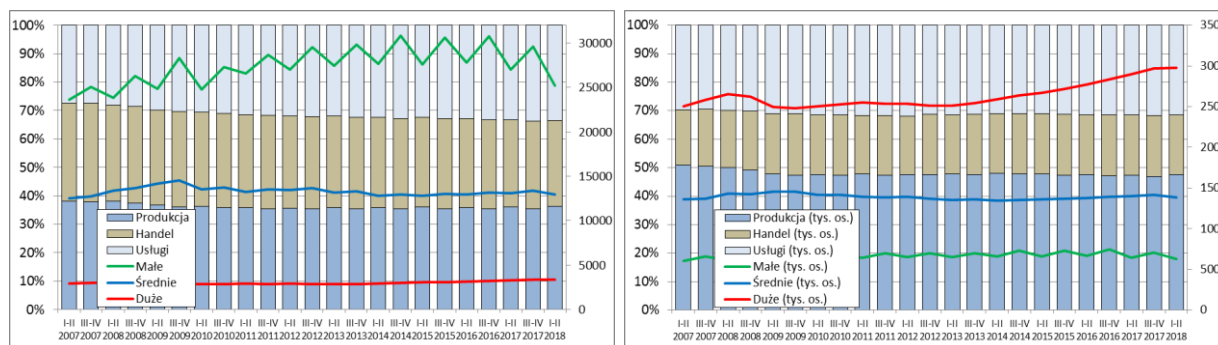
Analizowaną **zbiorowość przedsiębiorstw** w I p. 2018 r. tworzy 41 490 podmiotów (25 199 małych, 12 922 średnich i 3 369 dużych), w ujęciu trzech rodzajów działalności (produkcja 15 072, handel 12 499, usługi 13 919).

Liczba przedsiębiorstw wzrosła w całym okresie analizy, natomiast zmalała w ostatnim półroczu (r/r). Struktura według rodzajów działalności jest zasadniczo zrównoważona, wykazując wzrost udziału przedsiębiorstw usługowych, na rzecz utraty udziału głównie przedsiębiorstw handlowych. Dominują przedsiębiorstwa małe (60,7%) co do liczby i dynamiki zmian – za nimi są średnie oraz duże (rys. 9).

Biorąc pod uwagę **liczbę pracujących** struktura ukształtowała się odwrotnie – dominują przedsiębiorstwa duże (60,0%), następnie średnie oraz małe. Średnioterminowo wzrosła liczba pracujących w przedsiębiorstwach dużych, przy względnej jej stabilności w przedsiębiorstwach średnich i małych. Najwięcej pracujących jest w działalności produkcyjnej (47,5%), a dalej w usługach oraz w handlu. Struktura według rodzajów działalności nie wykazuje zasadniczo istotnych zmian (zmniejszenie udziału produkcji na rzecz handlu i usług) (rys. 9).

W II p. 2017 r. wzrost r/r liczby przedsiębiorstw oraz liczby pracujących w nich osób.

Rysunek 9. Liczba przedsiębiorstw (panel lewy) oraz liczba pracujących (panel prawy) w okresie I p. 2007 r. – I p. 2018 r. według rodzajów działalności i klas wielkości

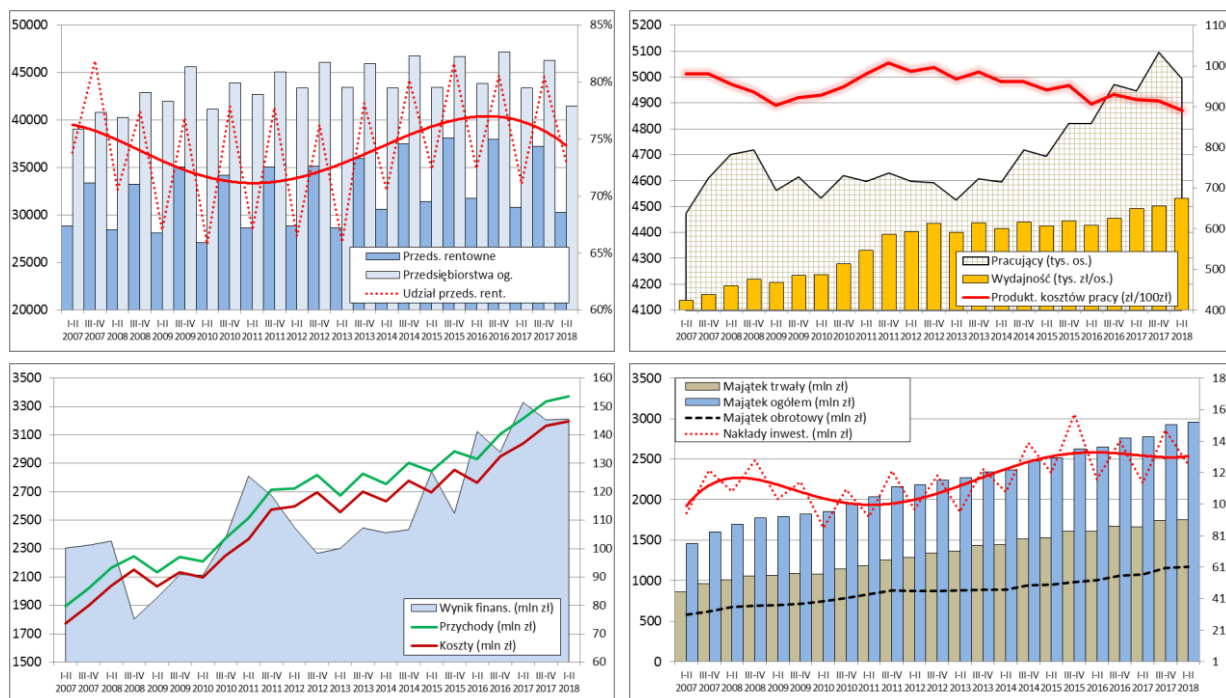

I p. 2018 r. wykazuje zróżnicowane zmiany podstawowych wielkości opisujących potencjał i wyniki przedsiębiorstw.

Źródło: opracowanie własne na podstawie baz danych GUS w Warszawie, Pont Info w Warszawie i Coface Polska.

W I p. 2018 r. zmalał **udział liczby przedsiębiorstw rentownych**. Wzrastającej średnioterminowo liczbie pracujących nie towarzyszy adekwatny wzrost wydajności pracy – mała produktywność kosztów pracy. Przychody rosną w tempie wyższym niż koszty, jednak zostało to zakłócone ostatnią obserwacją i **zawęziło pole wzrostu wyniku finansowego netto**. Sukcesywnie przyrasta majątek ogółem i majątek trwałe. Ten ostatni z mniejszą intensywnością, wobec zahamowania wzrostu **nakładów inwestycyjnych**. Wzrost przychodów pociąga za sobą wyższy przyrost należności jak zapasów. Dynamika wzrostu zobowiązań krótkoterminowych jest wyższa od dynamiki wzrostu zobowiązań długoterminowych. Kapitał własny przyrasta równomiernie, wzrasta także w średnim okresie stopa wartości dodanej (rys. 10).

Rysunek 10. Potencjał i wyniki finansowe przedsiębiorstw (I p. 2007 r. – I p. 2018 r.)

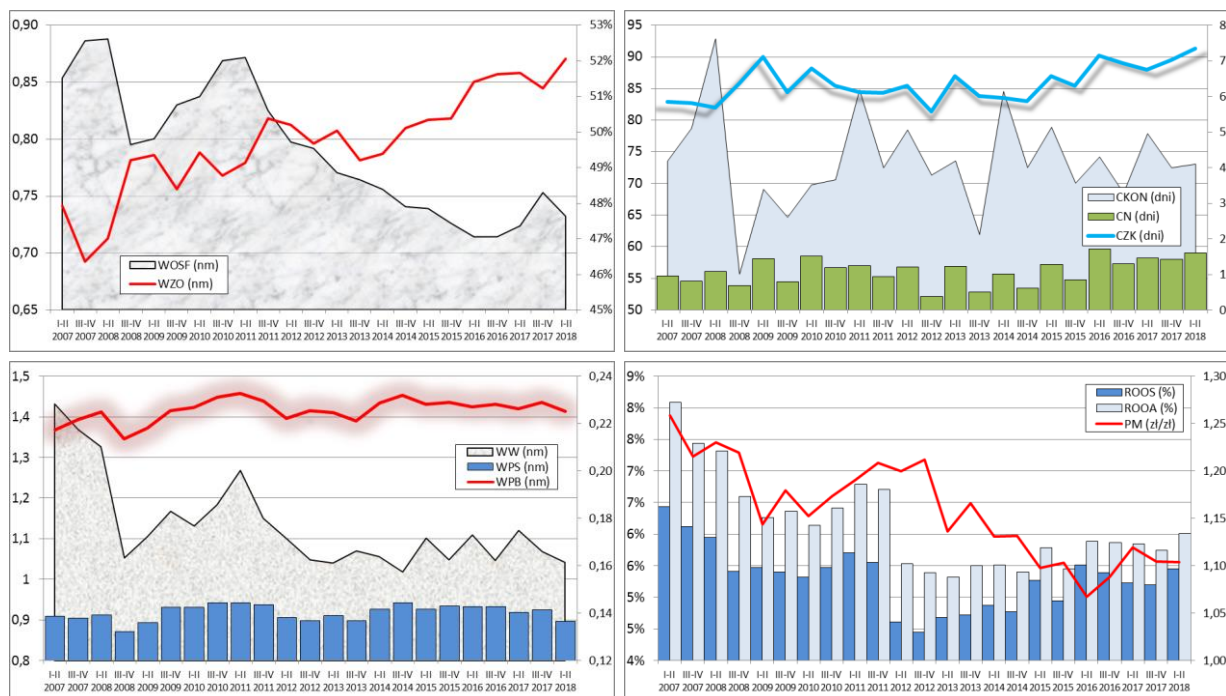
Źródło: opracowanie własne na podstawie baz danych GUS w Warszawie, Pont Info w Warszawie i Coface Polska.

1.5. SPRAWNOŚĆ I EFEKTYWNOŚĆ FUNKCJONOWANIA PRZEDSIĘBIORSTW

Widoczną tendencją krótkoterminową jest poprawa struktury majątkowo-kapitałowej, której towarzyszy długoterminowy wzrost zadłużenia ogółem. Na tle wzrastającej długości cyklu należności, wzrasta długość cyklu zobowiązań. Płynność bieżąca i szybka, mimo lekkich spadków, pozostają na stabilnych poziomach, podobnie jak wypłacalność. Rentowność operacyjna sprzedaży wykazuje zmiany bez wskazania jednoznacznie kierunku – dotyczy to w mniejszym stopniu rentowności operacyjnej aktywów. Produktowność majątku (cyrkulacja kapitału) wykazuje krótkoterminową stabilizację, wobec długoterminowego trendu spadkowego (rys. 11).

W I p. 2018 r. zróżnicowane zmiany w zakresie sprawności i efektywności funkcjonowania.

Rysunek 11. Podstawowe wskaźniki finansowe przedsiębiorstw (I p. 2007 r. – I p. 2018 r.)

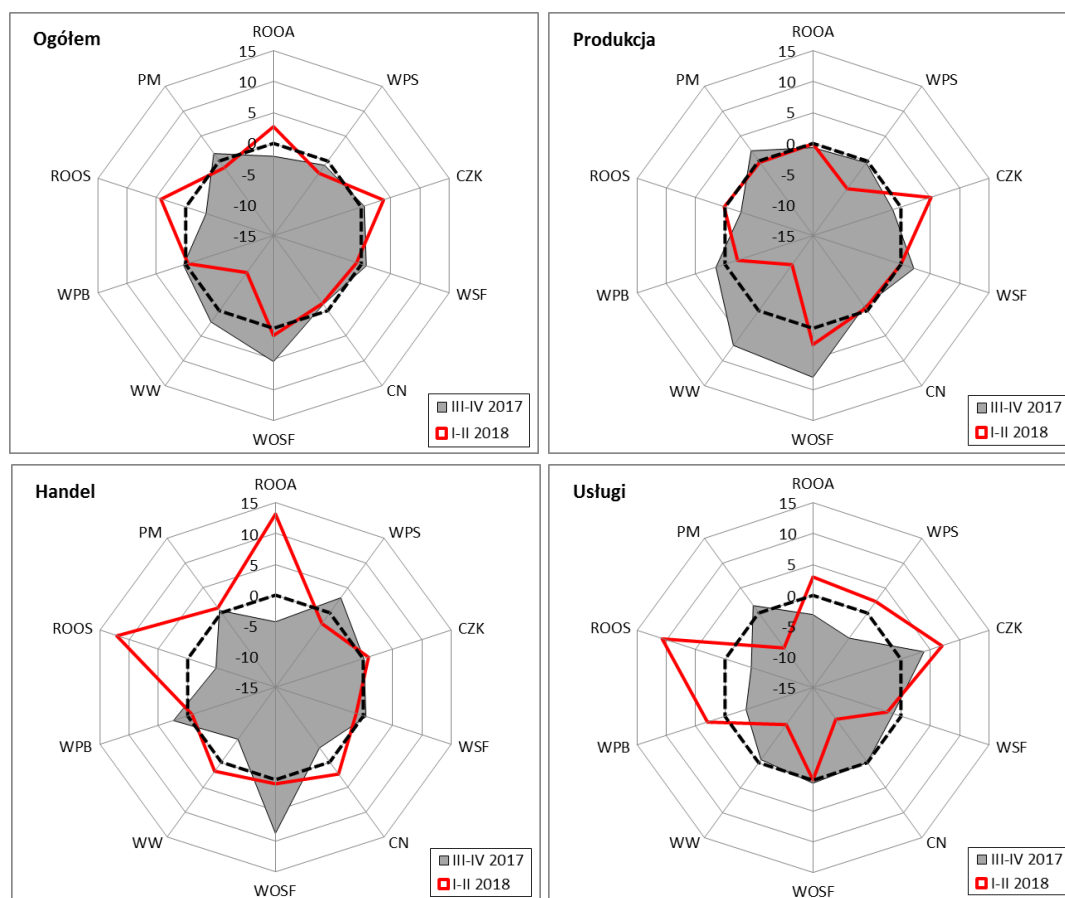

Uwagi: WOSF – wskaźnik ogólnej sytuacji finansowej (struktury majątkowo-kapitałowej); WZO – wskaźnik zadłużenia ogółem; CKON – cykl kapitału obrotowego netto; CN – cykl należności; CZK – cykl zobowiązań krótkoterminowych; WPB – wskaźnik płynności bieżącej; WPS – wskaźnik płynności podwyższonej; WW – wskaźnik wypłacalności; ROOS – rentowność operacyjna sprzedaży; ROOA – rentowność operacyjna aktywów; PM – produktywność majątku (prędkość krążenia kapitału).

Źródło: opracowanie własne na podstawie baz danych GUS w Warszawie, Pont Info w Warszawie i Coface Polska.

Sytuację **krótkoterminową** zbiorowości przedsiębiorstw w **I p. 2018 r.** charakteryzuje w nieznacznym stopniu poprawa wartości wybranych wskaźników finansowych względem zmian w II p. 2017 r. (uwaga: dla obu okresów w ujęciu r/r – zmiana do zmiany). Pole powierzchni dziesięciokąta rozpiętego na analizowanych wskaźnikach finansowych zwiększyło się o +1,8%, a w ujęciu rodzajów działalności dotyczyło handlu i usług. Korzystniejsze rezultaty uzyskano w 4 na 10 wskaźników. W **produkcji** pogorszenie wartości wskaźników finansowych – zmniejszenie pola powierzchni dziesięciokąta wyniosło –17,9%, a istotne negatywne zmiany dotyczyły wypłacalności, płynności szybkiej i bieżącej. W **handlu** odnotowano znaczącą poprawę wartości wskaźników finansowych (pole powierzchni +47,2%), które dotyczyło 7 z 10 z nich (zwłaszcza rentowności operacyjnej sprzedaży i aktywów oraz cyklu należności). Względem szczególnie niekorzystnej sytuacji w poprzednich okresach, obraz zmian w **usługach** (pole powierzchni +27,3%) wykazuje pewne pozytywne zmiany. Poprawa dotyczyła głównie rentowności operacyjnej sprzedaży, długości cyklu zobowiązań krótkoterminowych oraz płynności szybkiej (5 z 10 wskaźników)(rys. 12).

Rysunek 12. Tempo zmian podstawowych wskaźników finansowych przedsiębiorstw w okresie II p. 2017 r. – I p. 2018 r. ogółem oraz według rodzaju działalności (w %, r/r)

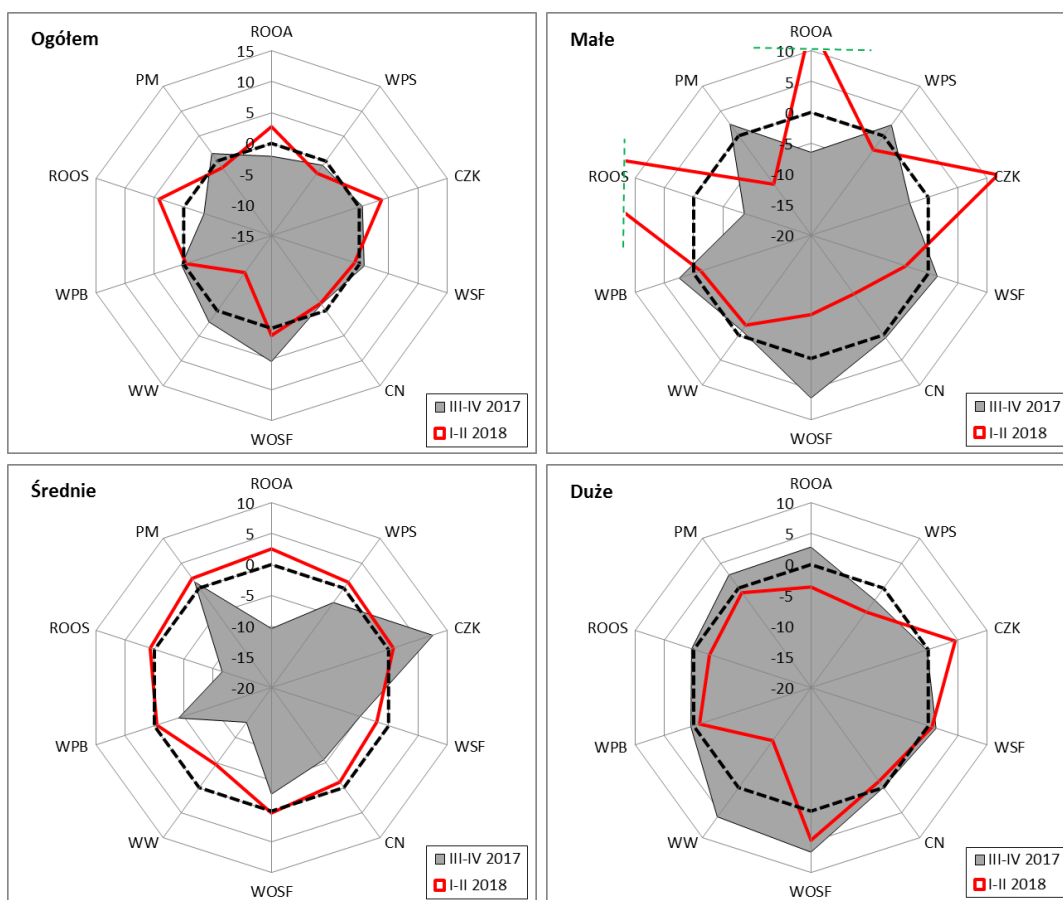

Uwagi: WOSF – wskaźnik ogólnej sytuacji finansowej (struktury majątkowo-kapitałowej); WSF – wskaźnik samofinansowania; CN – cykl należności; CZK – cykl zobowiązań krótkoterminowych; WPB – wskaźnik płynności bieżącej; WPS – wskaźnik płynności podwyższonej; WW – wskaźnik wypłacalności; ROOS – rentowność operacyjna sprzedaży; ROOA – rentowność operacyjna aktywów; PM – produktywność majątku (prędkość krążenia kapitału). Wskaźniki ujęte jako stymulanty (CN w razach).

Źródło: opracowanie własne na podstawie baz danych GUS w Warszawie, Pont Info w Warszawie i Coface Polska.

W ujęciu klas wielkości przedsiębiorstw zmiany wartości wybranych wskaźników finansowych były różnokierunkowe – poprawa dotyczyła przedsiębiorstw małych i średnich. W przedsiębiorstwach **dużych** miało miejsce pogorszenie – zmniejszenie pola powierzchni dziesięciokąta wyniosło –27,3%. Pogorszenie dotyczyło 7 z 10 wskaźników, a istotne negatywne zmiany dotyczyły wypłacalności, płynności szybkiej, rentowności operacyjnej sprzedaży oraz aktywów. W przedsiębiorstwach **średnich** odnotowano poprawę wartości wskaźników finansowych – pole powierzchni wzrosło o 83,2%. Poprawa dotyczyła 6 z 10 wskaźników, a najbardziej widoczna była w zakresie: rentowności operacyjnej sprzedaży, produktywności i płynności szybkiej. W przedsiębiorstwach **małych** odnotowano poprawę – wzrost pola powierzchni o +57,0%. Poprawa dotyczyła 3 z 10 wskaźników – długości cyklu zobowiązań krótkoterminowych, rentowności operacyjnej sprzedaży oraz aktywów (rys. 13).

Rysunek 13. Tempo zmian podstawowych wskaźników finansowych przedsiębiorstw w okresie II p. 2017 r. – I p. 2018 r. ogółem oraz według klas wielkości przedsiębiorstw (w %, r/r)

Uwagi: WOSF – wskaźnik ogólnej sytuacji finansowej (struktury majątkowo-kapitałowej); WSF – wskaźnik samofinansowania; CN – cykl należności; CZK – cykl zobowiązań krótkoterminowych; WPB – wskaźnik płynności bieżącej; WPS – wskaźnik płynności podwyższonej; WW – wskaźnik wypłacalności; ROOS – rentowność operacyjna sprzedaży; ROOA – rentowność operacyjna aktywów; PM – produktywność majątku (prędkość krążenia kapitału). Wskaźniki ujęte jako stymulanty (CN w razach).

Źródło: opracowanie własne na podstawie baz danych GUS w Warszawie, Pont Info w Warszawie i Coface Polska.

1.6. POSTĘPOWANIA UPADŁOŚCIOWE PRZEDSIĘBIORSTW

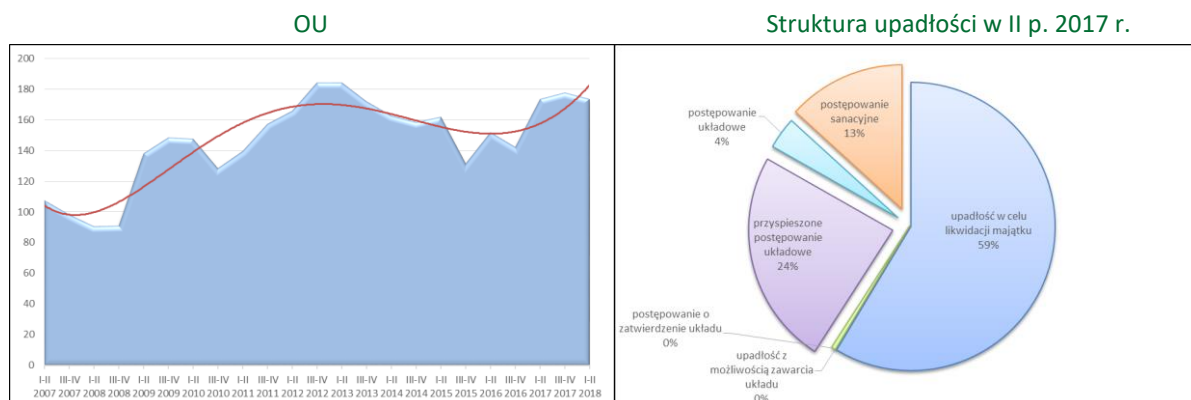
W I p. 2018 r. odnotowano zmniejszenie r/r liczby sądowych postępowań upadłościowych (SPU) o 14, co w strukturze SPU wpłynęło na zmniejszenie r/r liczby postępowań we wszystkich rodzajach postępowań z wyjątkiem przyspieszonych postępowań układowych i sanacyjnych.

Niepokojący jest wzrost wartości odsetka sądowych postępowań upadłościowych (OU)¹³ do poziomu zbliżonego do maksymalnego obserwowanego poziomu w całym okresie analizy z wyraźnie zarysowanym trendem wzrostowym od II p. 2015 roku. W I p. 2018 r. wartość SPU osiągnęła poziom 423 postępowań, co jest wartością nieznacznie niższą od poziomu SPU w II p. 2012 r., kiedy osiągnął maksymalną wartość. W I p. 2018 r. nastąpiło zmniejszenie r/r SPU oraz OU we wszystkich rodzajach działalności z wyjątkiem handlu, gdzie nastąpił jego wzrost (rys. 14).

Zmniejszenie wartości BBU w produkcji i usługach.

¹³ Rozwinięcie symboli wskaźników zawarto w tekście, a ich formuły i opis zamieszczono w załączniku zawierającym uwagi metodologiczne (załącznik B) oraz słowniku pojęć i terminów na końcu opracowania.

Rysunek 14. Odsetek sądowych postępowań upadłościowych (OU) przedsiębiorstw w okresie II p. 2007 r. – I p. 2018 r. oraz ich liczba ze względu na rodzaj postępowania w I p. 2018 r.

Wzrost liczby SPU w 7 województwach.

W I p. 2018 r. najwięcej postępowań w woj. mazowieckim a największy wzrost r/r w kujawsko-pomorskim.

Źródło: opracowanie własne na podstawie baz danych GUS w Warszawie, Pont Info w Warszawie i Coface Polska.

Analiza branżowa upadłości wskazuje, że najwięcej postępowań w II p. 2017 r. odnotowano w działalności usługowej (141), następnie w produkcyjnej (117) i handlowej (109). Zarówno w produkcji, jak i w handlu wartości SPU kształtowały się na poziomach **maksymalnych od 2010 roku**.

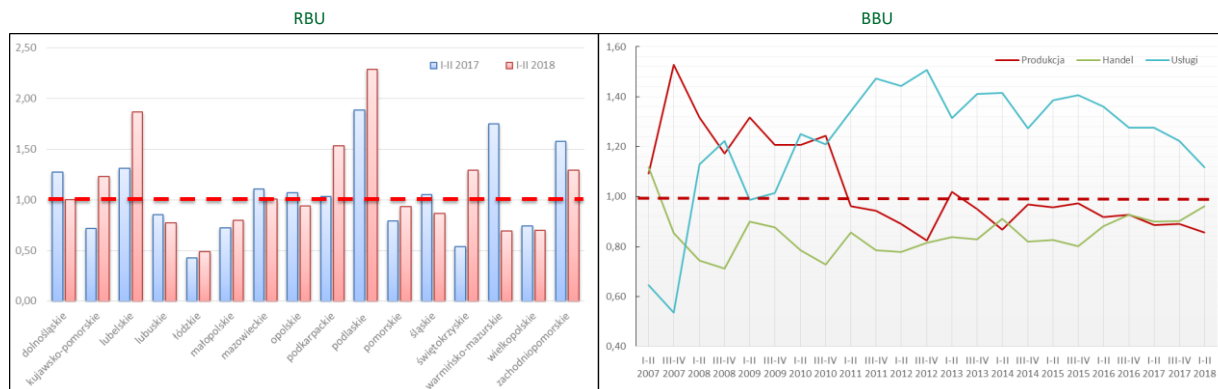
Wzrost wartości RBU jedynie w 8 województwach.

Analiza branżowego barometru upadłości (BBU) wskazuje na jego ponadprzeciętną wartość w całym analizowanym okresie jedynie w usługach z zarysowaną tendencją wzrostową do 2013 roku, w którym została przełamana odwracając trend zmian na malejący i kształtując wartość BBU w I p. 2018 roku na poziomie najniższym od 2010 r. (1,12). W produkcji obserwowana jest wyraźna tendencja zmniejszania stopnia koncentracji zjawiska upadłości, natomiast w handlu obserwowana od 2015 r. tendencja wzrostowa kształtując wartość BBU dla handlu na poziomie 0,96 (rys. 15).

Analiza **regionalna** liczby sądowych postępowań upadłościowych wskazuje na wzrost ich liczby r/r w 7 województwach a w 9 zmniejszenie. Najwięcej postępowań w I p. 2018 r. odnotowano w woj. **mazowieckim** a największy wzrost r/r w województwach **kujawsko-pomorskim** i **podkarpackim**.

Analiza zmian poziomu koncentracji regionalnego barometru upadłości (RBU) w I p. 2018 r. wskazuje na ponadprzeciętną (powyżej 1) koncentrację w 7 województwach, a jego najwyższy poziom w woj. podlaskim i lubelskim. W 8 województwach odnotowano wzrost r/r poziomu koncentracji RBU.

Rysunek 15. Regionalny Barometr Upadłości (RBU) w I p. 2017 i I p. 2018 r. i Branżowy Barometr Upadłości (BBU) w okresie I p. 2007 r. – I p. 2018 r. według rodzaju działalności

Źródło: opracowanie własne na podstawie baz danych GUS w Warszawie, Pont Info w Warszawie i Coface Polska.

CZĘŚĆ II

1. ANALIZA STANU I ZMIAN STOPNIA ZAGROŻENIA PRZEDSIĘBIORSTW UPADŁOŚCIĄ

1.1. WIODĄCE KIERUNKI ZMIAN STOPNIA ZAGROŻENIA UPADŁOŚCIĄ

1.2. ZAGROŻENIE W UJĘCIU OCENY POZIOMU OGÓLNEGO – PROGNOZY I SCENARIUSZE

1.3. ZMIANY STOPNIA ZAGROŻENIA UPADŁOŚCIĄ W UJĘCIU RODZAJÓW DZIAŁALNOŚCI

1.4. ANALIZA ZAGROŻENIA W UJĘCIU WIODĄCYCH SEKCJI PKD

1.5. STATYSTYKI OPISOWE PRZEKROJU SEKCJI PKD

1.6. ZMIANY STOPNIA ZAGROŻENIA UPADŁOŚCIĄ – ANALIZA WEDŁUG KLAS PRZEDSIĘBIORSTW

1.7. ANALIZA ZMIAN STANU ZAGROŻENIA UPADŁOŚCIĄ PRZEDSIĘBIORSTW WEDŁUG DZIAŁÓW PKD

2. ANALIZA ZJAWISKA UPADŁOŚCI PODMIOTÓW GOSPODARCZYCH W POLSCE

RAPORT Z BADAŃ

W OBSZARZE MIKROEKONOMICZNYM

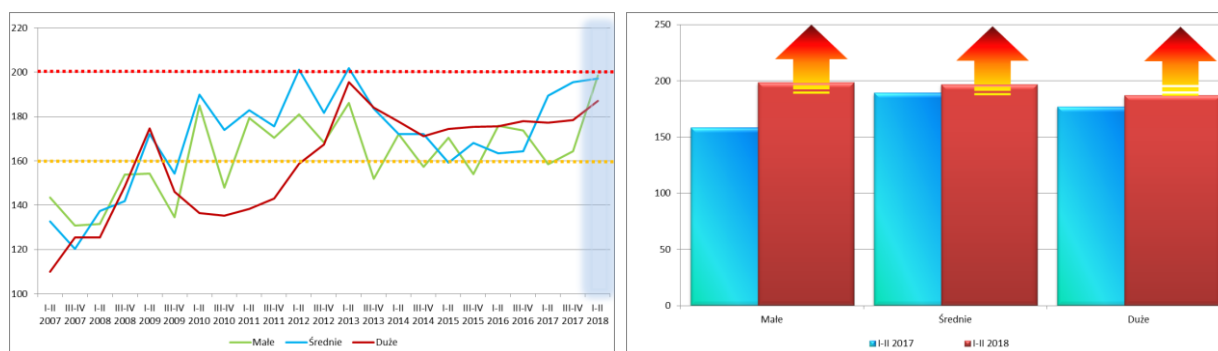
1. ANALIZA STANU I ZMIAN STOPNIA ZAGROŻENIA PRZEDSIĘBIORSTW UPADŁOŚCIĄ

1.1. WIODĄCE KIERUNKI ZMIAN STOPNIA ZAGROŻENIA UPADŁOŚCIĄ

Sytuację w klasie przedsiębiorstw dużych w I p. 2018 r. opisuje wzrost stopnia zagrożenia upadłością w stosunku do analogicznego okresu ubiegłego roku (5,6% r/r), jego poziom (ostrzegawczy) po 2014 r. wykazuje słabą długookresową tendencję wzrostu. W przedsiębiorstwach małych odnotowano najwyższy krótkookresowy wzrost zagrożenia (+25,2% r/r) i zbliżenie do poziomu wysokiego, przy dość znacznej średniookresowej amplitudzie wahań. Przedsiębiorstwa średnie także wykazały wzrost zagrożenia (+4,2% r/r), zbliżając się do jego poziomu wysokiego i punktu kulminacyjnego z I p. 2013 r. (rys. 16).

Ostatnia obserwacja przynosi zatem wzrost zagrożenia we wszystkich klasach wielkości przedsiębiorstw – najwyższy w małych (osiągnięty punkt kulminacyjny).

Rysunek 16. Zmiany stopnia zagrożenia upadłością przedsiębiorstw w okresie I p. 2007 r. – I p. 2018 r. według klas wielkości

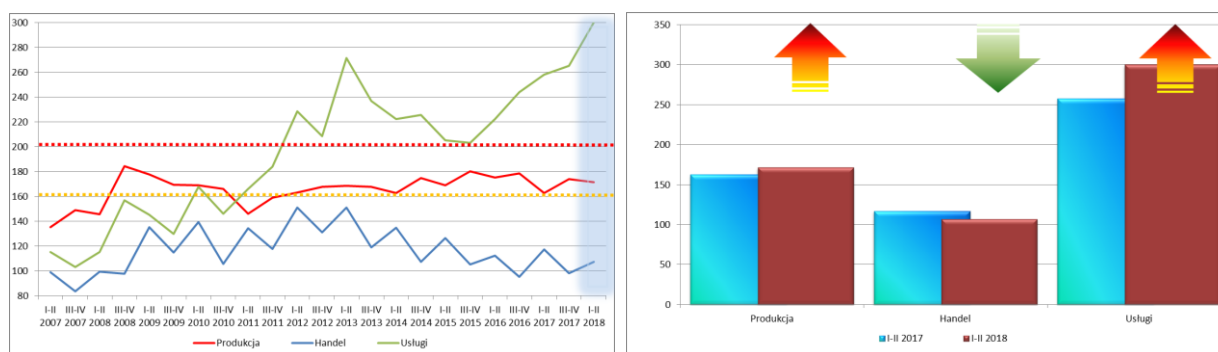

Uwagi: strzałka – zmiana w stosunku do poprzedniego półrocza (wzrost – czerwona, spadek – zielona). Wartości referencyjne: poziom ostrzegawczy – żółta linia kropkowana, poziom wysoki – czerwona linia kropkowana.

Źródło: opracowanie własne na podstawie baz danych GUS w Warszawie, Pont Info w Warszawie i Coface Polska.

Z punktu widzenia rodzaju działalności sytuacja przedsiębiorstw w zakresie stopnia zagrożenia upadłością ocena negatywna dotyczy działalności usługowej – w I p. 2018 r. nastąpił dalszy wzrost zagrożenia, zarówno w stosunku do okresu poprzedniego, jak i r/r (+16,3%). Poziom zagrożenia zaklasyfikowany jest jako wysoki, a tendencja wzrostowa widoczna jest od I p. 2016 r. W produkcji występują pełzające zmiany, z okresowymi wahaniami o małej intensywności, obserwowane od II p. 2011 r. (poziom ostrzegawczy). W I p. 2018 r. odnotowano wzrost zagrożenia r/r (+5,5%). Korzystne zmiany dotychczas miały miejsce w handlu – długookresowe obniżanie stopnia zagrożenia upadłością. W I p. 2018 r. nastąpił ponowny spadek (–8,5% r/r), przy utrzymaniu naprzemiennych zmian (poziom niski). W sposób widoczny od I p. 2011 r. kierunek i intensywność zmian dla rodzajów działalności są odmienne i rozbieżne (rys. 17).

Rysunek 17. Zróżnicowanie stopnia zagrożenia upadłością przedsiębiorstw w okresie I p. 2007 r. – I p. 2018 r. według rodzaju działalności

Uwagi: strzałka – zmiana w stosunku do poprzedniego półrocza (wzrost – czerwona, spadek – zielona). Wartości referencyjne: poziom ostrzegawczy – żółta linia kropkowana, poziom wysoki – czerwona linia kropkowana.

Źródło: opracowanie własne na podstawie baz danych GUS w Warszawie, Pont Info w Warszawie i Coface Polska.

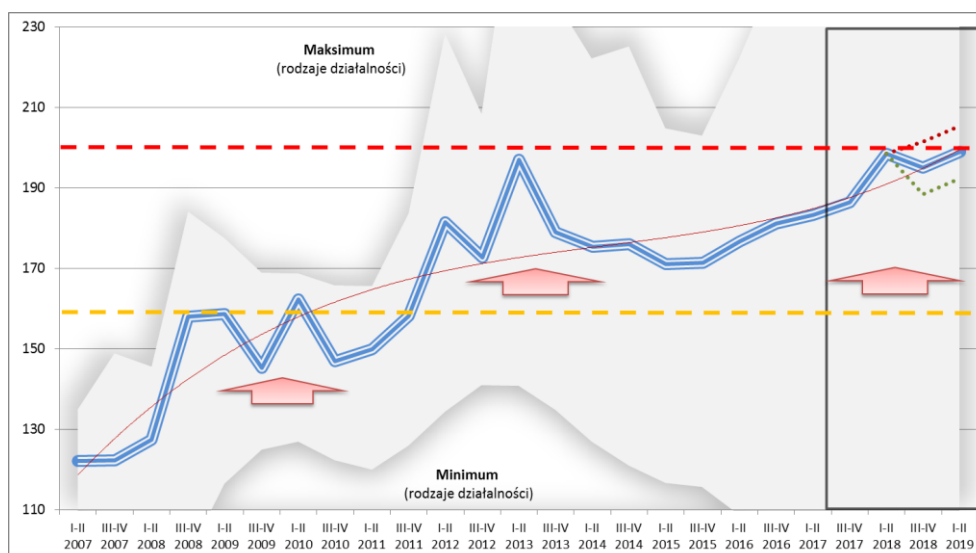
1.1. ZAGROŻENIE W UJĘCIU OCENY POZIOMU OGÓLNEGO – PROGNOZY I SCENARIUSZE

W ramach ilościowej analizy niepewności związanej z prognozami stopnia zagrożenia upadłością posłużono się narzędziami analizy scenariuszowej – oprócz scenariusza neutralnego skonstruowano scenariusze: pesymistyczny oraz optymistyczny. W tym celu wykorzystano dolne i górne granice przedziału ufności (o wartości 80%, przy niezbędnej korekcie obserwacji odstających) dla prognozowanej wielkości stopnia zagrożenia upadłością, powstałe w oparciu o analizę historycznych odchyłek stopnia zagrożenia upadłością względem odsetka sądowych postępowań upadłościowych.

Ustalony w warunkach I p. 2018 r. stopień zagrożenia upadłością był wyższy niż w analogicznym okresie ubiegłego roku o +8,2% i wyniósł 198 (wzrost w stosunku do poprzedniego półrocza +6,5%), co stanowi podstawę do sformułowania negatywnej ogólnej oceny (rys. 18). Wartość tą tworzą wyniki oceny stopnia zagrożenia przedsiębiorstw produkcyjnych (udział w ogółem 41,0%), usługowych (47,6%) i handlowych (11,4%).

Odnotowany wzrost zagrożenia upadłością, przy zarysowanej tendencji od I p. 2016 r., wpływa – jako jego skutek – na co najmniej utrzymanie liczby i odsetka wszczętych sądowych postępowań upadłościowych przedsiębiorstw w perspektywie kolejnego półrocza i roku, względem bieżącego okresu analizy (I p. 2018 r.). Stopień tych zmian uzależniony jest również od opóźnienia w składaniu wniosków oraz zmian w relacji liczby wszczętych postępowań do wniosków, a tym samym czasu trwania procedur formalnych (por. uwagi w dalszych częściach opracowania).

Rysunek 18. Stopień zagrożenia upadłością przedsiębiorstw ogółem w okresie I p. 2007 r. – I p. 2019 r.

Uwagi: wartość „ogółem” ustalona jako średnia ważona (liczbą pracujących) z wartości obliczonej dla poszczególnych rodzajów działalności. Uwzględniono korektę historycznego naliczenia wartości. Wartości dla scenariusza optymistycznego oznaczone są kolorem zielonym, a dla pesymistycznego – kolorem czerwonym (linie kropkowane). Strzałki wyznaczają okres: czerwona – wzrostu stopnia zagrożenia, zielona – obniżania, żółta – stabilizacji. Wartości referencyjne: poziom ostrzegawczy – żółta linia kreskowana, poziom wysoki – czerwona linia kreskowana. Wartości maksymalne i minimalne ustalone dla średniej według rodzajów działalności.

Źródło: opracowanie własne na podstawie baz danych GUS w Warszawie, Pont Info w Warszawie i Coface Polska.

W ocenie dalszego możliwego przebiegu zmian stopnia zagrożenia upadłością (perspektywa roczna do I p. 2019 r.), scenariusz neutralny przewiduje wzrost zagrożenia w II p. 2018 r. o +4,8% r/r. (poziom 195). W I p. 2019 r. stopień zagrożenia powinien wykazać mniejszy wzrost (+0,5% r/r). W tym scenariuszu przyszłą sytuację ocenia się jako kontynuację umiarkowanie intensywnej tendencji do wzrostu, nadal na poziomie ostrzegawczym stopnia zagrożenia upadłością. Wystąpienie krótkookresowego silniejszego wzrostu stopnia zagrożenia w I p. 2018 r. oraz utrzymanie intensywności tendencji wzrostowej, nie może być na razie podstawą do budowania wniosku o dojściu do górnego punktu zwrotu.

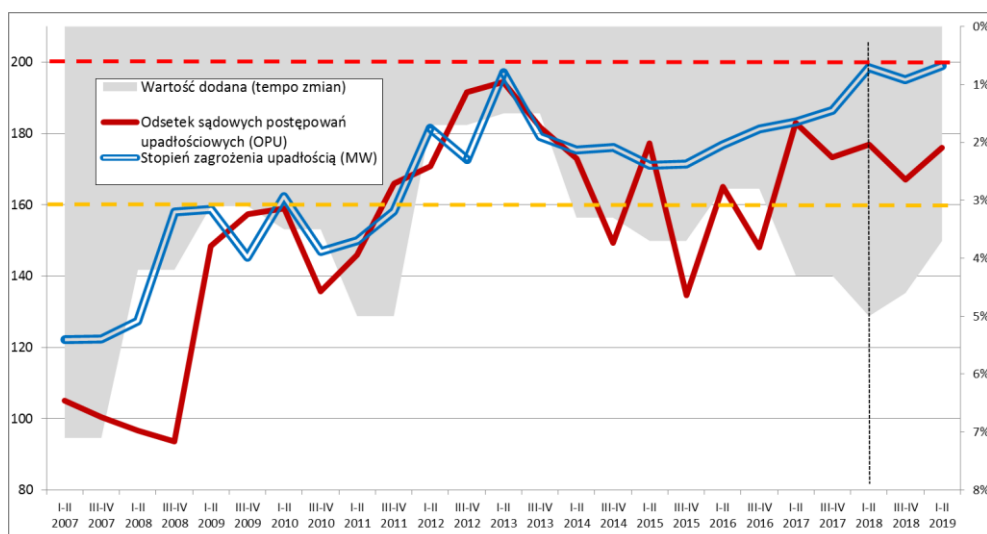
Scenariusz pesymistyczny zakłada w II p. 2018 r. oraz w I p. 2019 r. uzyskanie wyższych wartości stopnia zagrożenia upadłością (odpowiednio: 202 i 205), zakreślających liniowy wzrost zagrożenia i przekroczenie poziomu wysokiego. Scenariusz optymistyczny, wobec oczekiwanych słabszych wyników całej gospodarki w 2019 r., należy uznać za mniej prawdopodobny, ze względu na nadal mało korzystne kształtowanie kluczowych czynników ryzyka, chęci do inwestowania i nadal niskiej sprawności przedsiębiorstw¹⁴ (rys. 18).

Empiryczną weryfikacją oceny zmian ogólnej kondycji analizowanego sektora przedsiębiorstw wyrażonej miarą stopnia zagrożenia upadłością (MW), jest analiza porównawcza względem kształtowania się odsetka sądowych postępowań upadłościowych¹⁵.

¹⁴ Ponieważ prognozowane wartości opisują możliwy stan analizowanego sektora przedsiębiorstw w perspektywie dwóch lat (roczna prognoza wartości czynników określających stopień zagrożenia jako prawdopodobieństwo zagrożenia upadłością w kolejnym rocznym horyzoncie czasu), stąd przy wzroście zmienności ich sytuacji oraz uwzględniając cel prowadzonych badań i właściwości SWO (ocena krótkoterminowa, roczna, prognoza ostrzegawcza), prognozy te należy uznać wyłącznie jako wskazujące ogólnie możliwy kierunek dalszych zmian stopnia zagrożenia upadłością.

¹⁵ Oceny należy dokonywać z uwzględnieniem różnic w treści merytorycznej obu miar oraz czynników oddziałujących na każdą z analizowanych kategorii – miara MW odzwierciedla stan ekonomiczny względem punktu odniesienia w postaci upadłości, natomiast odsetek sądowych postępowań upadłościowych opisuje przebieg procedur administracyjnych związanych z upadłością przedsiębiorstwa.

Rysunek 19. Stopień zagrożenia upadłością oraz odsetek liczby wszczętych sądowych postępowań upadłościowych przedsiębiorstw ogółem w okresie I p. 2007 r. – I p. 2019 r.

Uwagi: wartość „ogółem” ustalona jako średnia ważona (liczbą pracujących) z wartości obliczonej dla poszczególnych rodzajów działalności. Uwzględniono korektę historycznego naliczenia wartości. Wartości dla scenariusza optymistycznego oznaczone są kolorem zielonym, a dla pesymistycznego – kolorem czerwonym (linie kropkowane). Wartość dodana (tempo zmian) – oś prawa, odwrócona. Wartości referencyjne: poziom ostrzegawczy – żółta linia kreskowana, poziom wysoki – czerwona linia kreskowana.

Źródło: opracowanie własne na podstawie baz danych GUS w Warszawie, Pont Info w Warszawie i Coface Polska.

Przebieg krzywej i wartości stopnia zagrożenia upadłością (MW) są wysoce skorelowane z odsetkiem wszczętych sądowych postępowań upadłościowych (OPU) – współczynnik korelacji liniowej $r=0,79$. Wyróżnić jednak można dwie sytuacje i charakter współzależności: okres stabilizacji oraz okres wzrostu stopnia zagrożenia upadłością. Ten ostatni trwa nadal (przy wysokiej współzależności kierunku i siły zmian wartości miar MW oraz OPU), pomimo dotychczasowego znacznego wzrostu tempa wartości dodanej, które jednak prognozowane jest jako słabnące już dla II p. 2018r. oraz 2019 roku.

Przewidywane do I p. 2019 r. utrzymanie tempa wzrostu stopnia zagrożenia może korelować w mniejszym stopniu z odsetkiem wszczętych sądowych postępowań upadłościowych, a wysoce prawdopodobne jest – w związku z dojściem do punktu zwrotnego tempa wzrostu wartości dodanej – krótkookresowe zatrzymanie jego tendencji wzrostowej od I p. 2016 r. (korelacja MW z tempem zmian wartości dodanej wynosi $-0,61$) (rys. 19).

1.2. ZMIANY STOPNIA ZAGROŻENIA UPADŁOŚCIĄ W UJĘCIU RODZAJÓW DZIAŁALNOŚCI

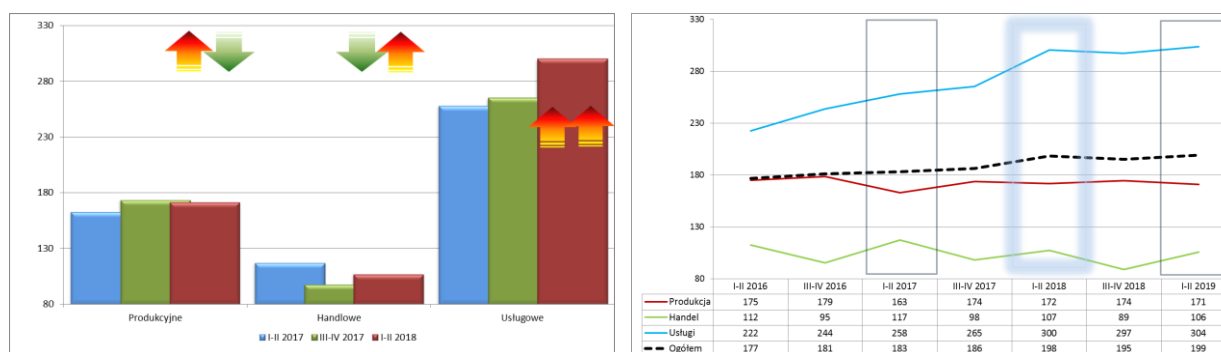
Sytuacja w usługach wykazuje tendencję wzrostu zagrożenia od I p. 2016 r., przy jego wysokim poziomie (poziom III, 300, punkt kulminacyjny). Siła tego wzrostu zwiększyła się w ujęciu r/r (+16,3%), także okres do okresu (+13,2%). Spadek zagrożenia odnotowano tylko w handlu (–8,5% r/r, poziom niski), bowiem w produkcji stopień zagrożenia wzrósł +5,5% r/r (tab. 3).

Tabela 3. Stopień zagrożenia upadłością przedsiębiorstw w okresie I p. 2017 r. – I p. 2018 r. według rodzaju działalności

Rodzaj przedsiębiorstw	I-II 2017	III-IV 2017	I-II 2018
Produkcyjne	163	174	172
Handlowe	117	98	107
Usługowe	258	265	300

Źródło: opracowanie własne na podstawie bazy danych GUS w Warszawie, Pont Info w Warszawie i Coface Polska.

Rysunek 20. Zmiany stopnia zagrożenia upadłością przedsiębiorstw w okresie I p. 2016 r. – I p. 2019 r. według rodzaju działalności

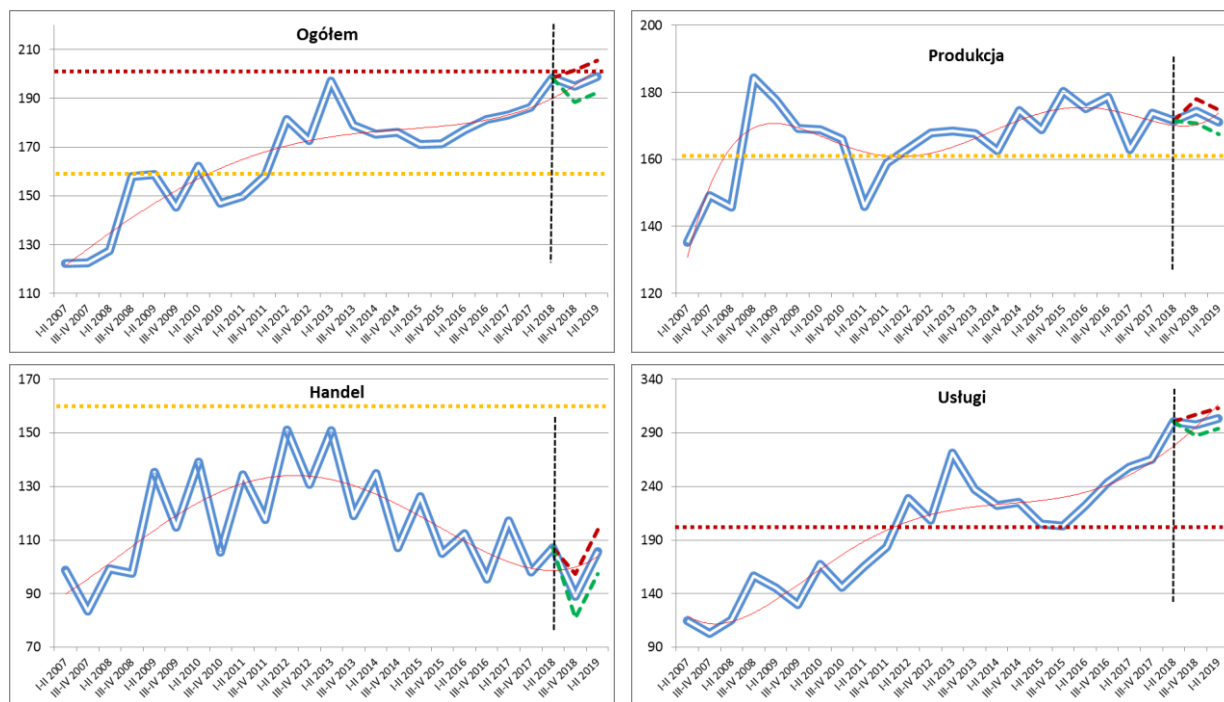
Uwagi: strzałka prawa – zmiana okres/okres, strzałka lewa – zmiana r/r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie baz danych GUS w Warszawie, Pont Info w Warszawie i Coface Polska.

W **działalności produkcyjnej** sytuacja pogarszała się stopniowo od II p. 2011 r. Niekorzystny odczyt w I p. 2018 r. dla scenariusza neutralnego zakłada utrzymanie obecnego poziomu zagrożenia, a dla scenariusza pesymistycznego jego wzrost. Oczekiwany poziom zagrożenia w II p. 2018 r. powinien wynieść 174 (0,0% r/r) oraz 171 w I p. 2019 r. (–0,6% r/r). Ze względu na relatywnie stabilne wyniki historyczne, przedział wartości prognozowanych jest dość wąski, z rozstępem bezwzględnym 7 i względnym 4,1% (scenariusze skrajne – pesymistyczny a optymistyczny). W **działalności usługowej** scenariusz neutralny zakłada kontynuację tendencji wzrostu w dwóch kolejnych półroczach – 297 w II p. 2018 r. (+12,1 r/r) oraz 304 w I p. 2019 r. (+1,3% r/r). Scenariusz pesymistyczny pogłębia intensywność tendencji wzrostowej (odpowiednio: +19,0% r/r oraz +4,3% r/r). Rozstęp scenariuszy skrajnych jest w usługach znaczny – bezwzględny 19 i względny 6,5%. **Działalność handlową** charakteryzuje krzywa opadająca od II p. 2014 r., potwierdzona także przez ostatni odczyt, a scenariusz neutralny zakłada również jej utrzymanie lub co najmniej stabilizację krótkoterminową (zmiany odpowiednio: –9,2% r/r oraz –0,9% r/r). Jak wskazuje scenariusz pesymistyczny, kolejne dwa półrocza mogą przynieść

wzrosty zagrożenia, bez wyraźnego sygnalizowania przejścia do fazy wzrostu zagrożenia. Rozstęp bezwzględny dla scenariuszy skrajnych wynosi 17, a względny 19,1% (rys. 21).

Rysunek 21. Kształtowanie się stopnia zagrożenia upadłością przedsiębiorstw w okresie I p. 2007 r. – I p. 2019 r. według rodzaju działalności

Uwagi: wartość „ogółem” ustalona jako średnia ważona (liczbą pracujących) z wartości obliczonej dla poszczególnych rodzajów działalności. Wartości dla scenariusza optymistycznego oznaczone są kolorem zielonym, a dla pesymistycznego – kolorem czerwonym. Wartości referencyjne: poziom ostrzegawczy – żółta linia kropkowana, poziom wysoki – czerwona linia kropkowana.

Źródło: opracowanie własne na podstawie bazy danych GUS w Warszawie, Pont Info w Warszawie i Coface Polska.

Tabela 4. Porównanie stopnia zagrożenia upadłością przedsiębiorstw oraz liczby pracujących w I p. 2018 r. według rodzaju działalności

Rodzaj przedsiębiorstw	Stopień zagrożenia	Pracujący (udział)	Pracujący (liczba)
Produkcyjne	172	47,5%	2 370 685
Handlowe	107	21,1%	1 051 452
Usługowe	300	31,4%	1 569 510

Źródło: opracowanie własne na podstawie baz danych GUS w Warszawie, Pont Info w Warszawie i Coface Polska.

Uzyskane wyniki w zakresie oszacowania stopnia zagrożenia upadłością mogą być podstawą dalszego wnioskowania – przez ocenę zmian liczby pracujących (jeden z kluczowych skutków potencjalnych szoków zmian poziomu zagrożenia). Relatywnie bezpiecznie można podchodzić do oceny zmian w przedsiębiorstwach produkcyjnych – największy udział w liczbie pracujących (47,5%), przy stabilizacji zagrożenia. W działalności handlowej (21,1% udziału w liczbie pracujących) stopień zagrożenia powinien co najmniej być stabilny. Natomiast najbardziej napięta sytuacja może wystąpić w usługach – przy wysokim udziale w liczbie pracujących (31,4%) prognozuje się bowiem wzrost zagrożenia.

1.3. ANALIZA ZAGROŻENIA W UJĘCIU WIODĄCYCH SEKCJI PKD

W ramach wybranych wiodących sekcji PKD (działów gospodarki narodowej) widoczna poprawa sytuacji w stosunku do analogicznego okresu ubiegłego roku nastąpiła w I p. 2018 r. tylko w budownictwie (-9,3% r/r) oraz nieznacznie w górnictwie i wydobywaniu (-0,8% r/r). W pozostałych sekcjach PKD odnotowano wzrost – o zróżnicowanym natężeniu (handel jako rodzaj działalności oraz sekcja PKD, omówiony został w poprzednim podrozdziale) (tab. 5).

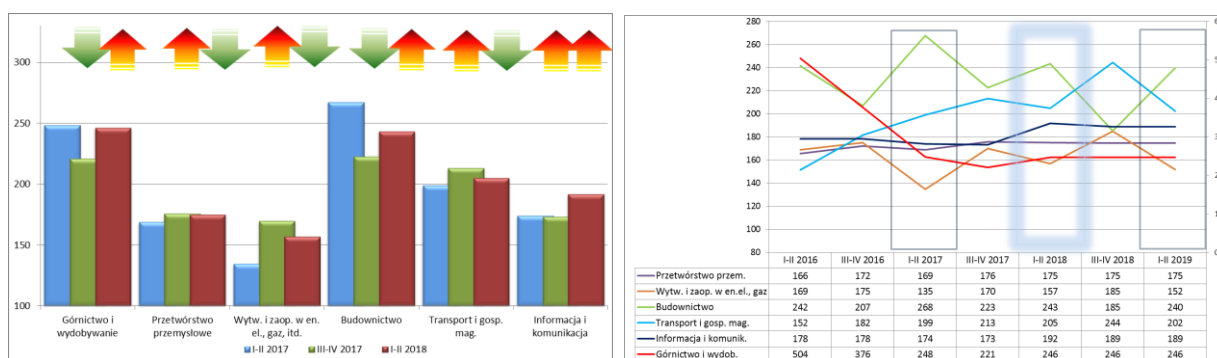
Tabela 5. Stopień zagrożenia upadłością przedsiębiorstw w okresie I p. 2017 r. – I p. 2018 r. według wybranych sekcji PKD (działów GN)

Rodzaj działalności	I-II 2017	III-IV 2017	I-II 2018
Górnictwo i wydobywanie	248	221	246
Przetwórstwo przemysłowe	169	176	175
Wytw. i zaop. w en. el., gaz, itd.	135	170	157
Budownictwo	268	223	243
Transport i gosp. mag.	199	213	205
Informacja i komunikacja	174	173	192

Źródło: opracowanie własne na podstawie baz danych GUS w Warszawie, Pont Info w Warszawie i Coface Polska.

W górnictwie i wydobywaniu, odnotowującym gwałtowne spadki zagrożenia w ostatnich półroczach (program restrukturyzacji), występuje **okresowa stabilizacja**. Dotyczy to także przetwórstwa przemysłowego oraz budownictwa. **Tendencje wzrostowe** stopnia zagrożenia widoczne są w wytwarzaniu i zaopatrywaniu w energię, a zwłaszcza w transporcie i gospodarce magazynowej. W informacji i komunikacji nastąpił silny, **jednokresowy wzrost zagrożenia**.

Rysunek 22. Zmiany stopnia zagrożenia upadłością przedsiębiorstw w okresie I p. 2016 r. – I p. 2019 r. według wybranych sekcji PKD (działów GN)

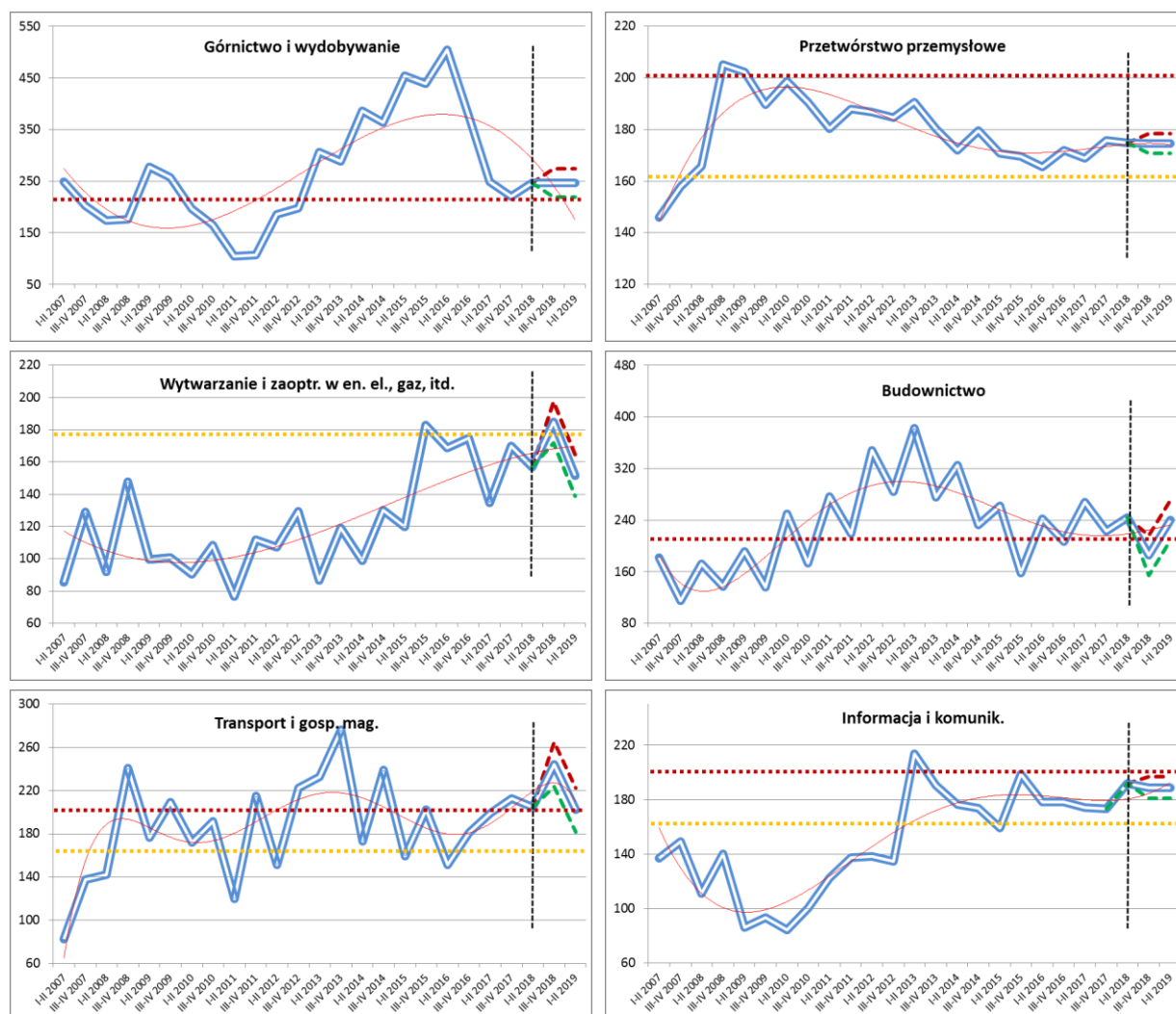

Uwagi: strzałka prawa – zmiana okres/okres, strzałka lewa – zmiana r/r. Górnictwo i wydobywanie – oś prawa.

Źródło: opracowanie własne na podstawie baz danych GUS w Warszawie, Pont Info w Warszawie i Coface Polska.

W **górnictwie i wydobywaniu** po skokowym obniżeniu stopnia zagrożenia w I p. 2017 r. nie jest możliwe zbudowanie wiarygodnego scenariusza dalszego rozwoju sytuacji (program restrukturyzacji). Scenariusz neutralny zakłada zatem stabilne wartości zagrożenia na poziomie 246 w II p. 2018 r. oraz w I p. 2019 r. Scenariusz pesymistyczny podaje te wartości jako wyższe (274), co mogłoby wskazywać na przejście w kierunku wzrostu zagrożenia (rys. 23).

Rysunek 23. Kształtowanie się stopnia zagrożenia upadłością przedsiębiorstw w okresie I p. 2007 r. – I p. 2019 r. według wybranych sekcji PKD (działów GN)

Uwagi: wartości dla scenariusza optymistycznego oznaczone są kolorem zielonym, a dla pesymistycznego – kolorem czerwonym. Prezentacja wartości dla handlu została ujęta w opisie rodzajów działalności. Wartości referencyjne: poziom ostrzegawczy – żółta linia kropkowana, poziom wysoki – czerwona linia kropkowana.

Źródło: opracowanie własne na podstawie baz danych GUS w Warszawie, Pont Info w Warszawie i Coface Polska.

W **wytwarzaniu i zaopatrywaniu w energię** scenariusz neutralny zakłada znaczne wahania półroczne stopnia zagrożenia, podtrzymujące jego tendencję wzrostową (odpowiednio: +8,8% r/r oraz -3,2% r/r). Scenariusz pesymistyczny wpisuje się w wyraźną tendencję wzrostową.

W **przetwórstwie przemysłowym** wzrosty zagrożenia o niskiej dynamice z ostatnich półroczy podtrzymuje scenariusz pesymistyczny, natomiast scenariusz neutralny zakłada krótkookresową stabilizację (odpowiednio: -0,6% r/r oraz 0,0% r/r).

W **budownictwie** scenariusz neutralny, pomimo zakładania dość znacznych wahań okresowych w perspektywie najbliższych dwóch półroczy (odpowiednio: -17,0% r/r oraz -1,2% r/r), wskazuje zasadniczo na krótkookresową stabilizację. Scenariusz pesymistyczny wyznacza wyższy wzrost zagrożenia, kierując prognozę ku wzrostowi zagrożenia jako kontynuacja trendu zapoczątkowanego w I p. 2016 r.

W **transporcie i gospodarce magazynowej** scenariusz neutralny zakłada osłabienie dynamiki wzrostu zagrożenia (odpowiednio: +14,6% r/r oraz -1,5% r/r) trwającego od I p. 2017 r.

W związku z ponownym przekroczeniem granicy poziomu wysokiego stopnia zagrożenia (I oraz II p. 2018 r.) scenariusz pesymistyczny kieruje rozwój sytuacji ku silnemu wzrostowi zagrożenia.

W **informacji i komunikacji**, która historycznie charakteryzowała się najniższym stopniem zagrożenia upadłością, przy ostatnio występującej słabej tendencji spadkowej, odczyt z I p. 2018 r. podnosi poziom prognozowanego zagrożenia (odpowiednio: +9,2% r/r/ oraz -1,6% r/r), co wpisywałoby się jednak w krótkoterminową stabilizację. Scenariusz pesymistyczny zbliża prognozowany poziom zagrożenia do granicy poziomu wysokiego jako rozpoczęcie tendencji wzrostowej (rys. 23).

1.4. STATYSTYKI OPISOWE PRZEKROJU SEKCJI PKD

Górnictwo i wydobywanie – wartość średnia stopnia zagrożenia upadłością w I p. 2018 r. zmalała nieznacznie (-0,8% r/r), co dotyczy w zdecydowanie większym stopniu wartości dziewiątego decyla (-47,1% r/r). Zatem kierunek zmian wśród przedsiębiorstw o relatywnie najwyższym zagrożeniu upadłością był podobny do przedsiębiorstw o przeciętnym zagrożeniu, natomiast różni je intensywność zmian. Proporcja między wartością maksymalną a średnią wzrosła, natomiast zmalała wartość miary zróżnicowania. Niewątpliwie jednak średnioterminową pozytywną zmianą jest znaczne obniżenie i stabilizacja wartości decyla dziewiątego.

Rozkład decylowy wskazuje nadal na relatywnie znaczne wartości decyla dziewiątego, które przyczyniają się do ukształtowania wartości średniej zlokalizowanej między decylem piątym a szóstym. Dystrybuanta rozkładu dla I p. 2018 r. uległa znacznemu przesunięciu *in minus* względem dystrybuanty dla I p. 2017 r. Zmniejszenie dotyczy wszystkich rozstępów międzydecylowych, a największe D5–D4 (-64,7%) oraz D8–D7 i D9–D8.

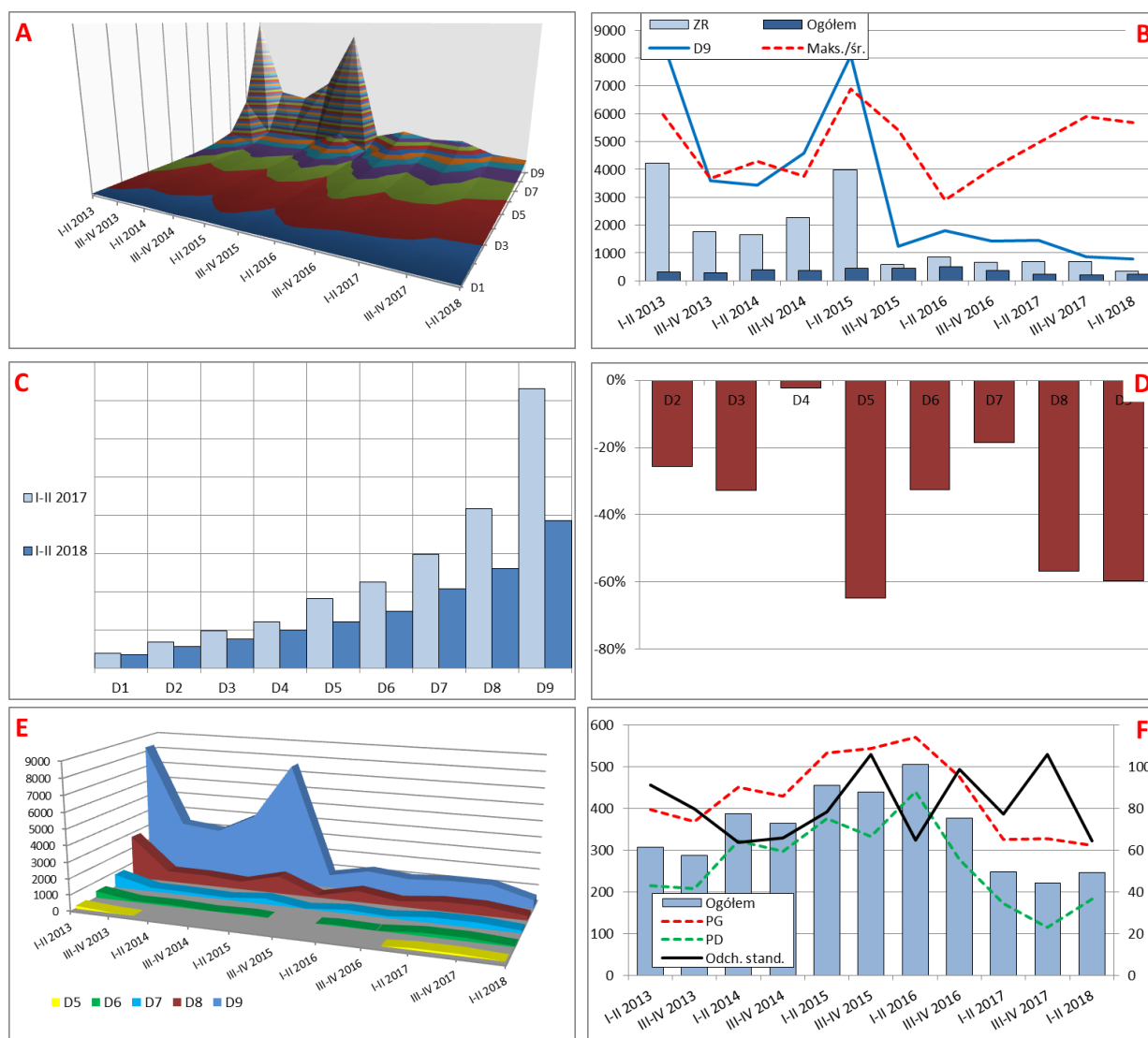
Odchylenie standardowe nie wykazuje tendencji zmian i nie korelowało z wartościami średniego stopnia zagrożenia. Zatem brak jest istotnego związku między stanami zwiększonego bądź też zmniejszonego stopnia zagrożenia upadłością (mierzonego średnią) a stopniem zróżnicowania zagrożenia upadłością poszczególnych przedsiębiorstw (rys. 24).

Przetwórstwo przemysłowe – wartość średnia stopnia zagrożenia upadłością w I p. 2018 r. wzrosła w małym stopniu (+3,6% r/r), natomiast dziewiątego decyla zmalała (-3,1% r/r) – skala zmian jest podobna, ale ich kierunek wśród przedsiębiorstw o relatywnie najwyższym zagrożeniu upadłością przeciwstawny. Proporcja między wartością maksymalną a średnią nieznacznie wzrosła, jednak zmalała wartość miary zróżnicowania. Ostatnie trzy półrocza wpisują się w okres relatywnej stabilizacji, zwłaszcza na poziomie wartości decyla dziewiątego i miary zróżnicowania.

Rozkład decylowy wskazuje na relatywnie wysokie wartości decyla dziewiątego, które wpływają na wartości średniej zlokalizowanej między decylem piątym a szóstym. Dystrybuanta rozkładu dla dwóch okresów analogicznych (I p. 2017 r. oraz I p. 2018 r.) uległa niewielkim zmianom *in minus*. Zwiększenie rozstępu międzydecylowego dotyczyło tylko D4–D3 i D6–D5, natomiast największe zmniejszenie D2–D1 (-6,3%).

Odchylenie standardowe wykazuje tendencję spadkową. Jest ono średnio skorelowane z wartościami średniego stopnia zagrożenia (współczynnik korelacji liniowej $r=0,64$). Ostatnie trzy obserwacje przyniosły zmniejszenie zróżnicowania zagrożenia poszczególnych przedsiębiorstw (rys. 25).

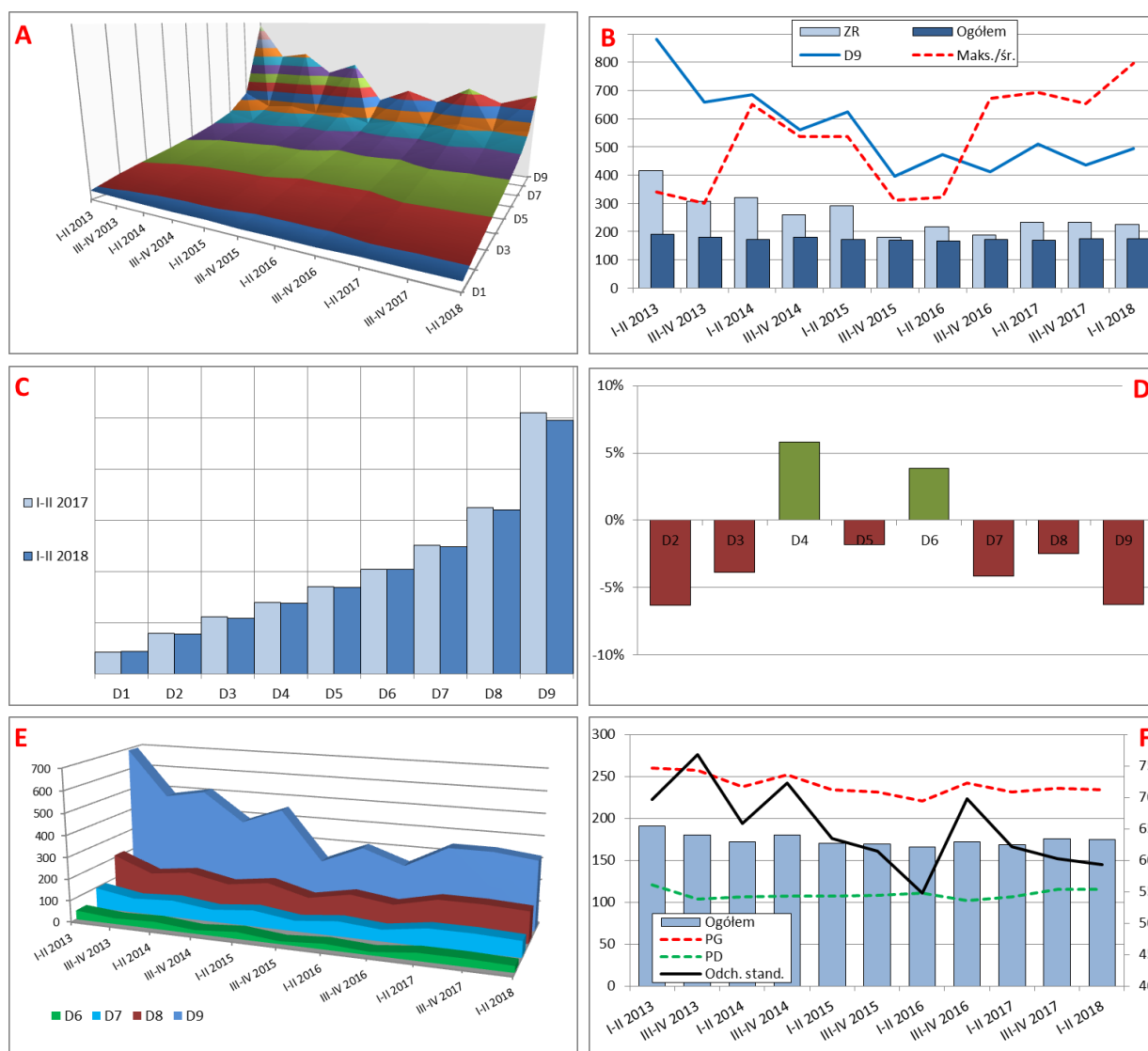
Rysunek 24. Statystyki opisowe stopnia zagrożenia upadłością przedsiębiorstw górnictwa i wydobywania (sekcja B) w okresie I p. 2013 r. – I p. 2018 r.

Uwagi: A – szereg czasowy rozkładu decylowego; B – szereg czasowy wartości średniej, decyla dziewiątego, miary zróżnicowania ($ZR=(D9-D1)/2$) oraz relacji maksimum do wartości średniej; C – wartości decyli dla dwóch okresów porównawczych; D – zmiana rozstępów międzydecylowych dla dwóch okresów porównawczych, E – szereg czasowy odchyłań dodatnich decyli od wartości średniej; F – szereg czasowy wartości średniej, przedziału górnego ($PG=\text{średnia}+\text{odch. std.}$) i dolnego ($PD=\text{średnia}-\text{odch. std.}$) oraz odchylenia standardowego.

Źródło: opracowanie własne na podstawie baz danych GUS w Warszawie, Pont Info w Warszawie i Coface Polska.

Rysunek 25. Statystyki opisowe stopnia zagrożenia upadłością przedsiębiorstw przetwórstwa przemysłowego (sekcja C) w okresie I p. 2013 r. – I p. 2018 r.

Uwagi: A – szereg czasowy rozkładu decylowego; B – szereg czasowy wartości średniej, decyla dziewiątego, miary zróżnicowania ($ZR=(D9-D1)/2$) oraz relacji maksimum do wartości średniej; C – wartości decyli dla dwóch okresów porównawczych; D – zmiana rozstępów międzydecylowych dla dwóch okresów porównawczych, E – szereg czasowy odchylenia dodatnich decyli od wartości średniej; F – szereg czasowy wartości średniej, przedziału górnego ($PG=średnia+odch. \text{ std.}$) i dolnego ($PD=średnia-odch. \text{ std.}$) oraz odchylenia standardowego.

Źródło: opracowanie własne na podstawie baz danych GUS w Warszawie, Pont Info w Warszawie i Coface Polska.

Wytwarzanie i zaopatrzenie w energię el., gaz itd. – wartość średnia stopnia zagrożenia upadłością w I p. 2018 r. wzrosła (+16,3% r/r), przy zdecydowanie wyższym wzroście wartości dziewiątego decyla (+34,3% r/r). Zatem przy tym samym kierunku zmian, ich skala wśród przedsiębiorstw o relatywnie najwyższym zagrożeniu upadłością była odmienna. Proporcja między wartością maksymalną a średnią wykazała spadek, ale wzrosła wartość miary zróżnicowania.

Rozkład decylowy wskazuje na wysokie wartości decyla dziewiątego. Dystrybucja rozkładu dla I p. 2018 r. przesunęła się *in plus* względem dystrybucji rozkładu dla I p. 2017 r. W większości wzrósł rozstęp międzydecylowy (największy dla D2–D1 +108,5%), natomiast spadki dotyczyły tylko D3–D2 i D4–D3.

Odchylenie standardowe w I p. 2018 r. wykazało znaczny spadek, będąc jednak słabo skorelowane z wartościami średniego stopnia zagrożenia (współczynnik korelacji liniowej $r=0,27$).

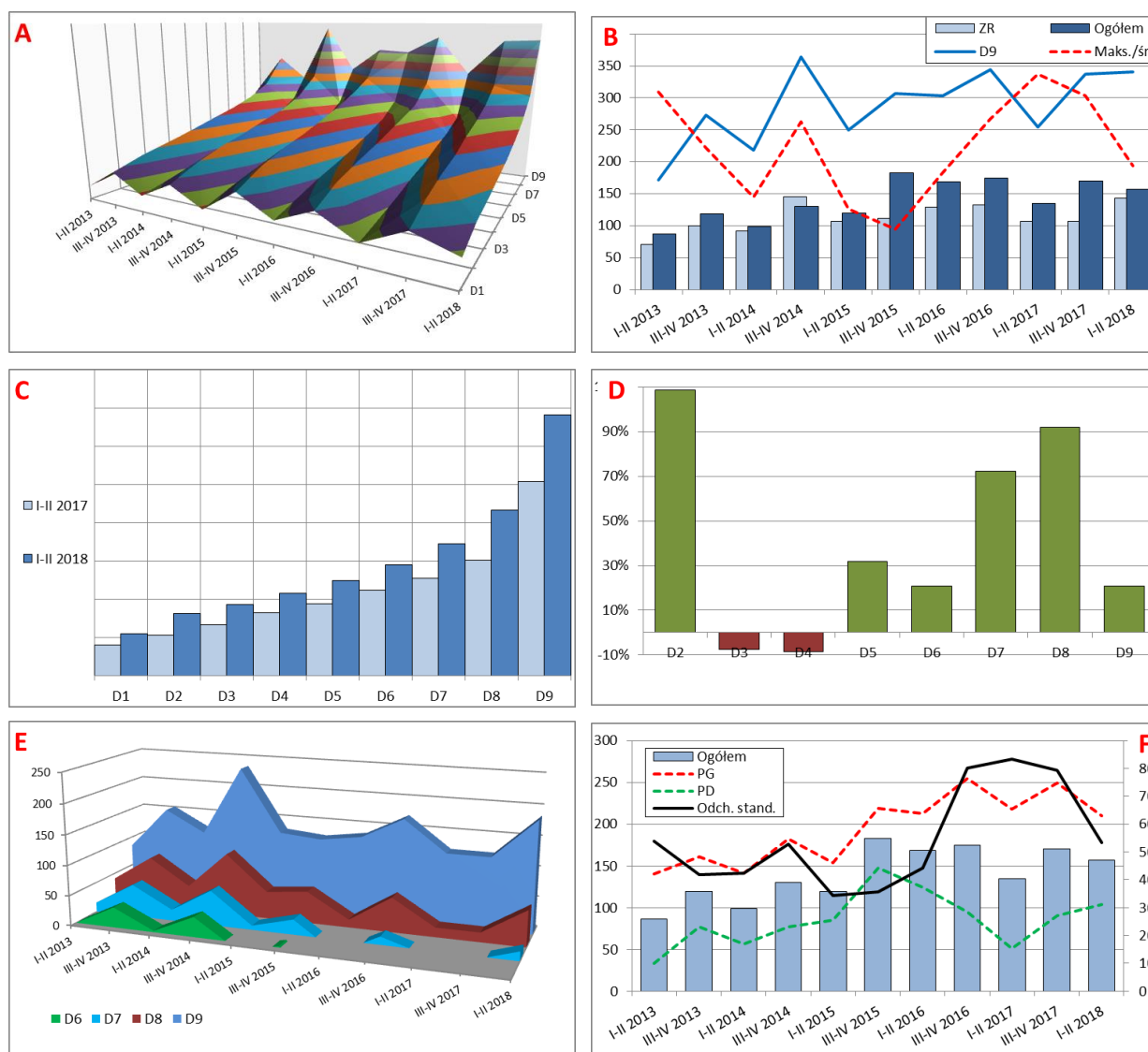
Zmniejszyła się znacznie rozpiętość między przedziałem górnym i dolnym stopnia zagrożenia upadłością (rys. 26).

Budownictwo – wartość średnia stopnia zagrożenia upadłością w I p. 2018r. zmalała ($-9,3\%$ r/r), ale zmalała w większym stopniu wartość decyla dziewiątego ($-21,5\%$ r/r) – wystąpił ten sam kierunek, ale odmienna skala zmian wśród przedsiębiorstw o relatywnie najwyższym oraz przeciętnym zagrożeniu upadłością. Proporcja między wartością maksymalną a średnią wzrosła, natomiast zmalała wartość miary zróżnicowania. Pozytywną obserwacją średniookresową jest zmniejszenie i stabilizacja wartości decyla dziewiątego.

Rozkład decylowy wskazuje na relatywnie wysokie wartości decyla dziewiątego, a wartość średnia zlokalizowana jest blisko decyla szóstego. Dystrybuanta rozkładu dla dwóch okresów analogicznych (I p. 2017 r. oraz I p. 2018 r.) przesunęła się *in minus*, a zmiany rozstępów międzydecylowych były ujemne – jedyny niewielki wzrost odnotowano dla D3–D2.

Odchylenie standardowe wykazuje długookresową tendencję spadkową (pik wzrostowy w II p. 2016 r.) – zmalało zatem zróżnicowanie zagrożenia poszczególnych przedsiębiorstw. Nie jest ono skorelowane z wartościami średniego stopnia zagrożenia (współczynnik korelacji liniowej $r=0,20$). W obserwowanym okresie wzrostu zagrożenia r/r (mierzonego średnią) zmalało zróżnicowanie zagrożenia poszczególnych przedsiębiorstw mierzone odchyleniem standardowym (rys. 27).

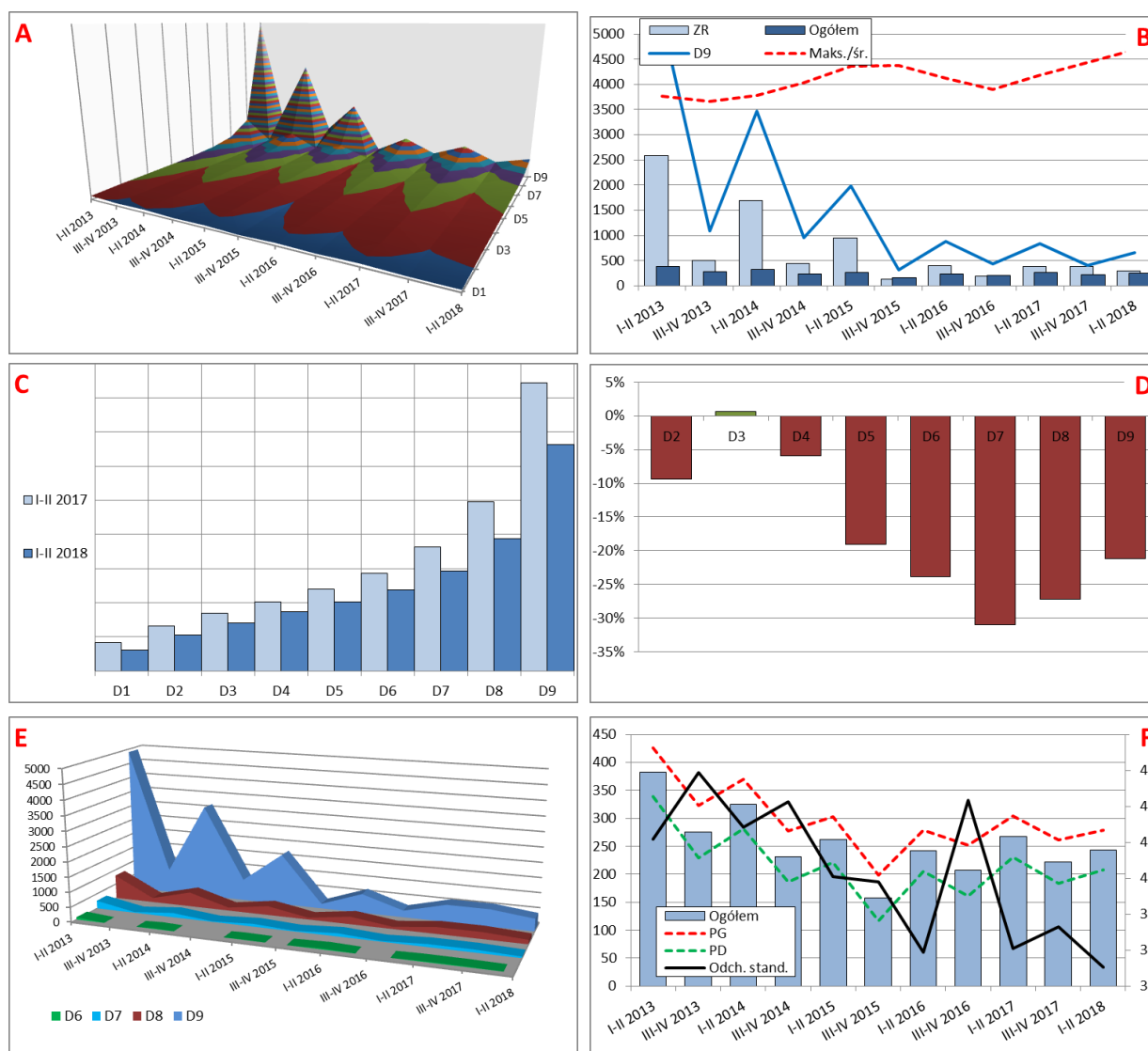
Rysunek 26. Statystyki opisowe stopnia zagrożenia upadłości przedsiębiorstw wytwarzania i zaopatrywania w energię el., gaz itd. (sekcja D) w okresie I p. 2013 r. – I p. 2018 r.

Uwagi: A – szereg czasowy rozkładu decylowego; B – szereg czasowy wartości średniej, decyla dziewiątego, miary zróżnicowania (ZR=(D9–D1)/2) oraz relacji maksimum do wartości średniej; C – wartości decyli dla dwóch okresów porównawczych; D – zmiana rozstępów międzydecylowych dla dwóch okresów porównawczych, E – szereg czasowy odchyłeń dodatnich decyli od wartości średniej; F – szereg czasowy wartości średniej, przedziału górnego (PG=średnia+odch. std.) i dolnego (PD=średnia–odch. std.) oraz odchylenia standardowego.

Źródło: opracowanie własne na podstawie baz danych GUS w Warszawie, Pont Info w Warszawie i Coface Polska.

Rysunek 27. Statystyki opisowe stopnia zagrożenia upadłością przedsiębiorstw budowlanych (sekcja F) w okresie I p. 2013 r. – I p. 2018 r.

Uwagi: A – szereg czasowy rozkładu decylowego; B – szereg czasowy wartości średniej, decyla dziewiątego, miary zróżnicowania ($ZR=(D9-D1)/2$) oraz relacji maksimum do wartości średniej; C – wartości decyli dla dwóch okresów porównawczych; D – zmiana rozstępów międzydecylowych dla dwóch okresów porównawczych, E – szereg czasowy odchyłeń dodatnich decyli od wartości średniej; F – szereg czasowy wartości średniej, przedziału górnego ($PG=\text{średnia}+\text{odch. std.}$) i dolnego ($PD=\text{średnia}-\text{odch. std.}$) oraz odchylenia standardowego.

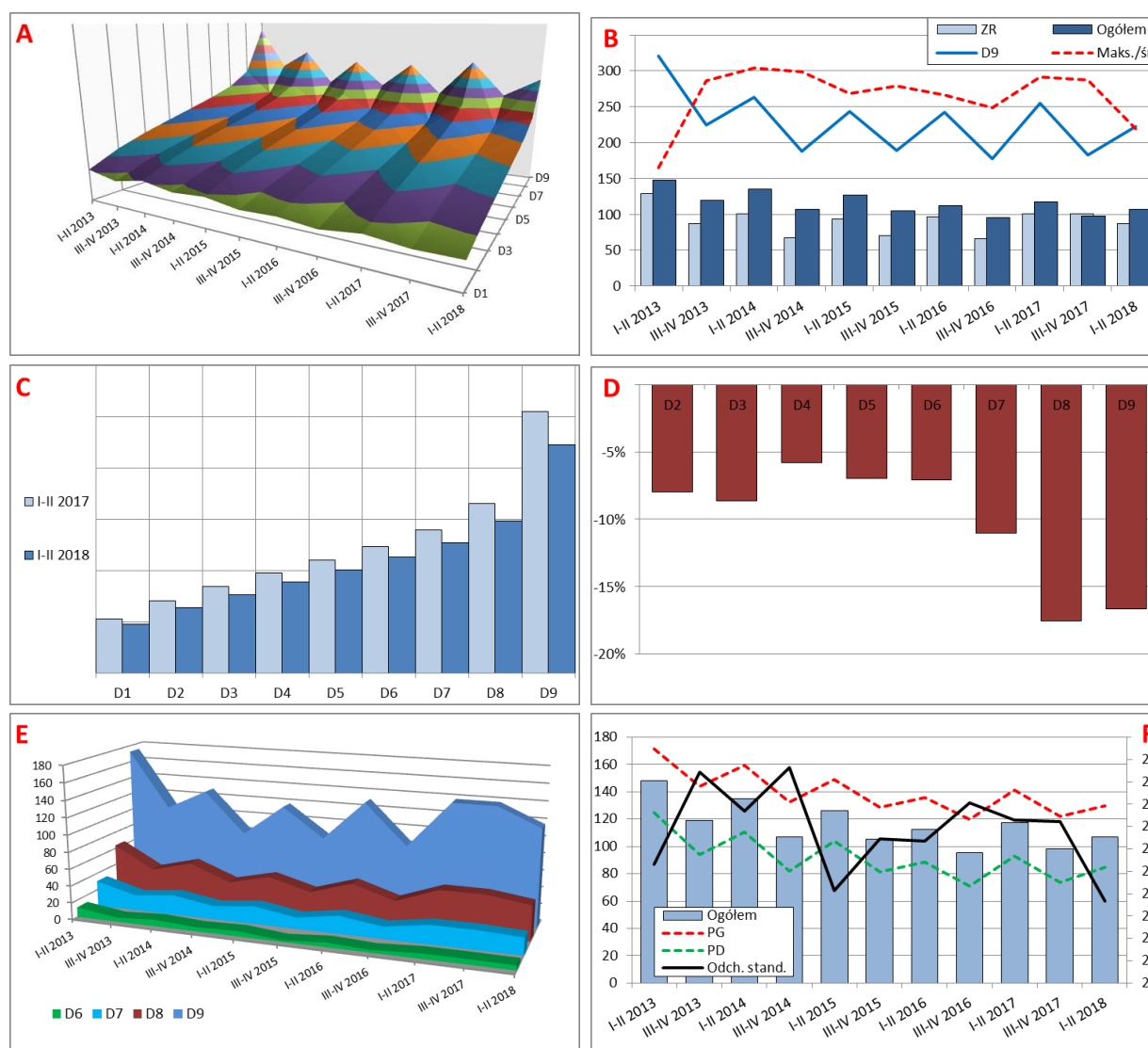
Źródło: opracowanie własne na podstawie baz danych GUS w Warszawie, Pont Info w Warszawie i Coface Polska.

Handel – wartość średnia stopnia zagrożenia upadłością w I p. 2017 r. zmalała (–8,5% r/r) i podobnie zmalała wartość decyla dziewiątego (–12,5% r/r) – kierunek i skala zmian wśród przedsiębiorstw o relatywnie najwyższym oraz przeciętnym zagrożeniu upadłością były podobne. Zmalała także proporcja między wartością maksymalną a średnią oraz wartość miary zróżnicowania.

Rozkład decylowy wskazuje na relatywnie wysokie wartości decyla dziewiątego, które wpływają na wartości średniej zlokalizowanej między decylem piątym a szóstym. Dystrybuanta rozkładu decylowego dla I p. 2018 r. uległa przesunięciu *in minus* względem dystrybuanty rozkładu dla I p. 2017 r., a zmniejszenie rozstępu międzydecylowego dotyczyło wszystkich decyli – największe dla D8–D7 (–17,5%).

Odchylenie standardowe po średniokresowej tendencji wzrostowej wykazało w I p. 2018 r. spadek. Jest ono jednak bardzo słabo i ujemnie skorelowane z wartościami średniego stopnia zagrożenia (współczynnik korelacji liniowej $r=-0,24$) – spadkom zagrożenia (mierzonego średnią) odpowiadał w niewielkim zakresie wzrost zróżnicowania zagrożenia poszczególnych przedsiębiorstw (rys. 28).

Rysunek 28. Statystyki opisowe stopnia zagrożenia upadłością przedsiębiorstw handlowych (sekcja G) w okresie I p. 2013 r. – I p. 2018 r.

Uwagi: A – szereg czasowy rozkładu decylowego; B – szereg czasowy wartości średniej, decyla dziewiątego, miary zróżnicowania ($ZR=(D9-D1)/2$) oraz relacji maksimum do wartości średniej; C – wartości decyli dla dwóch okresów porównawczych; D – zmiana rozstępów międzydecylowych dla dwóch okresów porównawczych; E – szereg czasowy odchyłań dodatnich decyli od wartości średniej; F – szereg czasowy wartości średniej, przedziału górnego ($PG=średnia+odch. \text{ std.}$) i dolnego ($PD=średnia-odch. \text{ std.}$) oraz odchylenia standardowego.

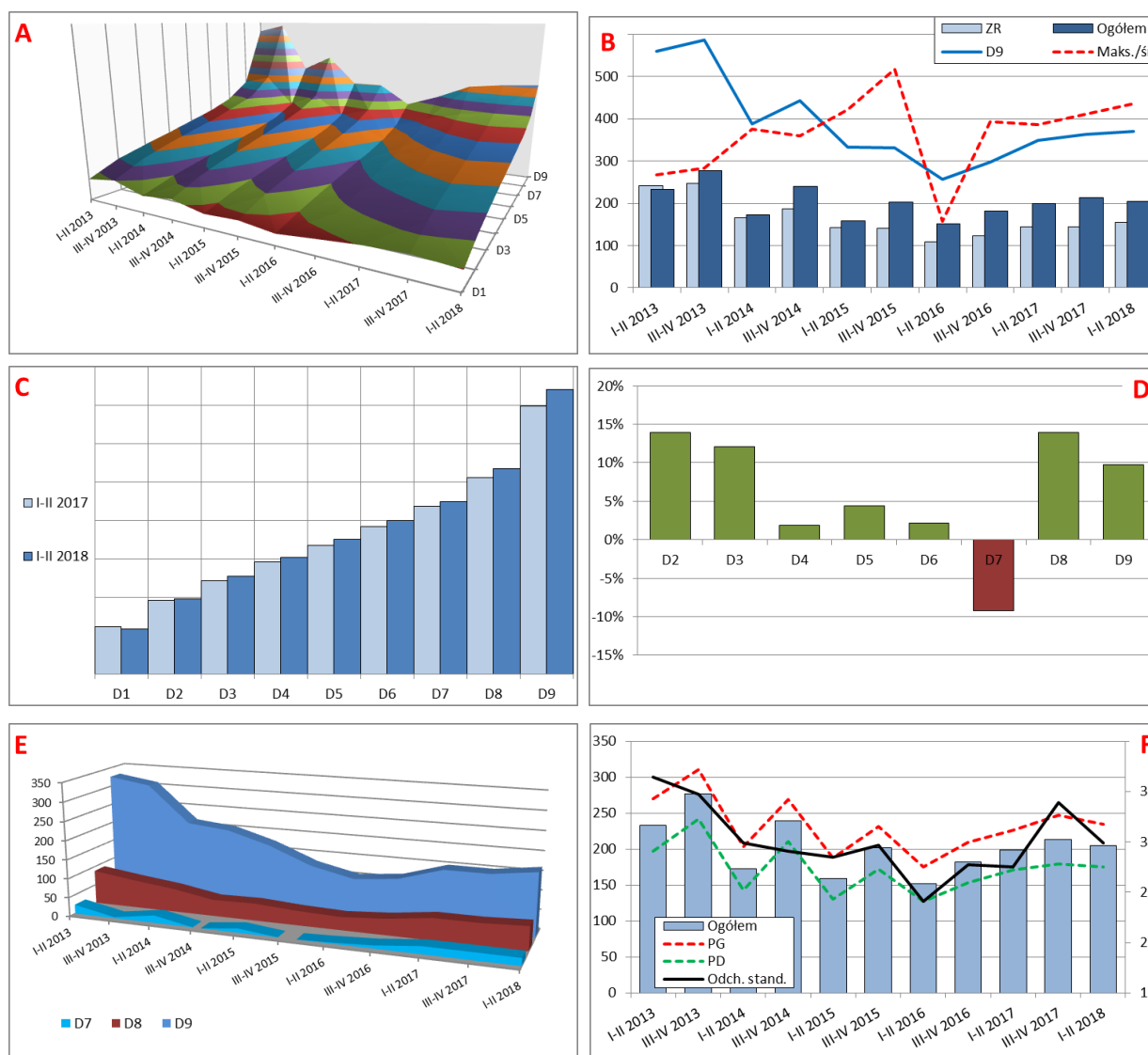
Źródło: opracowanie własne na podstawie baz danych GUS w Warszawie, Pont Info w Warszawie i Coface Polska.

Transport i gospodarka magazynowa – wartość średnia stopnia zagrożenia upadłością w I p. 2018 r. nieznacznie wzrosła (+3,0% r/r), podobnie jak decyla dziewiątego (+6,0% r/r) – wystąpił ten sam kierunek i skala zmian wśród przedsiębiorstw o relatywnie najwyższym oraz przeciętnym zagrożeniu upadłością. Proporcja między wartością maksymalną a średnią oraz wartość miary zróżnicowania wykazały niewielki wzrost okresowy. Negatywną zmianą jest średniokresowy wzrost wartości decyla dziewiątego (w ostatnim półroczu osłabiony).

Rozkład decylowy wskazuje na relatywnie wysokie wartości decyla dziewiątego, które wpływają na wartości średniej zlokalizowanej blisko decyla siódmego. Dystrybuanta rozkładu decylowego dla I p. 2017 r. uległa niewielkiemu przesunięciu *in plus* względem dystrybuanty rozkładu dla I p. 2017 r., a wzrost rozstępu międzydecylowego dotyczył wszystkich decyli (największe D8–D7 +28,8%), za wyjątkiem D7–D6.

Odchylenie standardowe wykazuje średnioterminowy wzrost, będąc silnie dodatnio skorelowane z wartościami średniego stopnia zagrożenia (współczynnik korelacji liniowej $r=0,74$ – stanom zwiększonego bądź też zmniejszonego stopnia zagrożenia upadłością (mierzonego średnią) odpowiadał odpowiednio zwiększony bądź zmniejszony stopień zróżnicowania (mierzonego odchyleniem standardowym) zagrożenia upadłością poszczególnych przedsiębiorstw (rys. 29).

Rysunek 29. Statystyki opisowe stopnia zagrożenia upadłością przedsiębiorstw transportowych i gospodarki magazynowej (sekcja H) w okresie I p. 2013 r. – I p. 2018 r.

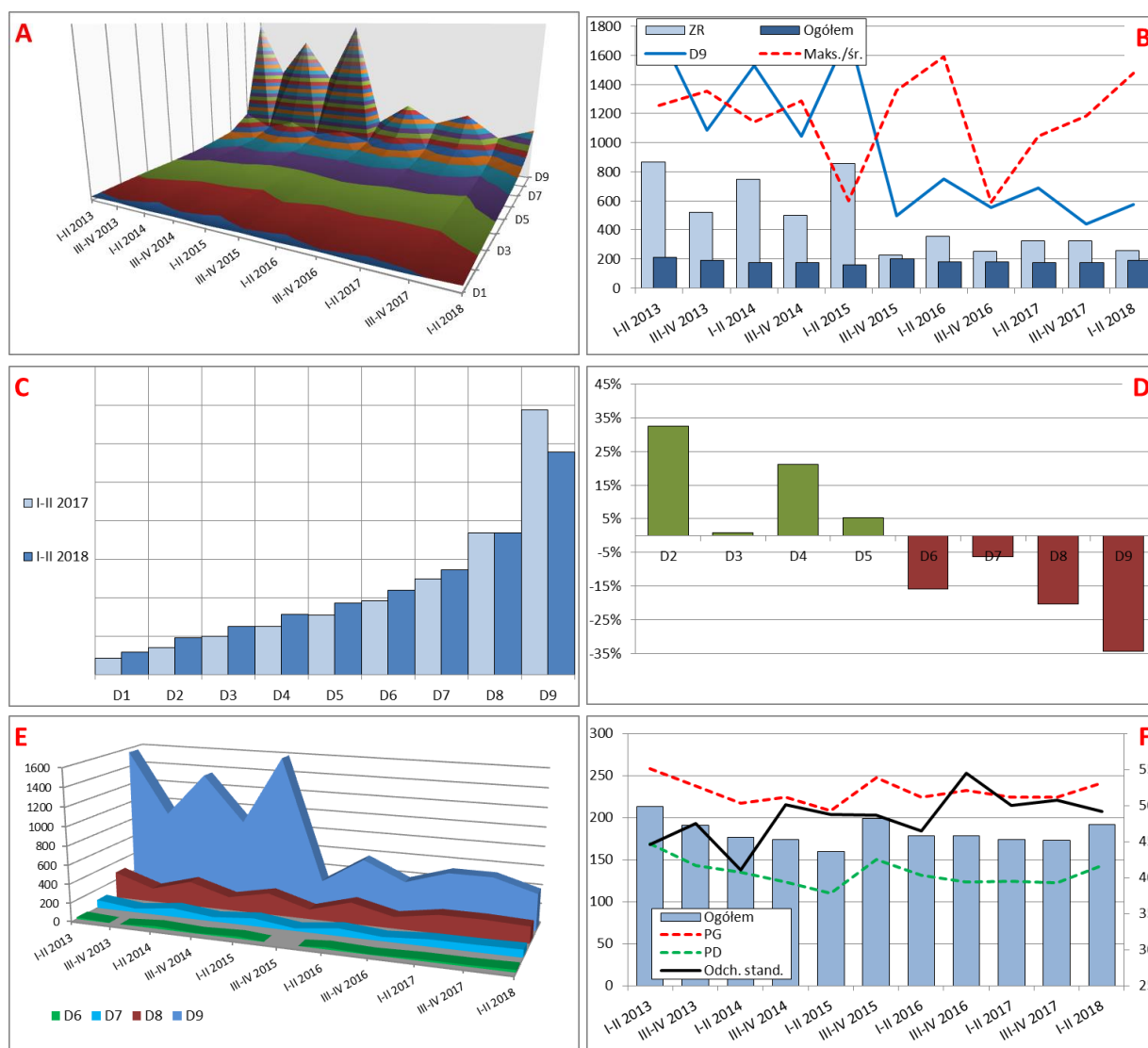
Uwagi: A – szereg czasowy rozkładu decylowego; B – szereg czasowy wartości średniej, decyla dziewiątego, miary zróżnicowania ($ZR=(D9-D1)/2$) oraz relacji maksimum do wartości średniej; C – wartości decyli dla dwóch okresów porównawczych; D – zmiana rozstępów międzydecylowych dla dwóch okresów porównawczych, E – szereg czasowy odchyłeń dodatnich decyli od wartości średniej; F – szereg czasowy wartości średniej, przedziału górnego (PG=średnia+odch. std.) i dolnego (PD=średnia–odch. std.) oraz odchylenia standardowego.

Źródło: opracowanie własne na podstawie baz danych GUS w Warszawie, Pont Info w Warszawie i Coface Polska.

Informacja i komunikacja – wartość średnia stopnia zagrożenia upadłością w I p. 2018 r. wzrosła (+10,3% r/r, natomiast zmalała wartość decyla dziewiątego (-16,0% r/r) – kierunek zmian był odmienny wśród przedsiębiorstw o relatywnie najwyższym oraz przeciętnym zagrożeniu upadłością. Proporcja między wartością maksymalną a średnią wykazała wzrost, ale zmalała wartość miary zróżnicowania. Pozytywną obserwacją jest średniookresowa zmniejszenie wartości dziewiątego decyla.

Rozkład decylowy wskazuje na relatywnie wysokie wartości decyla dziewiątego, które wpływają na wartości średniej zlokalizowanej blisko decyla szóstego. Dystrybuanta rozkładu dla dwóch okresów analogicznych (I p. 2017 r. oraz I p. 2018 r.) przesunęła się *in plus* z wyjątkiem decyla dziewiątego (*in minus*). Zmiany rozstępów międzydecylowych były zróżnicowane – ujemne dla decyli wyższych, a dodatnie dla decyli niższych.

Rysunek 30. Statystyki opisowe stopnia zagrożenia upadłością przedsiębiorstw informacji i komunikacji (sekcja J) w okresie I p. 2013 r. – I p. 2018 r.

Uwagi: A – szereg czasowy rozkładu decylowego; B – szereg czasowy wartości średniej, decyla dziewiątego, miary zróżnicowania (ZR=(D9-D1)/2) oraz relacji maksimum do wartości średniej; C – wartości decyli dla dwóch okresów porównawczych; D – zmiana rozstępów międzydecylowych dla dwóch okresów porównawczych; E – szereg czasowy odchyleń dodatnich decyli od wartości średniej; F – szereg czasowy wartości średniej, przedziału górnego (PG=średnia+odch. std.) i dolnego (PD=średnia-odch. std.) oraz odchylenia standardowego.

Źródło: opracowanie własne na podstawie baz danych GUS w Warszawie, Pont Info w Warszawie i Coface Polska.

Odchylenie standardowe wykazuje krótkookresową stabilizację, będąc jednak słabo i ujemnie skorelowane z wartościami średniego stopnia zagrożenia (współczynnik korelacji liniowej $r = -0,28$) – stanom zwiększonego stopnia zagrożenia upadłością (mierzonego średnią) odpowiadał w niewielkim stopniu zmniejszony stopień zróżnicowania (mierzony odchyleniem standardowym) zagrożenia upadłością poszczególnych przedsiębiorstw (rys. 28).

Tabela 6. Ocena punktowa kierunku zmian podstawowych statystyk opisowych zagrożenia upadłością przedsiębiorstw w I p. 2018 r. według wybranych sekcji PKD (działów GN)

Statystyka	B	C	D	F	G	H	J
Decyl dziewiąty	● 1	● 0	● -1	● 0	● 1	● 0	● 1
Maksimum - wartość średnia	● -1	● -1	● 1	● -1	● 1	● -1	● -1
Miara zróżnicowania	● 1	● 1	● -1	● 1	● 1	● -1	● 1
Dystrybuanta rozkładu	● 1	● 0	● -1	● 1	● 1	● 0	● 0
Rozstęp międzydecylowy	● 1	● 1	● -1	● 1	● 1	● -1	● 0
Odchylenie standardowe	● 1	● 1	● 1	● 1	● 1	● -1	● 1
Ocena łączna	4	2	-2	3	6	-4	2

Uwagi: B – górnictwo i wydobywanie, C – przetwórstwo przemysłowe, D – wytwarzanie i zaopatrywanie w energię, F – budownictwo, G – handel, H – transport i gospodarka magazynowa, J – informacja i komunikacja. Skala punktowa <-1; 0; 1>.

Źródło: opracowanie własne na podstawie baz danych GUS w Warszawie, Pont Info w Warszawie i Coface Polska.

Szczegółowa ocena statystyk opisowych wartości miary stopnia zagrożenia wymaga poszerzonej analizy jakościowej, która może być przeprowadzona z wykorzystaniem informacji zawartych na rysunkach 24–30 oraz ich syntetycznych, wprowadzających opisach. Dla potrzeb porównań zmian w wybranych sekcjach PKD, można posłużyć się oceną punktową kierunku zmian podstawowych statystyk opisowych. Przyjęte jej zasady odwołują się do skumulowanych efektów zmiany danej statystyki na charakterystykę zbiorowości przedsiębiorstw tworzących sekcję PKD.

Posiłkując się wynikami oceny punktowej, wskazać można handel jako sekcję PKD o dominujących, pozytywnych zmianach podstawowych statystyk opisowych stopnia zagrożenia. Na drugim biegunie znajduje się transport i gospodarka magazynowa (ocena negatywna). Przewagę negatywnych zmian wykazało także wytwarzanie i zaopatrywanie w energię, natomiast zmian pozytywnych – górnictwo i wydobywanie. Zakres pozytywnych zmian jest także w niewielkim stopniu właściwy dla przetwórstwa przemysłowego. Podobna ocena dotyczy informacji i komunikacji (tab. 6).

1.5. ZMIANY STOPNIA ZAGROŻENIA UPADŁOŚCIĄ – ANALIZA WEDŁUG KLAS PRZEDSIĘBIORSTW

1.5.1. Przedsiębiorstwa małe

W I p. 2018 r. przedsiębiorstwa małe ogółem odnotowały znaczący wzrost stopnia zagrożenia upadłością – zarówno do okresu analogicznego (+25,2% r/r), jak i do okresu poprzedniego (+21,3% r/r). Spowodowane to było niekorzystną sytuacją w przedsiębiorstwach usługowych (+77,6% r/r) (tab. 7).

Ogólna ocena zmian w klasie przedsiębiorstw małych przechodzi z neutralnej w kierunku możliwego wzrostu zagrożenia (krytyczne wyniki kolejnej obserwacji). Występują okresowe, dość znaczne wahania wartości stopnia zagrożenia. Możliwa jest ponowna zmiana fazowości – korzystniejsza sytuacja przypadła dotychczas na pierwsze półrocza roku.

Prognozowany jest wzrost zagrożenia na poziomie +4,9% r/r w II p. 2018 r. oraz spadek – 13,1% w I p. 2019 r. (uzależnione od utrzymania dotychczasowej fazowości zmian) (rys. 31).

Tabela 7. Stopień zagrożenia upadłością przedsiębiorstw w okresie I p. 2017 r. – I p. 2018 r. według rodzaju działalności oraz według wybranych sekcji PKD (działów GN) – przedsiębiorstwa małe

Rodzaj przedsiębiorstw	I-II 2017	III-IV 2017	I-II 2018
Produkcyjne	197	189	190
Handlowe	111	97	96
Usługowe	174	210	309
Rodzaj działalności	I-II 2017	III-IV 2017	I-II 2018
Górnictwo i wydobywanie	384	317	454
Przetwórstwo przemysłowe	191	182	180
Wytw. i zaop. w en. el., gaz, itd.	275	265	251
Budownictwo	248	170	160
Transport i gosp. mag.	246	188	222
Informacja i komunikacja	164	180	195

Źródło: opracowanie własne na podstawie baz danych GUS w Warszawie, Pont Info w Warszawie i Coface Polska.

Rysunek 31. Zmiany stopnia zagrożenia upadłością przedsiębiorstw w okresie I p. 2016 r. – I p. 2019 r. według rodzaju działalności – przedsiębiorstwa małe (scenariusz neutralny)

Uwagi: wartość „ogółem” ustalona jako średnia ważona (liczbą pracujących) z wartości obliczonej dla poszczególnych rodzajów działalności. Strzałka prawa – zmiana okres/okres, strzałka lewa – zmiana r/r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie baz danych GUS w Warszawie, Pont Info w Warszawie i Coface Polska.

Stopniowy wzrost zagrożenia w przedsiębiorstwach **produkcyjnych** od I p. 2016 r. wskazuje co najwyżej na stabilizację sytuacji, bądź możliwe wejście na ścieżkę dalszego wzrostu zagrożenia. Oczekiwane zmiany stopnia zagrożenia w II p. 2018 r. oraz w I p. 2019 r. wynieść mogą odpowiednio: 0,0% r/r oraz +1,1% r/r.

Działalność **usługową** od I p. 2014 r. opisuje krzywa wzrostowa stopnia zagrożenia. Bardzo niekorzystny odczyt dotyczył I p. 2018 r. – wzrost +77,6% r/r. Zmiana ta jest na tyle silna, że może wpłynąć na ich fazowość (także w całej klasie małych przedsiębiorstw). Prognoza na

II p. 2018 r. i I p. 2019 r. przynosi zmiany stopnia zagrożenia odpowiednio: +13,3% r/r oraz – 23,9% r/r (poprawa uzależniona od kolejnego odczytu).

W handlu tendencja spadku zagrożenia została wyhamowana i występuje zasadniczo stabilna sytuacja, w kierunku dalszej, ale mniej intensywnej poprawy. Prognoza przenosi te ustalenia na kolejne dwa półrocza (II p. 2018 r. oraz I p. 2019 r.), charakteryzujące się odpowiednio zmianami: –6,2% r/r oraz +1,0% r/r (rys. 32).

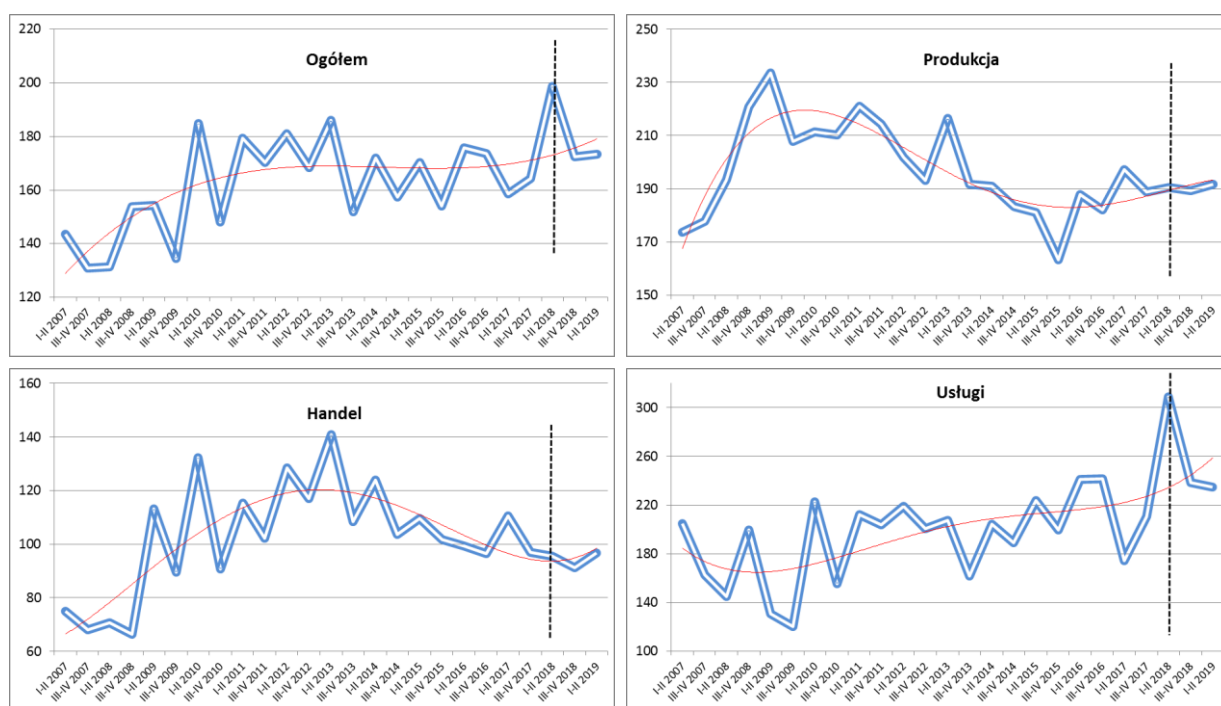
Tabela 8. Porównanie stopnia zagrożenia upadłością przedsiębiorstw oraz liczby pracujących w I p. 2018 r. według rodzaju działalności – przedsiębiorstwa małe

Rodzaj przedsiębiorstw	Stopień zagrożenia	Pracujący (udział)	Pracujący (liczba)
Produkcyjne	190	30,0%	188 424
Handlowe	96	35,0%	219 577
Usługowe	309	35,0%	219 433

Źródło: opracowanie własne na podstawie baz danych GUS w Warszawie, Pont Info w Warszawie i Coface Polska.

W sposób ostrożny należy podchodzić do oceny zmian w przedsiębiorstwach usługowych, bowiem posiadają one najwyższy udział w liczbie pracujących (35,0%), a rozwój sytuacji prawdopodobnie przyberze niekorzystny przebieg. Korzystne oceny wzmacnia w przypadku handlu wysoki udział w liczbie pracujących (35,0%). W działalności produkcyjnej (udział w liczbie pracujących 30,0%) możliwe jest przejście do fazy wzrostu zagrożenia (co najwyżej stabilizacji), po długookresowej poprawie, co może być sygnałem powstania napięć w przypadku gwałtownych zmian stopnia zagrożenia (tab. 8).

Rysunek 32. Kształtowanie się stopnia zagrożenia upadłością przedsiębiorstw w okresie I p. 2007 r. – I p. 2019 r. według rodzajów działalności – przedsiębiorstwa małe (scenariusz neutralny)

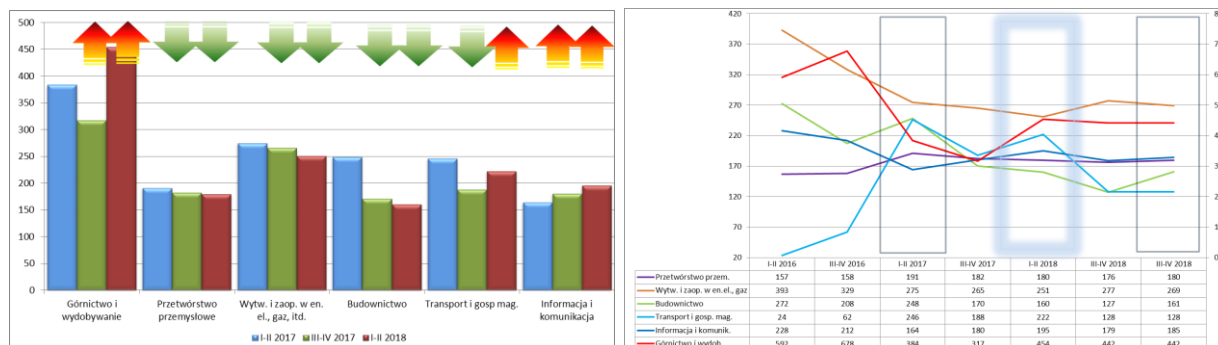

Uwagi: wartość „ogółem” ustalona jako średnia ważona (liczbą pracujących) z wartości obliczonej dla poszczególnych rodzajów działalności.

Źródło: opracowanie własne na podstawie baz danych GUS w Warszawie, Pont Info w Warszawie i Coface Polska.

W ramach wyróżnionych sekcji PKD sytuacja w I p. 2018 r. wskazuje w większości na korzystne zmiany r/r – pogorszenie dotyczy górnictwa i wydobywania oraz informacji i komunikacji (rys. 33).

Rysunek 33. Zmiany stopnia zagrożenia upadłością przedsiębiorstw w okresie I p. 2016 r. – I p. 2019 r. według wybranych sekcji PKD (działów GN) – przedsiębiorstwa małe (scenariusz neutralny)

Uwagi: strzałka prawa – zmiana okres/okres, strzałka lewa – zmiana r/r.

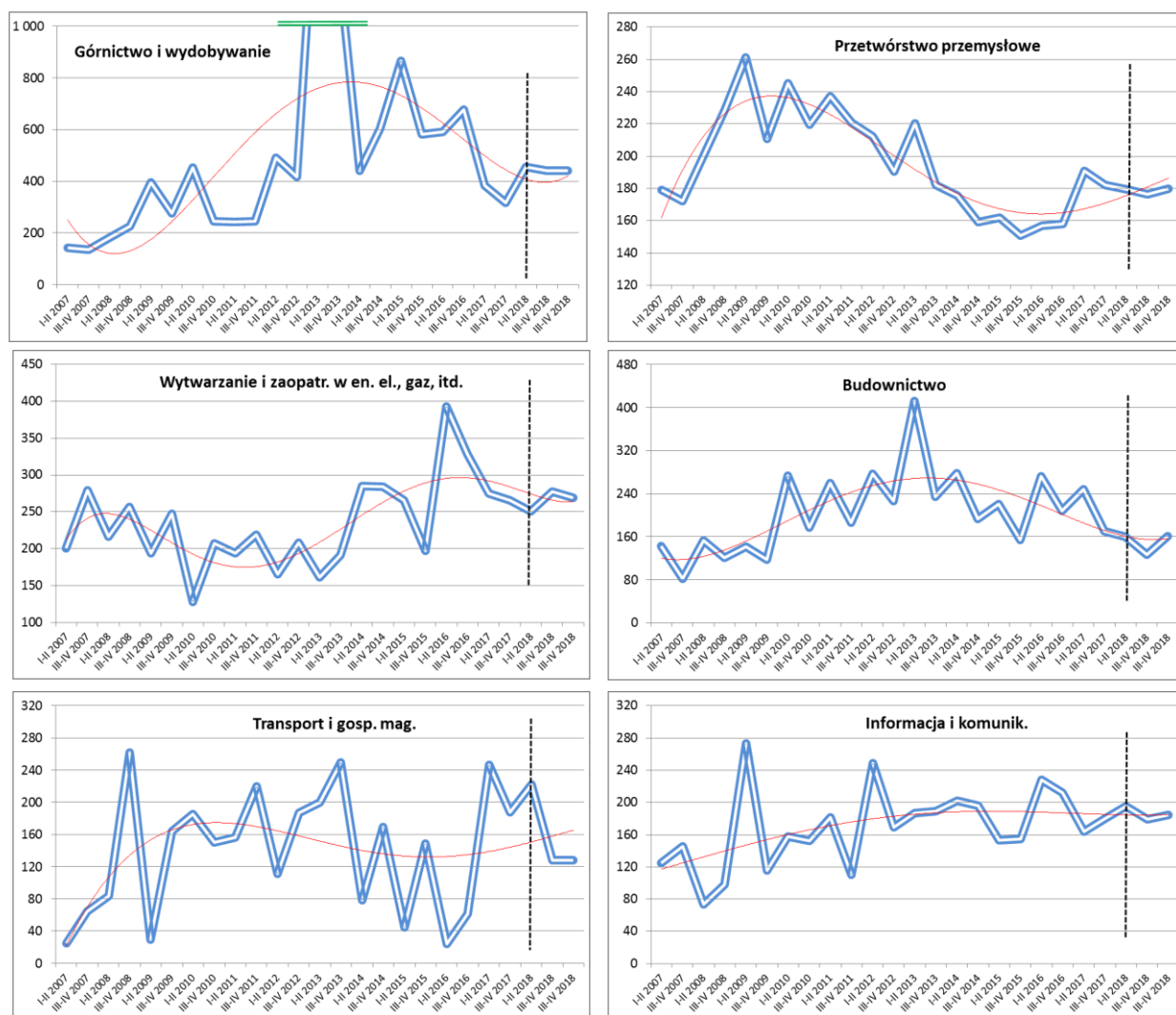
Źródło: opracowanie własne na podstawie baz danych GUS w Warszawie, Pont Info w Warszawie i Coface Polska.

Dla **górnictwa i wydobywania** ostatni odczyt był niekorzystny (+18,2% r/r), co wpływa na prognozowany kierunek zmian – przewiduje się zahamowanie średniookresowej poprawy sytuacji oraz wzrost średniego rocznego stopnia zagrożenia. Wartości stopnia zagrożenia upadłością w tej sekcji PKD są najwyższe ze wszystkich obserwowanych. Prognoza dla II p. 2018 r. oraz I p. 2019 r. opisana jest dynamiką zmian odpowiednio: +39,4% r/r oraz –2,6% r/r (rys. 34).

W **przetwórstwie przemysłowym** postępuje średniookresowy wzrost zagrożenia. Ostatnie odczyty, choć korzystne, nie spowodują prawdopodobnie jego zatrzymania dla prognozowanych okresów. Dla II p. 2018 r. oraz I p. 2019 r. prognoza zarysowuje co najwyżej stabilizację stopnia zagrożenia, z dynamiką zmian odpowiednio: –3,3% r/r oraz 0,0% r/r.

W **wytwarzaniu i zaopatrywaniu w energię** ostatnie odczyty przyniosły znaczącą poprawę sytuacji, co jednak wobec jego wysokich wartości w I p. 2016 r. zakreśla dla prognoz niewielkie wzrosty zagrożenia, bliskie stabilizacji. W ujęciu dynamicznym oznacza to zmiany odpowiednio: +4,5% r/r oraz +7,2% r/r.

Rysunek 34. Kształtowanie się stopnia zagrożenia upadłością przedsiębiorstw w okresie I p. 2007 r. – I p. 2019 r. według wybranych sekcji PKD (działów GN) – przedsiębiorstwa małe (scenariusz neutralny)

Uwagi: prezentacja wartości dla handlu została ujęta w opisie rodzajów działalności.

Źródło: opracowanie własne na podstawie baz danych GUS w Warszawie, Pont Info w Warszawie i Coface Polska.

W **budownictwie** dotychczasowa średniokresowa poprawa może przejść na poziom stabilizacji, z wielkością średnią roczną poniżej poziomu ostrzegawczego. Dynamika zmian w II p. 2018 r. oraz w I p. 2019 r. powinna wynieść odpowiednio: $-25,3\%$ r/r oraz $+0,6\%$ r/r.

W **transporcie i gospodarce magazynowej** gwałtowny wzrost zagrożenia w I p. 2017 r., podtrzymany kolejnymi odczytami, przekłada się w prognozie na silne wahania okresowe, z wartością dla najbliższego okresu półrocznego nadal powyżej poziomu wysokiego. Kluczowe znaczenie dla prognoz będzie mieć kolejny odczyt. W ocenie dynamicznej zmiany w II p. 2018 r. oraz w I p. 2019 r. przewidywane są odpowiednio: $-31,9\%$ r/r oraz $-42,3\%$ r/r.

W **informacji i komunikacji** zarysowana jest średniokresowa stabilizacja, przy nadal wysokiej amplitudzie wahań. Oczekiwane zmiany zagrożenia w II p. 2018 r. oraz w I p. 2019 r. powinny wynieść odpowiednio: $-0,6\%$ r/r oraz $-5,1\%$ r/r.

1.5.2. Przedsiębiorstwa średnie

Sytuacja przedsiębiorstw średnich ogółem w II kw. 2018 r. to odnotowany spadek zagrożenia o $-2,5\%$ r/r oraz $-4,0\%$ okres do okresu. Dotyczył on handlu i usług – w produkcji miał miejsce nieznaczny wzrost (tab. 9).

Ogólna ocena zmian w klasie przedsiębiorstw średnich wskazuje na krótkookresową stabilizację, z wartościami stopnia zagrożenia nadal bliskimi progowi poziomemu wysokiego – wydanie ostrzeżenia. Występują okresowe, dość silne wahania w usługach i handlu, co przy ich niskiej amplitudzie w produkcji, przenosi się na poziom ogółem.

Oczekiwane jest w okresie III kw. 2018 r. – II 2019 r. zmniejszenie średniego rocznego stopnia zagrożenia o $-2,5\%$ r/r (rys. 35).

Tabela 9. Stopień zagrożenia upadłością przedsiębiorstw w okresie II kw. 2017 r. – II kw. 2018 r. według rodzaju działalności oraz według wybranych sekcji PKD (działów GN) – przedsiębiorstwa średnie

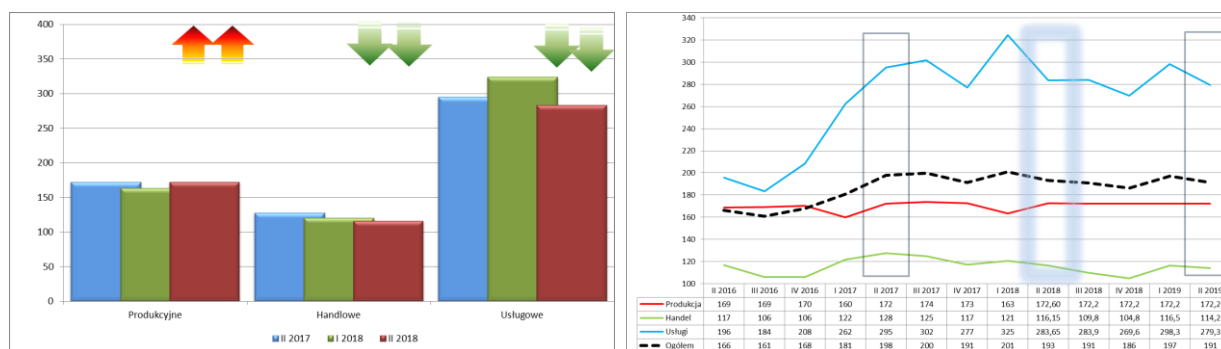
Rodzaj przedsiębiorstw	II 2017	I 2018	II 2018
Produkcyjne	172	163	173
Handlowe	128	121	116
Usługowe	295	325	284
Rodzaj działalności	II 2017	I 2018	II 2018
Górnictwo i wydobywanie	324	294	224
Przetwórstwo przemysłowe	174	167	174
Wytw. i zaop. w en. el., gaz, itd.	182	147	216
Budownictwo	275	252	201
Transport i gosp. mag.	118	136	147
Informacja i komunikacja	159	61	38

Źródło: opracowanie własne na podstawie baz danych GUS w Warszawie, Pont Info w Warszawie i Coface Polska.

W **produkcji** ostatni odczyt wpisuje się w kontynuację drogi stopniowego wzrostu zagrożenia, która dla wielkości prognozowanych przyjmie postać krótkookresowej stabilizacji. Dynamika zmian dla kolejnych czterech kwartałów (III kw. 2018 r. – II kw. 2019 r.) wskazuje na możliwy wzrost zagrożenia o średnio $+0,9\%$ r/r (rys. 36).

Handel cechowało długoterminowe obniżanie poziomu zagrożenia, lecz ostatnie odczyty prawdopodobnie zatrzymują ten trend. Należy przyjąć, że możliwy rozwój sytuacji będzie zmierzać w kierunku stabilizacji zagrożenia w kolejnych czterech kwartałach (uzależnionej od kolejnych odczytów), z możliwym spadkiem średnio o $-7,0\%$ r/r. Amplituda wahań okresowych jest najwyższą dla analizowanych rodzajów działalności.

Rysunek 35. Zmiany stopnia zagrożenia upadłością przedsiębiorstw w okresie II kw. 2016 r. – II kw. 2019 r. według rodzaju działalności – przedsiębiorstwa średnie (scenariusz neutralny)

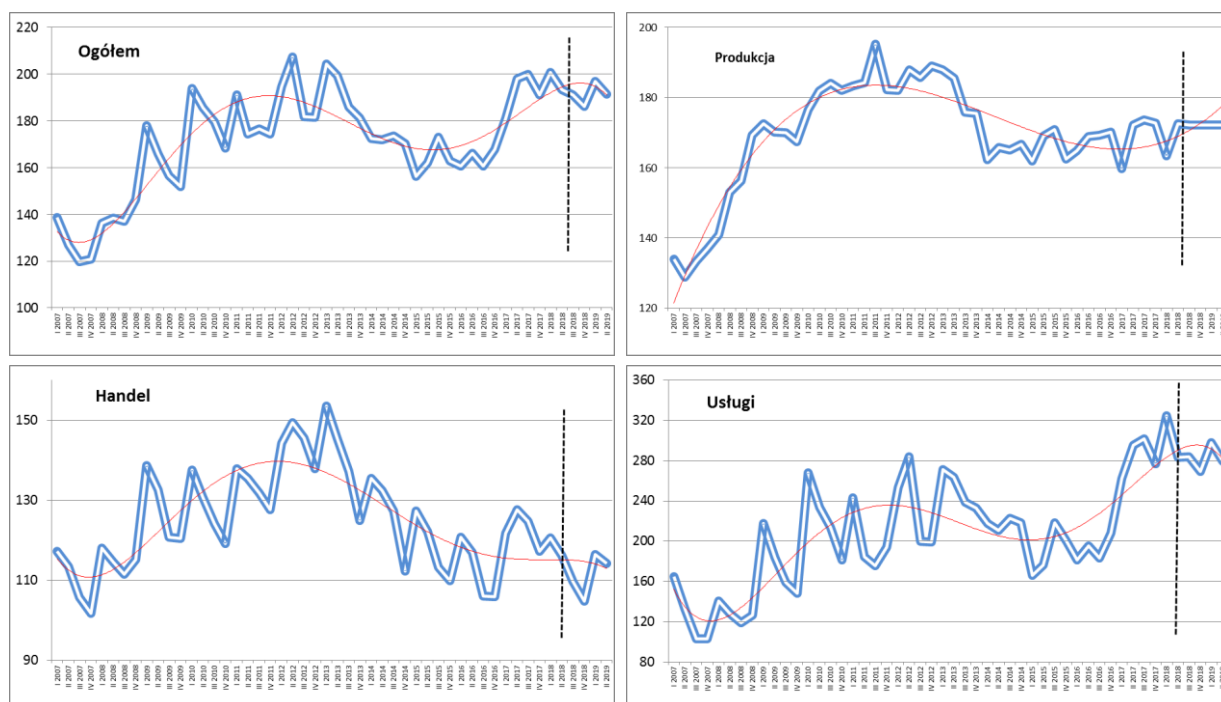

Uwagi: wartość „ogółem” ustalona jako średnia ważona (liczbą pracujących) z wartości obliczonej dla poszczególnych rodzajów działalności. Strzałka prawa – zmiana okres/okres, strzałka lewa – zmiana r/r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie baz danych GUS w Warszawie, Pont Info w Warszawie i Coface Polska.

W usługach obserwowane są silne wzrosty zagrożenia w ostatnich czterech kwartałach, z wielkością średnią przekraczającą blisko 1,5–krotnie poziom wysoki. Sytuacja przedsiębiorstw usługowych zaważyła na wzroście stopnia zagrożenia w całej klasie przedsiębiorstw średnich. Wobec ostatniego gwałtownego odwrócenia trendu, prognoza przewiduje krótkookresową stabilizację w najbliższych czterech kwartałach z oczekiwaną średnią intensywnością $-4,7\%$ r/r.

Rysunek 36. Kształtowanie się stopnia zagrożenia upadłością przedsiębiorstw w okresie I kw. 2007 r. – II kw. 2019 r. według rodzaju działalności – przedsiębiorstwa średnie (scenariusz neutralny)

Uwagi: wartość „ogółem” ustalona jako średnia ważona (liczbą pracujących) z wartości obliczonej dla poszczególnych rodzajów działalności.

Źródło: opracowanie własne na podstawie baz danych GUS w Warszawie, Pont Info w Warszawie i Coface Polska.

Mając miejsce obecnie oraz oczekiwane zmiany wyznaczają sformułowanie ostrzeżenia w zakresie stopnia zagrożenia upadłością w przedsiębiorstwach średnich – wzrosty i stan wysoki w usługach, które posiadają relatywnie wysoki udział w liczbie pracujących (28,9%). Kontynuacja

tej niekorzystnej drogi może powodować powstanie napięć w tym rodzaju działalności. Natomiast w działalności produkcyjnej (51,0% udziału w liczbie pracujących) i handlowej (20,1%) przewidywane stabilne warunki nie powinny być czynnikiem negatywnych zmian (tab. 10).

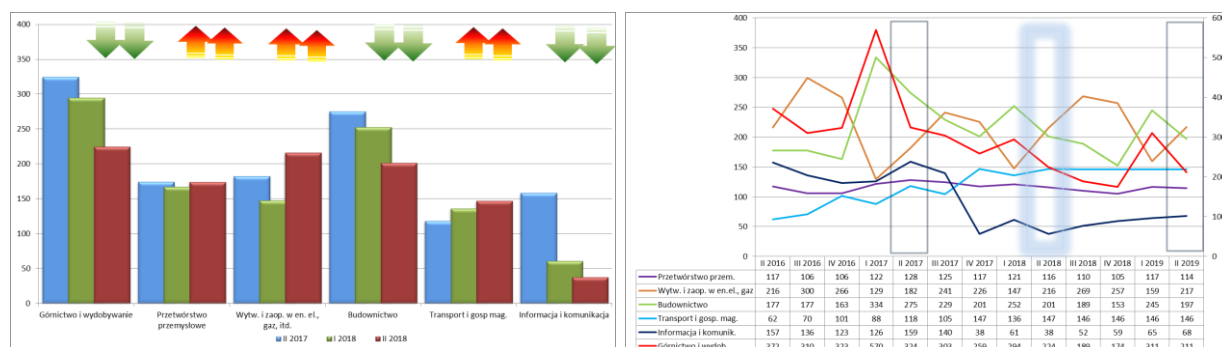
Tabela 10. Porównanie stopnia zagrożenia upadłością przedsiębiorstw oraz liczby pracujących w II kw. 2018 r. według rodzaju działalności – przedsiębiorstwa średnie

Rodzaj przedsiębiorstw	Stopień zagrożenia	Pracujący (udział)	Pracujący (liczba)
Produkcyjne	173	51,0%	706 398
Handlowe	116	20,1%	279 214
Usługowe	284	28,9%	400 520

Źródło: opracowanie własne na podstawie baz danych GUS w Warszawie, Pont Info w Warszawie i Coface Polska.

W ramach wyróżnionych sekcji PKD, sytuacja w II kw. 2018 r. wskazuje na równowagę wzrostów (wytwarzanie i zaopatrywanie w energię, transport i gospodarka magazynowa, przetwórstwo przemysłowe) i spadków (górnictwo i wydobywanie, budownictwo, informacja i komunikacja) stopnia zagrożenia w ujęciu r/r (rys. 37).

Rysunek 37. Zmiany stopnia zagrożenia upadłością przedsiębiorstw w okresie II kw. 2016 r. – II kw. 2019 r. według wybranych sekcji PKD (działów GN) – przedsiębiorstwa średnie (scenariusz neutralny)

Uwagi: strzałka prawa – zmiana okres/okres, strzałka lewa – zmiana r/r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie baz danych GUS w Warszawie, Pont Info w Warszawie i Coface Polska.

Górnictwo i wydobywanie kontynuuje drogę długookresowej poprawy sytuacji. Prognozy na kolejne cztery kwartały (III kw. 2018 r. – II kw. 2019 r.) przewidują poprawę sytuacji ze średnim tempem $-8,1\%$ r/r, przy nadal wysokim poziomie zagrożenia (rys. 38).

W **przetwórstwie przemysłowym** występuje średniookresowy trend powolnego wzrostu stopnia zagrożenia ($+3,4\%$ r/r dla ostatnich czterech kwartałów). Dynamika zmian dla kolejnych czterech kwartałów (III kw. 2018 r. – II kw. 2019 r.) wskazuje na możliwy niewielki wzrost zagrożenia o średnio $+0,4\%$ r/r.

W **wytwarzaniu i zaopatrywaniu w energię** długookresowa tendencja wzrostu zagrożenia może zostać osłabiona, z przejściem do fazy jego stabilizacji. Dla kolejnych czterech kwartałów (III kw. 2018 r. – II kw. 2019 r.) wartość średnia zagrożenia może wzrosnąć o $+8,7\%$ r/r. Nadal jest to poziom wysoki wraz ze znacznymi wahaniami okresowymi.

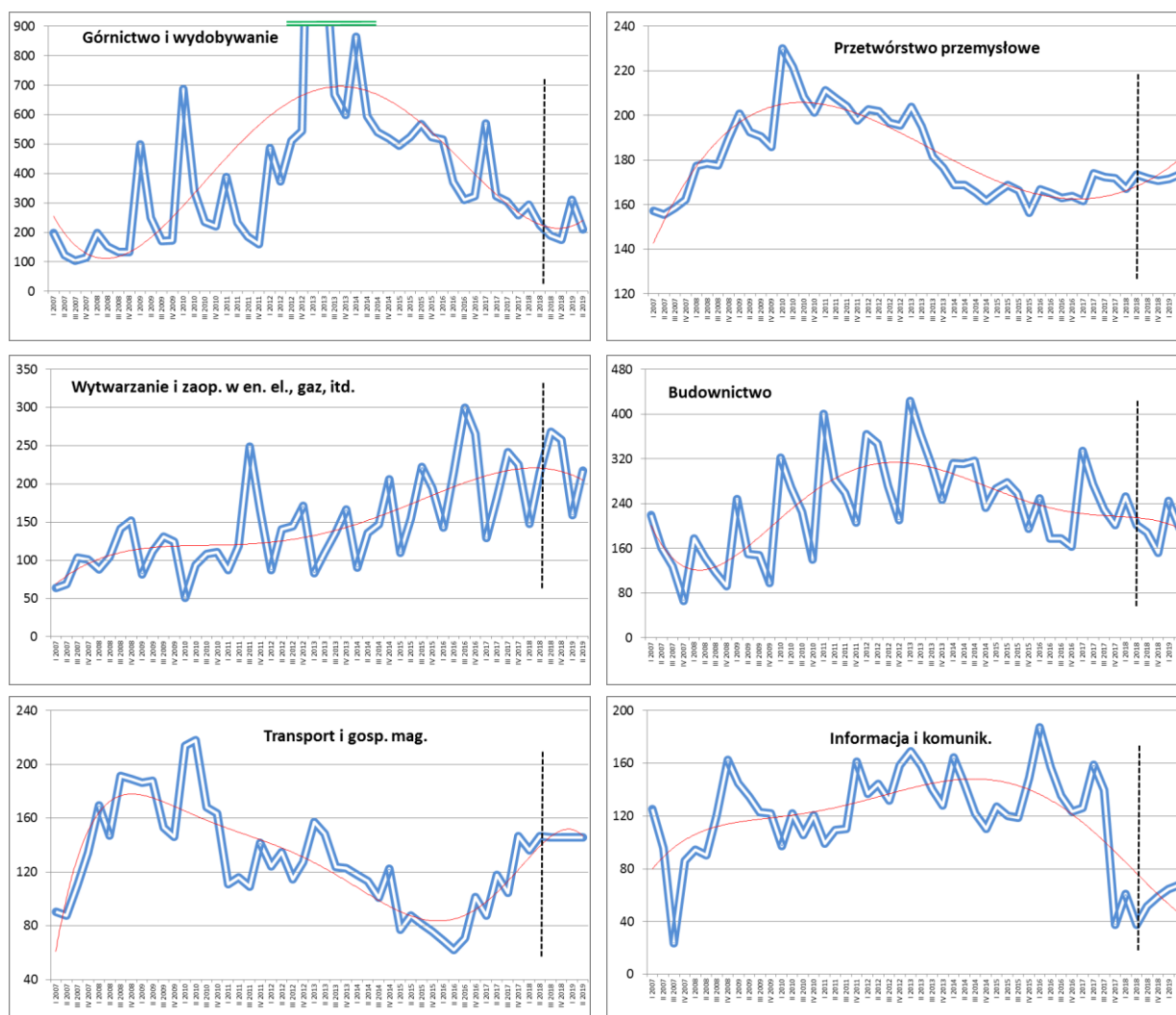
W **budownictwie**, poza wysokim odczytem zakłócającym w I kw. 2017 r., prawdopodobne jest utrzymanie nadal trendu spadkowego. Zmiany prognozowane na kolejne cztery kwartały

(III kw. 2018 r. – II kw. 2019 r.) to spadek wartości średniej zagrożenia o –11,4% r/r, z kontynuacją dość znacznych wahań okresowych.

W **transporcie i gospodarce magazynowej** obserwowane są silne sygnały wzrostu zagrożenia w ujęciu średniookresowym. Stanowią one podstawę do wnioskowania o co najmniej utrzymaniu dotychczasowych wartości stopnia zagrożenia (poziom niski) w okresie prognozy (III kw. 2018 r. – II kw. 2019 r.). Nakreślona stabilizacja wyniku jednak z charakterystyki krzywej długookresowej tendencji (średni prognozowany wzrost o +9,2% r/r).

W **informacji i komunikacji** prognozowana jest stabilizacja na kolejne cztery kwartały (III kw. 2018 r. – II kw. 2019 r.), co oznacza spadek wartości średniej zagrożenia o –11,8% r/r. Jest to jednak wynik wysoce pozytywnych odczytów w ostatnich trzech kwartałach. Wobec jednak wysokiej amplitudy wahań, prognoza ich ustabilizowania może nie zostać osiągnięta.

Rysunek 38. Kształtowanie się stopnia zagrożenia upadłością przedsiębiorstw w okresie I kw. 2007 r. – II kw. 2019 r. według wybranych sekcji PKD (działów GN) – przedsiębiorstwa średnie (scenariusz neutralny)

Uwagi: prezentacja wartości dla handlu została ujęta w opisie rodzajów działalności.

Źródło: opracowanie własne na podstawie baz danych GUS w Warszawie, Pont Info w Warszawie i Coface Polska.

1.5.3. Przedsiębiorstwa duże

Sytuacja przedsiębiorstw dużych opisana wynikami II kw. 2018 r. wskazuje na wzrost zagrożenia (+5,1% r/r), przy niekorzystnej jego długookresowej tendencji. Wzrost ten dotyczył działalności produkcyjnej oraz usługowej – w handlu nieznaczna poprawa (tab. 11).

Ogólna ocena zmian w klasie przedsiębiorstw dużych jest negatywna, z wartościami zbliżającymi się do progu wysokiego stopnia zagrożenia. Wpływ na taką sytuację ma głównie działalność usługowa (wzrost zagrożenia o +5,3% r/r). W handlu występują silne wahania okresowe – dotyczy to także w mniejszym stopniu produkcji.

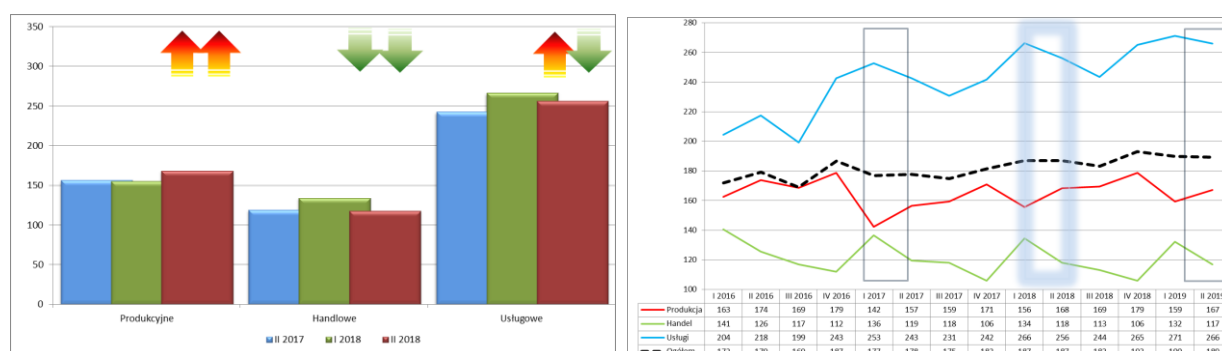
Oczekiwane jest w okresie III kw. 2018 r. – II 2019 r. zwiększenie średniego rocznego stopnia zagrożenia o +4,6% r/r (rys. 39).

Tabela 11. Stopień zagrożenia upadłością przedsiębiorstw w okresie II kw. 2017 r. – II kw. 2018 r. według rodzaju działalności oraz według wybranych sekcji PKD (działów GN) – przedsiębiorstwa duże

Rodzaj przedsiębiorstw	II 2017	I 2018	II 2018
Produkcyjne	157	156	168
Handlowe	119	134	118
Usługowe	243	266	256
Rodzaj działalności	II 2017	I 2018	II 2018
Górnictwo i wydobywanie	239	234	245
Przetwórstwo przemysłowe	166	169	175
Wytw. i zaop. w en. el., gaz, itd.	126	108	147
Budownictwo	268	319	353
Transport i gosp. mag.	179	237	195
Informacja i komunikacja	175	205	211

Źródło: opracowanie własne na podstawie baz danych GUS w Warszawie, Pont Info w Warszawie i Coface Polska.

Rysunek 39. Zmiany stopnia zagrożenia upadłością przedsiębiorstw w okresie II kw. 2016 r. – II kw. 2019 r. według rodzaju działalności – przedsiębiorstwa duże (scenariusz neutralny)

Uwagi: wartość „Ogółem” ustalona jako średnia ważona (liczbą pracujących) z wartości obliczonej dla poszczególnych rodzajów działalności. Strzałka prawa – zmiana okres/okres, strzałka lewa – zmiana r/r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie baz danych GUS w Warszawie, Pont Info w Warszawie i Coface Polska.

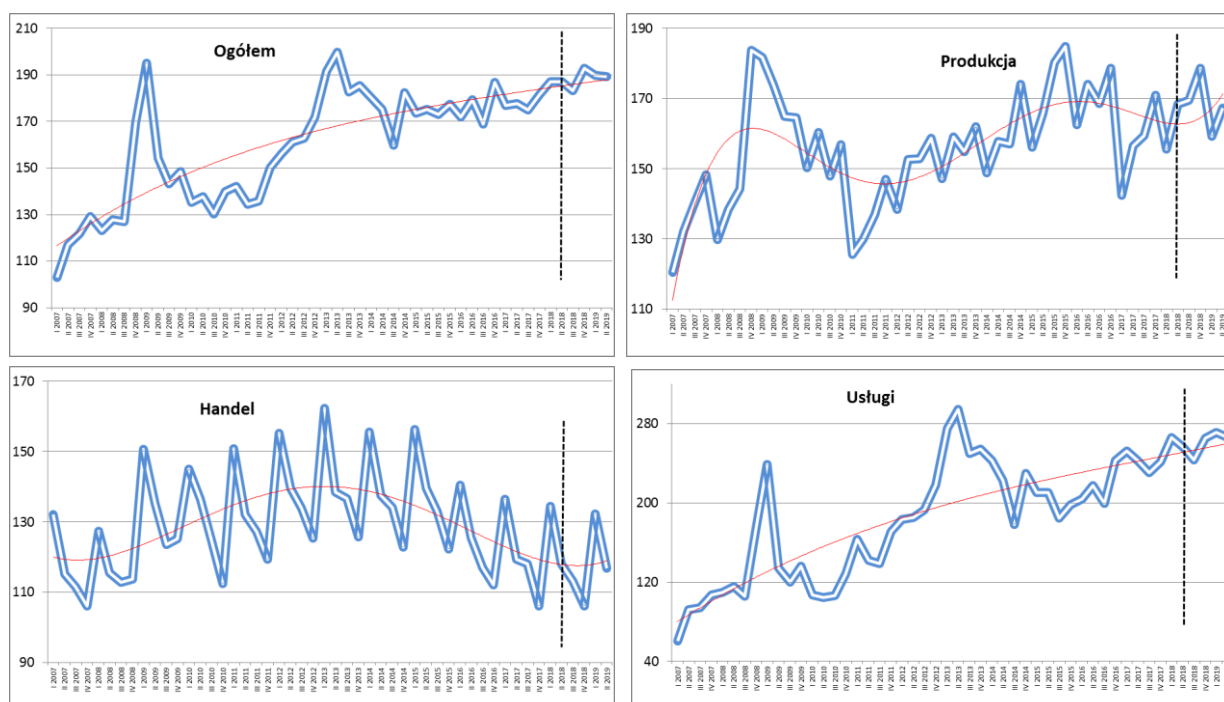
W **produkcji** widoczna jest ponownie, na razie krótkoterminowa, tendencja silnego wzrostu zagrożenia. Kluczowe znaczenie dla tego rodzaju działalności miały zmiany postępujące w górnictwie i wydobywaniu oraz w przetwórstwie przemysłowym. Na kolejne cztery kwartały

(III kw. 2018 r. – II kw. 2019 r.) prognozowane jest zwiększenie wartości średniej stopnia zagrożenia o +3,1% r/r (rys. 40).

W **handlu** kontynuowana jest długookresowa poprawa sytuacji. W ciągu ostatnich czterech kwartałów nastąpił spadek zagrożenia średnio o –1,7% r/r. Oczekiwane dalsze zmniejszenie średniej wartości stopnia zagrożenia dla czterech prognozowanych kwartałów (III kw. 2018 r. – II kw. 2019 r.) wynieść powinno –1,8% r/r.

W **usługach** zarysowana jest wyraźna, długookresowa tendencja wzrostu zagrożenia. Ostatnie cztery kwartały przyniosły dalsze pogorszenie sytuacji – średnio o –2,9% r/r. Prognoza zakłada wzrost średniego poziomu zagrożenia o +3,4% r/r (III kw. 2018 r. – II kw. 2019 r.).

Rysunek 40. Kształtowanie się stopnia zagrożenia upadłością przedsiębiorstw w okresie I kw. 2007 r. – I kw. 2019 r. według rodzaju działalności – przedsiębiorstwa duże (scenariusz neutralny)

Źródło: opracowanie własne na podstawie baz danych GUS w Warszawie, Pont Info w Warszawie i Coface Polska.

Biorąc pod uwagę poziom i zmiany stopnia zagrożenia upadłością oraz udział w liczbie pracujących w przedsiębiorstwach dużych ogółem, największe znaczenie w zakresie stabilności liczby miejsc pracy ma sytuacja w działalności produkcyjnej (49,6% udziału w liczbie pracujących). Działalność usługowa (31,9% udziału w liczbie pracujących) przynosi długookresowy wzrost zagrożenia, co przy jego silnych impulsach generować może znaczne napięcia w zakresie stabilności liczby miejsc pracy (tab. 13).

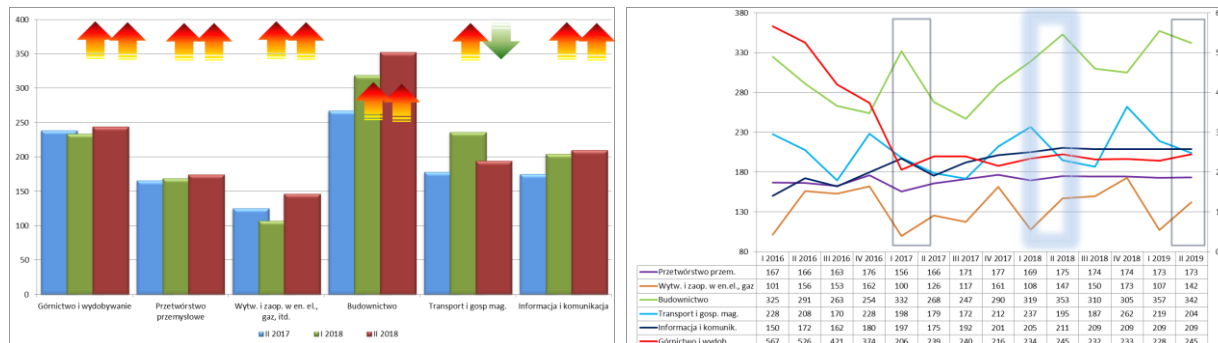
Tabela 12. Porównanie stopnia zagrożenia upadłością przedsiębiorstw oraz liczby pracujących w II kw. 2018 r. według rodzaju działalności – przedsiębiorstwa duże

Rodzaj przedsiębiorstw	Stopień zagrożenia	Pracujący (udział)	Pracujący (liczba)
Produkcyjne	168	49,6%	1 475 863
Handlowe	118	18,6%	552 661
Usługowe	256	31,9%	949 557

Źródło: opracowanie własne na podstawie baz danych GUS w Warszawie, Pont Info w Warszawie i Coface Polska.

W ramach wyróżnionych sekcji PKD sytuacja w II kw. 2018 r. wykazuje wzrost zagrożenia w ujęciu r/r we wszystkich analizowanych sekcjach PKD, co jest podstawą dla sformułowanej ogólnej oceny negatywnej dla tej klasy przedsiębiorstw (rys. 41).

Rysunek 41. Zmiany stopnia zagrożenia upadłością przedsiębiorstw w okresie II kw. 2016 r. – II kw. 2019 r. według wybranych sekcji PKD (działów GN) – przedsiębiorstwa duże (scenariusz neutralny)

Uwagi: strzałka prawa – zmiana okres/okres, strzałka lewa – zmiana r/r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie baz danych GUS w Warszawie, Pont Info w Warszawie i Coface Polska.

W **górnictwie i wydobywaniu**, po gwałtownym obniżeniu stopnia zagrożenia, występuje krótkookresowa stabilizacja. W warunkach tych radykalnych zmian (proces restrukturyzacji) możliwe wnioskowanie o przyszłej sytuacji – utrzymanie prognozy w kolejnych czterech kwartałach (III kw. 2018 r. – II kw. 2019 r.) na nadal stabilnym poziomie (wzrost wartości średniej o +0,3% r/r) (rys. 42).

Przetwórstwo przemysłowe charakteryzuje długotrwała tendencja poprawy sytuacji. Ostatnie dwa odczyty przyniosły wzrost zagrożenia, a wartość średnia z czterech kwartałów wzrosła o +4,9% r/r. Prognoza na kolejne cztery kwartały (III kw. 2018 r. – II kw. 2019 r.) zakłada zasadniczo stabilizację sytuacji (wzrost zagrożenia o +0,4% r/r).

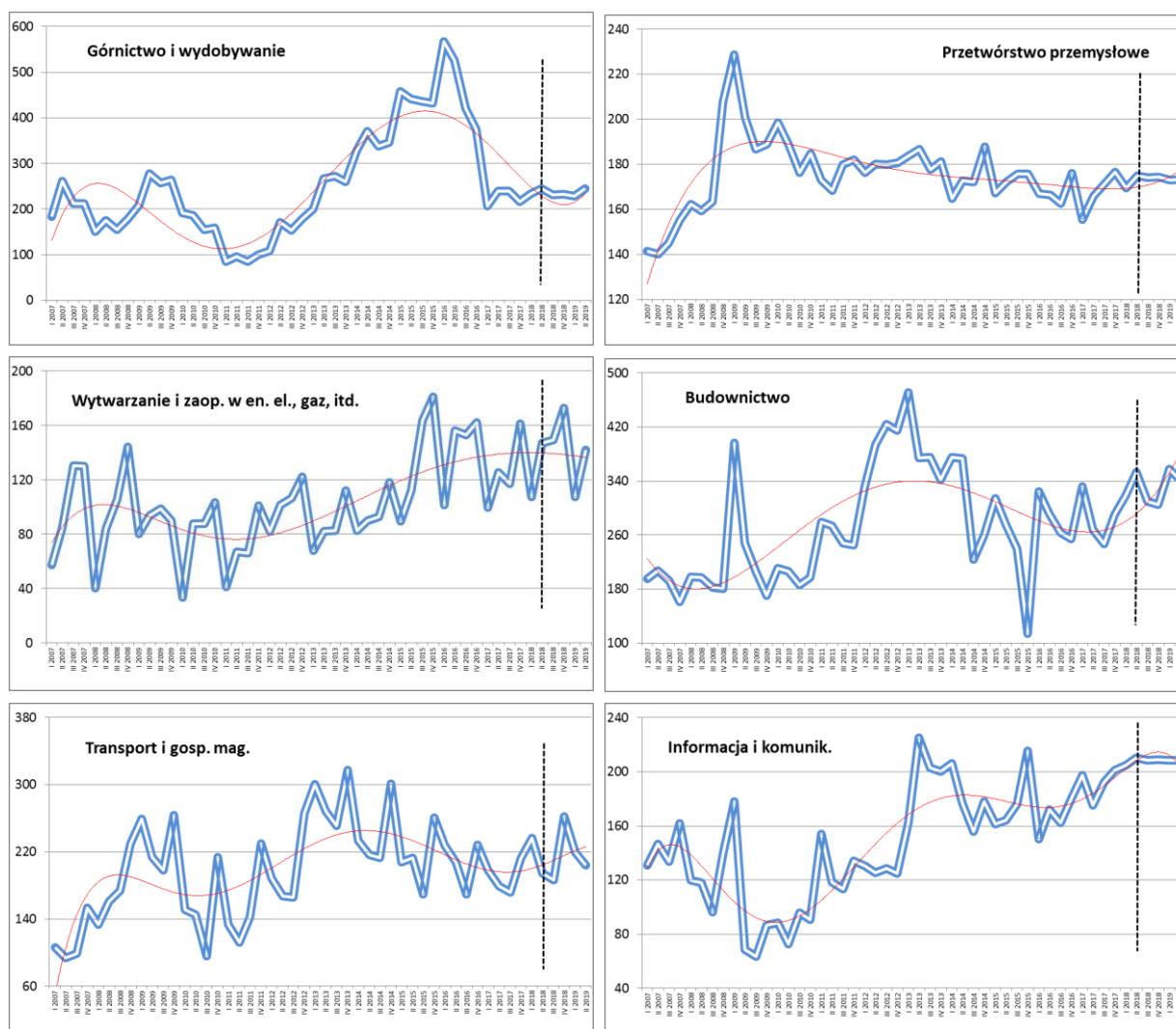
W **wytwarzaniu i zaopatrywaniu w energię** krótkookresowa stabilizacja, przy bardzo silnych wahaniami wielkości kwartalnych stopnia zagrożenia, może mieć swoją kontynuację dla kolejnych czterech prognozowanych kwartałów (III kw. 2018 r. – II kw. 2019 r.), z możliwym jednak podtrzymaniem długookresowego wzrostu na poziomie +7,2% r/r.

W **budownictwie** trwa okres pogarszania się sytuacji – ostatnie cztery kwartały przyniosły wzrost wartości średniej o +8,2% r/r (poziom wysoki). Przewidywany jest nadal wzrost zagrożenia średnio o +8,4% r/r dla kolejnych czterech kwartałów (III kw. 2018 r. – II kw. 2019 r.), z zachowaniem dość znacznej amplitudy okresowych wahań.

W **transporcie i gospodarce magazynowej** ma miejsce prawdopodobne przejście z fazy spadku do fazy wzrostu zagrożenia. Ostatnie cztery kwartały przyniosły wzrost wartości średniej o +5,2% r/r. Dalszy kierunek zmian (III kw. 2018 r. – II kw. 2019 r.) wyznacza prognoza zakładająca wzrost zagrożenia średnio o +7,0% r/r. Utrzymywać się nadal będą dość znaczne jego wahania okresowe.

W **informacji i komunikacji** kontynuowana jest krótko i długoterminowa tendencja wzrostu zagrożenia. Ostatnie cztery odczyty przyniosły wzrost wartości średniej o +13,2% r/r. Prognoza dla kolejnych czterech kwartałów (III kw. 2018 r. – II kw. 2019 r.), wobec nadal dużej amplitudy okresowych wahań, zakłada krótkookresową stabilizację, ze wzrostem zagrożenia o +3,2% r/r.

Rysunek 42. Kształtowanie się stopnia zagrożenia upadłością przedsiębiorstw w okresie I kw. 2007 r. – II kw. 2019 r. według wybranych sekcji PKD (działów GN) – przedsiębiorstwa duże (scenariusz neutralny)

Uwagi: prezentacja wartości dla handlu została ujęta w opisie rodzajów działalności.

Źródło: opracowanie własne na podstawie baz danych GUS w Warszawie, Pont Info w Warszawie i Coface Polska.

Należy podkreślić, że zakres i sposób możliwego wnioskowania musi uwzględniać istotę i cel skonstruowania określonej metody, w tym przypadku – działania modeli predykcji upadłości. Ponadto na wnioskowanie wpływa zdefiniowany sposób cyklicznego, kwartalnego/półrocznego badania kondycji ekonomiczno-finansowej przedsiębiorstw. Prezentowane wartości wskazują – ustalone na warunkach bieżącego okresu badawczego (zgodnego z okresem danego raportu) i stanu kondycji ekonomiczno-finansowej przedsiębiorstw – wartości stopnia zagrożenia upadłością jako prawdopodobieństwo zaistnienia tego zdarzenia w rocznej perspektywie.

Ponieważ roczna prognoza stopnia zagrożenia upadłością (poprzez prognozowanie wartości zmiennych modeli predykcji upadłości) wyznacza prawdopodobieństwo zagrożenia upadłością w kolejnym rocznym horyzoncie czasu (wydłużenie tym samym perspektywy do dwóch lat), stąd przy wzroście zmienności ich sytuacji oraz uwzględniając cel projektowy i właściwości Systemu Wczesnego Ostrzegania w ramach ISR (ocena krótkoterminowa, roczna, prognoza ostrzegawcza), prognozy te należy uznać wyłącznie jako wskazujące ogólnie możliwy kierunek dalszych zmian stopnia zagrożenia upadłością.

1.6. ANALIZA ZMIAN STANU ZAGROŻENIA UPADŁOŚCIĄ PRZEDSIĘBIORSTW WEDŁUG DZIAŁÓW PKD

Analizę zmian stopnia zagrożenia upadłością przedsiębiorstw w ujęciu działów PKD przeprowadzono na podstawie danych pozyskanych ze zbioru GUS obliczonych na podstawie wskaźników MW dla odpowiednich rodzajów działalności, która została wzbogacona o liczbę i strukturę pracujących w podziale na klasy wielkości oraz rodzaj prowadzonej działalności przedsiębiorstw. Prezentacja taka pozwala na dostrzeżenie skutków ewentualnych upadłości i ich wpływu na rynek pracy danej działalności gospodarczej. Analizę zmian stopnia zagrożenia upadłością w całym analizowanym okresie (I p. 2007 – I p. 2018 r.) w podziale na działy prowadzonej działalności gospodarczej przedstawiono w postaci graficznej, ilustrującej stopień zagrożenia w postaci mapy kolorów. W analizie wykorzystano także miarę MSO¹⁶ obejmującą ocenę dwóch kategorii – relacji stopnia zagrożenia upadłością i liczby pracujących w dziale PKD względem średniej dla każdego z rodzaju działalności. Na podstawie przyporządkowanych wzorców i wartości miary MSO sporządzono listę rankingową działów PKD, które wymagają szczególnej uwagi.

1.6.1. Przedsiębiorstwa ogółem

Retrospektywna analiza zmian stopnia zagrożenia upadłością (MW) przedsiębiorstw w Polsce w okresie od I p. 2007 r. do I p. 2018 r., zobrazowana na „mapach ciepła” (por. tab. 13), pozwala na analizę wielkości, kierunków zmian oraz koncentracji analizowanej miary w obszarach działalności gospodarczej. W działalności **produkcyjnej** obserwowany jest utrzymujący się wysoki stopień zagrożenia upadłością w działalności związanej z górnictwem od II p. 2012 r. aż do II p. 2016, w którym odnotowano poprawę w działach 05 i 08, lecz znaczące pogorszenie w dziale 09 z utrzymującym się stopniem zagrożenia upadłością na wysokim poziomie. Najmniej korzystną sytuację w całym analizowanym okresie zaobserwowano w dziale zajmującym się produkcją urządzeń elektrycznych, produkcją pozostałego sprzętu transportowego (30), w którym we wszystkich analizowanych półroczach stopień zagrożenia kształtował się na poziomie wysokim. Obserwowana jest utrzymująca się niekorzystna sytuacja w całym okresie analizy w przedsiębiorstwach zajmujących się produkcją metali (24), produkcją komputerów (26) oraz naprawą, konserwacją i instalowaniem maszyn i urządzeń (33) z zarysowaną nieznaczną tendencją poprawy. We wszystkich działach działalności związanej z przetwórstwem przemysłowym, od 2013 roku obserwowana jest poprawa sytuacji, wskazująca na korzystną tendencję za wyjątkiem produkcji napojów i produkcji pozostałego sprzętu transportowego, w którym to utrzymuje się niekorzystna tendencja w całym okresie analizy. W działalności **handlowej** odnotowano znacznie korzystniejszą sytuację w całym okresie analizy, niż w produkcji i usługach z tendencją do zmniejszania wartości stopnia zagrożenia upadłością w działach 46 i 47. Natomiast w dziale 45 od trzech półroczy obserwowany jest silny trend wzrostowy aż do poziomu ostrzegawczego w I p. 2018r. W **usługach** odnotowano poprawę w budownictwie w dziale 43, która została w I p. 2017r. została przełamana w kierunku niekorzystnym. Również w działach 41 i 42 utrzymuje się dalej niekorzystna sytuacja (wysoki poziom zagrożenia) z nieznacznymi

¹⁶ Szczegółowy opis miary MSO oraz zasad kwalifikacji działów PKD w zakresie zagrożenia upadłością zamieszczono w załączniku B.2.

oznakami pogarszania się sytuacji w tych działach. W działalności związanej z transportem obserwowana jest korzystna sytuacja w dziale 49 w całym okresie analizy oraz w dziale 50 od 2013 roku. W działalności związanej z transportem lotniczym (51), magazynowaniem (52), działalnością pocztową i kurierską (53) utrzymuje się niekorzystna sytuacja (stopień zagrożenia upadłością na poziomie wysokim) oraz działalności związanej z zatrudnieniem (78). Wysokie poziomy stopnia zagrożenia i niestabilną sytuację obserwujemy w działach związanych z nadawaniem programów ogólnodostępnych (60), telekomunikacją (61) oraz organizatorów turystyki, pośredników i agentów turystycznych (79). W usługach obserwowana jest znacznie mniej korzystna sytuacja niż w produkcji i handlu, z tendencją do pogarszania.

Tabela 13. Mapa ciepła – zróżnicowanie stopnia zagrożenia upadłością przedsiębiorstw według działów PKD w okresie I p. 2007 r. – I p. 2018 r.

Działy PKD	I-II 2007	III-IV 2007	I-II 2008	III-IV 2008	I-II 2009	III-IV 2009	I-II 2010	III-IV 2010	I-II 2011	III-IV 2011	I-II 2012	III-IV 2012	I-II 2013	III-IV 2013	I-II 2014	III-IV 2014	I-II 2015	III-IV 2015	I-II 2016	III-IV 2016	I-II 2017	III-IV 2017	I-II 2018
PRODUKCYJNE																							
5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
8	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
9	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
10	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
11	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
12	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
13	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
14	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
15	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
16	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
17	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
18	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
19	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
20	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
21	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
22	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
23	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
24	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
25	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
26	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
27	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
28	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
29	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
30	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
31	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
32	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
33	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
35	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
36	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
37	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
38	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
39	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

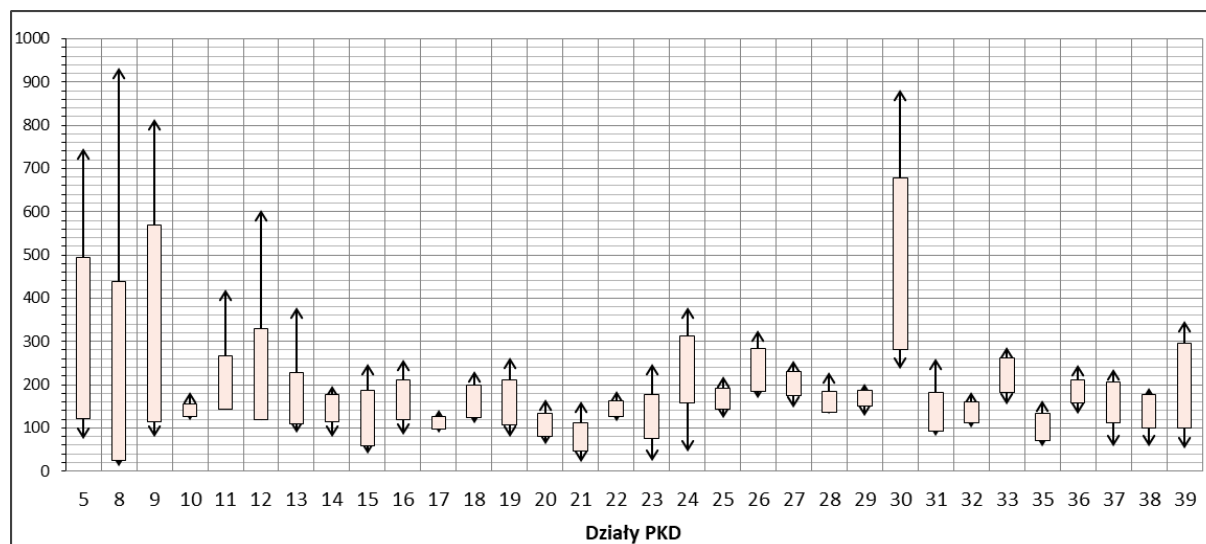
Działy PKD	I-II 2007	III-IV 2007	I-II 2008	III-IV 2008	I-II 2009	III-IV 2009	I-II 2010	III-IV 2010	I-II 2011	III-IV 2011	I-II 2012	III-IV 2012	I-II 2013	III-IV 2013	I-II 2014	III-IV 2014	I-II 2015	III-IV 2015	I-II 2016	III-IV 2016	I-II 2017	III-IV 2017	I-II 2018
HANDLOWE																							
45	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
46	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
47	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
USŁUGOWE																							
41	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
42	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
43	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
49	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
50	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
51	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
52	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
53	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
55	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
56	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
58	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
59	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
60	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
61	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
62	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
63	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
66	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
68	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
78	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
79	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
80	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
81	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
82	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
94	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
95	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
96	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

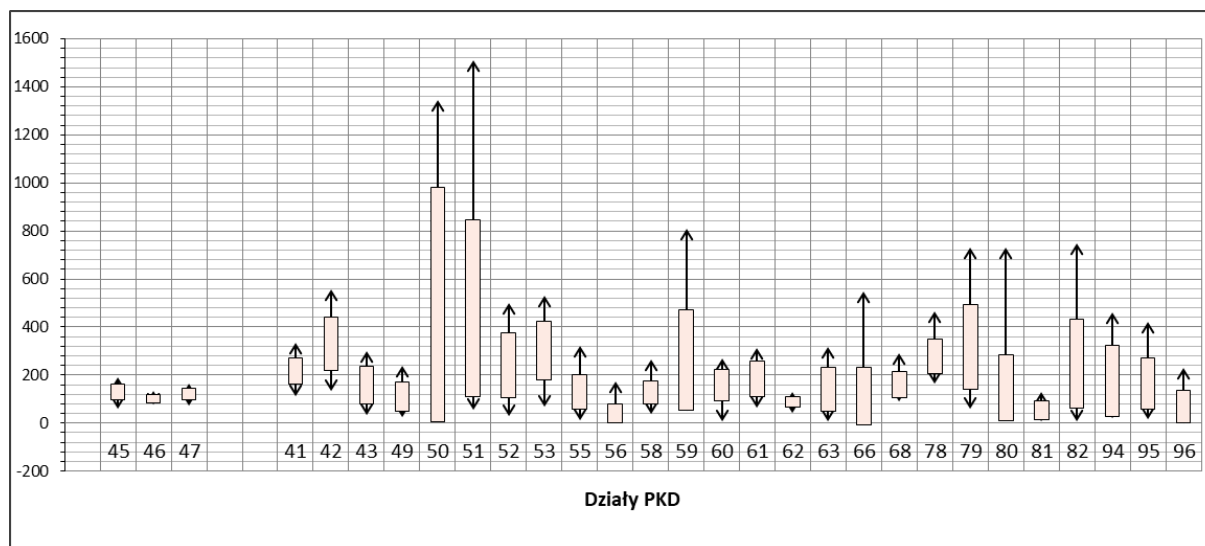
Uwagi: nazwy działów PKD i odpowiadające im numery wraz z przyporządkowaniem rodzajowym zawarto w załączniku B.2 oraz w słowniku pojęć i terminów. Stopień zagrożenia upadłością uporządkowano za pomocą kolorów, gdzie poziom niski odpowiada odcieniem koloru zielonego od jasnego do ciemnego (0-160), poziom ostrzegawczy – odcieniem koloru żółtego od jasnego do ciemnego (160-200), a poziom wysoki – odcieniem czerwonego od jasnego do ciemnego (pow. 200).

Źródło: opracowanie własne na podstawie baz danych GUS w Warszawie, Pont Info w Warszawie i Coface Polska.

Analiza zmienności stopnia zagrożenia upadłością (por. rys. 43) wskazuje na najwyższe jego średnie wartości i największą zmienność w działalności **produkcyjnej** związanej z produkcją pozostałego sprzętu transportowego (30), wydobywaniem węgla kamiennego i węgla brunatnego (05), pozostałym górnictwem i wydobywaniem (08), działalnością wspomagającą górnictwo i wydobywanie (09). Najkorzystniejszą i najbardziej stabilną sytuację zaobserwowano w całym analizowanym okresie w działalności związanej z: produkcją podstawowych substancji farmaceutycznych oraz leków i pozostałych wyrobów farmaceutycznych (21) oraz wytwarzaniem i zaopatrywaniem w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych (35). W **handlu** średnia wartość stopnia zagrożenia upadłością oraz jej zmienność kształtowała się na niskim poziomie, co tylko potwierdza korzystną sytuację w tym rodzaju działalności w całym okresie analizy. W **usługach** najwyższe średnie wartości stopnia zagrożenia upadłością oraz jego duża zmienność obserwowana była w przedsiębiorstwach zajmujących się: transportem wodnym (50), transportem lotniczym (51) oraz działalnością organizatorów turystyki, pośredników i agentów turystycznych oraz pozostałą działalnością usługową w zakresie rezerwacji i działalnościami z nimi związanymi (79). Najkorzystniejszą i najbardziej stabilną sytuację zaobserwowano w całym analizowanym okresie w działalności związanej z wyżywieniem (56), działalności usługowej związanej z utrzymaniem porządku w budynkach i zagospodarowaniem terenów zieleni (81), a także działalności związanej z oprogramowaniem i doradztwem w zakresie informatyki oraz działalności powiązanej (62).

Rysunek 43. Statystyki opisowe stopnia zagrożenia upadłością przedsiębiorstw według działów PKD w Polsce w okresie I p. 2007 r. – I p. 2018 r.

Uwagi: □ – odchylenie standardowe; średnia wyznaczona przez środek figury, ↑↓ – wartości minimum i maksimum.

Źródło: opracowanie własne na podstawie baz danych GUS w Warszawie, Pont Info w Warszawie i Coface Polska.

Analiza porównawcza zmian stopnia zagrożenia upadłością w I p. 2018 r. względem I p. 2017 r. pozwala na sformułowanie wniosków (por. tab. 14), że dla przedsiębiorstw **produkcyjnych**, wysoki stopień zagrożenia upadłością odnotowano w 7 działach PKD (zmniejszenie r/r o 1), w 6 poziom ostrzegawczy (wzrost r/r o 1), a w 19 niski (brak zmian). Zaobserwowane zmiany wskazują na nieznaczną poprawę w produkcji. Niekorzystnym jednak sygnałem jest wzrost aż w 22 działach stopnia zagrożenia upadłością. Na nie znaczący poziom koncentracji zjawiska upadłości wskazuje jednak fakt, że w 12 działach PKD stopień zagrożenia upadłością kształtował się powyżej wartości średniej dla produkcji. W produkcji obserwowane jest pogorszenie w większości działów PKD z wyjątkiem 9 działów PKD, a w tym (8, 9, 10, 11, 14, 15, 24 i 33). Najkorzystniejszą sytuację w I p. 2018 r. odnotowano w działalności związanej z produkcją skór i wyrobów ze skór wyprawionych (15) oraz produkcji odzieży (14). Dla przedsiębiorstw **handlowych** w działach 46 i 47 odnotowano niski stopień zagrożenia upadłością, natomiast w dziale 45 odnotowano wzrost stopnia zagrożenia upadłością do poziomu ostrzegawczego, co jest sygnałem wskazującym na pogłębiające się problemy w handlu. Wartości stopnia zagrożenia dla działów 46 i 47 i kierunki ich zmian pozwalają jednak określić sytuację w handlu jako korzystną, lecz wymagającą obserwacji. Dla przedsiębiorstw **usługowych** wysoki stopień zagrożenia upadłością w I p. 2018 r. odnotowano w 11 działach PKD (brak zmian r/r), ostrzegawczy w 4 działach (wzrost r/r o 2) i niski w 11 (zmniejszenie r/r o 2). Zmiany te potwierdzają pogarszającą się sytuację w usługach. Na potwierdzenie niekorzystnej sytuacji w usługach wskazuje również fakt wzrostu wartości stopnia zagrożenia upadłością w 15 działach i w 11 ponadprzeciętną wartość stopnia zagrożenia dla działów działalności usługowej. Najmniej korzystną sytuację w I p. 2018 r. odnotowano w działalności organizatorów turystyki (79) i działalności związanej z administracyjną obsługą biur (82), natomiast najkorzystniejszą w działalności wspomagającej usługi finansowe oraz ubezpieczenia i fundusze emerytalne (66) oraz w działalności związanej z żywnością (56).

Tabela 14. Stopień zagrożenia upadłością i liczba pracujących w przedsiębiorstwach ogółem według rodzaju prowadzonej działalności gospodarczej (działy PKD) w okresie I p. 2017 r. – I p. 2018 r.

Działy PKD	I-II 2017	I-II 2018	Pracujący (liczba)	Pracujący (udział)
PRZEDSIĘBIORSTWA PRODUKCYJNE				
05 WYDOBYWANIE WĘGLA KAMIENNEGO I WĘGLA BRUNATNEGO (LIGNITU)	121	140	81663	1,68%
08 POZOSTAŁE GÓRNICTWO I WYDOBYWANIE	212	95	14544	0,30%
09 DZIAŁALNOŚĆ USŁUGOWA WSPOMAGAJĄCA GÓRNICTWO I WYDOBYWANIE	816	324	14643	0,30%
10 PRODUKCJA ARTYKUŁÓW SPOŻYWCZYCH	134	124	307215	6,33%
11 PRODUKCJA NAPOJÓW	166	148	20332	0,42%
12 PRODUKCJA WYROBÓW TYTONIOWYCH	258	321	6680	0,14%
13 PRODUKCJA WYROBÓW TEKSTYLNYCH	142	193	43780	0,90%
14 PRODUKCJA ODZIEŻY	117	79	32323	0,67%
15 PRODUKCJA SKÓR I WYROBÓW ZE SKÓR WYPRAWIONYCH	72	50	14317	0,29%
16 PRODUKCJA WYROBÓW Z DREWNA ORAZ KORKA, Z WYŁĄCZENIEM MEBLI; PRODUKCJA WYROBÓW ZE SŁOMY I	135	155	69495	1,43%
17 PRODUKCJA PAPIERU I WYROBÓW Z PAPIERU	113	113	52334	1,08%
18 POLIGRAFIA I REPRODUKCJA ZAPISANYCH NOŚNIKÓW INFORMACJI	142	159	30868	0,64%
19 WYTWARZANIE I PRZETWARZANIE KOKSU I PRODUKTÓW RAFINACJI ROPY NAFTOWEJ	107	114	13414	0,28%
20 PRODUKCJA CHEMIKALIÓW I WYROBÓW CHEMICZNYCH	91	124	70182	1,45%
21 PRODUKCJA PODSTAWOWYCH SUBSTANCJI FARMACEUTYCZNYCH ORAZ LEKÓW I POZOSTAŁYCH WYROBÓW	100	109	21655	0,45%
22 PRODUKCJA WYROBÓW Z GUMY I TWORZYW SZTUCZNYCH	142	151	178436	3,67%
23 PRODUKCJA WYROBÓW Z POZOSTAŁYCH MINERALNYCH SUROWCÓW NIEMETALICZNYCH	119	123	106544	2,19%
24 PRODUKCJA METALI	231	188	61083	1,26%
25 PRODUKCJA METALOWYCH WYROBÓW GOTOWYCH, Z WYŁĄCZENIEM MASZYN I URZĄDZEŃ	167	170	222294	4,58%
26 PRODUKCJA KOMPUTERÓW, WYROBÓW ELEKTRONICZNYCH I OPTYCZNYCH	219	234	55314	1,14%
27 PRODUKCJA URZĄDZEŃ ELEKTRYCZNYCH	233	245	108393	2,23%
28 PRODUKCJA MASZYN I URZĄDZEŃ, GDZIE INDZIEJ NIESKLASYFIKOWANA	141	151	112706	2,32%
29 PRODUKCJA POJAZDÓW SAMOCHODOWYCH, PRZYCZEP I NACZEP, Z WYŁĄCZENIEM MOTOCYKLI	169	182	200855	4,14%
30 PRODUKCJA POZOSTAŁEGO SPRZĘTU TRANSPORTOWEGO	237	306	42453	0,87%
31 PRODUKCJA MEBLI	103	124	133628	2,75%
32 POZOSTAŁA PRODUKCJA WYROBÓW	138	163	32030	0,66%
33 NAPRAWA, KONSERWACJA I INSTALOWANIE MASZYN I URZĄDZEŃ	288	251	70386	1,45%
35 WYTWARZANIE I ZAOPATRYWANIE W ENERGIĘ ELEKTRYCZNĄ, GAZ, PARĘ WODNĄ, GORĄCĄ WODĘ I POWIETRZE DO UKŁADÓW	115	137	116615	2,40%
36 POBÓR, UZDATNIANIE I DOSTARCZANIE WODY	146	133	32140	0,66%
37 ODPROWADZANIE I OCZYSZCZANIE ŚCIEKÓW	108	118	33409	0,69%
38 DZIAŁALNOŚĆ ZWIĄZANA ZE ZBIERANIEM, PRZETWARZANIEM I UNIESZKODLIWIANIEM ODPADÓW; ODZYSK SUROWCÓW	161	174	50811	1,05%
39 DZIAŁALNOŚĆ ZWIĄZANA Z REKULTYWACJĄ I POZOSTAŁA DZIAŁALNOŚĆ USŁUGOWA ZWIĄZANA Z GOSPODARKĄ ODPADAMI	185	338	1358	0,03%

Działy PKD	I-II 2017	I-II 2018	Pracujący (liczba)	Pracujący (udział)
PRZEDSIĘBIORSTWA HANDLOWE				
45 HANDEL HURTOWY I DETALICZNY POJAZDAMI SAMOCHODOWYMI; NAPRAWA POJAZDÓW SAMOCHODOWYCH	127	189	74130	1,53%
46 HANDEL HURTOWY, Z WYŁĄCZENIEM HANDLU POJAZDAMI SAMOCHODOWYMI	102	84	397904	8,19%
47 HANDEL DETALICZNY, Z WYŁĄCZENIEM HANDLU DETALICZNEGO POJAZDAMI SAMOCHODOWYMI	124	106	579418	11,93%
PRZEDSIĘBIORSTWA USŁUGOWE				
41 ROBOTY BUDOWLANE ZWIĄZANE ZE WZNOSZENIEM BUDYNKÓW	204	205	87147	1,79%
42 ROBOTY ZWIĄZANE Z BUDOWĄ OBIEKTÓW INŻYNIERII LĄDOWEJ I WODNEJ	468	390	104880	2,16%
43 ROBOTY BUDOWLANE SPECJALISTYCZNE	178	147	75008	1,54%
49 TRANSPORT LĄDOWY ORAZ TRANSPORT RUROCIĄGOWY	59	51	257337	5,30%
50 TRANSPORT WODNY	65	217	1491	0,03%
51 TRANSPORT LOTNICZY	454	164	3924	0,08%
52 MAGAZYNOWANIE I DZIAŁALNOŚĆ USŁUGOWA WSPOMAGAJĄCA TRANSPORT	363	386	115875	2,39%
53 DZIAŁALNOŚĆ POCZTOWA I KURIERSKA	313	225	88339	1,82%
55 ZAKWATEROWANIE	52	112	32227	0,66%
56 DZIAŁALNOŚĆ USŁUGOWA ZWIĄZANA Z WYŻYWIENIEM	22	25	50525	1,04%
58 DZIAŁALNOŚĆ WYDAWNICZA	144	125	21251	0,44%
59 DZIAŁALNOŚĆ ZWIĄZANA Z PRODUKCJĄ FILMÓW, NAGRAŃ WIDEO, PROGRAMÓW TELEWIZYJNYCH, NAGRAŃ DŹWIĘKOWYCH I	91	166	3395	0,07%
60 NADAWANIE PROGRAMÓW OGÓLNODOSTĘPNYCH I ABONAMENTOWYCH	157	270	15511	0,32%
61 TELEKOMUNIKACJA	241	282	40412	0,83%
62 DZIAŁALNOŚĆ ZWIĄZANA Z OPROGRAMOWANIEM I DORADZTWEW W ZAKRESIE INFORMATYKI ORAZ DZIAŁALNOŚĆ	98	69	102282	2,11%
63 DZIAŁALNOŚĆ USŁUGOWA W ZAKRESIE INFORMACJI	206	189	22434	0,46%
66 DZIAŁALNOŚĆ WSPOMAGAJĄCA USŁUGI FINANSOWE ORAZ UBEZPIECZENIA I FUNDUSZE EMERYTALNE	13	4	34520	0,71%
68 DZIAŁALNOŚĆ ZWIĄZANA Z OBSŁUGĄ RYNKU NIERUCHOMOŚCI	162	174	84834	1,75%
78 DZIAŁALNOŚĆ ZWIĄZANA Z ZATRUDNIENIEM	223	244	142893	2,94%
79 DZIAŁALNOŚĆ ORGANIZATORÓW TURYSTYKI, POŚREDNIKÓW I AGENTÓW TURYSTYCZNYCH ORAZ POZOSTAŁA DZIAŁALNOŚĆ	448	461	5757	0,12%
80 DZIAŁALNOŚĆ DETEKTYWISTYCZNA I OCHRONIARSKA	160	104	111976	2,31%
81 DZIAŁALNOŚĆ USŁUGOWA ZWIĄZANA Z UTRZYMANIEM PORZĄDKU W BUDYNKACH I ZAGOSPODAROWANIEM TERENÓW	103	104	62499	1,29%
82 DZIAŁALNOŚĆ ZWIĄZANA Z ADMINISTRACYJNĄ OBSŁUGĄ BIURA I POZOSTAŁA DZIAŁALNOŚĆ WSPOMAGAJĄCA	305	392	44541	0,92%
94 DZIAŁALNOŚĆ ORGANIZACJI CZŁONKOWSKICH	133	114	114	0,00%
95 NAPRAWA I KONSERWACJA KOMPUTERÓW I ARTYKUŁÓW UŻYTKU OSOBISTEGO I DOMOWEGO	231	258	7896	0,16%
96 POZOSTAŁA INDYWIDUALNA DZIAŁALNOŚĆ USŁUGOWA	5	72	15094	0,31%

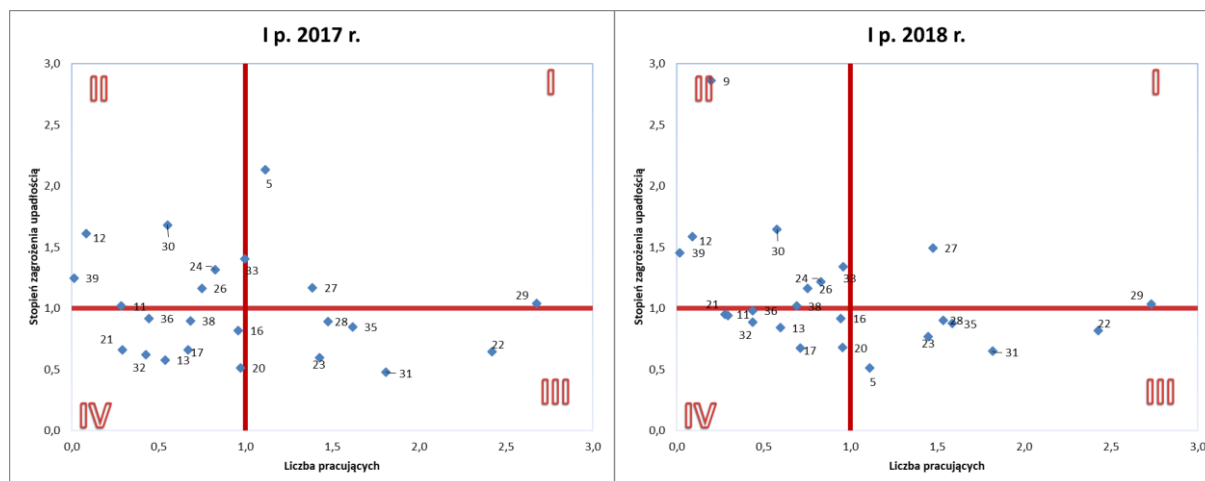
Źródło: opracowanie własne na podstawie baz danych GUS w Warszawie, Pont Info w Warszawie i Coface Polska.

Analiza zmian pozycji działów działalności **produkcyjnej** względem wartości miary MSO (równoczesna ocena dwóch kategorii, tj. relacji stopnia zagrożenia upadłością i liczby pracujących dla działu względem wartości średnich dla wyodrębnionych rodzajów działalności) pozwala na sformułowanie następujących wniosków (por. tab. 15): w 2 działach PKD zaobserwowano ponadprzeciętny stopień zagrożenia upadłością i ponadprzeciętną liczbę pracujących (wzorzec I) oraz wzrost wartości MSO w dwóch z nich. W relacji r/r nie zmieniła się liczba działów PKD, dla których odnotowano ponadprzeciętny stopień zagrożenia upadłością (z 10 działów PKD, wzorzec I i II). Stabilną sytuację w produkcji w I p. 2018 r. potwierdza fakt, że aż 29 działów PKD nie zmieniło posiadanego wzorca, natomiast aż w 19 działach PKD odnotowano wzrost miary MSO. W działalności **handlowej** w żadnym dziale nie zaobserwowano ponadprzeciętnej wartości stopnia zagrożenia upadłością i liczby pracujących (wzorzec I) i jedynie w dziale 45 odnotowano wzrost r/r wartości miary MSO.

Szczególną uwagę należy zwrócić na działy PKD zakwalifikowane do wzorca I, następnie do wzorca II.

Graficzną ilustrację rozproszenia działów PKD zaliczonych do działalności produkcyjnej przedstawiono poniżej na rysunkach obrazujących I p. 2017 r. i I p. 2018 r. Rozmieszczenie działów PKD zostało zobrazowane w czterech obszarach (wzorce I-IV), gdzie oś pozioma i pionowa są to wartości średnie dla odpowiadających im miar (stopień zagrożenia upadłością i liczba pracujących) – rys. 44.

Rysunek 44. Działy PKD działalności produkcyjnej według stopnia zagrożenia upadłością i liczby pracujących w I p. 2017 r. i I p. 2018 r.

Uwagi: liczby znajdujące się przy punktach na wykresie oznaczają numery działów PKD. Nazwy działów PKD i odpowiadające im numery wraz z przyporządkowaniem rodzajowym zawarto w załączniku B.2 oraz w słowniku pojęć i terminów.

Źródło: opracowanie własne na podstawie baz danych GUS w Warszawie, Pont Info w Warszawie i Coface Polska.

Tabela 15. Lista rankingowa działów PKD działalności produkcyjnej według stopnia zagrożenia upadłością, liczby pracujących oraz miary MSO w I p. 2018 r.

Dział PKD	MW	WZORZEC		MSO		
	I p. 2018	I p. 2017	I p. 2018	I p. 2017	I p. 2018	Zmiana
29	182	I	I	2,87	2,92	+
27	245	I	I	1,81	2,10	+
9	324	II	II	3,77	2,87	-
30	306	II	II	1,77	1,74	-
33	251	II	II	1,72	1,65	-
12	321	II	II	1,61	1,59	-
24	188	II	II	1,55	1,47	-
39	338	II	II	1,25	1,45	+
26	234	II	II	1,38	1,38	-
38	174	IV	II	1,13	1,23	+
10	124	III	III	4,44	4,26	-
25	170	III	III	3,16	3,18	+
22	151	III	III	2,51	2,56	+
31	124	III	III	1,87	1,93	+
35	137	III	III	1,83	1,81	-
28	151	III	III	1,72	1,78	+
23	123	III	III	1,55	1,64	+
5	140	I	III	2,41	1,22	-
16	155	IV	IV	1,26	1,32	+
20	124	IV	IV	1,10	1,17	+
36	133	IV	IV	1,02	1,08	+
13	193	IV	IV	0,79	1,03	+
11	148	II	IV	1,06	0,99	-
32	163	IV	IV	0,75	0,99	+
21	109	IV	IV	0,72	0,99	+
17	113	IV	IV	0,94	0,98	+
18	159	IV	IV	0,73	0,93	+
37	118	IV	IV	0,79	0,85	+
14	79	IV	IV	0,81	0,78	-
8	95	IV	IV	0,77	0,69	-
19	114	IV	IV	0,68	0,64	-
15	50	IV	IV	0,48	0,54	+

Uwagi: nazwy działów PKD i odpowiadające im numery wraz z przyporządkowaniem rodzajowym zawarto w załączniku B.2 oraz w słowniku pojęć i terminów.

Źródło: opracowanie własne na podstawie baz danych GUS w Warszawie, Pont Info w Warszawie i Coface Polska.

Tabela 16. Lista rankingowa działów PKD działalności handlowej według stopnia zagrożenia upadłością, liczby pracujących oraz miary MSO w II p. 2017 r.

Dział PKD	MW	WZORZEC		MSO		
	I p. 2018	I p. 2017	I p. 2018	I p. 2017	I p. 2018	Zmiana
45	189	II	II	1,06	1,34	+
47	106	I	III	2,01	1,87	-
46	84	III	III	1,41	1,39	-

Uwagi: nazwy działów PKD i odpowiadające im numery wraz z przyporządkowaniem rodzajowym zawarto w załączniku B.2 oraz w słowniku pojęć i terminów.

Źródło: opracowanie własne na podstawie baz danych GUS w Warszawie, Pont Info w Warszawie i Coface Polska.

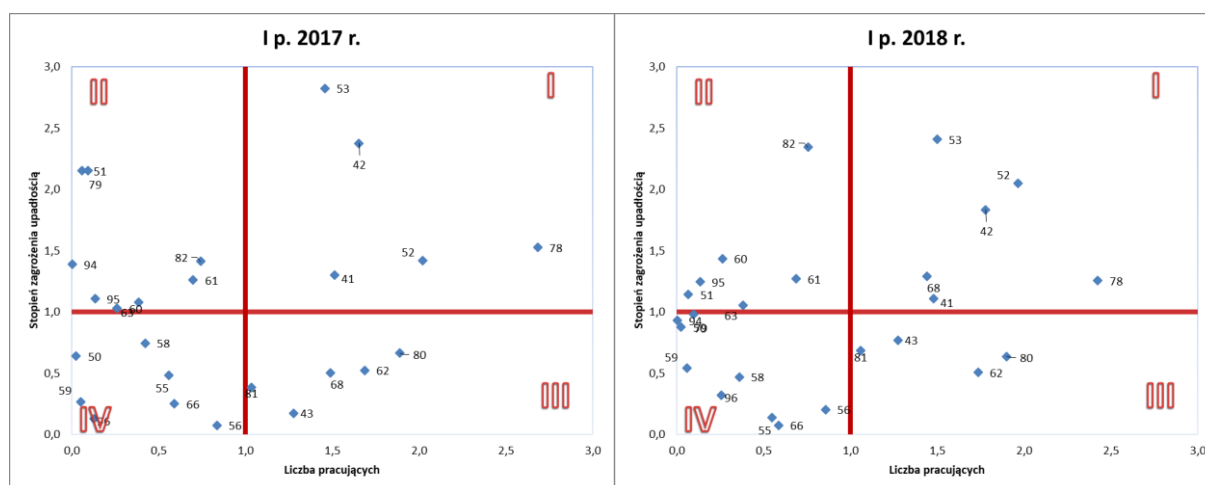
Analiza zmian pozycji działów PKD dla działalności **usługowej** pod względem wartości miary MSO potwierdza niekorzystną sytuację z zarysowaną tendencją pogorszenia (tab. 17) faktem, że w 6 działach PKD (wzrost r/r o 1) zaobserwowano ponadprzeciętny stopień zagrożenia upadłością i ponadprzeciętną liczbę pracujących (wzorzec I), przy czym jedynie w 2 działach odnotowano wzrost wartości MSO. W I p. 2018 r. zmniejszyła się liczba działów PKD, dla których odnotowano ponadprzeciętny stopień zagrożenia upadłością (z 13 działów PKD do 12 działów

PKD –wzorec I i II) i w 15 działach PKD odnotowano wzrost miary MSO, co potwierdza tym samym niekorzystną sytuację o stabilnym scenariuszu zmian.

Szczególną uwagę należy zwrócić na działy PKD zakwalifikowane do wzorca I, następnie do wzorca II.

Graficzną ilustrację rozproszenia działów PKD zaliczonych do działalności usługowej przedstawiono na poniższych rysunkach obrazujących I p. 2017 r. i I p. 2018 r. Rozmieszczenie działów PKD zostało zobrazowane w czterech obszarach (wzorce I-IV), gdzie oś pozioma i pionowa są to wartości średnie dla odpowiadających im miar (stopień zagrożenia upadłością i liczba pracujących) – rys. 45.

Rysunek 45. Działy PKD działalności usługowej według stopnia zagrożenia upadłością i liczby pracujących w I p. 2017 r. i I p. 2018 r.

Uwagi: liczby znajdujące się przy punktach na wykresie oznaczają numery działów PKD. Nazwy działów PKD i odpowiadające im numery wraz z przyporządkowaniem rodzajowym zawarto w załączniku B.2 oraz w słowniku pojęć i terminów.

Źródło: opracowanie własne na podstawie baz danych GUS w Warszawie, Pont Info w Warszawie i Coface Polska.

Tabela 17. Lista rankingowa działów PKD działalności usługowej według stopnia zagrożenia upadłością, liczby pracujących oraz miary MSO w II p. 2017 r.

Dział PKD	MW	WZORZEC		MSO		
	I p. 2018	I p. 2017	I p. 2018	I p. 2017	I p. 2018	Zmiana
52	386	I	I	2,47	2,84	+
53	225	I	I	3,18	2,84	-
78	244	I	I	3,09	2,73	-
42	390	I	I	2,89	2,56	-
68	174	III	I	1,57	1,93	+
41	205	I	I	2,00	1,85	-
82	392	II	II	1,60	2,46	+
60	270	II	II	1,06	1,46	+
61	282	II	II	1,44	1,44	+
95	258	II	II	1,11	1,25	+
51	164	II	II	2,15	1,14	-
63	189	II	II	1,15	1,12	-
49	51	III	III	4,30	4,39	+
80	104	III	III	2,00	2,00	+
62	69	III	III	1,77	1,81	+
43	147	III	III	1,29	1,49	+
81	104	III	III	1,11	1,26	+
79	461	II	IV	2,16	0,98	-
94	114	II	IV	1,39	0,93	-
56	25	IV	IV	0,84	0,88	+
50	217	IV	IV	0,64	0,87	+
58	125	IV	IV	0,86	0,59	-
66	4	IV	IV	0,64	0,59	-
55	112	IV	IV	0,74	0,56	-
59	166	IV	IV	0,27	0,55	+
96	72	IV	IV	0,18	0,41	+

Uwagi: nazwy działów PKD i odpowiadające im numery wraz z przyporządkowaniem rodzajowym zawarto w załączniku B.2 oraz w słowniku pojęć i terminów.

Źródło: opracowanie własne na podstawie baz danych GUS w Warszawie, Pont Info w Warszawie i Coface Polska.

Na podstawie wyników analizy w ramach działów PKD szczególną uwagę należy zwrócić na te działy, w których wystąpił ponadprzeciętny stopień zagrożenia upadłością oraz ponadprzeciętna liczba pracujących (wzorzec I). Są to:

- produkcja pojazdów samochodowych, przyczep i naczep, z wyłączeniem motocykli (29),
- produkcja urządzeń elektrycznych (27),
- magazynowanie i działalność usługowa wspomagająca transport (52),
- działalność pocztowa i kurierska (53),
- działalność związana z zatrudnieniem (78),
- roboty związane z budową obiektów inżynierii lądowej i wodnej (42),
- działalność związana z obsługą rynku nieruchomości (68),
- roboty budowlane związane ze wznoszeniem budynków (41).

1.6.2. Przedsiębiorstwa małe

Retrospektywna analiza zmian stopnia zagrożenia upadłością **małych przedsiębiorstw** w okresie od I p. 2007 r. do I p. 2018 r. (tab. 18) wskazuje, że w działalności **produkcyjnej** obserwowana jest mniej korzystna sytuacja niż dla przedsiębiorstw ogółem. Obserwowana jest utrzymująca się od 2012 r. niekorzystna sytuacja w górnictwie, a w szczególności w działalności usługowej wspomagającej górnictwo i wydobywanie (09). Od roku 2014 obserwowana jest poprawa sytuacji w przetwórstwie przemysłowym z wyjątkiem działu PKD 16 (produkcja wyrobów z drewna oraz korka, z wyłączeniem mebli), działu PKD 19 (wytwarzanie i przetwarzanie koksu i produktów rafinacji ropy naftowej) oraz działu PKD 24 (produkcja metali) gdzie utrzymuje się wysoki stopień zagrożenia upadłością. W działach PKD 25-33 zaobserwowano pogorszenie sytuacji w całym roku 2017, w którym utrzymuje się wysoki stopień zagrożenia upadłością. W działalności związanej z wytwarzaniem i zaopatrywaniem w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę (35), działalności zajmującej się poborem, uzdatnianiem i dostarczaniem wody (36), działalności związanej z rekultywacją i pozostałą działalnością usługową związaną z gospodarką odpadami (39), utrzymuje się wysoki stopień zagrożenia upadłością z nieznaczną tendencją wzrostu. W działalności produkcyjnej małych przedsiębiorstw najmniej korzystną sytuację w całym okresie analizy odnotowano w produkcji metali (24) oraz wytwarzaniu i przetwarzaniu koksu i produktów rafinacji ropy naftowej (19), w których odpowiednio: w 23 (czyli we wszystkich) i 20 półroczach zaobserwowano wysoki stopień zagrożenia upadłością. Zmiany powyższe wskazują na niekorzystną sytuację w działalności produkcyjnej małych przedsiębiorstw z zarysowaną tendencją jej pogarszania szczególnie obserwowaną od I p. 2017 r. W działalności **handlowej** małych przedsiębiorstw odnotowano znacznie korzystniejszą sytuację w porównaniu z handlem ogółem oraz z produkcją i usługami małych przedsiębiorstw, a wartość analizowanej miary kształtowała się we wszystkich działach w całym okresie analizy na poziomie niskim od I p. 2013 roku, ze wskazaniem do stabilizacji sytuacji na wysoce korzystnym poziomie. W **usługach** małych przedsiębiorstw w działalności budowlanej jedynie w dziale PKD 42 (roboty budowlane związane z budową obiektów inżynierii lądowej i wodnej) utrzymuje się wysoki stopień zagrożenia upadłością z wyraźnym przełamaniem tendencji w 2017 roku w kierunku korzystnym. W działalności usługowej związanej z magazynowaniem i zakwaterowaniem od 2009 r. wartość stopnia zagrożenia kształtowała się na wysokim poziomie aż do II p. 2016 r. kiedy odnotowano zmniejszenie do poziomu niskiego lecz ponowny jego wzrost do poziomu wysokiego w 2017 i 2018 r. W działalności usługowej obserwowany jest duży poziom koncentracji wysokiego stopnia zagrożenia upadłością utrzymujący się od 2010 roku ze zmiennymi stopniami jego nasilenia, lecz cały czas kształtujący się na poziomie wysokim lub ostrzegawczym. W usługach małych przedsiębiorstw utrzymującą się niekorzystną sytuację w całym okresie analizy odnotowano w działalności związanej z obsługą rynku nieruchomości (68), działalności organizatorów turystyki, pośredników i agentów turystycznych oraz pozostałej działalności usługowej w zakresie rezerwacji i działalnościami z nią związanymi (79), działalności detektywistycznej i ochroniarzkiej (80) oraz pozostałej indywidualnej działalności usługowej (96). Najkorzystniejszą sytuację w całym okresie analizy zaobserwowano wśród małych podmiotów w działalności związanej z wyżywieniem (56), związanej z utrzymaniem porządku w budynkach i zagospodarowaniem zieleni (81) oraz transporcie lądowym i rurociągowym (49).

Tabela 18. Mapa ciepła – zróżnicowanie stopnia zagrożenia upadłością małych przedsiębiorstw według działów PKD w okresie I p. 2007 r. – I p. 2018 r.

Działy PKD	I-II 2007	III-IV 2007	I-II 2008	III-IV 2008	I-II 2009	III-IV 2009	I-II 2010	III-IV 2010	I-II 2011	III-IV 2011	I-II 2012	III-IV 2012	I-II 2013	III-IV 2013	I-II 2014	III-IV 2014	I-II 2015	III-IV 2015	I-II 2016	III-IV 2016	I-II 2017	III-IV 2017	I-II 2018
PRODUKCYJNE																							
8	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
9	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
10	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
11	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
13	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
14	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
15	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
16	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
17	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
18	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
19	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
20	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
21	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
22	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
23	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
24	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
25	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
26	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
27	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
28	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
29	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
30	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
31	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
32	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
33	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
35	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
36	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
37	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
38	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
39	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

Działy PKD	I-II 2007	III-IV 2007	I-II 2008	III-IV 2008	I-II 2009	III-IV 2009	I-II 2010	III-IV 2010	I-II 2011	III-IV 2011	I-II 2012	III-IV 2012	I-II 2013	III-IV 2013	I-II 2014	III-IV 2014	I-II 2015	III-IV 2015	I-II 2016	III-IV 2016	I-II 2017	III-IV 2017	I-II 2018
HANDLOWE																							
45	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
46	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
47	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
USŁUGOWE																							
41	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
42	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
43	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
49	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
50	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
52	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
55	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
56	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
58	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
59	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
60	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
61	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
62	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
63	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
66	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
68	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
78	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
79	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
80	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
81	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
82	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
94	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
95	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
96	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

Uwagi: nazwy działów PKD i odpowiadające im numery wraz z przyporządkowaniem rodzajowym zawarto w załączniku B.2 oraz w słowniku pojęć i terminów. Stopień zagrożenia upadłością uporządkowano za pomocą kolorów, gdzie poziom niski odpowiada odcieniom koloru zielonego od jasnego do ciemnego (0 160), poziom ostrzegawczy odcieniom koloru żółtego od jasnego do ciemnego (160 200), a poziom wysoki odcieniom czerwonego od jasnego do ciemnego (pow. 200).

Źródło: opracowanie własne na podstawie baz danych GUS w Warszawie, Pont Info w Warszawie i Coface Polska.

W ramach rodzaju prowadzonej działalności gospodarczej, analiza zmian stopnia zagrożenia upadłością w I p. 2018 r. względem I p. 2017 r. jednoznacznie potwierdza na poprawę sytuacji (por. tab. 19), na co wskazuje fakt, że wysoki stopień zagrożenia upadłością odnotowano w 10 działach PKD (zmniejszenie r/r o 6), ostrzegawczy w 12 działach (wzrost r/r o 5) i niski w 8 (wzrost r/r o 1). Dodatkowo, jedynie w 12 działach PKD działalności produkcyjnej odnotowano wzrost r/r wartości stopnia zagrożenia upadłością. W działach PKD zajmujących się działalnością usługową wspomagającą górnictwo i wydobywanie (09), produkcją wyrobów z drewna (16), wytwarzaniem i przetwarzaniem koksu i produktów rafinacji ropy naftowej (19), produkcją metali (24), produkcją pozostałego sprzętu transportowego (30), naprawą, konserwacją i instalowaniem maszyn i urządzeń (33), wytwarzaniem i zaopatrywaniem w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę (35) i działalnością związaną z rekultywacją i pozostałą działalnością usługową (39), wartość analizowanej miary kształtowała się na poziomie wysokim w obu okresach analizy. Najkorzystniejszą sytuację w I p. 2018 r. odnotowano w małych przedsiębiorstwach zajmujących produkcją podstawowych substancji farmaceutycznych oraz leków (21) oraz produkcją odzieży (14). Dla przedsiębiorstw **handlowych** we wszystkich działach PKD działalności handlowej odnotowano niski stopień zagrożenia upadłością. W I p. 2018 r. jedynie w dziale PKD 47 odnotowano wzrost r/r stopnia zagrożenia upadłością, a pozostałych zmniejszenie. Dla przedsiębiorstw **usługowych** odnotowano stabilizację sytuacji, którą potwierdza brak zmian w liczbie działów o wysokim stopniu zagrożenia upadłością w I p. 2018 r. (13 działów PKD), w 1 dziale ostrzegawczy poziom (zmniejszenie r/r o 1) i niski w 10 (wzrost r/r o 1). Jedynie w 10 działach PKD nastąpiło zwiększenie r/r stopnia zagrożenia upadłością. Zmiany powyższe wskazują na stabilną sytuację w działalności usługowej małych przedsiębiorstw o niekorzystnej strukturze działów PKD o wysokim i ostrzegawczym stopniu zagrożenia w stosunku do liczby działów o niskim poziomie. W działach PKD zajmujących się robotami związanymi z budową obiektów inżynierii lądowej i wodnej (42), magazynowaniem i działalnością usługową wspomagającą transport (52), zakwaterowaniem (55), telekomunikacją (61), działalnością związaną z oprogramowaniem i doradztwem w zakresie informatyki (62), działalnością usługową w zakresie informacji (63), działalnością związaną z obsługą nieruchomości (68), działalnością organizatorów turystyki i pośredników (79), działalnością związaną z administracyjną obsługą biura (82), działalnością organizacji członkowskich (94) i pozostałą indywidualną działalnością usługową (96), obserwowano wysoki stopień zagrożenia w obu okresach analizy i dodatkowo w większości jego wzrost. Najkorzystniejszą sytuację w małych przedsiębiorstwach usługowych zaobserwowano w działalności związanej z żywnością (56) oraz transporcie wodnym (50).

Tabela 19. Stopień zagrożenia upadłością i liczba pracujących w małych przedsiębiorstwach według rodzaju prowadzonej działalności gospodarczej (działy PKD) w okresie I p. 2017 r. – I p. 2018 r.

Działy PKD	I-II 2017	I-II 2018	Pracujący (liczba)	Pracujący (udział)
PRZEDSIĘBIORSTWA PRODUKCYJNE				
08 POZOSTAŁE GÓRNICTWO I WYDOBYWANIE	206	125	2377	0,33%
09 DZIAŁALNOŚĆ USŁUGOWA WSPOMAGAJĄCA GÓRNICTWO I WYDOBYWANIE	557	3038	691	0,09%
10 PRODUKCJA ARTYKUŁÓW SPOŻYWCZYCH	140	131	21265	2,92%
11 PRODUKCJA NAPOJÓW	120	196	1298	0,18%
13 PRODUKCJA WYROBÓW TEKSTYLNICH	131	136	9936	1,36%
14 PRODUKCJA ODZIEŻY	119	30	3861	0,53%
15 PRODUKCJA SKÓR I WYROBÓW ZE SKÓR WYPRAWIONYCH	223	206	1558	0,21%
16 PRODUKCJA WYROBÓW Z DREWNA ORAZ KORKA, Z WYŁĄCZENIEM MEBLI; PRODUKCJA WYROBÓW ZE SŁOMY I MATERIAŁÓW UŻYWANYCH DO WYPŁATANIA	268	350	8791	1,21%
17 PRODUKCJA PAPIERU I WYROBÓW Z PAPIERU	186	192	4404	0,60%
18 POLIGRAFIA I REPRODUKCJA ZAPISANYCH NOŚNIKÓW INFORMACJI	119	181	4316	0,59%
19 WYTWARZANIE I PRZETWARZANIE KOKSU I PRODUKTÓW RAFINACJI ROPY NAFTOWEJ	394	200	475	0,07%
20 PRODUKCJA CHEMIKALIÓW I WYROBÓW CHEMICZNYCH	183	174	5313	0,73%
21 PRODUKCJA PODSTAWOWYCH SUBSTANCJI FARMACEUTYCZNYCH ORAZ LEKÓW I POZOSTAŁYCH WYROBÓW FARMACEUTYCZNYCH	223	20	745	0,10%
22 PRODUKCJA WYROBÓW Z GUMY I TWORZYW SZTUCZNYCH	166	161	14801	2,03%
23 PRODUKCJA WYROBÓW Z POZOSTAŁYCH MINERALNYCH SUROWCÓW NIEMETALICZNYCH	185	180	8271	1,13%
24 PRODUKCJA METALI	686	580	2402	0,33%
25 PRODUKCJA METALOWYCH WYROBÓW GOTOWYCH, Z WYŁĄCZENIEM MASZYN I URZĄDZEŃ	232	187	28921	3,97%
26 PRODUKCJA KOMPUTERÓW, WYROBÓW ELEKTRONICZNYCH I OPTYCZNYCH	200	189	4013	0,55%
27 PRODUKCJA URZĄDZEŃ ELEKTRYCZNYCH	288	152	4654	0,64%
28 PRODUKCJA MASZYN I URZĄDZEŃ, GDZIE INDZIEJ NIESKLASYFIKOWANA	224	173	11153	1,53%
29 PRODUKCJA POJAZDÓW SAMOCHODOWYCH, PRZYCZEP I NACZEP, Z WYŁĄCZENIEM MOTOCYKLI	178	223	3154	0,43%
30 PRODUKCJA POZOSTAŁEGO SPRZĘTU TRANSPORTOWEGO	563	769	1247	0,17%
31 PRODUKCJA MEBLI	171	132	5701	0,78%
32 POZOSTAŁA PRODUKCJA WYROBÓW	233	193	3487	0,48%
33 NAPRAWA, KONSERWACJA I INSTALOWANIE MASZYN I URZĄDZEŃ	206	265	10869	1,49%
35 WYTWARZANIE I ZAOPATRYWANIE W ENERGIĘ ELEKTRYCZNĄ, GAZ, PARĘ WODNĄ, GORĄCĄ WODĘ I POWIETRZE DO UKŁADÓW KLIMATYZACYJNYCH	283	259	5452	0,75%
36 POBÓR, UZDATNIANIE I DOSTARCZANIE WODY	167	189	6289	0,86%
37 ODPROWADZANIE I OCZYSZCZANIE ŚCIEKÓW	129	182	4772	0,65%
38 DZIAŁALNOŚĆ ZWIĄZANA ZE ZBIERANIEM, PRZETWARZANIEM I UNIESZKODLIWIANIEM ODPADÓW; ODZYSK SUROWCÓW	148	136	7313	1,00%
39 DZIAŁALNOŚĆ ZWIĄZANA Z REKULTYWACJĄ I POZOSTAŁA DZIAŁALNOŚĆ USŁUGOWA ZWIĄZANA Z GOSPODARKĄ ODPADAMI	327	885	461	0,06%

Działy PKD	I-II 2017	I-II 2018	Pracujący (liczba)	Pracujący (udział)
PRZEDSIĘBIORSTWA HANDLOWE				
45 HANDEL HURTOWY I DETALICZNY POJAZDAMI SAMOCHODOWYMI; NAPRAWA POJAZDÓW SAMOCHODOWYCH	126	115	20602	2,83%
46 HANDEL HURTOWY, Z WYŁĄCZENIEM HANDLU POJAZDAMI SAMOCHODOWYMI	106	88	122313	16,78%
47 HANDEL DETALICZNY, Z WYŁĄCZENIEM HANDLU DETALICZNEGO POJAZDAMI SAMOCHODOWYMI	94	113	76662	10,52%
PRZEDSIĘBIORSTWA USŁUGOWE				
41 ROBOTY BUDOWLANE ZWIĄZANE ZE WZNOŚNIEM BUDYNKÓW	198	143	25655	3,52%
42 ROBOTY ZWIĄZANE Z BUDOWĄ OBIEKTÓW INŻYNIERII LĄDOWEJ I WODNEJ	455	232	26403	3,62%
43 ROBOTY BUDOWLANE SPECJALISTYCZNE	154	98	24608	3,38%
49 TRANSPORT LĄDOWY ORAZ TRANSPORT RUCIOCIĄGOWY	69	51	28855	3,96%
50 TRANSPORT WODNY	153	23	175	0,02%
52 MAGAZYNOWANIE I DZIAŁALNOŚĆ USŁUGOWA WSPOMAGAJĄCA TRANSPORT	732	542	8297	1,14%
55 ZAKWATEROWANIE	299	278	8518	1,17%
56 DZIAŁALNOŚĆ USŁUGOWA ZWIĄZANA Z WYŻYWIENIEM	20	7	6241	0,86%
58 DZIAŁALNOŚĆ WYDAWNICZA	192	268	3784	0,52%
59 DZIAŁALNOŚĆ ZWIĄZANA Z PRODUKCJĄ FILMÓW, NAGRAŃ WIDEO, PROGRAMÓW TELEWIZYJNYCH, NAGRAŃ DŹWIĘKOWYCH I MUZYCZNYCH	206	93	771	0,11%
60 NADAWANIE PROGRAMÓW OGÓLNODOSTĘPNYCH I ABONAMENTOWYCH	130	381	682	0,09%
61 TELEKOMUNIKACJA	303	221	2294	0,31%
62 DZIAŁALNOŚĆ ZWIĄZANA Z OPROGRAMOWANIEM I DORADZTWEW W ZAKRESIE INFORMATYKI ORAZ DZIAŁALNOŚĆ POWIĄZANA	215	215	14818	2,03%
63 DZIAŁALNOŚĆ USŁUGOWA W ZAKRESIE INFORMACJI	424	1058	2454	0,34%
66 DZIAŁALNOŚĆ WSPOMAGAJĄCA USŁUGI FINANSOWE ORAZ UBEZPIECZENIA I FUNDUSZE EMERYTALNE	13	33	6769	0,93%
68 DZIAŁALNOŚĆ ZWIĄZANA Z OBSŁUGĄ RYNKU NIERUCHOMOŚCI	270	289	30284	4,16%
78 DZIAŁALNOŚĆ ZWIĄZANA Z ZATRUDNIENIEM	80	107	5366	0,74%
79 DZIAŁALNOŚĆ ORGANIZATORÓW TURYSTYKI, POŚREDNIKÓW I AGENTÓW TURYSTYCZNYCH ORAZ POZOSTAŁA DZIAŁALNOŚĆ USŁUGOWA	241	325	1119	0,15%
80 DZIAŁALNOŚĆ DETEKTYWISTYCZNA I OCHRONIARSKA	533	180	3286	0,45%
81 DZIAŁALNOŚĆ USŁUGOWA ZWIĄZANA Z UTRZYMANIEM PORZĄDKU W BUDYNKACH I ZAGOSPODAROWANIEM TERENÓW ZIELENI	86	41	4938	0,68%
82 DZIAŁALNOŚĆ ZWIĄZANA Z ADMINISTRACYJNĄ OBSŁUGĄ BIURA I POZOSTAŁA DZIAŁALNOŚĆ WSPOMAGAJĄCA PROWADZENIE DZIAŁALNOŚCI GOSPODARCZEJ	358	293	4303	0,59%
94 DZIAŁALNOŚĆ ORGANIZACJI CZŁONKOWSKICH	375	406	114	0,02%
95 NAPRAWA I KONSERWACJA KOMPUTERÓW I ARTYKUŁÓW UŻYTKU OSOBISTEGO I DOMOWEGO	57	96	991	0,14%
96 POZOSTAŁA INDYWIDUALNA DZIAŁALNOŚĆ USŁUGOWA	237	351	1647	0,23%

Źródło: opracowanie własne na podstawie baz danych GUS w Warszawie, Pont Info w Warszawie i Coface Polska.

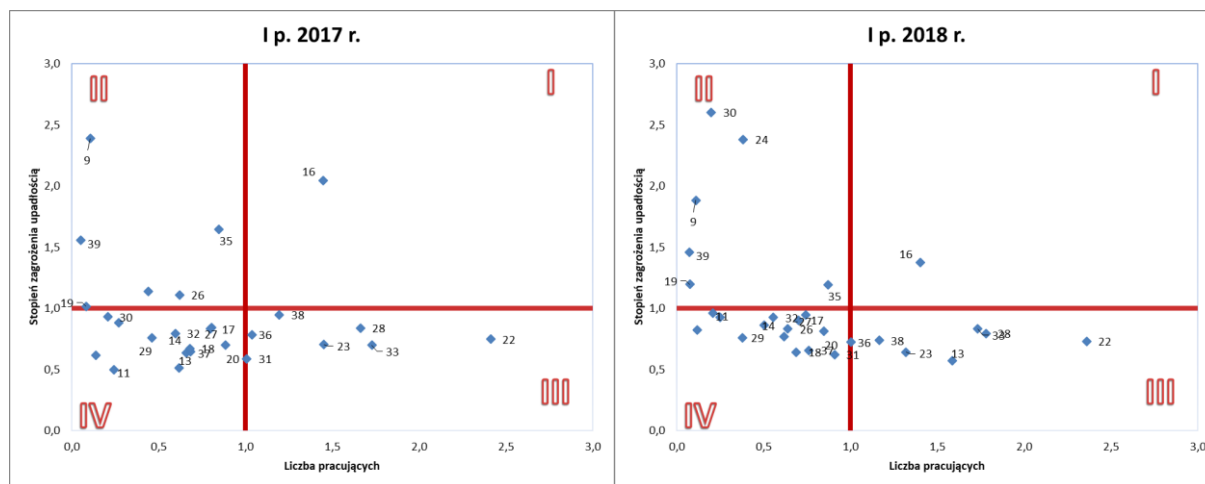
Analiza zmian pozycji działów PKD zaliczonych do działalności **produkcyjnej małych przedsiębiorstw** pod względem wartości miary MSO pozwala na sformułowanie następujących wniosków (por. tab. 20), że jedynie w 1 dziale PKD (16) małych przedsiębiorstw produkcyjnych zaobserwowano ponadprzeciętny stopień zagrożenia upadłością i ponadprzeciętną liczbę pracujących (wzorzec I) przy jednoczesnym zmniejszeniu r/r miary MSO. W 25 działach PKD wzo-

rzec nie uległ zmianie, a w 14 działach PKD odnotowano wzrost miary MSO wskazując na stabilną sytuację w małych przedsiębiorstwach produkcyjnych. W działalności **handlowej** (por. tab. 21) w żadnym dziale PKD nie zaobserwowano ponadprzeciętnej wartości stopnia zagrożenia upadłością i liczby pracujących (wzorzec I). W dziale PKD 45 zaobserwowano zmianę wzorca (kierunek niekorzystny z IV na II), natomiast we wszystkich działach PKD odnotowano wzrost wartości miary MSO wskazując na nieznaczne zmiany o charakterze niekorzystnym.

Szczególną uwagę należy zwrócić na działy PKD zakwalifikowane do wzorca I (tj. takich, dla których wartość miary MSO była większa od 1), a następnie do wzorca II.

Graficzną ilustrację rozproszenia działów PKD działalności produkcyjnej przedsiębiorstw małych przedstawiono na poniższych rysunkach obrazujących I p. 2017 r. i I p. 2018 r. Rozmieszczenie działów PKD zostało zobrazowane w czterech obszarach (wzorce I-IV), gdzie oś pozioma i pionowa są to wartości średnie dla odpowiadających im miar (stopień zagrożenia upadłością i liczba pracujących) – rys. 46.

Rysunek 46. Działy PKD działalności produkcyjnej małych przedsiębiorstw według stopnia zagrożenia upadłością i liczby pracujących w I p. 2017 r. i I p. 2018 r.

Uwagi: liczby znajdujące się przy punktach na wykresie oznaczają numery działów PKD. Nazwy działów PKD i odpowiadające im numery wraz z przyporządkowaniem rodzajowym zawarto w załączniku B.2 oraz w słowniku pojęć i terminów.

Źródło: opracowanie własne na podstawie baz danych GUS w Warszawie, Pont Info w Warszawie i Coface Polska.

Tabela 20. Lista rankingowa działów PKD działalności produkcyjnej małych przedsiębiorstw według stopnia zagrożenia upadłością, liczby pracujących oraz miary MSO w I p. 2018 r.

Dział PKD	MW	WZORZEC		MSO		
	I p. 2018	I p. 2017	I p. 2018	I p. 2017	I p. 2018	Zmiana
16	350	I	I	2,51	1,96	-
30	769	IV	II	0,95	2,61	+
24	580	II	II	3,14	2,41	-
9	3038	II	II	2,39	1,89	-
35	259	II	II	1,85	1,48	-
39	885	II	II	1,56	1,46	-
19	200	II	II	1,02	1,20	+
25	187	III	III	4,86	4,69	-
10	131	III	III	3,73	3,45	-
22	161	III	III	2,53	2,47	-
28	173	III	III	1,86	1,95	+
33	265	III	III	1,86	1,92	+
13	136	IV	III	0,80	1,68	+
23	180	III	III	1,61	1,47	-
38	136	III	III	1,53	1,38	-
36	189	III	III	1,30	1,24	-
27	152	IV	IV	1,16	1,20	+
20	174	IV	IV	1,13	1,18	+
17	192	IV	IV	1,15	1,14	-
31	132	III	IV	1,17	1,10	-
32	193	IV	IV	0,99	1,08	+
26	189	II	IV	1,27	1,05	-
37	182	IV	IV	0,91	1,00	+
29	223	IV	IV	0,89	1,00	+
14	30	IV	IV	0,94	0,98	+
11	196	IV	IV	0,55	0,98	+
15	206	IV	IV	0,92	0,96	+
18	181	IV	IV	0,95	0,94	-
8	125	II	IV	1,22	0,85	-

Uwagi: nazwy działów PKD i odpowiadające im numery wraz z przyporządkowaniem rodzajowym zawarto w załączniku B.2 oraz w słowniku pojęć i terminów.

Źródło: opracowanie własne na podstawie baz danych GUS w Warszawie, Pont Info w Warszawie i Coface Polska.

Tabela 21. Lista rankingowa działów PKD działalności handlowej małych przedsiębiorstw według stopnia zagrożenia upadłością, liczby pracujących oraz miary MSO w I p. 2018 r.

Dział PKD	MW	WZORZEC		MSO		
	I p. 2018	I p. 2017	I p. 2018	I p. 2017	I p. 2018	Zmiana
45	115	IV	II	0,71	1,28	+
46	88	III	III	1,70	1,90	+
47	113	III	III	1,19	1,35	+

Uwagi: nazwy działów PKD i odpowiadające im numery wraz z przyporządkowaniem rodzajowym zawarto w załączniku B.2 oraz w słowniku pojęć i terminów.

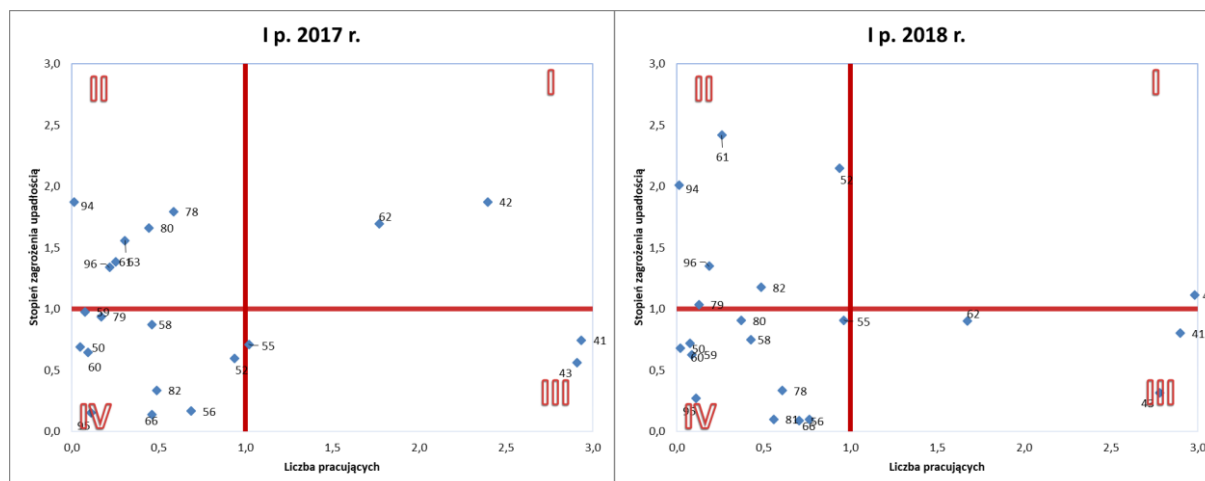
Źródło: opracowanie własne na podstawie baz danych GUS w Warszawie, Pont Info w Warszawie i Coface Polska.

Analiza zmian pozycji działów PKD zaliczonych do działalności **usługowej** przedsiębiorstw małych potwierdza poprawę sytuacji wskazując, że jedynie w 2 działach PKD (68, 42) zaobserwowano ponadprzeciętny stopień zagrożenia upadłością i ponadprzeciętną liczbę pracujących (wzorzec I), a ich liczba zmniejszyła się o 1 w porównaniu do I p. 2017 r. W 7 działach PKD zaobserwowano ponadprzeciętny stopień zagrożenia upadłością przy liczbie pracujących kształtującej się poniżej przeciętnej (wzorzec II), a liczba ich nie zmieniła się w relacji r/r. W I p. 2018 r. 16 działów PKD nie zmieniło posiadanego wzorca, a w 13 działach odnotowano wzrost r/r miary MSO (por. tab. 22).

Szczególną uwagę należy zwrócić na działy PKD zakwalifikowane do wzorca I, a następnie do wzorca II.

Graficzną ilustrację rozproszenia działów PKD działalności usługowej małych przedsiębiorstw przedstawiono na poniższych rysunkach obrazujących I p. 2017 r. i I p. 2018 r. Rozmieszczenie działów PKD zostało zobrazowane w czterech obszarach (wzorce I-IV), gdzie oś pozioma i pionowa są to wartości średnie dla odpowiadających im miar (stopień zagrożenia upadłością i liczba pracujących) – rys. 47.

Rysunek 47. Działy PKD działalności usługowej małych przedsiębiorstw według stopnia zagrożenia upadłością i liczby pracujących w I p. 2017 r. i I p. 2018 r.

Uwagi: liczby znajdujące się przy punktach na wykresie oznaczają numery działów PKD. Nazwy działów PKD i odpowiadające im numery wraz z przyporządkowaniem rodzajowym zawarto w załączniku B.2 oraz w słowniku pojęć i terminów.

Źródło: opracowanie własne na podstawie baz danych GUS w Warszawie, Pont Info w Warszawie i Coface Polska.

Tabela 22. Lista rankingowa działów PKD działalności usługowej małych przedsiębiorstw według stopnia zagrożenia upadłością, liczby pracujących oraz miary MSO w I p. 2018 r.

Dział PKD	MW	WZORZEC		MSO		
	I p. 2018	I p. 2017	I p. 2018	I p. 2017	I p. 2018	Zmiana
68	289	I	I	4,15	3,83	-
42	232	I	I	3,04	3,18	+
63	1058	II	II	1,41	3,15	+
61	221	II	II	1,59	2,43	+
52	542	IV	II	1,11	2,34	+
94	406	II	II	1,87	2,01	+
96	351	II	II	1,36	1,36	+
82	293	IV	II	0,59	1,27	+
79	325	IV	II	0,95	1,04	+
49	51	III	III	3,67	3,29	-
41	143	III	III	3,03	3,01	-
43	98	III	III	2,96	2,80	-
62	215	I	III	2,45	1,90	-
55	278	III	IV	1,24	1,32	+
80	180	II	IV	1,72	0,98	-
58	268	IV	IV	0,99	0,86	-
66	33	IV	IV	0,48	0,77	+
60	381	IV	IV	0,65	0,72	+
56	7	IV	IV	0,71	0,71	+
78	107	II	IV	1,89	0,69	-
50	23	IV	IV	0,69	0,68	-
59	93	IV	IV	0,98	0,63	-
81	41	II	IV	3,58	0,57	-
95	96	IV	IV	0,19	0,30	+

Uwagi: nazwy działów PKD i odpowiadające im numery wraz z przyporządkowaniem rodzajowym zawarto w załączniku B.2 oraz w słowniku pojęć i terminów.

Źródło: opracowanie własne na podstawie baz danych GUS w Warszawie, Pont Info w Warszawie i Coface Polska.

Na podstawie wyników analizy sytuacji **małych przedsiębiorstw** w ramach działów PKD, szczególną uwagę należy zwrócić na podmioty, w których wystąpił ponadprzeciętny stopień zagrożenia upadłością oraz ponadprzeciętna liczba pracujących (wzorzec I). Są to:

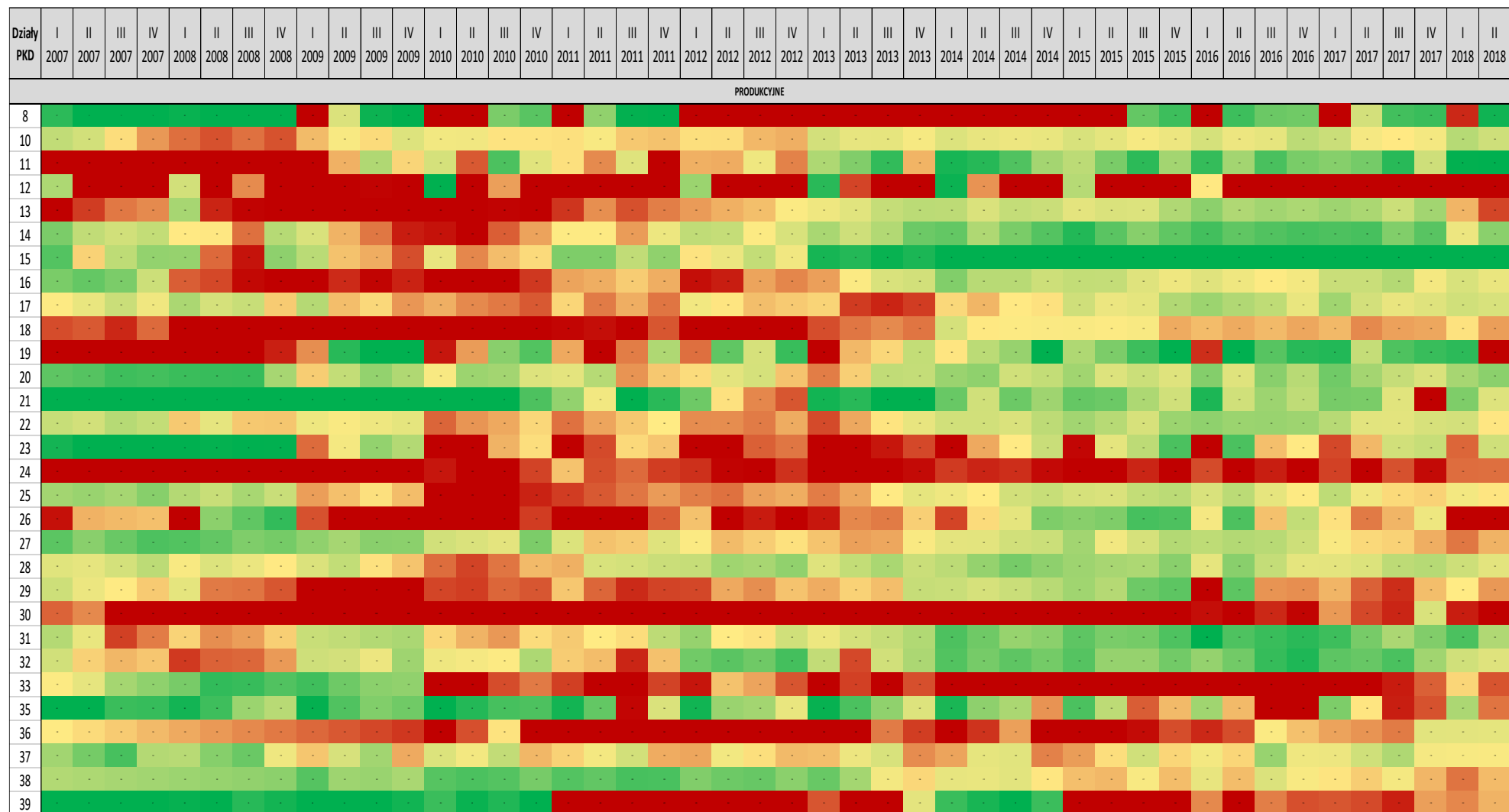
- produkcja wyrobów z drewna oraz korka, z wyłączeniem mebli, produkcja wyrobów ze słomy i materiałów używanych do wyplatania (16),
- roboty związane z budową obiektów inżynierii lądowej i wodnej (42),
- działalność związana z obsługą nieruchomości (68).

1.6.3. Przedsiębiorstwa średnie

Retrospektywna analiza zmian stopnia zagrożenia upadłością (MW) przedsiębiorstw w Polsce w okresie od I kw. 2007 r. do II kw. 2018 r. pozwala na stwierdzenie, że w **średnich przedsiębiorstwach produkcyjnych** nieznaczną poprawę sytuacji obserwowaną od 2014 roku zakłóca stopniowe pogarszanie sytuacji szczególnie wśród przedsiębiorstw produkcyjnych. W przedsiębiorstwach zajmujących się produkcją wyrobów tytoniowych (12), produkcją metali (24), produkcją pozostałego sprzętu transportowego (30), naprawą, konserwacją i instalowaniem maszyn i urządzeń (33) oraz wytwarzaniem i zaopatrywaniem w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych (35) utrzymuje się wysoki stopień zagrożenia upadłością w przeważającej części okresu analizy. Szczególnie niekorzystną

sytuację obserwowano w działach PKD zajmujących się produkcją pozostałego sprzętu transportowego (30), produkcją wyrobów tytoniowych (12) i produkcją metali (24), w których w całym okresie analizy odnotowano wysoki stopień zagrożenia upadłością. Aż w 10 działach PKD średnia wartość stopnia zagrożenia z całego okresu kształtuje się na wysokim poziomie. Najwyższą średnią wartość stopnia zagrożenia upadłością odnotowano w produkcji pozostałego sprzętu transportowego (30) oraz w produkcji wyrobów tytoniowych (12). W 2017 r. i w II kw. 2018 roku odnotowywany jest nieznaczny trend wzrostu stopnia zagrożenia w większości działów działalności produkcyjnej wskazując na negatywny kierunek zmian. W działalności **handlowej** obserwowano korzystniejszą sytuację w całym okresie analizy niż w produkcji i usługach, lecz ich wartości kształtowały się na wyższym poziomie niż w małych przedsiębiorstwach z zarysowaną nieznaczną poprawą w kierunku stabilizacji sytuacji. W handlu jedynie w dziale PKD 47 w I kw. 2013 r. odnotowano wysoki stopień zagrożenia upadłością, w pozostałych kwartałach kształtował się on na poziomie niskim lub ostrzegawczym. Wartości średnie stopnia zagrożenia upadłością kształtowały się we wszystkich działach PKD poniżej poziomu ostrzegawczego, plasując ten rodzaj działalności jako niezagrożony. W **usługach** w przedsiębiorstwach zajmujących się robotami budowlanymi specjalistycznymi, transportem oraz działalnością związaną z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi, po niekorzystnej sytuacji w okresie od 2010 roku do 2014, odnotowano poprawę. W 2017 r. obserwowane jest znaczące poprawianie się sytuacji w średnich przedsiębiorstwach budowlanych z wyjątkiem działu 42 (roboty związane z budową obiektów inżynierii lądowej i wodnej), w którym w I i II kw. 2018 r. nastąpiło znaczące pogorszenie sytuacji. W przedsiębiorstwach zajmujących się działalnością związaną z produkcją filmów (59), działalnością związaną z administracyjną obsługą biura (82) zakwaterowaniem (55) oraz robotami związanymi z budową obiektów inżynierii lądowej i wodnej (42), stopień zagrożenia upadłością kształtował się na poziomie wysokim w ponad 30 kwartałach analizy, co jednoznacznie potwierdza niekorzystną sytuację w tych działach. W działalności w zakresie usług administrowania i działalności wspierającej (działy 78-82) oraz pozostałej działalności usługowej (działy 94-96) od roku 2014 obserwowano wyraźną poprawę sytuacji tych przedsiębiorstw z wyjątkiem działu PKD 79, czyli działalności organizatorów turystyki, pośredników i agentów turystycznych, gdzie od 2017 roku nastąpiło znaczące pogorszenie sytuacji. Niekorzystna tendencja obserwowana jest również w działach PKD zajmujących się magazynowaniem (52), zakwaterowaniem (55) oraz działalnością związaną z wyżywieniem, która nasiliła się w II kw. 2018 r. Najkorzystniejszą sytuację odnotowano w działalności usługowej w zakresie informacji (63), działalności usługowej związanej z utrzymaniem porządku w budynkach i zagospodarowaniem zieleni (81) oraz pozostałej indywidualnej działalności usługowej (96), gdzie w żadnym kwartale nie wystąpił wysoki stopień zagrożenia upadłością. W 2018 roku odnotowujemy nieznaczne pogorszenie sytuacji średnich przedsiębiorstw usługowych.

Tabela 23. Mapa ciepła – zróżnicowanie stopnia zagrożenia upadłością średnich przedsiębiorstw według działów PKD w okresie I kw. 2007 r. – II kw. 2018 r.

W ramach rodzaju prowadzonej działalności gospodarczej analiza zmian stopnia zagrożenia upadłością w II kw. 2018 r. względem II kw. 2017 r. pozwala na stwierdzenie (por. tab. 14), że dla przedsiębiorstw **produkcyjnych** wysoki stopień zagrożenia upadłością (powyżej 200) odnotowano w 10 działach PKD (wzrost r/r o 1), ostrzegawczy – w 14 działach (wzrost r/r o 1) i niski – w 6 (zmniejszenie r/r o 4) wskazując na niekorzystną sytuację i niepokojący kierunek zmian w produkcji średnich przedsiębiorstw ze wskazaniem na pogorszenie, co również jest potwierdzone wzrostem r/r stopnia zagrożenia upadłością aż w 18 działach PKD działalności produkcyjnej. W 7 działach PKD w obu okresach analizy wartość stopnia zagrożenia kształtowała się na wysokim poziomie (produkcja wyrobów tytoniowych; poligrafia i reprodukcja zapisanych nośników informacji; produkcja metali; produkcja komputerów, wyrobów elektronicznych i optycznych; produkcja pojazdów samochodowych, przyczep i naczep; produkcja pozostałego sprzętu transportowego; naprawa instalowanie maszyn i urządzeń). Najkorzystniejszą sytuację w I i II kw. 2018 roku zaobserwowano w średnich przedsiębiorstwach zajmujących się produkcją skór i wyrobów ze skór wyprawianych (15). Dla **przedsiębiorstw handlowych** we wszystkich działach odnotowano niski stopień zagrożenia upadłością, natomiast w działach 45 i 47 nieznaczne wzrosty stopnia zagrożenia upadłością, które mogą wskazywać na pogarszającą się sytuację dla tej grupy przedsiębiorstw. Dla **przedsiębiorstw usługowych** średniej wielkości sytuację określono jako stabilną niekorzystną o dużej intensywności zmian. Na zmiany te wskazuje wysoki stopień zagrożenia upadłością w II kw. 2018 r. w 8 działach PKD (wzrost r/r o 3), w 6 ostrzegawczy (zmniejszenie r/r o 1) i niski w 9 (zmniejszenie r/r o 2) przy jednoczesnym wzroście wartości stopnia zagrożenia upadłością aż w 15 działach PKD, zarysowując stabilną niekorzystną ocenę zaistniałych zmian. Jedynie w 3 działach PKD stopień zagrożenia upadłością kształtował się na wysokim poziomie w obu kwartałach analizy (roboty związane z budową obiektów inżynierii lądowej i wodnej; magazynowanie i działalność usługowa wspomagająca transport; działalność organizatorów turystyki). Najkorzystniejszą sytuację w I i II kw. 2018 roku zaobserwowano w średnich przedsiębiorstwach zajmujących się działalnością usługową związaną z utrzymaniem porządku w budynkach i zagospodarowaniem zieleni (81).

Tabela 24. Stopień zagrożenia upadłością i liczba pracujących w średnich przedsiębiorstwach według rodzaju prowadzonej działalności gospodarczej (działy PKD) w okresie od II kw. 2017 r. i II kw. 2018 r.

Działy PKD	II 2017	II 2018	Pracujący (liczba)	Pracujący (udział)
PRZEDSIĘBIORSTWA PRODUKCYJNE				
08 POZOSTAŁE GÓRNICTWO I WYDOBYWANIE	163	86	6770	0,46%
10 PRODUKCJA ARTYKUŁÓW SPOŻYWCZYCH	176	161	100683	6,90%
11 PRODUKCJA NAPOJÓW	126	78	4815	0,33%
12 PRODUKCJA WYROBÓW TYTONIOWYCH	357	322	313	0,02%
13 PRODUKCJA WYROBÓW TEKSTYLNYCH	147	230	15098	1,03%
14 PRODUKCJA ODZIEŻY	108	134	20036	1,37%
15 PRODUKCJA SKÓR I WYROBÓW ZE SKÓR WYPRAWIONYCH	23	27	6033	0,41%
16 PRODUKCJA WYROBÓW Z DREWNA ORAZ KORKA, Z WYŁĄCZENIEM MEBLI; PRODUKCJA WYROBÓW ZE SŁOMY I MATERIAŁÓW UŻYWANYCH DO WYPLATANIA	159	172	27064	1,85%
17 PRODUKCJA PAPIERU I WYROBÓW Z PAPIERU	163	165	20519	1,41%
18 POLIGRAFIA I REPRODUKCJA ZAPISANYCH NOŚNIKÓW INFORMACJI	209	203	13980	0,96%
19 WYTWARZANIE I PRZETWARZANIE KOKSU I PRODUKTÓW RAFINACJI ROPY NAFTOWEJ	157	250	1060	0,07%
20 PRODUKCJA CHEMIKALIÓW I WYROBÓW CHEMICZNYCH	144	135	20538	1,41%
21 PRODUKCJA PODSTAWOWYCH SUBSTANCJI FARMACEUTYCZNYCH ORAZ LEKÓW I POZOSTAŁYCH WYROBÓW FARMACEUTYCZNYCH	128	167	4263	0,29%
22 PRODUKCJA WYROBÓW Z GUMY I TWORZYW SZTUCZNYCH	169	182	64379	4,41%
23 PRODUKCJA WYROBÓW Z POZOSTAŁYCH MINERALNYCH SUROWCÓW NIEMETALICZNYCH	195	161	29219	2,00%
24 PRODUKCJA METALI	278	217	14190	0,97%
25 PRODUKCJA METALOWYCH WYROBÓW GOTOWYCH, Z WYŁĄCZENIEM MASZYN I URZĄDZEŃ	175	182	98033	6,72%
26 PRODUKCJA KOMPUTERÓW, WYROBÓW ELEKTRONICZNYCH I OPTYCZNYCH	214	300	11565	0,79%
27 PRODUKCJA URZĄDZEŃ ELEKTRYCZNYCH	186	197	23919	1,64%
28 PRODUKCJA MASZYN I URZĄDZEŃ, GDZIE INDZIEJ NIESKLASYFIKOWANA	166	169	45700	3,13%
29 PRODUKCJA POJAZDÓW SAMOCHODOWYCH, PRZYCZEP I NACZEP, Z WYŁĄCZENIEM MOTOCYKLI	221	205	22049	1,51%
30 PRODUKCJA POZOSTAŁEGO SPRZĘTU TRANSPORTOWEGO	229	275	6919	0,47%
31 PRODUKCJA MEBLI	127	149	35041	2,40%
32 POZOSTAŁA PRODUKCJA WYROBÓW	121	168	10623	0,73%
33 NAPRAWA, KONSERWACJA I INSTALOWANIE MASZYN I URZĄDZEŃ	323	225	22349	1,53%
35 WYTWARZANIE I ZAOPATRYWANIE W ENERGIĘ ELEKTRYCZNĄ, GAZ, PARĘ WODNĄ, GORĄCĄ WODĘ I POWIETRZE DO UKŁADÓW KLIMATYZACYJNYCH	182	216	17059	1,17%
36 POBÓR, UZDATNIANIE I DOSTARCZANIE WODY	206	170	13033	0,89%
37 ODPROWADZANIE I OCZYSZCZANIE ŚCIEKÓW	161	178	18204	1,25%
38 DZIAŁALNOŚĆ ZWIĄZANA ZE ZBIERANIEM, PRZETWARZANIEM I UNIESKODLIWIANIEM ODPADÓW; ODZYSK SUROWCÓW	189	194	28549	1,96%
39 DZIAŁALNOŚĆ ZWIĄZANA Z REKULTYWACJĄ I POZOSTAŁA DZIAŁALNOŚĆ USŁUGOWA ZWIĄZANA Z GOSPODARKĄ ODPADAMI	228	197	655	0,04%

Działy PKD	II 2017	II 2018	Pracujący (liczba)	Pracujący (udział)
PRZEDSIĘBIORSTWA HANDLOWE				
45 HANDEL HURTOWY I DETALICZNY POJAZDAMI SAMOCHODOWYMI; NAPRAWA POJAZDÓW SAMOCHODOWYCH	142	148	35217	2,41%
46 HANDEL HURTOWY, Z WYŁĄCZENIEM HANDLU POJAZDAMI SAMOCHODOWYMI	118	99	142161	9,74%
47 HANDEL DETALICZNY, Z WYŁĄCZENIEM HANDLU DETALICZNEGO POJAZDAMI SAMOCHODOWYMI	152	158	101836	6,98%
PRZEDSIĘBIORSTWA USŁUGOWE				
41 ROBOTY BUDOWLANE ZWIĄZANE ZE WZNOSZENIEM BUDYNKÓW	201	169	39063	2,68%
42 ROBOTY ZWIĄZANE Z BUDOWĄ OBIEKTÓW INŻYNIERII ŁĄDOWEJ I WODNEJ	435	347	39092	2,68%
43 ROBOTY BUDOWLANE SPECJALISTYCZNE	170	87	26620	1,82%
49 TRANSPORT LĄDOWY ORAZ TRANSPORT RUCIOCIĄGOWY	191	220	69518	4,76%
50 TRANSPORT WODNY	17	178	1340	0,09%
52 MAGAZYNOWANIE I DZIAŁALNOŚĆ USŁUGOWA WSPOMAGAJĄCA TRANSPORT	242	276	20673	1,42%
55 ZAKWATEROWANIE	108	244	15259	1,05%
56 DZIAŁALNOŚĆ USŁUGOWA ZWIĄZANA Z WYŻYWIENIEM	156	179	10868	0,74%
58 DZIAŁALNOŚĆ WYDAWNICZA	149	150	7828	0,54%
59 DZIAŁALNOŚĆ ZWIĄZANA Z PRODUKCJĄ FILMÓW, NAGRAŃ WIDEO, PROGRAMÓW TELEWIZYJNYCH, NAGRAŃ DŹWIĘKOWYCH I MUZYCZNYCH	146	467	837	0,06%
60 NADAWANIE PROGRAMÓW OGÓLNODOSTĘPNYCH I ABONAMENTOWYCH	9	20	2952	0,20%
61 TELEKOMUNIKACJA	186	31	3440	0,24%
62 DZIAŁALNOŚĆ ZWIĄZANA Z OPROGRAMOWANIEM I DORADZTWEW W ZAKRESIE INFORMATYKI ORAZ DZIAŁALNOŚĆ POWIĄZANA	166	115	24730	1,69%
63 DZIAŁALNOŚĆ USŁUGOWA W ZAKRESIE INFORMACJI	111	180	4916	0,34%
66 DZIAŁALNOŚĆ WSPOMAGAJĄCA USŁUGI FINANSOWE ORAZ UBEZPIECZENIA I FUNDUSZE EMERYTALNE	44	66	9732	0,67%
68 DZIAŁALNOŚĆ ZWIĄZANA Z OBSŁUGĄ RYNKU NIERUCHOMOŚCI	135	164	40985	2,81%
78 DZIAŁALNOŚĆ ZWIĄZANA Z ZATRUDNIENIEM	262	138	18181	1,25%
79 DZIAŁALNOŚĆ ORGANIZATORÓW TURYSTYKI, POŚREDNIKÓW I AGENTÓW TURYSTYCZNYCH ORAZ POZOSTAŁA DZIAŁALNOŚĆ USŁUGOWA	360	389	2380	0,16%
80 DZIAŁALNOŚĆ DETEKTYWISTYCZNA I OCHRONIARSKA	79	83	21963	1,50%
81 DZIAŁALNOŚĆ USŁUGOWA ZWIĄZANA Z UTRZYMANIEM PORZĄDKU W BUDYNKACH I ZAGOSPODAROWANIEM TERENÓW ZIELENI	7	4	12936	0,89%
82 DZIAŁALNOŚĆ ZWIĄZANA Z ADMINISTRACYJNĄ OBSŁUGĄ BIURA I POZOSTAŁA DZIAŁALNOŚĆ WSPOMAGAJĄCA PROWADZENIE DZIAŁALNOŚCI GOSPODARCZEJ	195	177	10329	0,71%
95 NAPRAWA I KONSERWACJA KOMPUTERÓW I ARTYKUŁÓW UŻYTKU OSOBISTEGO I DOMOWEGO	165	651	1422	0,10%
96 POZOSTAŁA INDYWIDUALNA DZIAŁALNOŚĆ USŁUGOWA	179	215	2785	0,19%

Źródło: opracowanie własne na podstawie baz danych GUS w Warszawie, Pont Info w Warszawie i Coface Polska.

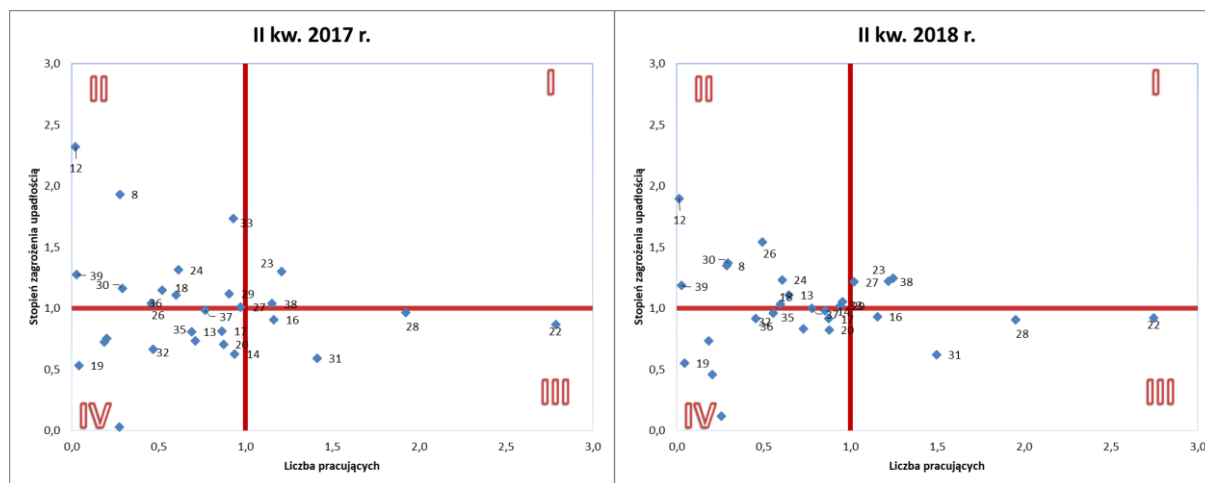
Analiza zmian pozycji działów PKD zaliczonych do działalności **produkcyjnej** w klasie **przedsiębiorstw średnich** w II kw. 2018 roku pod względem wartości miary MSO pozwala na sformułowanie wniosków (tab. 25), że w 3 jedynie działach PKD (wzrost r/r o 1) zaobserwowano ponadprzeciętny stopień zagrożenia upadłością i ponadprzeciętną liczbę pracujących (wzorzec I). W II kw. 2018 r. wzrosła o 1 liczba działów PKD, dla których odnotowano ponadprzeciętny stopień zagrożenia upadłością (wzorzec I i II), a aż w 17 działach PKD odnotowano wzrost miary

MSO, potwierdzając stabilną, lecz niekorzystną sytuację. Stabilność w tej grupie przedsiębiorstw potwierdzona jest brakiem zmian w 27 działach posiadanego wzorca w porównaniu do II kw. 2017 roku. W działalności **handlowej** (por. tab. 26) w 1 dziale PKD zaobserwowano ponadprzeciętną wartość stopnia zagrożenia upadłością i liczby pracujących oraz odnotowano wzrost miary MSO (dział 47). Nieznaczne pogorszenie sytuacji w średnich przedsiębiorstwach potwierdza fakt niekorzystnej zmiany wzorców w dwóch działach PKD i wzrost miary MSO we wszystkich działach.

Szczególną uwagę należy zwrócić na działy PKD zakwalifikowane do wzorca I, a następnie do wzorca II.

Graficzną ilustrację rozproszenia działów PKD działalności produkcyjnej średnich przedsiębiorstw przedstawiono na poniższych rysunkach obrazujących II kw. 2017 r. i II kw. 2018 r. Rozmieszczenie działów PKD zostało zobrazowane w czterech obszarach (wzorce I-IV), gdzie oś pozioma i pionowa są to wartości średnie dla odpowiadających im miar (stopień zagrożenia upadłością i liczba pracujących) – rys. 48. Zmiany obserwowane na rysunku potwierdzają podwyższony poziom koncentracji stopnia zagrożenia.

Rysunek 48. Działy PKD działalności produkcyjnej średnich przedsiębiorstw według stopnia zagrożenia upadłością i liczby pracujących w II kw. 2017 r. i II kw. 2018 r.

Uwagi: liczby znajdujące się przy punktach na wykresie oznaczają numery działów PKD. Nazwy działów PKD i odpowiadające im numery wraz z przyporządkowaniem rodzajowym zawarto w załączniku B.2 oraz w słowniku pojęć i terminów.

Źródło: opracowanie własne na podstawie baz danych GUS w Warszawie, Pont Info w Warszawie i Coface Polska.

Tabela 25. Lista rankingowa działów PKD działalności produkcyjnej średnich przedsiębiorstw według stopnia zagrożenia upadłością, liczby pracujących oraz miary MSO w II kw. 2018 r.

Dział PKD	MW	WZORZEC		MSO		
	II kw. 2018	II kw. 2017	II kw. 2018	II kw. 2017	II kw. 2018	Zmiana
23	161	I	I	1,78	1,76	-
38	194	I	I	1,55	1,72	+
27	197	II	I	1,40	1,59	+
12	322	II	II	2,32	1,90	-
26	300	II	II	1,14	1,62	+
33	225	II	II	1,97	1,42	-
30	275	II	II	1,20	1,40	+
29	205	II	II	1,44	1,39	-
8	86	II	II	1,95	1,38	-
24	217	II	II	1,45	1,37	-
13	230	IV	II	1,06	1,28	+
37	178	IV	II	1,25	1,27	+
18	203	II	II	1,26	1,19	-
39	197	II	II	1,28	1,19	-
10	161	III	III	4,57	4,38	-
25	182	III	III	4,32	4,30	-
22	182	III	III	2,92	2,90	-
28	169	III	III	2,15	2,15	+
31	149	III	III	1,53	1,62	+
16	172	III	III	1,48	1,48	+
14	134	IV	IV	1,13	1,30	+
17	165	IV	IV	1,19	1,27	+
20	135	IV	IV	1,12	1,20	+
36	170	II	IV	1,26	1,11	-
35	216	IV	IV	1,02	1,11	+
32	168	IV	IV	0,81	1,02	+
21	167	IV	IV	0,75	0,76	+
19	250	IV	IV	0,53	0,55	+
11	78	IV	IV	0,78	0,50	-
15	27	IV	IV	0,28	0,28	+

Uwagi: nazwy działów PKD i odpowiadające im numery wraz z przyporządkowaniem rodzajowym zawarto w załączniku B.2 oraz w słowniku pojęć i terminów.

Źródło: opracowanie własne na podstawie baz danych GUS w Warszawie, Pont Info w Warszawie i Coface Polska.

Tabela 26. Lista rankingowa działów PKD działalności handlowej średnich przedsiębiorstw według stopnia zagrożenia, liczby pracujących oraz miary MSO w II kw. 2018 r.

Dział PKD	MW	WZORZEC		MSO		
	II kw. 2018	II kw. 2017	II kw. 2018	II kw. 2017	II kw. 2018	I kw. 2017
47	158	III	I	1,49	1,62	+
45	148	IV	II	0,85	1,13	+
46	99	III	III	1,64	1,70	+

Uwagi: nazwy działów PKD i odpowiadające im numery wraz z przyporządkowaniem rodzajowym zawarto w załączniku B.2 oraz w słowniku pojęć i terminów.

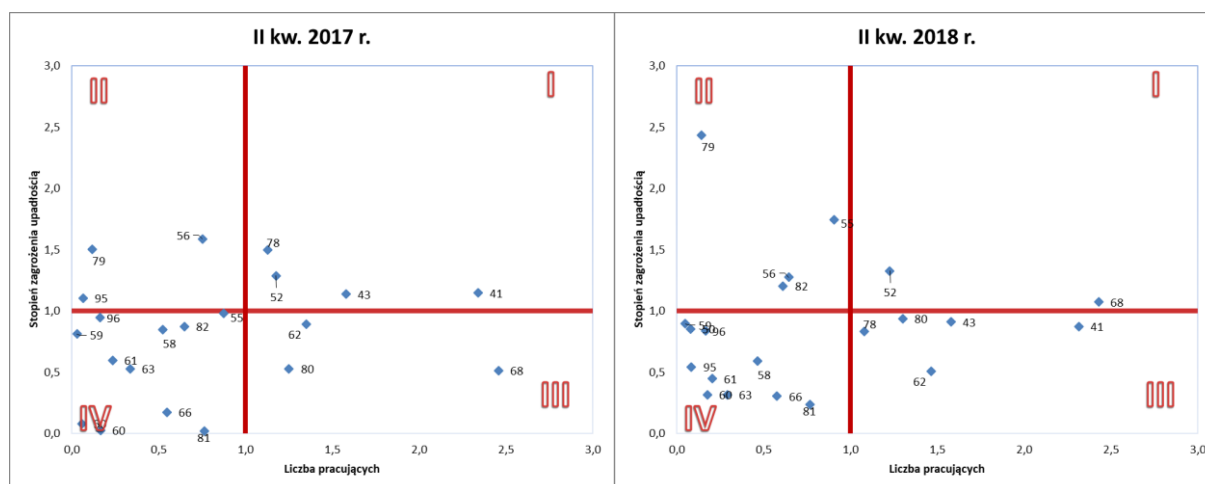
Źródło: opracowanie własne na podstawie baz danych GUS w Warszawie, Pont Info w Warszawie i Coface Polska.

Analiza zmian pozycji działów PKD **działalności usługowej** średnich przedsiębiorstw pod względem wartości miary MSO pozwala na wskazanie niekorzystnej oceny sytuacji (tab. 27), co potwierdza fakt, że w 4 działach PKD zaobserwowano ponadprzeciętny stopień zagrożenia upadłością i ponadprzeciętną liczbę pracujących (zmniejszenie r/r o 1). Nie zmieniła się liczba działów PKD, dla których odnotowano ponadprzeciętny stopień zagrożenia upadłością (8 działów, wzorzec I i II). W 8 działach odnotowano zmianę wzorca, z czego w 4 działach była to zmiana niekorzystna, a aż w 12 działach PKD odnotowano wzrost miary MSO.

Szczególną uwagę należy zwrócić na działy PKD zakwalifikowane do wzorca I, następnie do wzorca II.

Graficzną ilustrację rozproszenia działów PKD działalności usługowej średnich przedsiębiorstw przedstawiono na poniższych rysunkach obrazujących II kw. 2017 r. i II kw. 2018 r. Rozmieszczenie działów PKD zostało zobrazowane w czterech obszarach (wzorce I-IV), gdzie oś pozioma i pionowa są to wartości średnie dla odpowiadających im miar (stopień zagrożenia upadłością i liczba pracujących) – rys. 49. Zmiany na rysunku wskazują na większe rozproszenie działów w porównaniu do działalności produkcyjnej oraz wyraźne ich grupowanie w IV ćwiartce.

Rysunek 49. Działy PKD działalności usługowej średnich przedsiębiorstw według stopnia zagrożenia upadłością i liczby pracujących w II kw. 2017 r. i II kw. 2018 r.

Uwagi: liczby znajdujące się przy kropkach na wykresie oznaczają numery działów PKD. Nazwy działów PKD i odpowiadające im numery wraz z przyporządkowaniem rodzajowym zawarto w załączniku B.2 oraz w słowniku pojęć i terminów.

Źródło: opracowanie własne na podstawie baz danych GUS w Warszawie, Pont Info w Warszawie i Coface Polska.

Tabela 27. Lista rankingowa działów PKD działalności usługowej średnich przedsiębiorstw według stopnia zagrożenia upadłością, liczby pracujących oraz miary MSO w II kw. 2018 r.

Dział PKD	MW	WZORZEC		MSO		Zmiana
	II kw. 2018	II kw. 2017	II kw. 2018	II kw. 2017	II kw. 2018	
49	220	III	I	4,21	4,32	+
42	347	I	I	4,97	4,00	-
68	164	III	I	2,51	2,66	+
52	276	I	I	1,74	1,81	+
79	389	II	II	1,51	2,44	+
55	244	IV	II	1,31	1,97	+
56	179	II	II	1,76	1,43	-
82	177	IV	II	1,09	1,35	+
41	169	I	III	2,60	2,48	-
43	87	I	III	1,94	1,82	-
80	83	III	III	1,36	1,60	+
62	115	III	III	1,62	1,55	-
78	138	I	III	1,87	1,36	-
59	467	IV	IV	0,81	0,90	+
50	178	IV	IV	0,10	0,86	+
96	215	IV	IV	0,96	0,85	-
81	4	IV	IV	0,76	0,80	+
58	150	IV	IV	0,99	0,75	-
66	66	IV	IV	0,57	0,65	+
95	651	II	IV	1,11	0,55	-
61	31	IV	IV	0,64	0,49	-
63	180	IV	IV	0,63	0,43	-
60	20	IV	IV	0,17	0,36	+

Uwagi: nazwy działów PKD i odpowiadające im numery wraz z przyporządkowaniem rodzajowym zawarto w załączniku B.2 oraz w słowniku pojęć i terminów.

Źródło: opracowanie własne na podstawie baz danych GUS w Warszawie, Pont Info w Warszawie i Coface Polska.

Na podstawie wyników analizy sytuacji **średnich przedsiębiorstw** w ramach działań PKD szczególną uwagę należy zwrócić na podmioty, w których wystąpił ponadprzeciętny stopień zagrożenia upadłością oraz ponadprzeciętna liczba pracujących (wzorzec I). Są to:

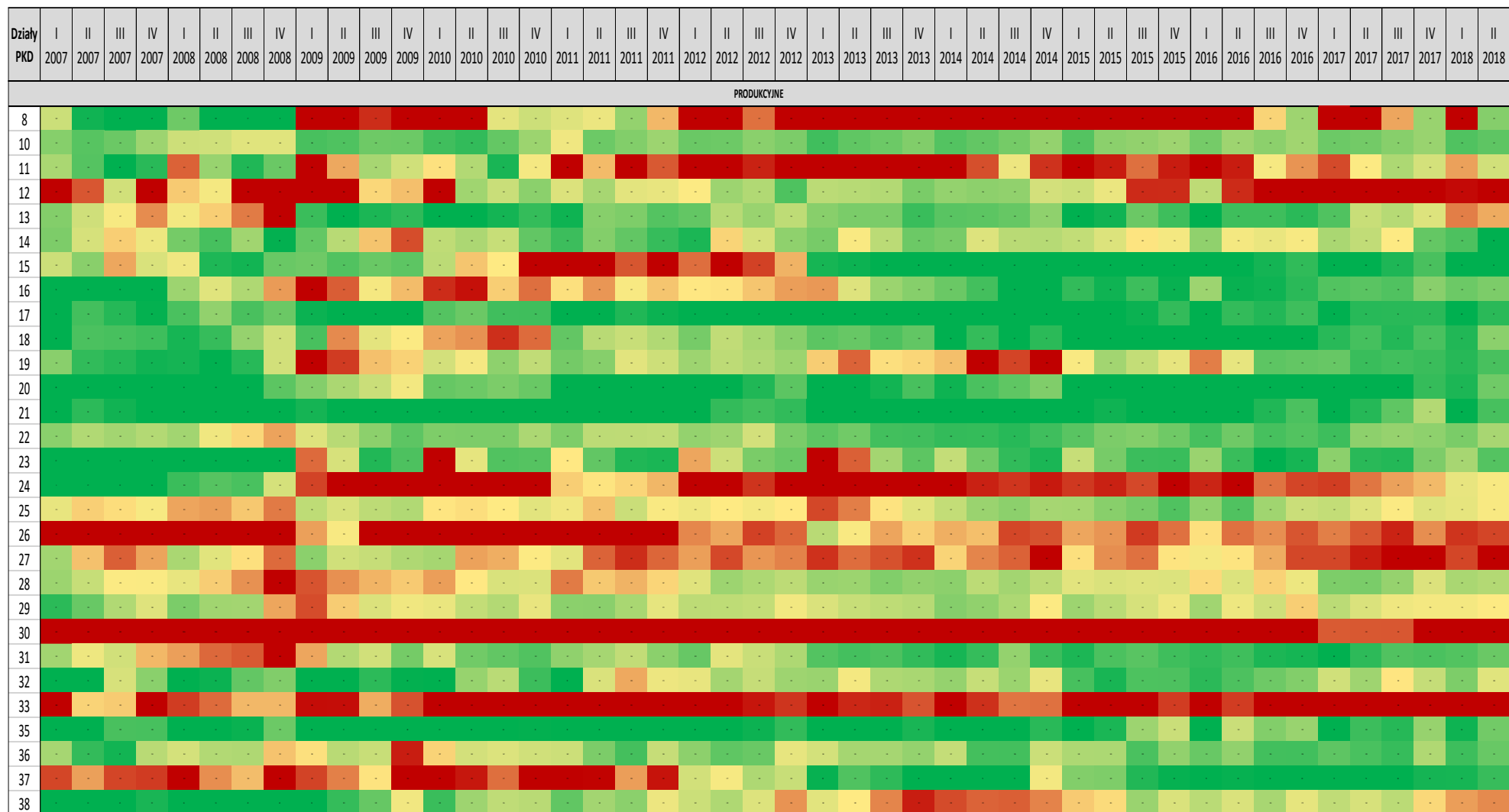
- produkcja wyrobów z pozostałych mineralnych surowców niemetalicznych (23),
- działalność związana ze zbieraniem, przetwarzaniem i unieszkodliwianiem odpadów (38),
- produkcja urządzeń elektrycznych,
- handel detaliczny, z wyłączeniem handlu detalicznego pojazdami samochodowymi (47),
- transport lądowy oraz rurociągowy (49),
- roboty związane z budową obiektów inżynierii lądowej i wodnej (42),
- działalność związana z obsługą rynku nieruchomości (68),
- magazynowanie i działalność usługowa wspomagająca transport (52).

1.6.4. Przedsiębiorstwa duże

Retrospektywna analiza zmian stopnia zagrożenia upadłością (MW) przedsiębiorstw w Polsce w okresie od II kw. 2007 r. do II kw. 2018 r., zobrazowana na „mapach ciepła”, pozwala na analizę wielkości i kierunków zmian analizowanej miary. W działalności **produkcyjnej** po pogorszeniu sytuacji w pozostałym górnictwie i wydobywaniu w I i II kw. 2017 roku odnotowano poprawę szczególnie w II p. 2017 roku, ponowne pogorszenie w I kw. 2018 r., które zostało zażegnane w II kw. 2018 r. W produkcji wyrobów tytoniowych obserwowana jest utrzymująca się niekorzystna sytuacja od III kw. 2015 roku, wskazując również ten dział ja ten w którym ponad połową okresu kształtowała się stopniem zagrożenia na poziomie wysokim. Nieznaczna poprawa sytuacji w I-III kw. 2017 roku w produkcji pozostałego sprzętu transportowego (30) została przerwana i odnotowano ponowny wzrost miary stopnia zagrożenia w od IV kw. 2017 r. Zaobserwowano znaczące pogarszanie się sytuacji z wyraźną niekorzystną tendencją w przedsiębiorstwach zajmujących się produkcją metali, metalowych wyrobów gotowych, produkcją komputerów i urządzeń elektrycznych od 2016 r. Wysoki stopień zagrożenia upadłością, utrzymujący się praktycznie w całym okresie analizy, zaobserwowano w produkcji komputerów, wyrobów elektronicznych i optycznych (26), produkcji pozostałego sprzętu transportowego (30) i działalności zajmującej się naprawą, konserwacją i instalowaniem maszyn i urządzeń (33) bez wyraźnych tendencji wskazujących na poprawę sytuacji. W pozostałych działach nie obserwowano nasilenia zjawiska wzrostu miary stopnia zagrożenia. W dużych przedsiębiorstwach najkorzystniejszą sytuację zaobserwowano w produkcji podstawowych substancji farmaceutycznych oraz leków (21) i produkcji chemikaliów i wyrobów chemicznych (20). W działalności **handlowej** odnotowano znacznie korzystniejszą sytuację w całym okresie analizy niż w produkcji i usługach. W latach 2013 i 2014 nastąpił nieznaczny wzrost stopnia zagrożenia upadłością w działalności handlowej, lecz od 2015 roku obserwowana jest stabilna sytuacja poparta niskim poziomem zagrożenia. W całym okresie analizy jedynie w dziale PKD 45 w I kw. 2013 roku odnotowano wysoki stopień zagrożenia upadłością. W pozostałych okresach kształtował się na poziomie ostrzegawczym lub niskim. W I kw. 2018 r. odnotowano znaczący wzrost stopnia zagrożenia w dziale PKD 45 do poziomu ostrzegawczego i następnie do poziomu wysokiego w II kw. 2018 r. W **usługach** odnotowujemy znacznie gorszą sytuację niż w produkcji i handlu,

co potwierdza intensywność kolorystyczna na „mapie ciepła” (tab. 28). Poprawa sytuacji w budownictwie została odwrócona wskazując na jej znaczące pogorszenie w 2017 roku z niekorzystną tendencją wzrostową w I i II kw. 2018 r. W działach związanych z zatrudnieniem (78), robotami związanymi z budową obiektów inżynierii lądowej i wodnej (42) oraz działalnością organizatorów turystyki, pośredników i agentów turystycznych (79) stopień zagrożenia upadłością kształtował się na poziomie wysokim w całym okresie analizy (ponad 42 kwartały) wskazując te rodzaje działalności jako permanentnie zagrożone. Obserwacja zmian stopnia zagrożenia na mapie ciepła wskazuje na pogorszenie sytuacji w usługach dużych przedsiębiorstw. Najkorzystniejszą natomiast sytuację w całym okresie analizy obserwowano w działach PKD związanych z działalnością związaną z oprogramowaniem i doradztwem w zakresie informatyki (62) oraz w pozostałej indywidualnej działalności usługowej (96).

Tabela 28. Mapa ciepła – zróżnicowanie stopnia zagrożenia upadłością dużych przedsiębiorstw według działów PKD w okresie I kw. 2007 r. – II kw. 2018 r.

W ramach rodzaju prowadzonej działalności gospodarczej (grup przedsiębiorstw) i z uwzględnieniem klas ich wielkości, analiza zmian stopnia zagrożenia upadłością w II kw. 2017 r. i II kw. 2018 r. pozwala na sformułowanie następujących wniosków w klasie **dużych przedsiębiorstw produkcyjnych** (por. tab. 29): wysoki stopień zagrożenia upadłością (wartości powyżej 200) w II kw. 2018 r. odnotowano w 6 działach PKD (zmniejszenie r/r o 1), ostrzegawczy – w 6 (wzrost r/r o 2) oraz niski – w 17 (zmniejszenie r/r o 1), wskazując na stabilną sytuację z zarysowaną tendencją wskazującą na jej poprawę. Na niekorzystną jednak ocenę sytuacji wpływa fakt kierunku zmian, który wskazuje, że w dużych przedsiębiorstwach produkcyjnych aż w 22 działach zaobserwowano wzrost miary stopnia zagrożenia upadłością, a w 5 działach PKD wysoki stopień zagrożenia upadłością utrzymywał się w obu analizowanych kwartałach. Najkorzystniejszą sytuację zaobserwowano w dużych przedsiębiorstwach zajmujących się produkcją odzieży (14) i produkcją skór i wyrobów ze skór wyprawianych (15). Dla **przedsiębiorstw handlowych** w 2 działach PKD działalności handlowej odnotowano niski stopień zagrożenia upadłością. Jedynie w dziale PKD 45 odnotowano stopień zagrożenia na poziomie wysokim i jego silny wzrost r/r. Wartości osiągnięte w handlu i ich zmiany wskazują jednoznacznie na bardzo korzystną sytuację w tym rodzaju działalności. W **przedsiębiorstwach usługowych dużych** sytuację oceniono na wysoce niekorzystną o zarysowanym kierunku zmian o charakterze negatywnym, co potwierdza liczba 14 działów PKD o wysokim stopniu zagrożenia upadłością (wzrost o 2 r/r), o ostrzegawczym w 1 (zmniejszenie r/r o 1) i niskim w 7 (zmniejszenie r/r o 1). Niekorzystną sytuację potwierdza również wzrost w 13 działach PKD stopnia zagrożenia upadłością w porównaniu do II kw. 2017 r. i liczba 11 działów PKD, w których stopień zagrożenia upadłością kształtował się na wysokim poziomie w obu kwartałach analizy. Najkorzystniejszą sytuację w II kw. 2017 r. i II kw. 2018 r. zaobserwowano w przedsiębiorstwach zajmujących się działalnością związaną z pozostałą indywidualną działalnością usługową (96).

Tabela 29. Stopień zagrożenia upadłością i liczba pracujących w dużych przedsiębiorstwach według rodzaju prowadzonej działalności gospodarczej (działy PKD) w okresie od II kw. 2017 r. i II kw. 2018 r.

Działy PKD	II 2017	II 2018	Pracujący (liczba)	Pracujący (udział)
PRZEDSIĘBIORSTWA PRODUKCYJNE				
08 POZOSTAŁE GÓRNICTWO I WYDOBYWANIE	353	132	5397	0,20%
10 PRODUKCJA ARTYKUŁÓW SPOŻYWCZYCH	125	117	185267	6,94%
11 PRODUKCJA NAPOJÓW	179	162	14219	0,53%
12 PRODUKCJA WYROBÓW TYTONIOWYCH	257	321	6429	0,24%
13 PRODUKCJA WYROBÓW TEKSTYLNICH	159	199	18746	0,70%
14 PRODUKCJA ODZIEŻY	156	70	8426	0,32%
15 PRODUKCJA SKÓR I WYROBÓW ZE SKÓR WYPRAWIONYCH	80	51	6256	0,23%
16 PRODUKCJA WYROBÓW Z DREWNA ORAZ KORKA, Z WYŁĄCZENIEM MEBLI; PRODUKCJA WYROBÓW ZE SŁOMY I MATERIAŁÓW UŻYWANYCH DO WYPŁATANIA	115	129	33640	1,26%
17 PRODUKCJA PAPIERU I WYROBÓW Z PAPIERU	96	97	27411	1,03%
18 POLIGRAFIA I REPRODUKCJA ZAPISANYCH NOŚNIKÓW INFORMACJI	107	135	12572	0,47%
19 WYTWARZANIE I PRZETWARZANIE KOKSU I PRODUKTÓW RAFINACJI ROPY NAFTOWEJ	102	109	11879	0,45%
20 PRODUKCJA CHEMIKAŁIÓW I WYROBÓW CHEMICZNYCH	72	124	44331	1,66%
21 PRODUKCJA PODSTAWOWYCH SUBSTANCJI FARMACEUTYCZNYCH ORAZ LEKÓW I POZOSTAŁYCH WYROBÓW FARMACEUTYCZNYCH	95	108	16647	0,62%
22 PRODUKCJA WYROBÓW Z GUMY I TWORZYW SZTUCZNYCH	136	146	99256	3,72%
23 PRODUKCJA WYROBÓW Z POZOSTAŁYCH MINERALNYCH SUROWCÓW NIEMETALICZNYCH	96	113	69054	2,59%
24 PRODUKCJA METALI	215	177	44491	1,67%
25 PRODUKCJA METALOWYCH WYROBÓW GOTOWYCH, Z WYŁĄCZENIEM MASZYN I URZĄDZEŃ	167	178	95340	3,57%
26 PRODUKCJA KOMPUTERÓW, WYROBÓW ELEKTRONICZNYCH I OPTYCZNYCH	224	229	39736	1,49%
27 PRODUKCJA URZĄDZEŃ ELEKTRYCZNYCH	242	259	79820	2,99%
28 PRODUKCJA MASZYN I URZĄDZEŃ, GDZIE INDEKS INDUSTRYJNY NIEKLASYFIKOWANA	128	150	55853	2,09%
29 PRODUKCJA POJAZDÓW SAMOCHODOWYCH, PRZYCZEP I NACZEP, Z WYŁĄCZENIEM MOTOCYKLI	166	179	175652	6,58%
30 PRODUKCJA POZOSTAŁEGO SPRZĘTU TRANSPORTOWEGO	224	293	34287	1,29%
31 PRODUKCJA MEBLI	98	122	92886	3,48%
32 POZOSTAŁA PRODUKCJA WYROBÓW	143	168	17920	0,67%
33 NAPRAWA, KONSERWACJA I INSTALOWANIE MASZYN I URZĄDZEŃ	317	278	37168	1,39%
35 WYTWARZANIE I ZAOPATRYWANIE W ENERGIĘ ELEKTRYCZNĄ, GAZ, PARĘ WODNĄ, GORĄCĄ WODĘ I POWIETRZE DO UKŁADÓW KLIMATYZACYJNYCH	104	125	94104	3,53%
36 POBÓR, UZDATNIANIE I DOSTARCZANIE WODY	109	121	12611	0,47%
37 ODPROWADZANIE I OCZYSZCZANIE ŚCIEKÓW	74	102	10066	0,38%
38 DZIAŁALNOŚĆ ZWIĄZANA ZE ZBIERANIEM, PRZETWARZANIEM I UNIESZKODLIWIANIEM ODPADÓW; ODZYSK SUROWCÓW	164	209	14949	0,56%

Działy PKD	II 2017	II 2018	Pracujący (liczba)	Pracujący (udział)
PRZEDSIĘBIORSTWA HANDLOWE				
45 HANDEL HURTOWY I DETALICZNY POJAZDAMI SAMOCHODOWYMI; NAPRAWA POJAZDÓW SAMOCHODOWYCH	103	237	18311	0,69%
46 HANDEL HURTOWY, Z WYŁĄCZENIEM HANDLU POJAZDAMI SAMOCHODOWYMI	119	114	133430	5,00%
47 HANDEL DETALICZNY, Z WYŁĄCZENIEM HANDLU DETALICZNEGO POJAZDAMI SAMOCHODOWYMI	122	104	400920	15,03%
PRZEDSIĘBIORSTWA USŁUGOWE				
41 ROBOTY BUDOWLANE ZWIĄZANE ZE WZNOSZENIEM BUDYNKÓW	152	299	22429	0,84%
42 ROBOTY ZWIĄZANE Z BUDOWĄ OBIEKTÓW INŻYNIERII LĄDOWEJ I WODNEJ	442	446	39385	1,48%
43 ROBOTY BUDOWLANE SPECJALISTYCZNE	148	209	23780	0,89%
49 TRANSPORT LĄDOWY ORAZ TRANSPORT RUROCIĄGOWY	159	139	158964	5,96%
52 MAGAZYNOWANIE I DZIAŁALNOŚĆ USŁUGOWA WSPOMAGAJĄCA TRANSPORT	381	475	86905	3,26%
55 ZAKWATEROWANIE	229	228	8450	0,32%
56 DZIAŁALNOŚĆ USŁUGOWA ZWIĄZANA Z WYŻYWIENIEM	172	167	33416	1,25%
58 DZIAŁALNOŚĆ WYDAWNICZA	76	79	9639	0,36%
59 DZIAŁALNOŚĆ ZWIĄZANA Z PRODUKCJĄ FILMÓW, NAGRAŃ WIDEO, PROGRAMÓW TELEWIZYJNYCH, NAGRAŃ DŹWIĘKOWYCH I MUZYCZNYCH	137	143	1787	0,07%
60 NADAWANIE PROGRAMÓW OGÓLNODESTĘPNYCH I ABONAMENTOWYCH	175	307	11877	0,45%
61 TELEKOMUNIKACJA	260	332	34678	1,30%
62 DZIAŁALNOŚĆ ZWIĄZANA Z OPROGRAMOWANIEM I DORADZTWEW W ZAKRESIE INFORMATYKI ORAZ DZIAŁALNOŚĆ POWIĄZANA	73	44	62734	2,35%
63 DZIAŁALNOŚĆ USŁUGOWA W ZAKRESIE INFORMACJI	142	87	15064	0,56%
66 DZIAŁALNOŚĆ WSPOMAGAJĄCA USŁUGI FINANSOWE ORAZ UBEZPIECZENIA I FUNDUSZE EMERYTALNE	200	332	18019	0,68%
68 DZIAŁALNOŚĆ ZWIĄZANA Z OBSŁUGĄ RYNKU NIERUCHOMOŚCI	222	150	13565	0,51%
78 DZIAŁALNOŚĆ ZWIĄZANA Z ZATRUDNIENIEM	345	421	119346	4,47%
79 DZIAŁALNOŚĆ ORGANIZATORÓW TURYSTYKI, POŚREDNIKÓW I AGENTÓW TURYSTYCZNYCH ORAZ POZOSTAŁA DZIAŁALNOŚĆ USŁUGOWA	670	532	2258	0,08%
80 DZIAŁALNOŚĆ DETEKTYWISTYCZNA I OCHRONIARSKA	283	267	86727	3,25%
81 DZIAŁALNOŚĆ USŁUGOWA ZWIĄZANA Z UTRZYMANIEM PORZĄDKU W BUDYNKACH I ZAGOSPODAROWANIEM TERENÓW ZIELENI	390	382	44625	1,67%
82 DZIAŁALNOŚĆ ZWIĄZANA Z ADMINISTRACYJNĄ OBSŁUGĄ BIURA I POZOSTAŁA DZIAŁALNOŚĆ WSPOMAGAJĄCA PROWADZENIE DZIAŁALNOŚCI GOSPODARCZEJ	442	595	29909	1,12%
95 NAPRAWA I KONSERWACJA KOMPUTERÓW I ARTYKUŁÓW UŻYTKU OSOBISTEGO I DOMOWEGO	337	479	4954	0,19%
96 POZOSTAŁA INDYWIDUALNA DZIAŁALNOŚĆ USŁUGOWA	7	27	10662	0,40%

Źródło: opracowanie własne na podstawie baz danych GUS w Warszawie, Pont Info w Warszawie i Coface Polska.

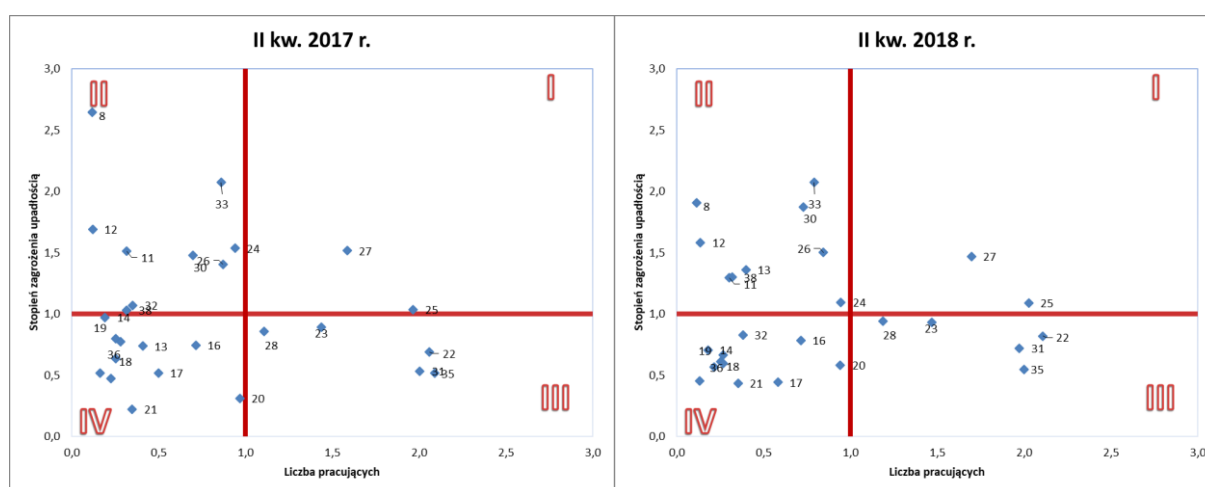
Analiza zmian pozycji działów PKD działalności **produkcyjnej dużych przedsiębiorstw** pod względem wartości miary MSO pozwala na sformułowanie następujących wniosków (tab. 30): w 3 działach PKD zaobserwowano ponadprzeciętny stopień zagrożenia upadłością i ponadprzeciętną liczbę pracujących (brak zmian r/r) i we wszystkich z nich nastąpił wzrost wartości miary MSO. W relacji r/r aż 27 działów PKD nie zmieniło posiadanego wzorca, a w 16 działach PKD odnotowano wzrost miary MSO. W działalności **handlowej** (por. tab. 30) w żadnym dziale PKD dużych przedsiębiorstw handlowych nie zaobserwowano ponadprzeciętnej wartości stopnia zagrożenia upadłością i liczby pracujących (wzorzec I). W II kw. 2018 r. w dwóch działach odnotowano zmianę wzorca, przy czym w dziale 45 była to zmian niekorzystna a w 47 korzystna,

a w 2 działach PKD odnotowano wzrost wartości miary MSO, potwierdzając tym samym stabilną sytuację w handlu dużych przedsiębiorstw.

Szczególną uwagę należy zwrócić na działy PKD zakwalifikowane do wzorca I, następnie do wzorca II.

Graficzną ilustrację rozproszenia działów PKD działalności produkcyjnej dużych przedsiębiorstw przedstawiono na poniższych rysunkach obrazujących II kw. 2017 r. i II kw. 2018 r. Rozmieszczenie działów PKD zostało zobrazowane w czterech obszarach (wzorce I-IV), gdzie oś pozioma i pionowa określają wartości średnie odpowiadających im miar (stopień zagrożenia upadłością i liczba pracujących) – rys. 50. Obserwacja zmian na wykresach pozwala na obserwację większego poziomu koncentracji działów PKD w II i IV ćwiartce.

Rysunek 50. Działy PKD działalności produkcyjnej dużych przedsiębiorstw według stopnia zagrożenia upadłością i liczby pracujących w II kw. 2017 r. i II kw. 2018 r.

Uwagi: liczby znajdujące się przy punktach na wykresie oznaczają numery działów PKD. Nazwy działów PKD i odpowiadające im numery wraz z przyporządkowaniem rodzajowym zawarto w załączniku B.2 oraz w słowniku pojęć i terminów.

Źródło: opracowanie własne na podstawie baz danych GUS w Warszawie, Pont Info w Warszawie i Coface Polska.

Tabela 30. Lista rankingowa działów PKD działalności produkcyjnej dużych przedsiębiorstw według stopnia zagrożenia upadłością, liczby pracujących oraz miary MSO w II kw. 2018 r.

Dział PKD	MW	WZORZEC		MSO		
	II kw. 2018	II kw. 2017	II kw. 2018	II kw. 2017	II kw. 2018	Zmiana
29	179	I	I	3,87	3,90	+
25	178	I	I	2,22	2,30	+
27	259	I	I	2,19	2,24	+
33	278	II	II	2,24	2,22	-
30	293	II	II	1,63	2,01	+
8	132	II	II	2,65	1,91	-
26	229	II	II	1,65	1,72	+
12	321	II	II	1,69	1,59	-
24	177	II	II	1,80	1,45	-
13	199	IV	II	0,84	1,42	+
38	209	II	II	1,08	1,34	+
11	162	II	II	1,54	1,33	-
10	117	III	III	4,19	4,00	-
22	146	III	III	2,17	2,26	+
31	122	III	III	2,07	2,10	+
35	125	III	III	2,15	2,07	-
23	113	III	III	1,69	1,74	+
28	150	III	III	1,40	1,51	+
20	124	IV	IV	1,02	1,11	+
16	129	IV	IV	1,03	1,06	+
32	168	II	IV	1,13	0,91	-
17	97	IV	IV	0,72	0,73	+
14	70	IV	IV	0,99	0,73	-
36	121	IV	IV	0,82	0,72	-
19	109	IV	IV	0,84	0,66	-
18	135	IV	IV	0,68	0,65	-
37	102	IV	IV	0,53	0,61	+
21	108	IV	IV	0,41	0,56	+
15	51	IV	IV	0,54	0,47	-

Uwagi: nazwy działów PKD i odpowiadające im numery wraz z przyporządkowaniem rodzajowym zawarto w załączniku B.2 oraz w słowniku pojęć i terminów.

Źródło: opracowanie własne na podstawie baz danych GUS w Warszawie, Pont Info w Warszawie i Coface Polska.

Tabela 31. Lista rankingowa działów PKD działalności handlowej dużych przedsiębiorstw według stopnia zagrożenia upadłością, liczby pracujących oraz miary MSO w II kw. 2018 r.

Dział PKD	MW	WZORZEC		MSO		
	II kw. 2018	II kw. 2017	II kw. 2018	II kw. 2017	II kw. 2018	Zmiana
45	237	IV	II	0,73	1,06	+
47	104	I	III	2,43	2,34	-
46	114	IV	IV	1,07	1,10	+

Uwagi: nazwy działów PKD i odpowiadające im numery wraz z przyporządkowaniem rodzajowym zawarto w załączniku B.2 oraz w słowniku pojęć i terminów.

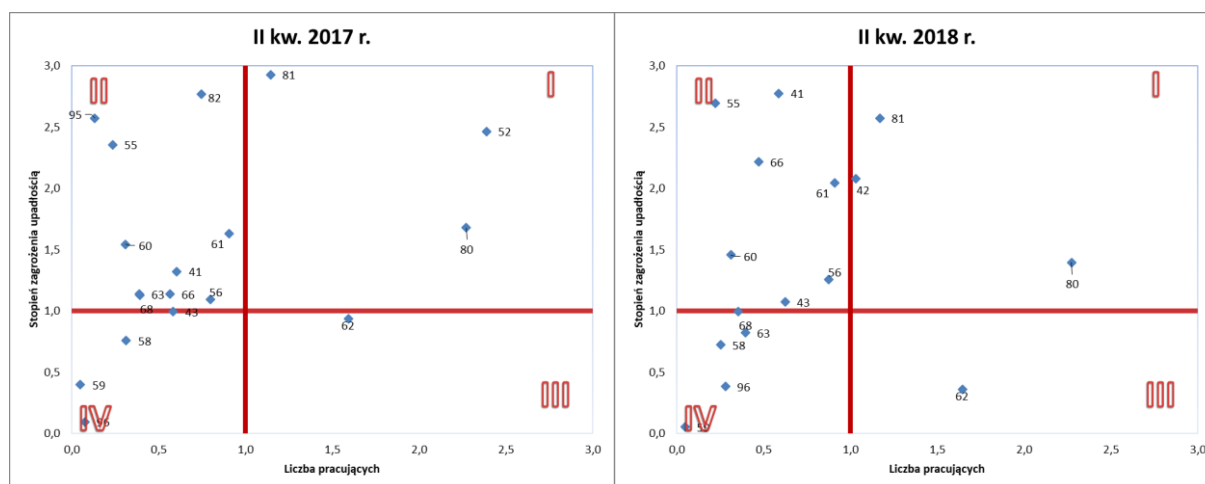
Źródło: opracowanie własne na podstawie baz danych GUS w Warszawie, Pont Info w Warszawie i Coface Polska.

Na podstawie analizy zmian pozycji działów PKD zaliczonych do działalności **usługowej dużych przedsiębiorstw** pod względem wartości miary MSO stwierdzić można (tab. 32), że w 5 działach PKD zaobserwowano ponadprzeciętny stopień zagrożenia upadłością i ponadprzeciętną liczbę pracujących (brak zmian r/r). W II kw. 2018 r. 17 działów PKD nie zmieniło posiadanego wzorca, a w 11 działach PKD odnotowano wzrost miary MSO, wskazując na niekorzystny kierunek zmian w usługach.

Szczególną uwagę należy zwrócić na działy PKD zakwalifikowane do wzorca I, następnie do wzorca II.

Graficzną ilustrację rozproszenia działów PKD działalności usługowej dużych przedsiębiorstw przedstawiono na poniższych rysunkach w II kw. 2017 r. i II kw. 2018 r. Rozmieszczenie działów PKD zostało zobrazowane w czterech obszarach (wzorce I-IV), gdzie oś pozioma i pionowa określają wartości średnie odpowiadających im miar (stopień zagrożenia upadłością i liczba pracujących) – rys. 51. Na podstawie graficznej ilustracji stwierdzić można wzrost koncentracji działów PKD w II i IV ćwiartce, co potwierdza korzystny kierunek zmian.

Rysunek 51. Działy PKD działalności usługowej dużych przedsiębiorstw według stopnia zagrożenia upadłością i liczby pracujących w II kw. 2017 r. i II kw. 2018 r.

Uwagi: liczby znajdujące się przy kropkach na wykresie oznaczają numery działów PKD. Nazwy działów PKD i odpowiadające im numery wraz z przyporządkowaniem rodzajowym zawarto w załączniku B.2 oraz w słowniku pojęć i terminów.

Źródło: opracowanie własne na podstawie baz danych GUS w Warszawie, Pont Info w Warszawie i Coface Polska.

Tabela 32. Lista rankingowa działów PKD działalności usługowej dużych przedsiębiorstw według stopnia zagrożenia upadłością, liczby pracujących oraz miary MSO w II kw. 2018 r.

Dział PKD	MW	WZORZEC		MSO		Zmiana
	II kw. 2018	II kw. 2017	II kw. 2018	II kw. 2017	II kw. 2018	
78	421	I	I	4,50	4,06	-
52	475	I	I	3,43	3,85	+
81	382	I	I	3,14	2,83	-
80	267	I	I	2,82	2,67	-
42	446	II	I	4,47	2,32	-
82	595	II	II	2,87	4,21	+
95	479	II	II	2,58	3,92	+
79	532	II	II	5,11	3,86	-
41	299	II	II	1,45	2,84	+
55	228	II	II	2,37	2,70	+
66	332	II	II	1,27	2,26	+
61	332	II	II	1,87	2,24	+
56	167	II	II	1,35	1,53	+
60	307	II	II	1,57	1,49	-
43	209	IV	II	1,15	1,24	+
49	139	I	III	4,17	4,29	+
62	44	III	III	1,85	1,68	-
68	150	II	IV	1,20	1,06	-
63	87	II	IV	1,20	0,91	-
58	79	IV	IV	0,82	0,76	-
96	27	IV	IV	0,12	0,47	+
59	143	IV	IV	0,40	0,07	-

Uwagi: nazwy działów PKD i odpowiadające im numery wraz z przyporządkowaniem rodzajowym zawarto w załączniku B.2 oraz w słowniku pojęć i terminów.

Źródło: opracowanie własne na podstawie baz danych GUS w Warszawie, Pont Info w Warszawie i Coface Polska.

Na podstawie wyników analizy sytuacji **przedsiębiorstw dużych** w ramach działów PKD szczególną uwagę należy zwrócić na działy, w których wystąpił ponadprzeciętny stopień zagrożenia upadłością oraz ponadprzeciętna liczba pracujących (wzorzec I):

- produkcja pojazdów samochodowych, przyczep i naczep, z wyłączeniem motocykli (29),
- produkcja metalowych wyrobów gotowych, z wyłączeniem maszyn i urządzeń (25),
- produkcja urządzeń elektrycznych (27),
- działalność związana z zatrudnieniem (78),
- magazynowanie i działalność usługowa wspomagająca transport (52),
- działalność usługowa związana z utrzymaniem porządku w budynkach i zagospodarowaniem terenów zieleni (81).
- działalność detektywistyczna i ochroniarska (80),
- roboty związane z budową obiektów inżynierii lądowej i wodnej (42).

1.6.5. Charakterystyka wybranych obszarów zagrożenia upadłością – działy PKD

Do wyboru działów PKD posłużono się miarą MSO obejmującą ocenę dwóch kategorii – relacji stopnia zagrożenia upadłością i liczby pracujących w danym dziale PKD względem wartości dla rodzaju działalności, do której został zakwalifikowany przedmiotowy dział PKD. Jako działy wymagające szczególnej uwagi wybrano te, które zostały zakwalifikowane do wzorca I, czyli cechujące się stopniem zagrożenia upadłością powyżej średniej wartości dla danego rodzaju działalności, oraz w których liczba pracujących była na poziomie ponadprzeciętnym (por. tabela 33).

Tabela 33. Działy PKD najbardziej zagrożone upadłością (wzorzec I dla miary MSO) w okresie I p. 2017 r. – I p. 2018 r.

Działy PKD	I-II 2017	III-IV 2017	I-II 2018
PRZEDSIĘBIORSTWA PRODUKCYJNE			
27 PRODUKCJA URZĄDZEŃ ELEKTRYCZNYCH	✓	✓	✓
29 PRODUKCJA POJAZDÓW SAMOCHODOWYCH, PRZYCZEP I NACZEP, Z WYŁĄCZENIEM MOTOCYKLI	✓	✓	✓
PRZEDSIĘBIORSTWA USŁUGOWE			
78 DZIAŁALNOŚĆ ZWIĄZANA Z ZATRUDNIENIEM	✓	✓	✓
52 MAGAZYNOWANIE I DZIAŁALNOŚĆ USŁUGOWA WSPOMAGAJĄCA TRANSPORT	✓	✓	✓
53 DZIAŁALNOŚĆ POCZTOWA I KURIERSKA	✓	✓	✓
42 ROBOTY ZWIĄZANE Z BUDOWĄ OBIEKTÓW INŻYNIERII LĄDOWEJ I WODNEJ	✓	✓	✓
68 DZIAŁALNOŚĆ ZWIĄZANA Z OBSŁUGĄ RYNKU NIERUCHOMOŚCI	x	✓	✓
41 ROBOTY BUDOWLANE ZWIĄZANE ZE WZNOSZENIEM BUDYNKÓW	✓	✓	✓

Uwagi: x – zaklasyfikowany w danym okresie poza wzorcem I, ✓ – zaklasyfikowany w danym okresie do wzorca I.

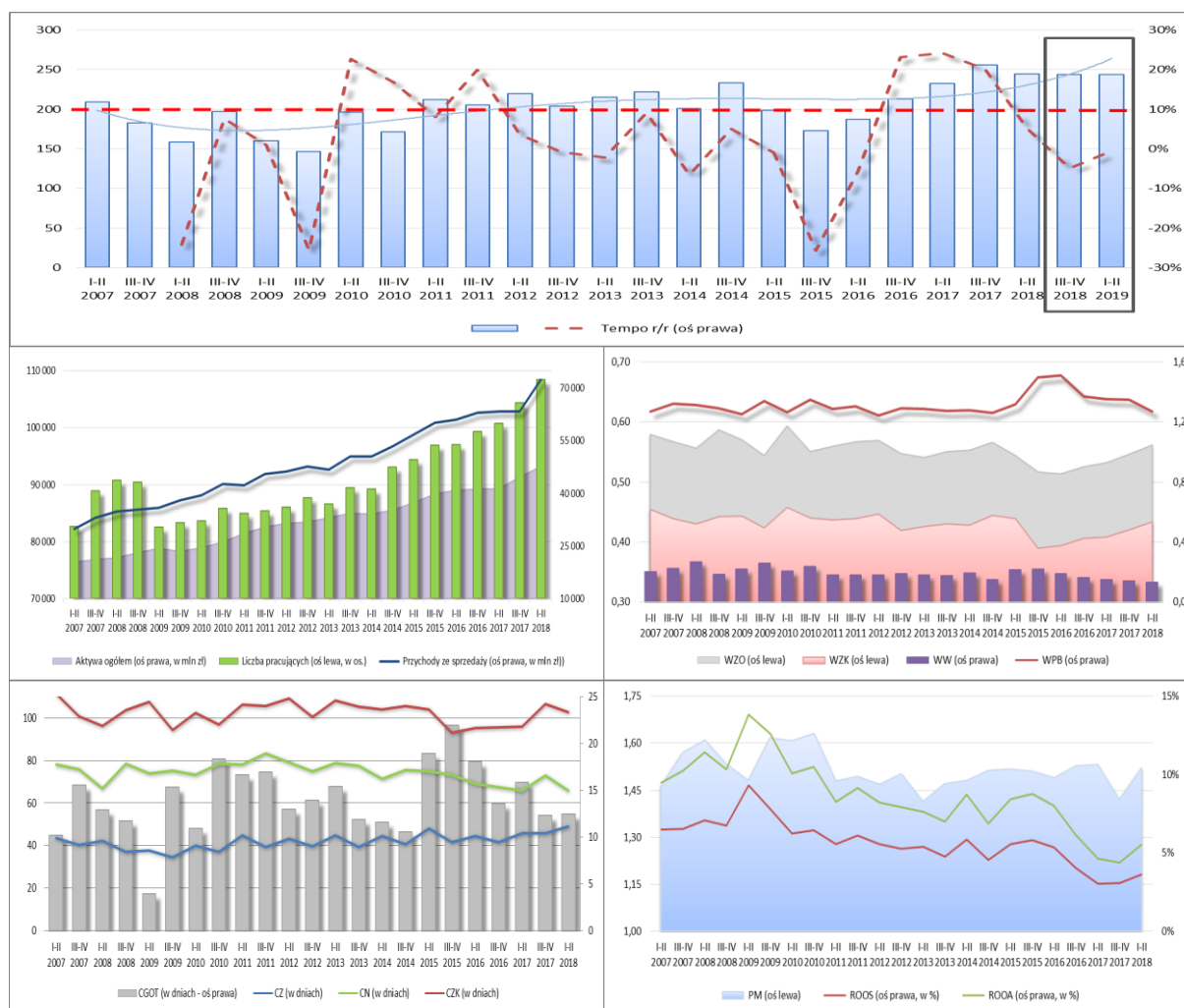
Źródło: opracowanie własne na podstawie baz danych GUS w Warszawie, Pont Info w Warszawie i Coface Polska.

Wśród działów PKD zakwalifikowanych jako szczególnie zagrożone upadłością i o ponadprzeciętnym znaczeniu dla gospodarki (ze względu na liczbę w nich pracujących) w I p. 2018 r. wskazano 8 działów PKD, z czego 2 dotyczą działalności produkcyjnej, a 6 działalności usługowej. W I p. 2018 r. – podobnie jak to miało miejsce w II p. 2017 r. – żaden z działów handlowych

nie znalazł się w grupie szczególnie zagrożonych. Spośród wskazanych 8 działów PKD, aż 7 zostało wskazane jako szczególnie zagrożone w I p. 2017 r., a w II p. 2017 r. Wśród działów PKD wskazanych jako zagrożone były: produkcja urządzeń elektrycznych (PKD 27); produkcja pojazdów samochodowych, przyczep i naczep; z wyłączeniem motocykli (PKD 29); roboty związane z budową obiektów inżynierii lądowej i wodnej (PKD 42); magazynowanie i działalność usługowa wspomagająca transport (PKD 52); działalność pocztowa i kurierska (PKD 53); działalność związana z zatrudnieniem (PKD 78) i dział PKD 41 zaliczony do robót budowlanych związanych ze wznoszeniem budynków. W I p. 2018 r. w porównaniu do II p. 2017 r. liczba działów wskazanych jako szczególnie zagrożone i o szczególnym znaczeniu nie zmieniła się, a w porównaniu do I p. 2017 r. zmniejszyła się z 9 do 8.

Dział PKD 27 – Produkcja urządzeń elektrycznych – zakwalifikowany do działalności produkcyjnej, w ramach którego w I p. 2018 r. działalność gospodarczą prowadziło 471 przedsiębiorstw (brak zmian r/r). Od 2009 r. obserwowalny był systematyczny wzrost zatrudnienia, a w całym okresie analizy wzrost wartości majątku i przychodów ze sprzedaży, które w II p. 2017 i I p. 2018 r. się nasiliły i kształtowały się na następujących poziomach: 108 393 osób, 47 624 mln zł – aktywa i 75 507 mln zł – przychody ze sprzedaży. Wyraźnie obserwowalny w I p. 2018 r. wzrost tempa przychodów ze sprzedaży. Zauważalne są od II. p. 2015 r. niekorzystne zmiany struktury kapitałowo-majątkowej, którym towarzyszył wzrost zadłużenia ogółem oraz zadłużenia krótkoterminowego, a także pogorszenie płynności bieżącej oraz zdolności do obsługi długu. W I p. 2018 r. zadłużenie ogółem wzrosło r/r o 5,65%, zadłużenie krótkoterminowe o 6,21% wykazując taką tendencję od czterech półroczy. W przypadku płynności bieżącej oraz zdolności obsługi długu odnotowano zmniejszenie wskaźników r/r o 6,23% i o 14,47% wskazując sytuację jako niekorzystną, z tendencją do jej pogłębiania się. Po okresie wydłużenia czasu oczekiwania na gotówkę do 2015 r., w którym nastąpiło odwrócenie trendu i obserwowano sukcesywne jego skracanie. W konsekwencji wzrostowi uległ cykl zobowiązań krótkoterminowych do II p. 2017 r. a następnie jego skrócenie w I p. 2018 r., który mógł być spowodowany wzrostem cyklu należności. Obserwowany cykl zapasów wykazywał nieznaczne cechy o charakterze wzrostowym. Zarysowana od II p. 2009 r. tendencja zmniejszania rentowności operacyjnej sprzedaży i aktywów została przełamana w 2015 r. i ponownie wskazuje na obniżanie się rentowności w ostatnich pięciu półroczach z tendencją do wyhamowania trendu obniżania wartości w II p. 2017 r. a następnie jego odwrócenia w I p. 2018 r. W zakresie sprawności działania odnotowana od I p. 2013 roku poprawa produktywności majątku z wyłączeniem II p. 2017 roku, w którym odnotowano zmniejszenie a następnie w I p. 2018 r. ponowny jej wzrost. Dział charakteryzuje od II p. 2015 r. wzrost r/r stopnia zagrożenia upadłością, a od II p. 2016 r. kształtuje się na poziomie wysokim (245) z prognozą zarysowaną na poziomie wysokim ze wskazaniem do stabilizacji sytuacji na poziomie wysokim.

Rysunek 52. Stopień zagrożenia upadłością oraz podstawowe charakterystyki i wskaźniki finansowe przedsiębiorstw (I p. 2007 r. – I p. 2018 r.) – dział PKD 27

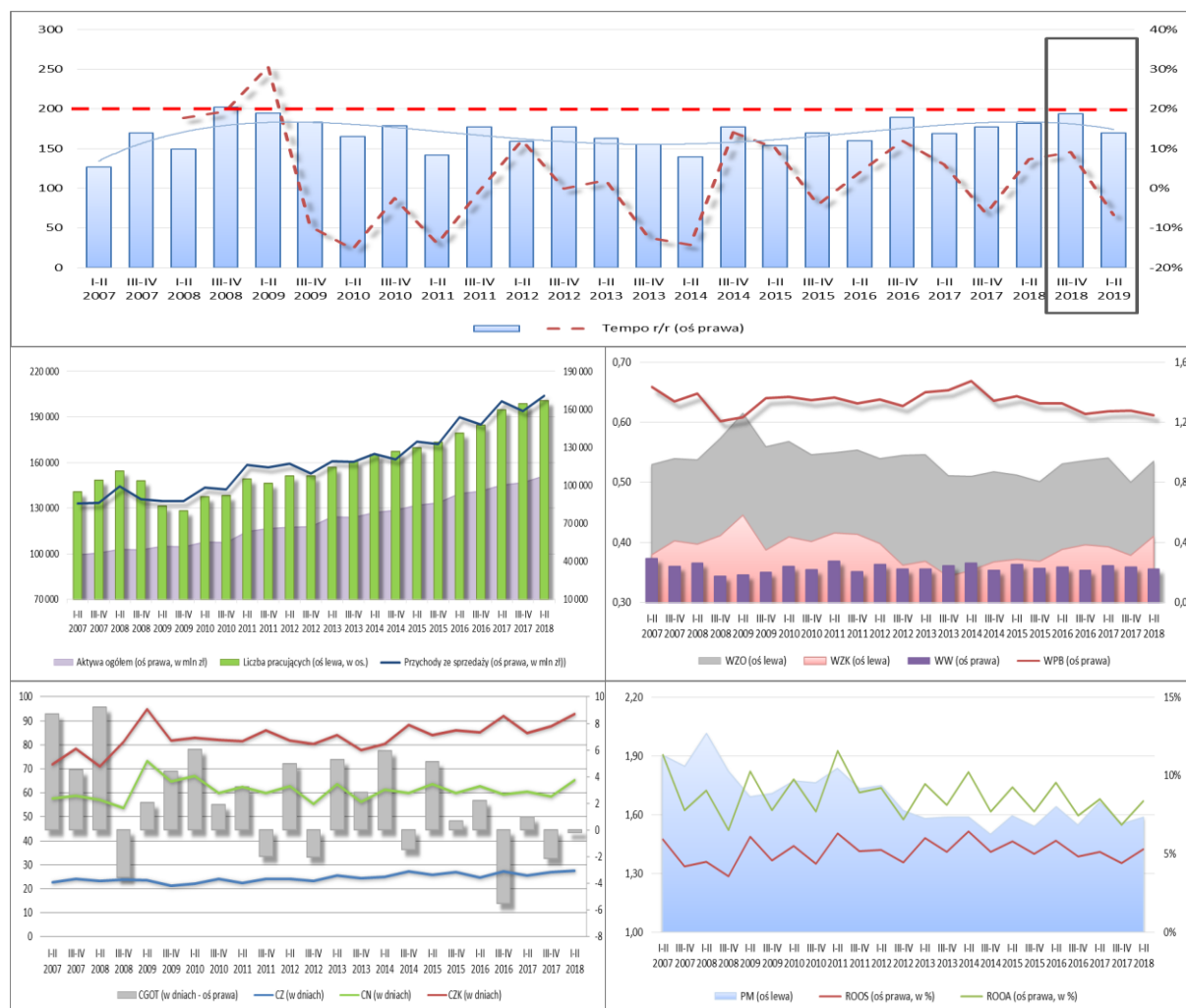
Uwagi: WZO – wskaźnik zadłużenia ogółem; WZK – wskaźnik zadłużenia krótkoterminowego; WW – wskaźnik wypłacalności; WPB – wskaźnik płynności bieżącej; CGOT – cykl gotówki; CZ – cykl zapasów, CN – cykl należności; CZK – cykl zobowiązań krótkoterminowych; PM – produktywność majątku (prędkość krążenia kapitału); ROOS – rentowność operacyjna sprzedaży; ROOA – rentowność operacyjna aktywów.

Źródło: opracowanie własne na podstawie baz danych GUS w Warszawie, Pont Info w Warszawie i Coface Polska.

Dział PKD 29 – Produkcja pojazdów samochodowych, przyczep i naczep, z wyłączeniem motocykli – sklasyfikowany jako działalność produkcyjna, tworzyło w I p. 2018 r. 430 przedsiębiorstw (wzrost r/r o 6 przedsiębiorstw). Od 2010 r. zarysowana jest wyraźna tendencja wzrostu zatrudnienia, wartości majątku i przychodów ze sprzedaży, została utrzymana w I p. 2018 r. W I p. 2018 roku zatrudnienie wyniosło 200 855 osób, wartość aktywów ogółem 107 443 mln zł, a wartość przychodów ze sprzedaży 170 561 mln zł. Widoczna od 2009 r. tendencja zmniejszania zadłużenia ogółem na koniec 2015 r. została zatrzymana odwracając tendencję w kierunku wzrostowym. Obserwowany trend wzrostu zadłużenia krótkoterminowego od II p. 2013 roku został utrzymany a jego intensywność w I p. 2018 r. nasiliła się. Pogorszenie sytuacji obserwujemy również w analizie zdolności do obsługi długu, który od dwóch półroczy cechuje się zmniejszaniem. Niekorzystnej zmianie struktury kapitałowo-majątkowej towarzyszył utrzymujący się od II p. 2013 r. wzrost zadłużenia krótkoterminowego oraz zmniejszanie się płynności bieżącej. W I p. 2018 r. cykl gotówki znacząco wzrósł r/r przy jednoczesnym wzroście cyklu należności, cyklu zobowiązań krótkoterminowych oraz cyklu zapasów. Obserwowane pogorszenie od 3 półroczy rentowności operacyjnej sprzedaży i aktywów wykazuje w I p. 2018 r. poprawę, cechując

się wzrostem w relacji r/r. W I p. 2018 r. odnotowano pogorszenie w zakresie sprawności działania (zmniejszenie produktywności majątku). Stopień zagrożenia upadłością od I p. 2017 r. cechuje się wzrostem do poziomu 182 w I p. 2018 r., pozostając nadal na poziomie ostrzegawczym. Prognoza na dwa najbliższe półrocza wskazuje na niewielki wzrost w kolejnym półroczu i następnie zmniejszenie w 2019 r., utrzymując się dalej na poziomie ostrzegawczym.

Rysunek 53. Stopień zagrożenia upadłością oraz podstawowe charakterystyki i wskaźniki finansowe przedsiębiorstw (I p. 2007 r. – I p. 2018 r.) – dział PKD 29

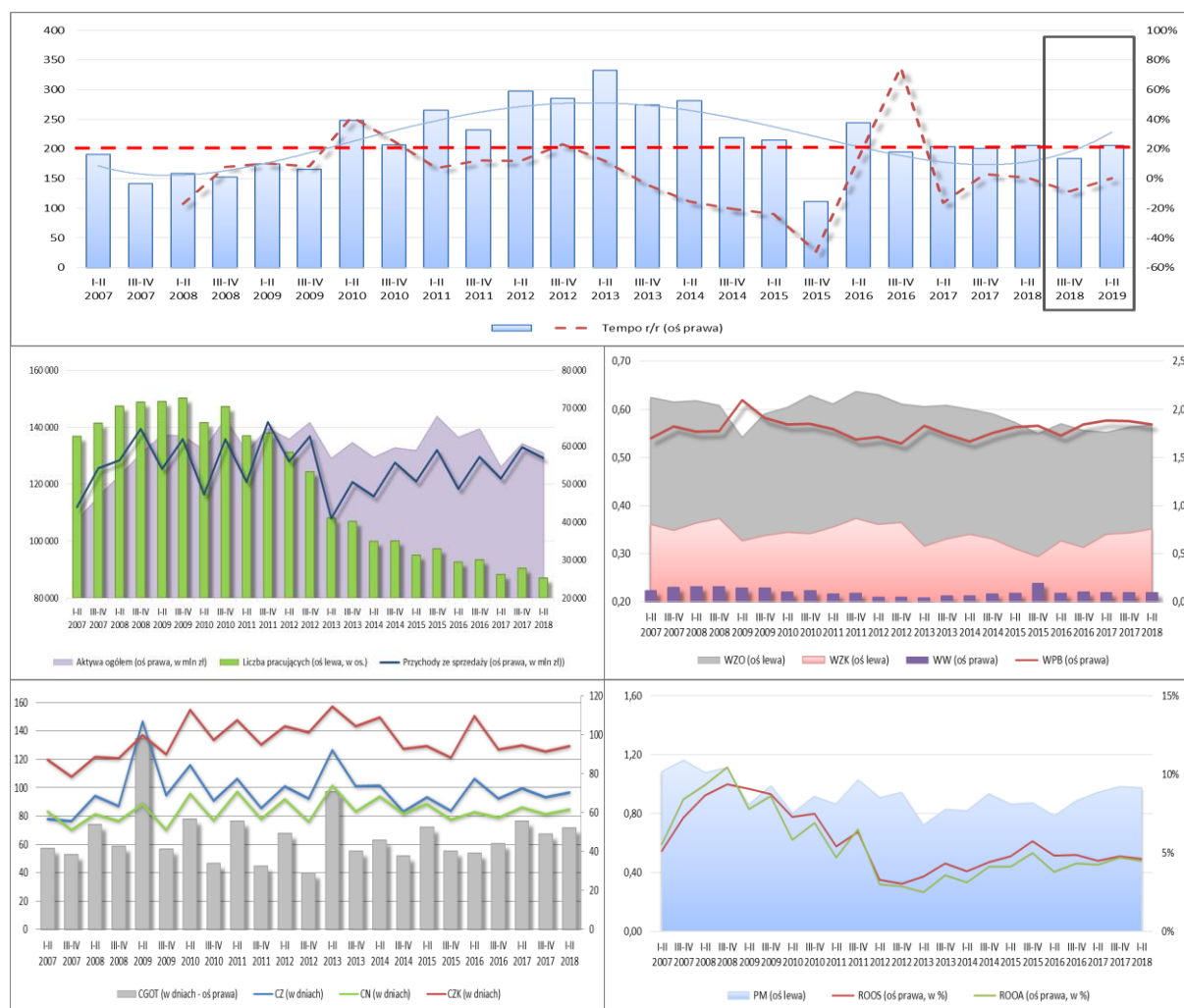
Uwagi: WZO – wskaźnik zadłużenia ogółem; WZK – wskaźnik zadłużenia krótkoterminowego; WZOZ – wskaźnik zdolności obsługi zadłużenia; WPB – wskaźnik płynności bieżącej; CGOT – cykl gotówki; CZ – cykl zapasów, CN – cykl należności; CZK – cykl zobowiązań krótkoterminowych; PM – produktywność majątku (prędkość krążenia kapitału); ROOS – rentowność operacyjna sprzedaży; ROOA – rentowność operacyjna aktywów.

Źródło: opracowanie własne na podstawie baz danych GUS w Warszawie, Pont Info Gospodarka SSiDP w Warszawie i Coface Polska.

Dział PKD 41 – Roboty budowlane związane ze wznoszeniem budynków – zakwalifikowany do działalności usługowej, w ramach którego w I p. 2018 r. działalność gospodarczą prowadziło 1 593 przedsiębiorstwa (zmniejszenie r/r o 28), w których zatrudnionych było 87 147 osób (zmniejszenie r/r o 1 208 osób) z systematyczną od szesnastu półroczy tendencją znaczącego zmniejszania się zarówno liczby przedsiębiorstw, jak i liczby w nich pracujących (o ponad 63 tys. pracujących od II p. 2009 r.), co tylko potwierdza niekorzystną sytuację. Od II p. 2015 r. utrzymuje się tendencja zmniejszania r/r wartości aktywów przy utrzymującym się wzroście

przychodów ze sprzedaży od I p. 2013 roku. Obserwowane korzystne zmiany w strukturze kapitałowo-majątkowej od I p. 2012 r., którym towarzyszyło zmniejszenie zadłużenia ogółem, a także poprawa płynności bieżącej oraz poprawiająca się sytuacja dotycząca zdolności do obsługi długu zostały przełamane w II p. 2016 r. wskazując na wzrost zadłużenia ogółem i krótkoterminowego oraz pogorszenie płynności bieżącej wraz ze zdolnością do obsługi długu. W I p. 2018 r. zaobserwowano znaczące wydłużenie cyklu gotówki oraz przełamanie utrzymującej się tendencji spadkowej cyklu zapasów, należności i zobowiązań krótkoterminowych. Utrzymująca się od 2013 r. tendencja wzrostu rentowności operacyjnej sprzedaży i aktywów w trzech ostatnich półroczach została zatrzymana ujawniającym się zmniejszeniem rentowności przy jednoczesnej poprawie sprawności działania (produktywności majątku). W I p. 2018 r. odnotowano wzrost r/r rentowności operacyjnej, aktywów oraz produktywności majątku. Zarysowana od II p. 2013 r. tendencja zmniejszania stopnia zagrożenia – w ostatnich półroczach została wyhamowana wskazując na stabilizację wartości stopnia zagrożenia jednak na niekorzystnym wysokim poziomie. Prognoza na dwa najbliższe półrocza wskazuje na zbliżone wartości w relacji r/r stopnia zagrożenia kształtując sytuację jako stabilną niekorzystną.

Rysunek 54. Stopień zagrożenia upadłością oraz podstawowe charakterystyki i wskaźniki finansowe przedsiębiorstw (I p. 2007 r. – I p. 2018 r.) – dział PKD 41

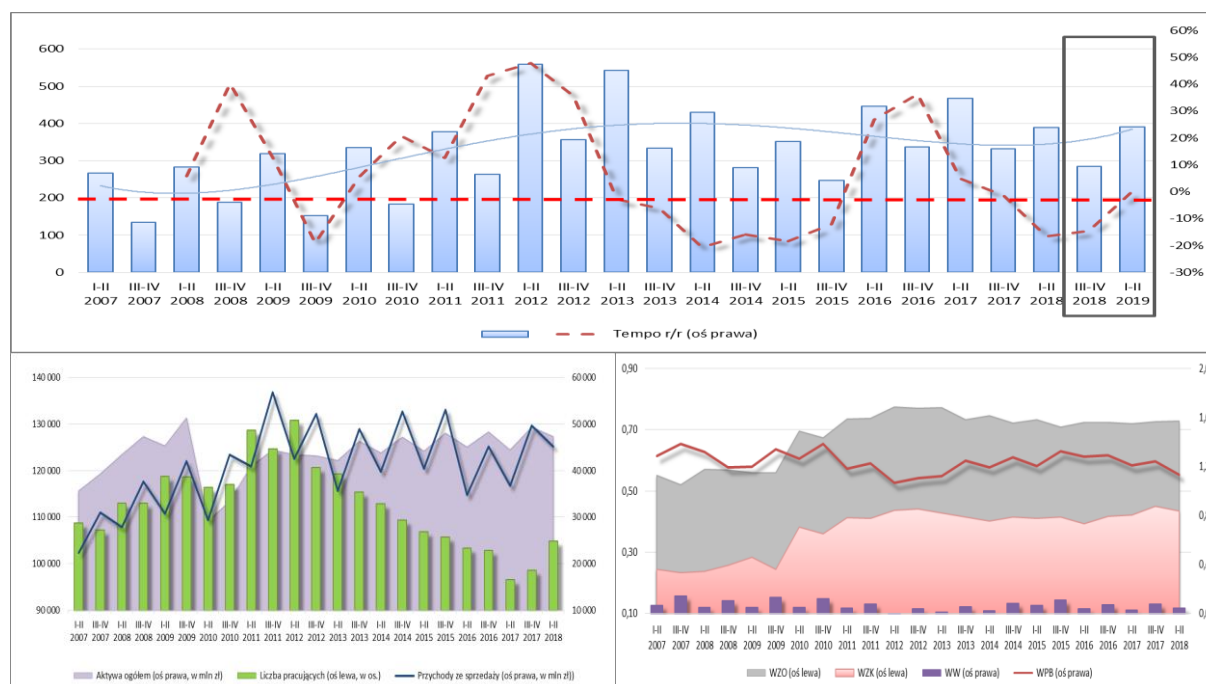

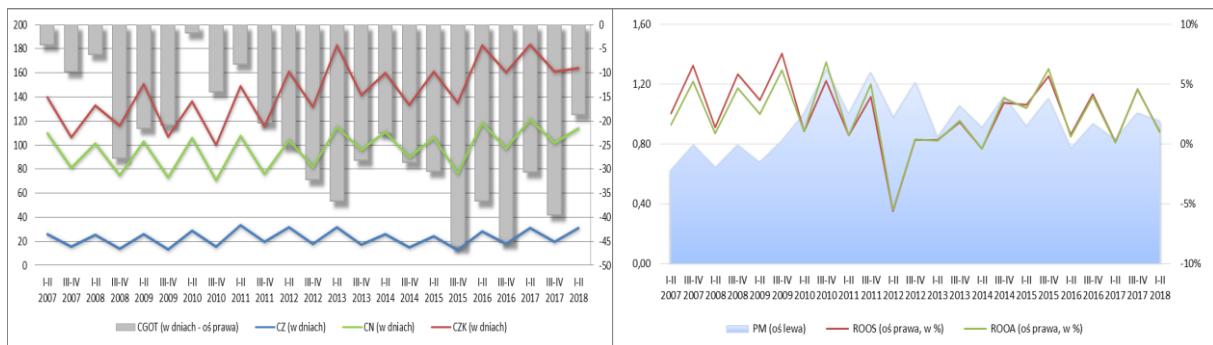
Uwagi: WZO – wskaźnik zadłużenia ogółem; WZK – wskaźnik zadłużenia krótkoterminowego; WW – wskaźnik wypłacalności; WPB – wskaźnik płynności bieżącej; CGOT – cykl gotówki; CZ – cykl zapasów, CN – cykl należności; CZK – cykl zobowiązań krótkoterminowych; PM – produktywność majątku (prędkość krążenia kapitału); ROOS – rentowność operacyjna sprzedaży; ROOA – rentowność operacyjna aktywów.

Źródło: opracowanie własne na podstawie baz danych GUS w Warszawie, Pont Info w Warszawie i Coface Polska.

Dział PKD 42 – Roboty związane z budową obiektów inżynierii lądowej – zakwalifikowany do działalności usługowej, w ramach którego w I p. 2018 r. działalność prowadziło 1 252 przedsiębiorstwa (zmniejszenie r/r o 3,42%), w których zatrudnionych było 104 880 osób (wzrost r/r o 8,65%). W I p. 2018 r. pierwszy raz od dwunastu półroczy odnotowano wzrost liczby pracujących. W I p. 2018 r. wartość aktywów ogółem wynosiła 47 291 mln zł (wzrost wartości od szesnastu półroczy), a wartość przychodów ze sprzedaży 45 134 mln zł (zarysowana tendencja malejąca od II p. 2011 roku została przełamana w I p. 2018 r.). Po okresie niekorzystnych zmian od I p. 2013 r. przez kolejne osiem półroczy zaobserwowano stabilizację sytuacji w strukturze kapitałowo-majątkowej, której towarzyszyło ustabilizowanie poziomu zadłużenia ogółem, przy nieznacznym wzroście, utrzymującym się od I p. 2016 roku, zadłużenia krótkoterminowego i jednocześnie obserwowanym zarysowanym trendzie nieznacznej poprawy płynności bieżącej. W I p. 2018 r. zaobserwowano niekorzystne zmiany cechujące się wzrostem r/r zadłużenia ogółem i krótkoterminowego, przy jednoczesnym pogorszeniu płynności bieżącej i zdolności do obsługi zadłużenia. W I p. 2018 r. cykl gotówki wzrósł r/r, przy jednoczesnym wzroście cyklu zapasów lecz skróceniu cyklu należności oraz zobowiązań krótkoterminowych. Utrzymująca się od I p. 2012 r. tendencja poprawy rentowności operacyjnej sprzedaży i aktywów w II p. 2015 r. została przełamana cechując się sukcesywnym zmniejszaniem analizowanych miar, lecz w II p. 2017 roku odnotowano ich wzrost r/r wskazując na nieznaczną poprawę, która została utrzymana w I p. 2018 r. Od II p. 2010 r. odnotowywane pogarszanie sprawności działania (produktywności majątku) zostało przełamane w I p. 2016 r. cechując się tendencją wzrostową. Zarysowana od I p. 2012 r. tendencja zmniejszania stopnia zagrożenia została przełamana w 2016 roku stabilizując sytuację jednak na wysokim poziomie. Prognoza na dwa najbliższe półrocza wskazuje utrzymującą się stabilizację wartości stopnia zagrożenia na poziomach zbliżonych do 2017 r. i 2018 r.

Rysunek 55. Stopień zagrożenia upadłością oraz podstawowe charakterystyki i wskaźniki finansowe przedsiębiorstw (I p. 2007 r. – I p. 2018 r.) – dział PKD 42

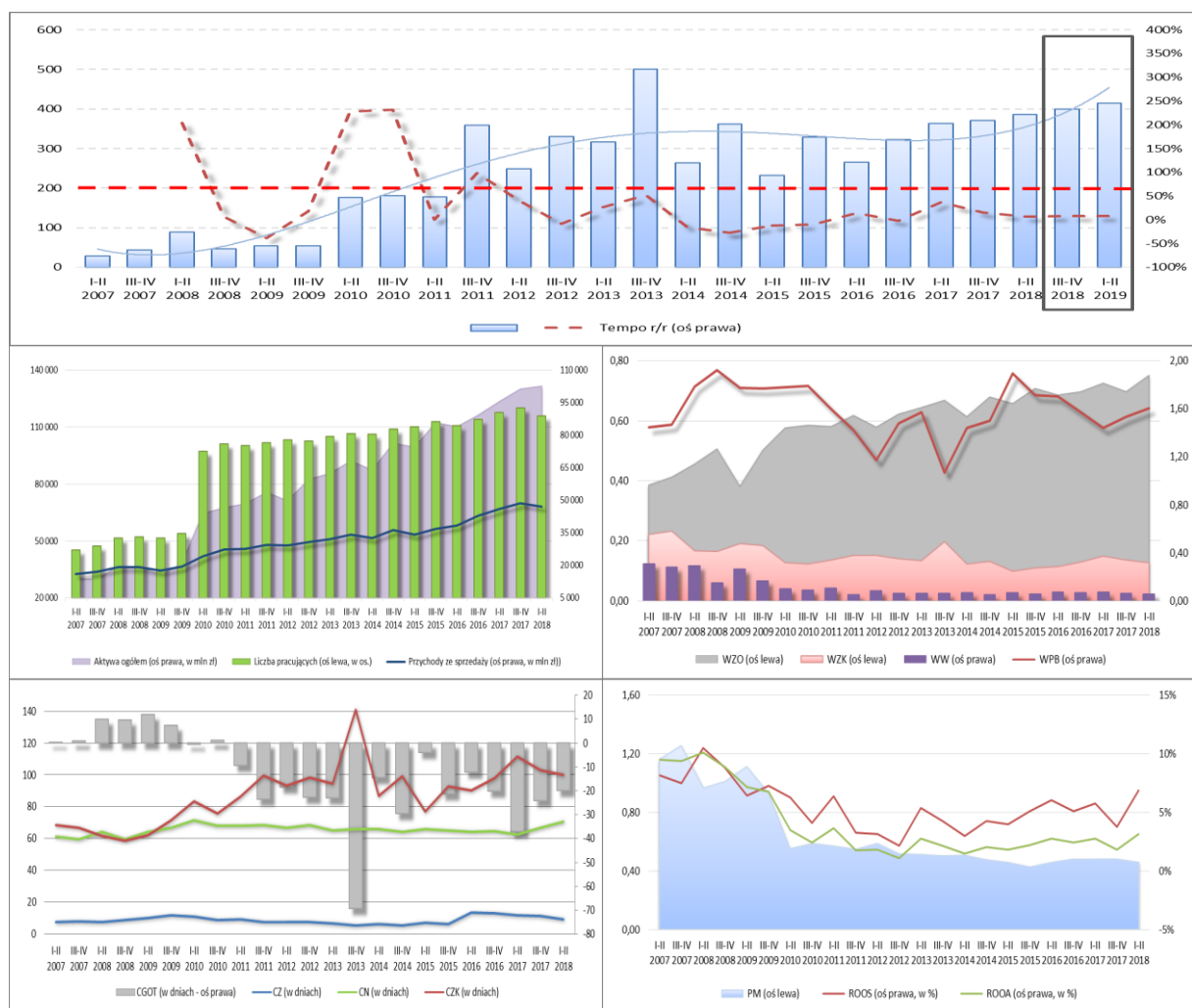

Uwagi: WZO – wskaźnik zadłużenia ogółem; WZK – wskaźnik zadłużenia krótkoterminowego; WW – wskaźnik wypłacalności; WPB – wskaźnik płynności bieżącej; CGOT – cykl gotówki; CZ – cykl zapasów; CN – cykl należności; CZK – cykl zobowiązań krótkoterminowych; PM – produktywność majątku (prędkość krążenia kapitału); ROOS – rentowność operacyjna sprzedaży; ROOA – rentowność operacyjna aktywów.

Źródło: opracowanie własne na podstawie baz danych GUS w Warszawie, Pont Info w Warszawie i Coface Polska.

Dział PKD 52 – Magazynowanie i działalność usługowa wspomagająca transport – zakwalifikowany do działalności usługowej, w ramach którego w I p. 2018 r. działalność gospodarczą prowadziło 618 przedsiębiorstwa (zmniejszenie r/r o 1,9%), w których zatrudnionych było 115 875 osób (zmniejszenie r/r o 1,69%). W I p. 2018 r. po raz pierwszy od 2007 r. odnotowano zmniejszenie liczby przedsiębiorstw i liczby pracujących, wskazując na sygnał ostrzegawczy dotyczący tego rodzaju działalności. W I p. 2018 r. wartość aktywów ogółem wynosiła 102 482 mln zł (bardzo silny systematyczny wzrost wartości w całym okresie analizy), a wartość przychodów ze sprzedaży 47 189 mln zł o obserwowalnej tendencji wzrostowej zatrzymanej w I p. 2018 r. W całym okresie analizy obserwowany jest wzrost poziomu zadłużenia ogółem, który został utrzymany w I p. 2018 r. Wartość poziomu zadłużenia krótkoterminowego cechowała tendencja wzrostowa od I p. 2015 r. przy jednoczesnym wyraźnym zmniejszaniu płynności bieżącej i zdolności do obsługi zadłużenia – sytuacja niekorzystna. Od I p. 2017 r. zaobserwowano wzrost płynności bieżącej przy jednoczesnym zmniejszaniu zadłużenia krótkoterminowego. W I p. 2018 r. odnotowano wydłużenie r/r cyklu gotówki i cyklu należności. Niepokojącym sygnałem jest obserwowany wzrost od I p. 2015 roku cyklu zobowiązań krótkoterminowych. W I p. 2018 r. odnotowano korzystną sytuację cechującą się wzrostem rentowności aktywów i rentowności operacyjnej sprzedaży. Utrzymująca się tendencja malejąca produktywności majątku została przełamana w II p. 2015 r. wskazując na jej wzrost w kolejnych półroczach, aż do I p. 2018 r., w którym zaobserwowano jego zmniejszenie. Zarysowana od II p. 2013 r. tendencja zmniejszania stopnia zagrożenia w II p. 2016 roku została odwrócona, wskazując na utrzymujący się silny wzrost r/r wartości stopnia zagrożenia (387 w I p. 2018 r.). Prognoza na dwa najbliższe półrocza wskazuje kolejne wzrosty stopnia zagrożenia, co potwierdza niekorzystną sytuację.

Rysunek 56. Stopień zagrożenia upadłością oraz podstawowe charakterystyki i wskaźniki finansowe przedsiębiorstw (I p. 2007 r. – I p. 2018 r.) – dział PKD 52

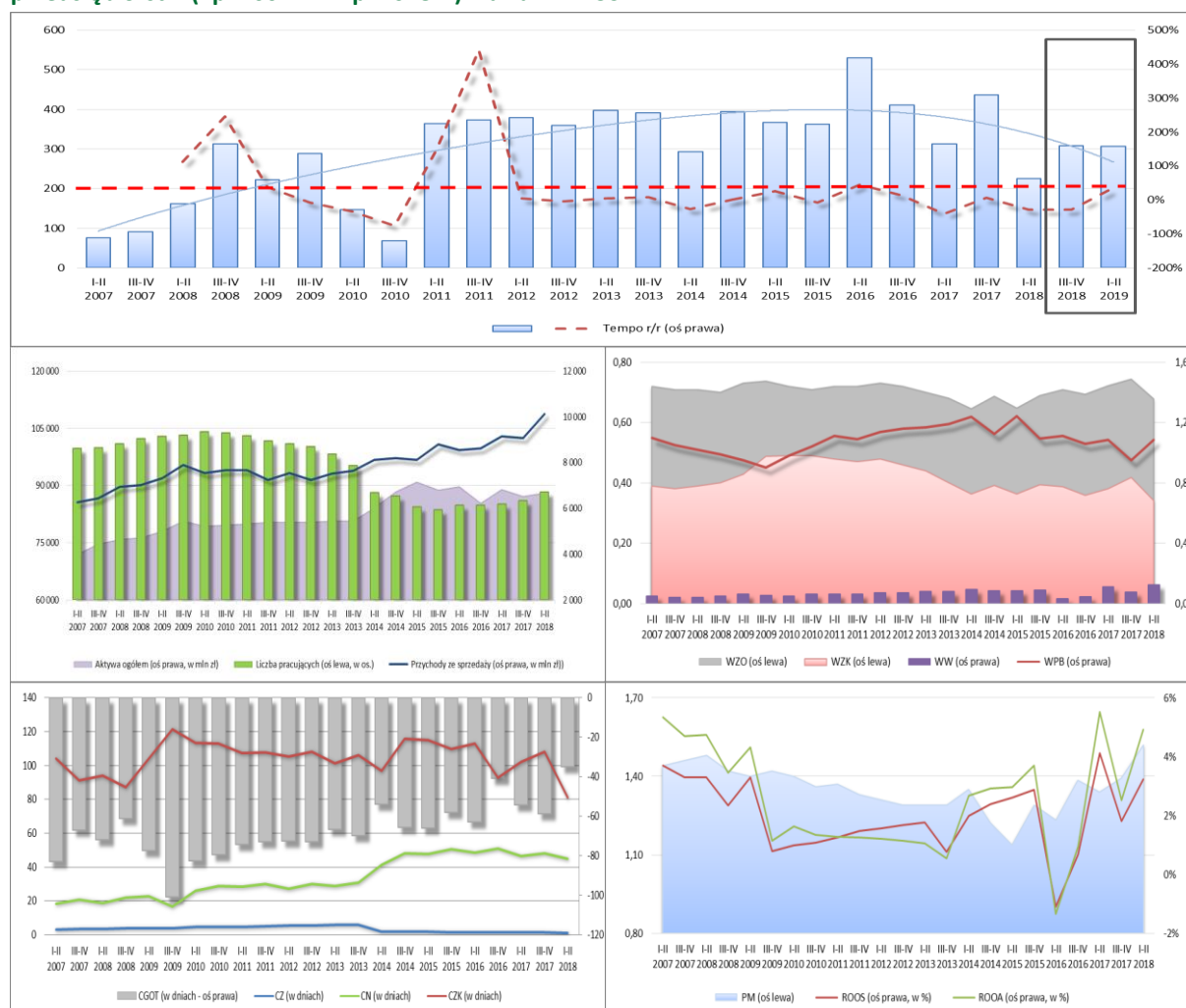
Uwagi: WZO – wskaźnik zadłużenia ogółem; WZK – wskaźnik zadłużenia krótkoterminowego; WW – wskaźnik wypłacalności; WPB – wskaźnik płynności bieżącej; CGOT – cykl gotówki; CZ – cykl zapasów, CN – cykl należności; CZK – cykl zobowiązań krótkoterminowych; PM – produktywność majątku (prędkość krążenia kapitału); ROOS – rentowność operacyjna sprzedaży; ROOA – rentowność operacyjna aktywów.

Źródło: opracowanie własne na podstawie baz danych GUS w Warszawie, Pont Info w Warszawie i Coface Polska.

Dział PKD 53 – Działalność pocztowa i kurierska – zakwalifikowany do działalności usługowej, w ramach którego w I p. 2018 r. działalność gospodarczą prowadziły 20 przedsiębiorstwa (zmniejszenie r/r o 5), w których zatrudnionych było 88 339 osób (wzrost r/r o 3,77%) z tendencją zmniejszania się liczby pracujących od I p. 2010 r., która została odwrócona w II p. 2015 r. W I p. 2018 r. wartość aktywów ogółem wynosiła 6 667 mln zł (zmniejszenie r/r o 2,24%), a wartość przychodów ze sprzedaży 10 128 mln zł (wzrost r/r o 10,75% z utrzymującą się w całym okresie analizy tendencją wzrostową). Obserwowane pogorszenie sytuacji od I p. 2015 r., której towarzyszył wzrost zadłużenia ogółem, zadłużenia krótkoterminowego przy jednoczesnym zmniejszeniu płynności bieżącej zostało odwrócone w I p. 2018 r. W strukturze kapitałowo-majątkowej zaobserwowane korzystne zmiany dotyczyły I p. 2018 roku, w którym nastąpiła poprawa płynności bieżącej przy jednoczesnym zmniejszeniu zadłużenia ogółem i zadłużenia krótkoterminowego. W I p. 2018 r. cykl gotówki skrócił się r/r przy jednoczesnym skróceniu cyklu zadłużenia krótkoterminowego, cyklu zapasów oraz cyklu należności. Utrzymująca się od 2007 r. tendencja zmniejszania produktywności majątku została przełamana w I p. 2015 r., od-

wracając trend i w I p. 2018 r. osiągając maksymalny poziom w obserwowanym okresie. Rentowność operacyjna sprzedaży i aktywów po utrzymującym się trendzie wzrostowym od II p. 2009 r. zmniejszyła się do deficytowego poziomu w I p. 2016 r., a następnie nastąpił wzrost trwający do I p. 2017 r., w którym analizowane miary osiągnęły poziom najwyższe w całym okresie analizy. W I p. 2018 r. pomimo znaczącego wzrostu p/p rentowności sprzedaży i aktywów w relacji r/r odnotowano ich zmniejszenie. Zarysowana od I p. 2016 r. tendencja zmniejszania stopnia zagrożenia została odwrócona i w II p. 2017 roku nastąpił silny wzrost miary do poziomu 435 i następnie ponowne jego zmniejszenie w I p. 2018 r. Prognoza na dwa najbliższe półrocza wskazuje na wzrost ze wskazaniem na stabilizację sytuacji, lecz utrzymanie wartości stopnia zagrożenia na poziomie wysokim.

Rysunek 57. Stopień zagrożenia upadłością oraz podstawowe charakterystyki i wskaźniki finansowe przedsiębiorstw (I p. 2007 r. – I p. 2018 r.) – dział PKD 53

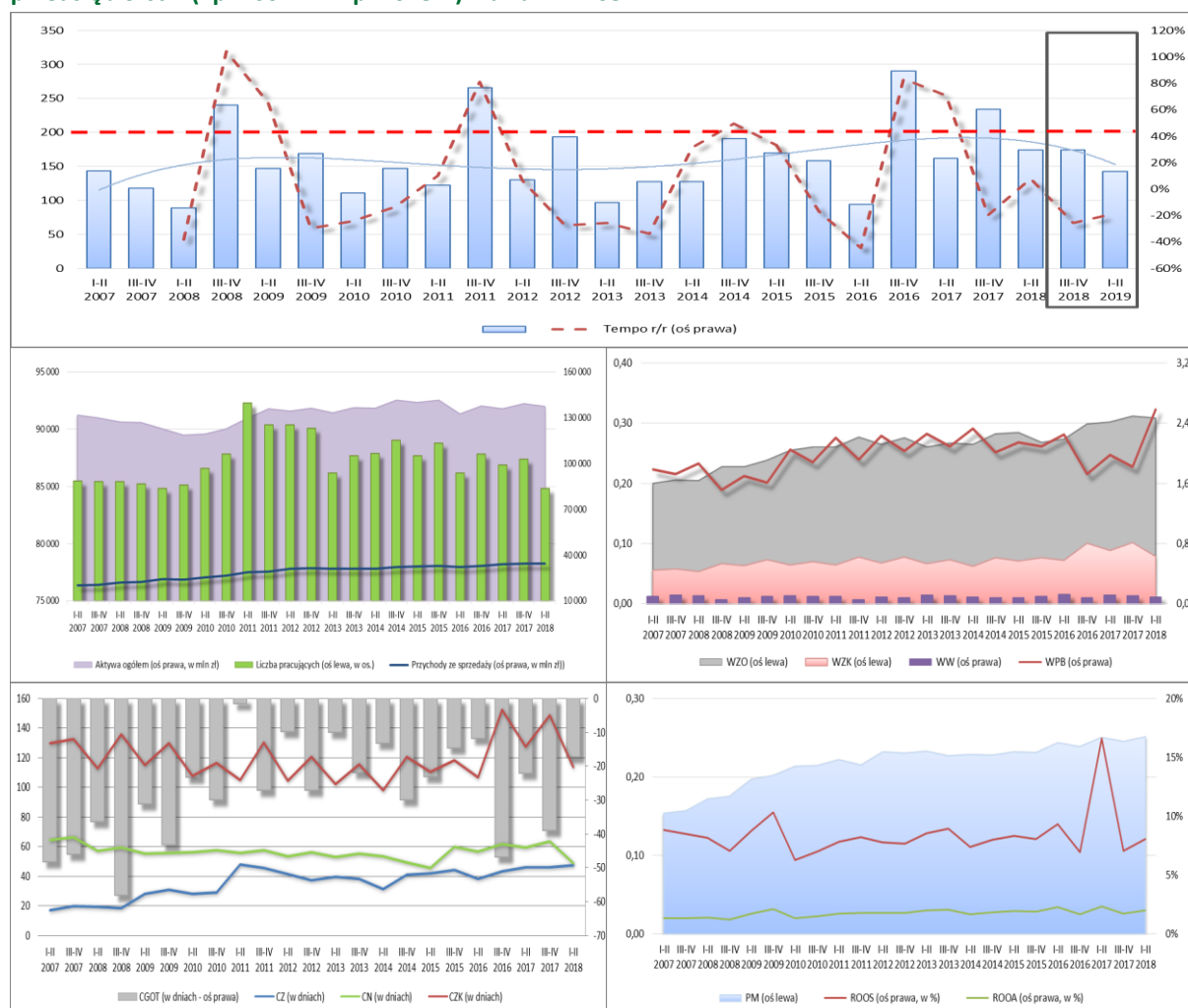
Uwagi: WZO – wskaźnik zadłużenia ogółem; WZK – wskaźnik zadłużenia krótkoterminowego; WW – wskaźnik wypłacalności; WPB – wskaźnik płynności bieżącej; CGOT – cykl gotówki; CZ – cykl zapasów; CN – cykl należności; CZK – cykl zobowiązań krótkoterminowych; PM – produktywność majątku (prędkość krążenia kapitału); ROOS – rentowność operacyjna sprzedaży; ROOA – rentowność operacyjna aktywów.

Źródło: opracowanie własne na podstawie baz danych GUS w Warszawie, Pont Info w Warszawie i Coface Polska.

Dział PKD 68 – Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości – zakwalifikowany do działalności usługowej, w ramach którego w I p. 2018 r. działalność gospodarczą prowadziło 1 867 przedsiębiorstw (zmniejszenie r/r 2,81%), w których zatrudnionych było 84 834 osób (zmniejszenie r/r o 2,35%) z tendencją wzrostu do I p. 2011 r. a następnie odwrócenie trendu w kierunku zmniejszania, która została utrzymana do I p. 2018 r., wskazując na niekorzystną

tendencję zmian. W I p. 2018 r. wartość aktywów ogółem wynosiła 137 415 mln zł (wzrost wartości od I p. 2010 r. o niskim stopniu intensywności), a wartość przychodów ze sprzedaży 34 460 mln zł (regularny wzrost w całym okresie analizy). Od 2007 r. obserwowano niekorzystne zmiany w strukturze kapitałowo-majątkowej, którym towarzyszył wzrost zadłużenia ogółem oraz zadłużenia krótkoterminowego, a także pogorszenie płynności bieżącej. W I p. 2018 r. obserwowana jest nieznaczna poprawa sytuacji, której towarzyszy wzrost płynności bieżącej, przy jednoczesnym zmniejszeniu zadłużenia krótkoterminowego. Zarysowana tendencja pogorszenia się w postaci obniżenia wartości wskaźnika zdolności do obsługi długu utrzymuje się od I p. 2017 r. Niekorzystną sytuację w I p. 2018 r. potwierdza również wydłużenie cyklu zapasów oraz cyklu gotówki. Wartości rentowności operacyjnej sprzedaży i aktywów w I p. 2018 r. w relacji r/r, wskazywały na przełamanie tendencji spadkowej odnotowując wzrosty. W I p. 2018 r. wartość produktywności majątku cechowała się nieznacznym wzrostem r/r. Wartość stopnia zagrożenia cechowała się zmienną wartością w całym okresie z tendencją spadkową od II p. 2017 r. W I p. 2018 roku odnotowano wzrost wartości stopnia zagrożenia z nakreśloną tendencją spadkową zaobserwowaną w prognozie na 2018 i 2019 rok kształtując jej wartość na poziomie ostrzegawczym.

Rysunek 58. Stopień zagrożenia upadłością oraz podstawowe charakterystyki i wskaźniki finansowe przedsiębiorstw (I p. 2007 r. – I p. 2018 r.) – dział PKD 68

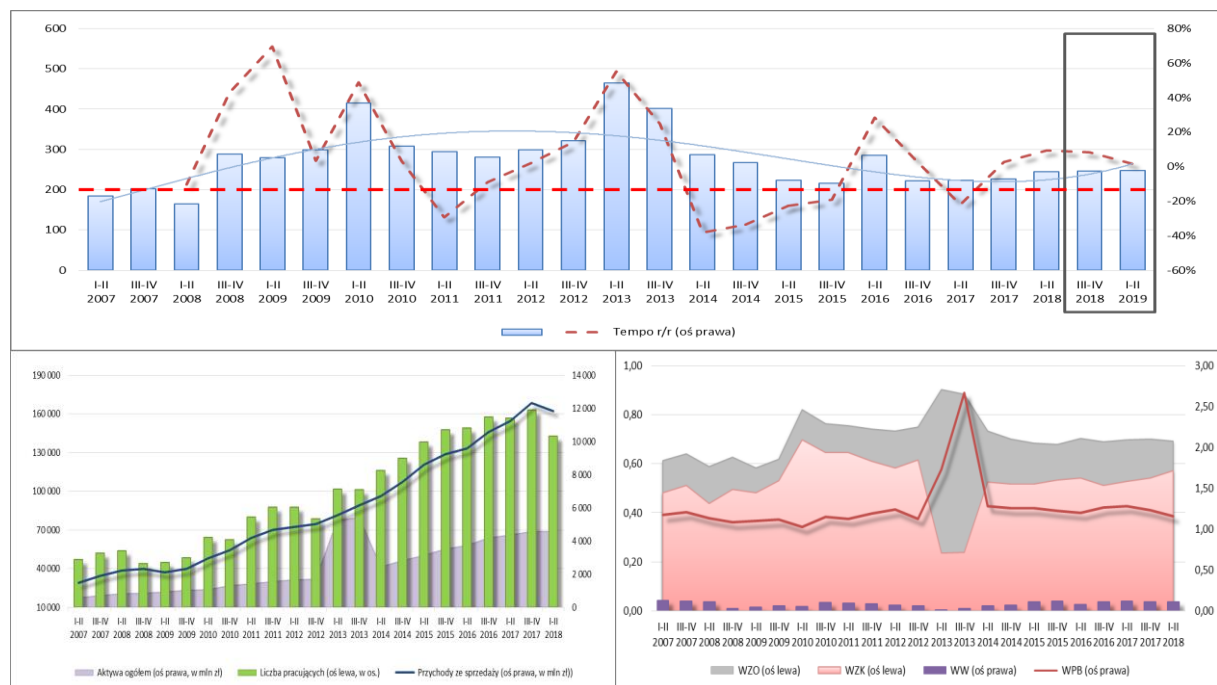

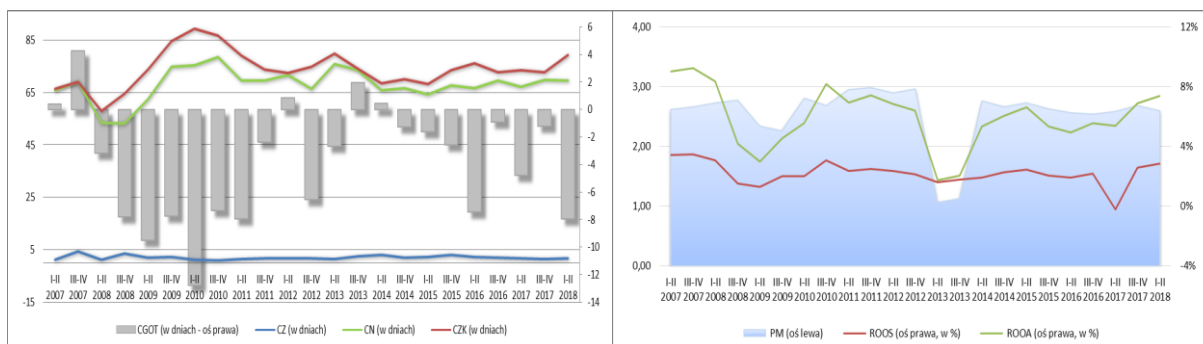
Uwagi: WZO – wskaźnik zadłużenia ogółem; WZK – wskaźnik zadłużenia krótkoterminowego; WW – wskaźnik wypłacalności; WPB – wskaźnik płynności bieżącej; CGOT – cykl gotówki; CZ – cykl zapasów; CN – cykl należności; CZK – cykl zobowiązań krótkoterminowych; PM – produktywność majątku (prędkość krążenia kapitału); ROOS – rentowność operacyjna sprzedaży; ROOA – rentowność operacyjna aktywów.

Źródło: opracowanie własne na podstawie baz danych GUS w Warszawie, Pont Info w Warszawie i Coface Polska.

Dział PKD 78 – Działalność związana z zatrudnieniem – zakwalifikowany do działalności usługowej, w ramach którego w I p. 2018 r. działalność gospodarczą prowadziło 478 przedsiębiorstw (zmniejszenie r/r o 2,85%), w których zatrudnionych było 142 893 osoby (zmniejszenie r/r o 8,82%) z systematyczną od 2007 r. tendencją silnego wzrostu, zarówno liczby przedsiębiorstw, liczby w nich pracujących (o prawie 110 tys.), przychodów ze sprzedaży oraz wartości aktywów ogółem, aż do I p. 2018 r. w którym nastąpiło zmniejszanie liczby pracujących, przychodów ze sprzedaży. W I p. 2018 r. wartość aktywów ogółem wynosiła 4 564 mln zł (wzrost r/r o 4,87%), wartość przychodów ze sprzedaży 11 840 mln zł (wzrost r/r o 5,31%). Niekorzystną, lecz stabilną sytuację w strukturze kapitałowo-majątkowej potwierdzają nieznaczne wzrosty wartości poziomu zadłużenia ogółem, znaczącego wzrostu zadłużenia krótkoterminowego przy jednoczesnym zmniejszeniu płynności bieżącej oraz zdolności do obsługi zadłużenia w I p. 2018 r. W analizowanym półroczu odnotowano skrócenie cyklu gotówki przy jednoczesnym wzroście cyklu zobowiązań i należności. Obserwowalna tendencja zmniejszania od II p. 2012 r. produktywności majątku utrzymana została w I p. 2018 r. Odnotowano silny wzrost rentowności aktywów i sprzedaży w I p. 2018 roku, wskazując już nie tylko na stabilną sytuację, lecz na jej poprawę. Zarysowana od II p. 2013 r. tendencja zmniejszania stopnia zagrożenia została zatrzymana cechując się tendencją do wzrostu od II p. 2017 r. kształtując wartość stopnia zagrożenia na wysokim poziomie. Prognoza na dwa najbliższe półrocza wskazuje zbliżone wartości stopnia zagrożenia w relacji r/r kształtując prognozę na wysokim lecz stabilnym poziomie.

Rysunek 59. Stopień zagrożenia upadłością oraz podstawowe charakterystyki i wskaźniki finansowe przedsiębiorstw (I p. 2007 r. – I p. 2018 r.) – dział PKD 78

Uwagi: WZO – wskaźnik zadłużenia ogółem; WZK – wskaźnik zadłużenia krótkoterminowego; WW – wskaźnik wypłacalności; WPB – wskaźnik płynności bieżącej; CGOT – cykl gotówki; CZ – cykl zapasów; CN – cykl należności; CZK – cykl zobowiązań krótkoterminowych; PM – produktywność majątku (prędkość krążenia kapitału); ROOS – rentowność operacyjna sprzedaży; ROOA – rentowność operacyjna aktywów.

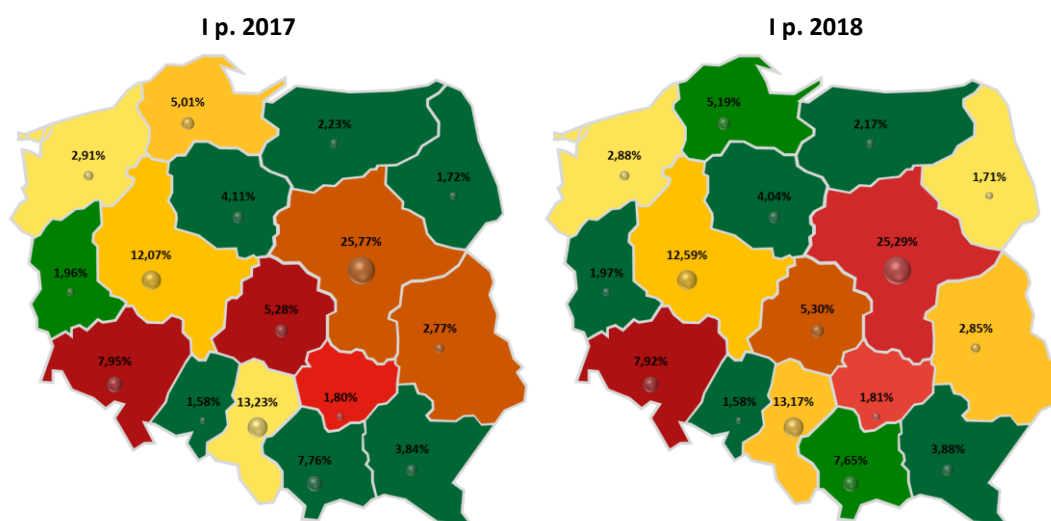
Źródło: opracowanie własne na podstawie baz danych GUS w Warszawie, Pont Info w Warszawie i Coface Polska.

1.7. ANALIZA ZMIAN STANU ZAGROŻENIA PRZEDSIĘBIORSTW UPADŁOŚCIĄ W UJĘCIU REGIONALNYM

W opracowaniu przedstawiono wybrane wyniki analizy stopnia zagrożenia przedsiębiorstw ogółem w podziale na województwa z uwzględnieniem rodzaju prowadzonej przez nie działalności gospodarczej. Wyniki te przedstawiono w ujęciu graficznym w postaci map ze wskazaniem stopnia zagrożenia upadłością (kolor wypełniający obszar poszczególnych województw) oraz udziału liczby pracujących dla poszczególnych województw w liczbie pracujących ogółem (ULP). Dla celów porównawczych analiza obejmuje dwa okresy, tj. I p. 2018 r. oraz analogiczny okres roku poprzedniego (I p. 2017 r.).

Analiza dla przedsiębiorstw **ogółem** (por. mapa 2) wskazuje, że w I p. 2018 r. wysoki stopień zagrożenia upadłością odnotowano w 3 województwach (dolnośląskim, świętokrzyskim, mazowieckim), co wskazuje na utrzymującą się niekorzystną sytuację (w I p. 2017 r. w 3 województwach). Na niekorzystną sytuację wskazuje również fakt wzrostu r/r stopnia zagrożenia upadłością aż w 8 województwach. Największe wzrosty r/r stopnia zagrożenia towarzyszą województwom najbardziej zagrożonym, czyli dolnośląskiemu (+15) i mazowieckiemu (+62), potwierdzając pogłębiającą się niekorzystną sytuację obu regionów. W województwach dolnośląskim i mazowieckim wysoki stopień zagrożenia upadłością utrzymuje się od 2012 roku, a w dolnośląskim z wyraźnie zarysowanym silnym trendem wzrostu jego poziomu. W województwie mazowieckim obserwowana silna tendencja wzrostowa od II p. 2012 r. została wyhamowana utrzymując wysoki stopień zagrożenia. Województwa pomorskie, małopolskie i podkarpackie wskazać można jako regiony o najkorzystniejszej sytuacji finansowej, cechujące się bezpieczną i stabilną sytuacją od 2014 roku. W 8 województwach zaobserwowano zmniejszenie r/r wartości miary zagrożenia upadłością.

Mapa 2. Zróżnicowanie stopnia zagrożenia upadłością przedsiębiorstw oraz udziału liczby pracujących według województw w Polsce w I p. 2017 r. i I p. 2018 r. dla przedsiębiorstw ogółem

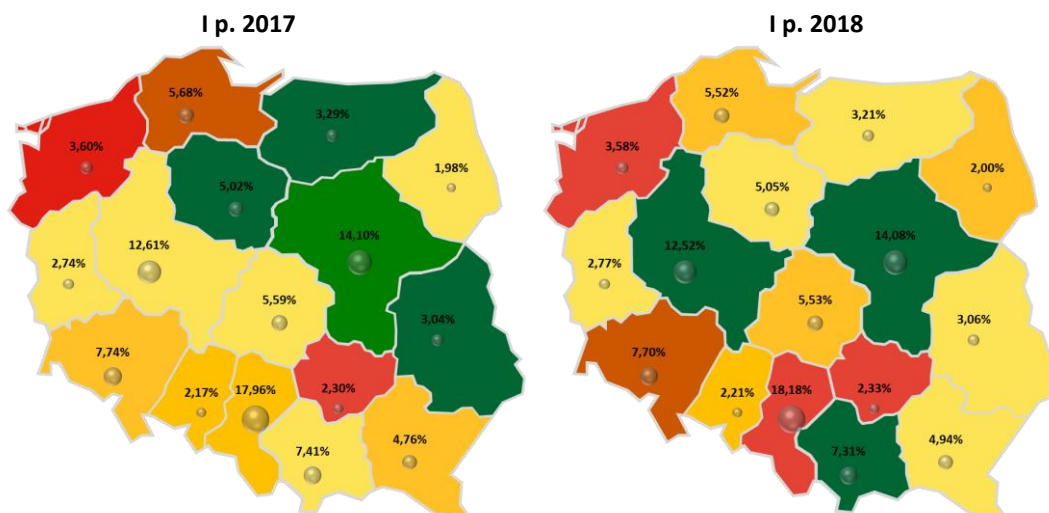

Uwagi: wielkość koła oraz wartości podane w poszczególnych województwach oznaczają udział w liczbie pracujących. Stopień zagrożenia w województwach uporządkowano za pomocą kolorów, gdzie poziom niski odpowiada odcieniom koloru zielonego od jasnego do ciemnego (0-160), poziom ostrzegawczy odcieniom koloru żółtego od jasnego do ciemnego (160-200), a poziom wysoki odcieniom czerwonego od jasnego do ciemnego (pow. 200).

Źródło: opracowanie własne na podstawie baz danych GUS w Warszawie, Pont Info w Warszawie i Coface Polska.

Analizując stopień zagrożenia upadłością w **przedsiębiorstwach produkcyjnych** można wskazać (por. mapa 3), że w I p. 2018 r. wysoki stopień zagrożenia upadłością i jego wzrost dla działalności produkcyjnej odnotowano jedynie w śląskim, zachodniopomorskim i świętokrzyskim z utrzymującą się niekorzystną sytuacją. W województwie zachodniopomorskim wysoki stopień zagrożenia upadłością kształtował się na wysokim poziomie w całym okresie analizy, natomiast w świętokrzyskim od 2010 roku, a w śląskim od 2012 roku. W pozostałych województwach, za wyjątkiem małopolskiego, mazowieckiego i wielkopolskiego, gdzie stopień zagrożenia kształtował się na poziomie niskim, stopień zagrożenia kształtował się na poziomie ostrzegawczym. W porównaniu do I p. 2017 roku odnotowano wzrost liczby o 4 województw o stopniu zagrożenia na poziomie ostrzegawczym, co wskazuje na pogorszenie się sytuacji działalności produkcyjnej w większości regionów. W 10 województwach odnotowano wzrost r/r miary stopnia zagrożenia upadłością (dolnośląskie, kujawsko-pomorskie, lubelskie, lubuskie, łódzkie, mazowieckie, podlaskie, śląskie, świętokrzyskie, warmińsko-mazurskie), a największą dynamikę wzrostu zaobserwowano w woj. mazowieckim i warmińsko-mazurskim. Najkorzystniejszą sytuację w I p. 2018 roku dla przedsiębiorstw produkcyjnych odnotowano w woj. małopolskim i mazowieckim (poziom niski).

Mapa 3. Zróżnicowanie stopnia zagrożenia upadłością przedsiębiorstw oraz udziału liczby pracujących według województw w I p. 2017 r. i II p. 2018 r. dla przedsiębiorstw produkcyjnych

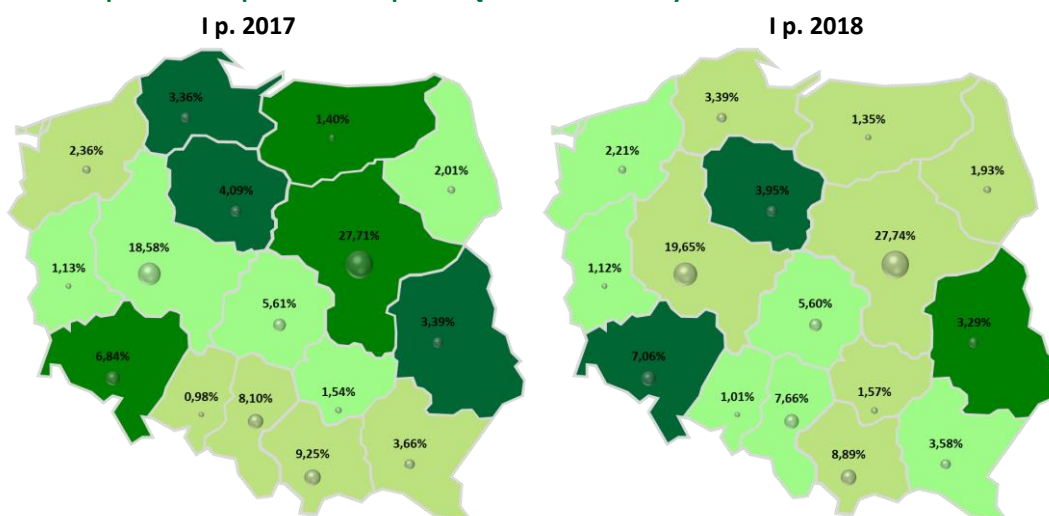

Uwagi: wielkość koła oraz wartości podane w poszczególnych województwach oznaczają udział w liczbie pracujących. Stopień zagrożenia w województwach uporządkowano za pomocą kolorów, gdzie poziom niski odpowiada odcieniom koloru zielonego od jasnego do ciemnego (0-160), poziom ostrzegawczy odcieniom koloru żółtego od jasnego do ciemnego (160-200), a poziom wysoki odcieniom czerwonego od jasnego do ciemnego (pow. 200).

Źródło: opracowanie własne na podstawie baz danych GUS w Warszawie, Pont Info w Warszawie i Coface Polska.

Analizując zmiany stopnia zagrożenia upadłością dla **przedsiębiorstw handlowych** można wskazać (por. mapa 4), że w I p. 2018 r. we wszystkich województwach zaobserwowano niski stopień zagrożenia upadłością dla działalności handlowej. Najwyższą wartość stopnia zagrożenia upadłością w I p. 2017 r. odnotowano w woj. kujawsko-pomorskim i dolnośląskim, przy czym kształtował się on i tak na niskim poziomie. Sytuacja ta wskazuje na bardzo korzystną sytuację w handlu we wszystkich regionach Polski. Dodatkowo w 12 województwach nastąpiło zmniejszenie r/r stopnia zagrożenia upadłością. Najkorzystniejszą sytuację dla działalności handlowej zaobserwowano w woj. łódzkim (50) i lubuskim (79), w których dodatkowo odnotowano zmniejszenie r/r stopnia zagrożenia upadłością, wskazując na korzystny kierunek zmian.

Mapa 4. Zróżnicowanie stopnia zagrożenia upadłością przedsiębiorstw oraz udziału liczby pracujących według województw w I p. 2017 r. i I p. 2018 r. dla przedsiębiorstw handlowych

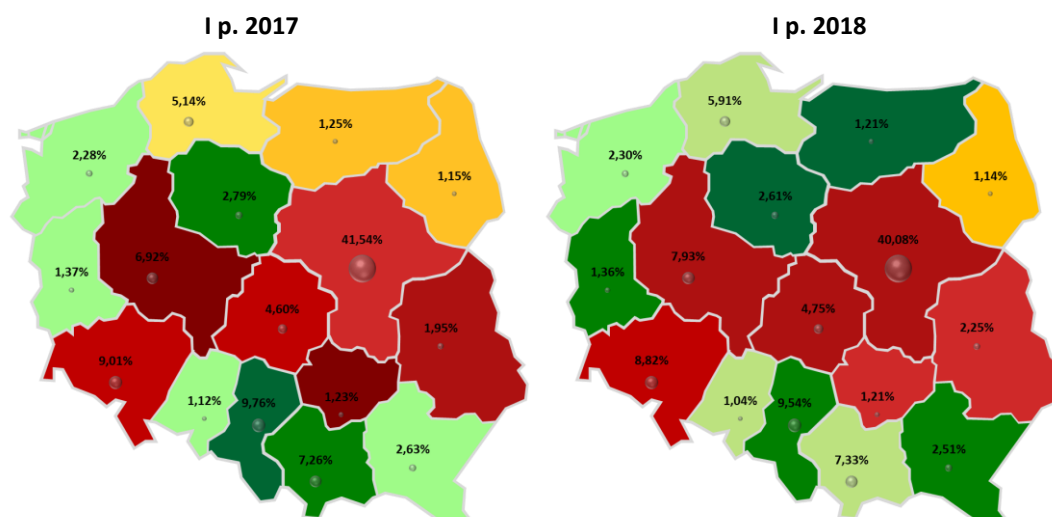

Uwagi: wielkość koła oraz wartości podane w poszczególnych województwach oznaczają udział w liczbie pracujących. Stopień zagrożenia w województwach uporządkowano za pomocą kolorów, gdzie poziom niski odpowiada odcieniom koloru zielonego od jasnego do ciemnego (0-160), poziom ostrzegawczy odcieniom koloru żółtego od jasnego do ciemnego (160-200), a poziom wysoki odcieniom czerwonego od jasnego do ciemnego (pow. 200).

Źródło: opracowanie własne na podstawie baz danych GUS w Warszawie, Pont Info w Warszawie i Coface Polska.

Analizując zmiany stopnia zagrożenia upadłością dla **przedsiębiorstw usługowych** można wskazać (por. mapa 5), że w I p. 2018 r. wysoki stopień zagrożenia upadłością (znacząco wyższy niż w produkcji) dla działalności usługowej odnotowano aż w 6 województwach (dolnośląskie, lubelskie, łódzkie, mazowieckie, świętokrzyskie, wielkopolskie). Wartości stopnia zagrożenia upadłością w tych województwach kształtowały się na poziomach znacznie wyższych niż miało to miejsce w produkcji. Zarówno niekorzystną sytuację, jak i kierunek zmian w tym rodzaju działalności potwierdza wzrost stopnia zagrożenia w 7 województwach, a jego najwyższy stopień wystąpił w województwach: dolnośląskim (624), mazowieckim (378) i wielkopolskim (371). Województwa te cechowała również najwyższa zmienność wartości miary stopnia zagrożenia upadłością z silną tendencją wzrostową w województwach dolnośląskim i łódzkim. W województwie dolnośląskim wysoki stopień zagrożenia utrzymuje się od 2007 r., a od 2014 r. obserwujemy silną tendencję wzrostową. Pozostałe regiony z wyjątkiem województwa podlaskiego, gdzie zaobserwowano ostrzegawczy poziom, cechowały się niskim poziomem stopnia zagrożenia upadłością. Najkorzystniejszą sytuację w działalności usługowej zaobserwowano w województwie zachodniopomorskim.

Mapa 5. Zróżnicowanie stopnia zagrożenia upadłością przedsiębiorstw oraz udziału liczby pracujących według województw w I p. 2017 r. i I p. 2018 r. dla przedsiębiorstw usługowych

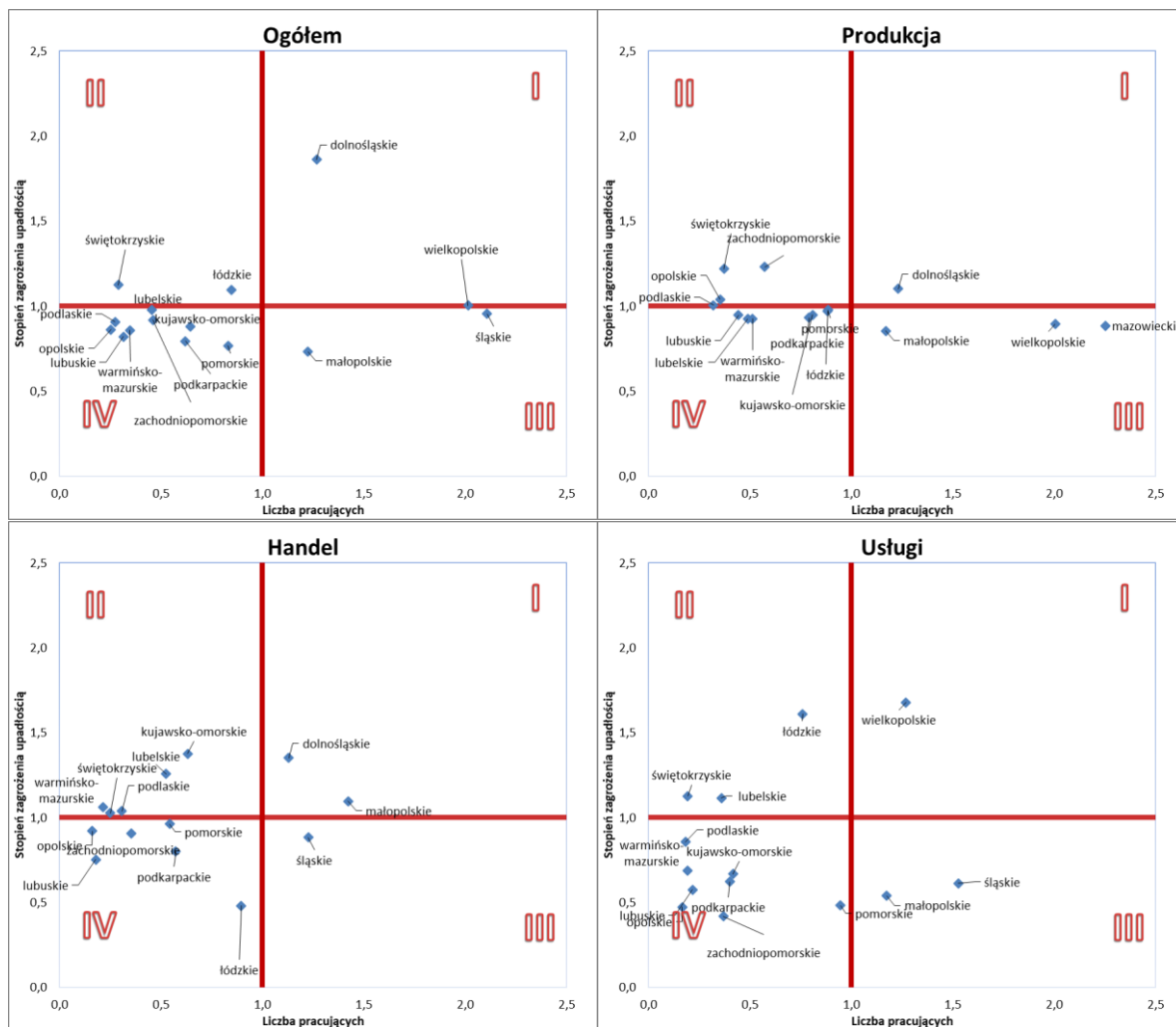
Uwagi: wielkość koła oraz wartości podane w poszczególnych województwach oznaczają udział w liczbie pracujących. Stopień zagrożenia w województwach uporządkowano za pomocą kolorów, gdzie poziom niski odpowiada odcieniom koloru zielonego od jasnego do ciemnego (0–160), poziom ostrzegawczy odcieniom koloru żółtego od jasnego do ciemnego (160–200), a poziom wysoki odcieniom czerwonego od jasnego do ciemnego (pow. 200).

Źródło: opracowanie własne na podstawie baz danych GUS w Warszawie, Pont Info w Warszawie i Coface Polska.

W celu wskazania województw podlegających szczególnej uwadze oraz sporządzeniu listy rankingowej województw wykorzystano miarę MSO. W pierwszej kolejności zaprezentowano rozmieszczenie województw w czterech obszarach (wzorce I-IV), na którym oś pozioma i pionowa stanowią wartości średnie dla obserwowanego rodzaju prowadzonej działalności gospodarczej (ogółem, produkcja, handel i usługi) i dla odpowiadających im miar (stopień zagrożenia upadłością i liczby pracujących). Na podstawie przeprowadzonej analizy oraz przedstawionej graficznej ilustracji (rys. 59) stwierdzić można, że szczególną uwagę należy zwrócić na województwa **dolnośląskie, mazowieckie i wielkopolskie** dla przedsiębiorstw **ogółem** ze względu na wysoki stopień zagrożenia upadłością i ponadprzeciętną liczbę pracujących w tych

regionach. Dla działalności **produkcyjnej** takimi regionami były województwa **dolnośląskie** i **śląskie**, dla **usług** – **dolnośląskie**, **wielkopolskie** i **mazowieckie**, dla **handlu** – **dolnośląskie**, **małopolskie**, **mazowieckie**, **śląskie** i **wielkopolskie**. Na podstawie przeprowadzonej analizy można stwierdzić, że województwo dolnośląskie jest najbardziej zagrożonym województwem w każdym rodzaju prowadzonej działalności gospodarczej.

Rysunek 60. Województwa w podziale na rodzaje działalności według stopnia zagrożenia upadłością i liczby pracujących w I p. 2018 r.

Uwagi: ze względu na wysoki ponadprzeciętny udział w liczbie pracujących oraz stopień zagrożenia województwa: mazowieckie i dolnośląskie znalazły się poza skalą wykresów.

Źródło: opracowanie własne na podstawie baz danych GUS w Warszawie, Pont Info w Warszawie i Coface Polska.

Ostatnim etapem analizy stopnia zagrożenia upadłością w ujęciu regionalnym jest sporządzenie listy rankingowej województw na podstawie kształtowania się miary MSO obejmującej ocenę dwóch kategorii, tj. relacji stopnia zagrożenia upadłością i liczby pracujących dla danego województwa względem wartości średnich w I p. 2018 r. według rodzajów prowadzonej działalności. Województwom zostały przypisane rangi od 1 do 16, przy czym najniższa wartość rangi wskazuje na region najbardziej zagrożony, a jej najwyższa wartość – region o najniższym zagrożeniu. Województwa zostały uporządkowane według posiadanej rangi dla podmiotów ogółem.

Na podstawie listy rankingowej, przedstawionej w poniższej tabeli, należy wskazać, że regionami objętymi szczególną uwagą powinny zostać województwa: mazowieckie, wielkopolskie, śląskie oraz dolnośląskie. W przypadku działalności produkcyjnej: województwo śląskie, w handlu: województwo mazowieckie, a w usługach: województwa mazowieckie i dolnośląskie (tab. 33).

Tabela 34. Lista rankingowa województw w Polsce według stopnia zagrożenia upadłością, liczby pracujących oraz miary MSO w I p. 2018 r. według rodzaju działalności

Województwo	Ogółem	Produkcja	Handel	Usługi
mazowieckie	1	7	1	1
dolnośląskie	2	2	4	2
wielkopolskie	3	8	2	3
łódzkie	4	10	12	4
świętokrzyskie	5	4	11	6
śląskie	6	1	5	7
małopolskie	7	9	3	8
pomorskie	8	11	8	9
kujawsko-pomorskie	9	12	6	11
lubelskie	10	16	7	5
zachodniopomorskie	11	3	14	15
podkarpackie	12	13	13	12
podlaskie	13	6	10	10
warmińsko-mazurskie	14	14	9	13
opolskie	15	5	15	16
lubuskie	16	15	16	14

Źródło: opracowanie własne na podstawie baz danych GUS w Warszawie, Pont Info w Warszawie i Coface Polska.

2. ANALIZA ZJAWISKA UPADŁOŚCI PODMIOTÓW GOSPODARCZYCH W POLSCE

Wymiarem prowadzonej analizy stopnia zagrożenia przedsiębiorstw upadłością jest charakterystyka zakresu i struktury sądowych postępowań upadłościowych (SPU) w Polsce, prowadzonych z wykorzystaniem właściwych im unormowań formalno-prawnych. Wyróżniono w niej postępowania w celu likwidacji majątku (zakończenie działalności) oraz z możliwością zawarcia układu (kontynuacja działalności). Z wykorzystaniem odsetka sądowych postępowań upadłościowych (OU)¹⁷ oraz regionalnego barometru upadłości (RBU)¹⁸ dokonano analizy upadłości według województw. Sądowe postępowania upadłościowe analizowane były także pod względem formy prawno-organizacyjnej podmiotów w niej uczestniczących oraz w ujęciu rodzaju prowadzonej działalności, z wykorzystaniem miary OU oraz branżowego barometru upadłości (BBU).

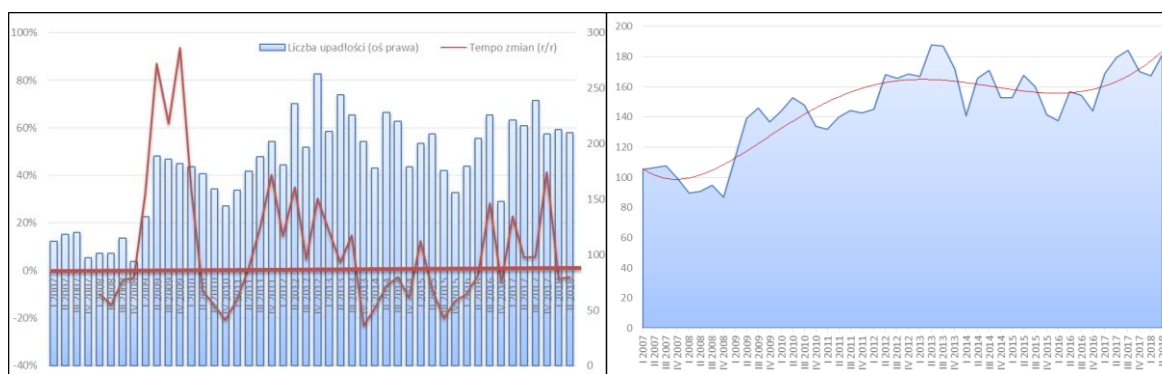
Analiza zmian wartości **odsetka sądowych postępowań upadłościowych (OU)** wskazuje na jego wzrost od 2008 r., z krótkimi okresami spowolnienia (przełom w 2010 r. i 2011 r.). Następnie odnotowano wzrost, który skutkowało w II i III kw. 2013 r. osiągnięciem maksymalnej wartości OU w całym badanym okresie (187), w którym to okresie nastąpiło przełamanie trendu wzrostowego i wyhamowanie, a następnie w IV kw. 2016 roku nastąpiło odwrócenie trendu na wzrostowy o wysokim stopniu intensywności. Od III kw. 2017 r. obserwowana była krótkookresowa tendencja zmniejszania OU do I kw. 2018 r., w którym to kwartale ponownie nastąpiło odwrócenie trendu i silny wzrost wartości OU. Wartość OU w III kw. 2017 i II kw. 2018 r. kształtowała się na poziomach maksymalnych obserwowanych w II i III kw. 2013 r. Od I kw. 2017 r. wartość SPU kształtuje się na poziomie przewyższającym 200 – wskazując na utrzymującą się niekorzystną sytuację. Utrzymujące się wysokie wartości SPU, wskazują na niekorzystną sytuację o stabilnym poziomie z nieznacznie zarysowanym trendem zmniejszania SPU, co jednak wskazuje na utrzymujący się problem związany z sytuacją przedsiębiorstw.

W II kw. 2018 r. nastąpiło zmniejszenie liczby SPU (o 6) w porównaniu do analogicznego kwartału roku poprzedniego (r/r), tj. do II kw. 2017 r. i o 1 w porównaniu do kwartału poprzedniego (kw./kw.), tj. do I kw. 2018 r. Począwszy od IV kw. 2015 r. obserwowany był wzrost liczby SPU i utrzymujący się jego bardzo wysoki poziom w 2017 r. osiągając maksymalny poziom 239 w III kw. 2017 r. (rys. 62), w którym to roku nastąpiło przełamanie silnego trendu wzrostowego, lecz bez wyraźnego przełamania niekorzystnego trendu.

¹⁷ Odsetek sądowych postępowań upadłościowych (OU) – stanowi relację liczby przedsiębiorstw, wobec których ogłoszono postępowania upadłościowe, do liczby przedsiębiorstw ogółem w przeliczeniu na 10 000.

¹⁸ Branżowy/regionalny barometr upadłości (BBU/RBU) – stanowi relatywną ocenę koncentracji przedsiębiorstw z wszczętym SPU w określonej grupie podmiotów względem liczby przedsiębiorstw ogółem, przynależących do analizowanej zbiorowości w gospodarce, w stosunku do wszystkich podmiotów funkcjonujących w gospodarce narodowej. Przyjmuje się, iż BBU/RBU przekraczający wartość 1 oznacza ponadprzeciętną koncentrację analizowanego zjawiska w danej grupie.

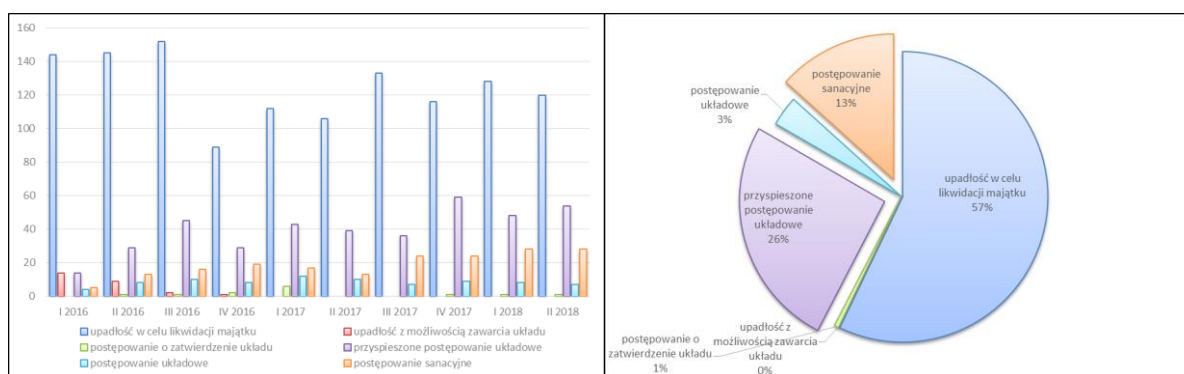
Rysunek 61. Liczba i tempo zmian sądowych postępowań upadłościowych (panel lewy) oraz odsetek SPU (panel prawy) w okresie I kw. 2007 r. – II kw. 2018 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie baz danych GUS w Warszawie, Pont Info w Warszawie i Coface Polska.

W II kw. 2018 r. odnotowano wzrost r/r i liczby sądowych postępowań upadłościowych w celu likwidacji majątku, postępowań sanacyjnych oraz przyspieszonych postępowań układowych. W porównaniu do poprzedniego kwartału (kw./kw.) wzrost liczby SPU dotyczył jedynie przyspieszonych postępowań upadłościowych. Od I kw. 2016 r. zaobserwowano zmniejszanie się liczby postępowań z możliwością zawarcia układu, który to rodzaj postępowań całkowicie znikł od I kw. 2017 r. Obserwowany jest natomiast wzrost znaczenia przyspieszonych postępowań upadłościowych i postępowań sanacyjnych od momentu ich powstania. W II kw. 2018 r. aż 57% SPU stanowiły postępowania w celu likwidacji majątku (z wyraźną tendencją zmniejszania) i następnie 26% to przyspieszone postępowania układowe (utrzymujący się stały poziom) – rys. 63.

Rysunek 62. Liczba upadłości ze względu na rodzaj postępowania w okresie I kw. 2016 r. – II kw. 2018 r. (panel lewy) oraz struktura SPU w II kw. 2018 r. (panel prawy)

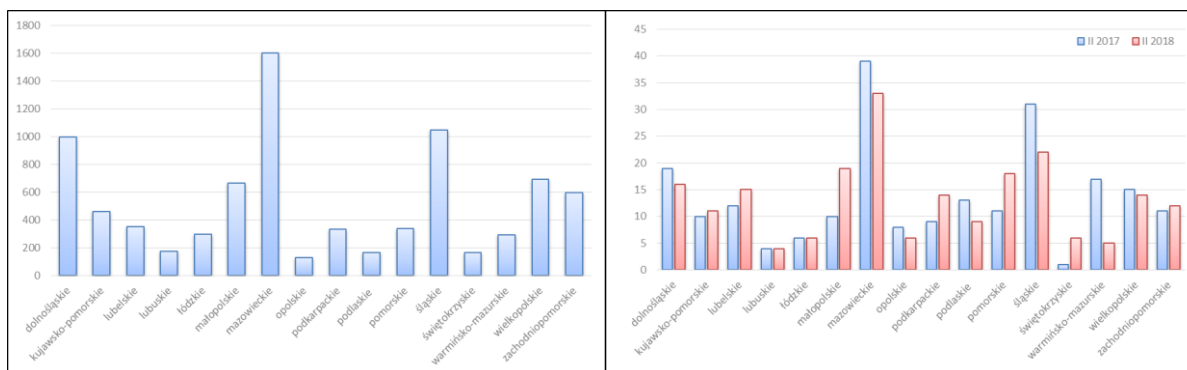

Źródło: opracowanie własne na podstawie baz danych GUS w Warszawie, Pont Info w Warszawie i Coface Polska.

W ujęciu regionalnym najwięcej sądowych postępowań upadłościowych w II kw. 2018 r. ogłoszono w woj. mazowieckim (33 postępowania) i śląskim (22). Jedynie w 7 województwach nastąpił wzrost r/r liczby SPU w porównaniu do II kw. 2017 r. (kujawsko-pomorskie, lubelskie, małopolskie, podkarpackie, pomorskie, zachodniopomorskie). W 7 województwach odnotowano zmniejszenie r/r SPU, a w 2 województwach liczba SPU pozostała na niezmiennym poziomie. Największy wzrost r/r SPU zaobserwowano w woj. małopolskim a w relacji kw./kw. w pomorskim. W porównaniu do I kw. 2018 r. zmniejszenie (kw./kw.) odnotowano w 7 województwach, a wzrost jedynie w 5.

Od początku I kw. 2007 roku najwięcej sądowych postępowań upadłościowych ogłoszono w województwie mazowieckim (1 600), co stanowiło 19,24% wszystkich SPU w analizowanym okresie i niewątpliwie jest związane z największą koncentracją liczby przedsiębiorstw w tym województwie. Kolejnymi województwami pod względem liczby prowadzonych upadłości były: śląskie (1049), dolnośląskie (997) i wielkopolskie (691). Najmniej postępowań upadłościowych w II kw. 2018 r. odnotowano w województwie lubuskim (4) oraz warmińsko-mazurskim (5), a od początku 2007 roku w opolskim (131) – rys. 64.

Rysunek 63. Liczba ogłoszonych sądowych postępowań upadłościowych według województw w okresie I kw. 2007 r. – II kw. 2018 r. (panel lewy) oraz w II kw. 2017 r. i II kw. 2018 r. (panel prawy)

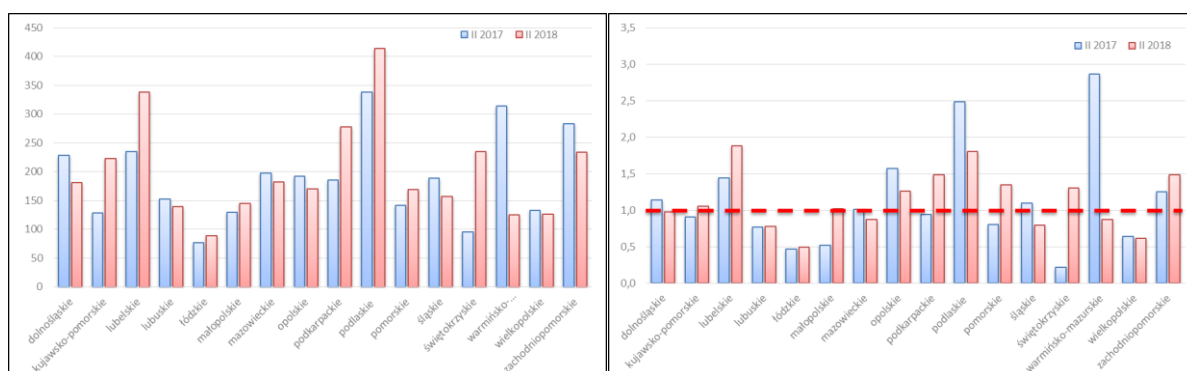

Źródło: opracowanie własne na podstawie baz danych GUS w Warszawie, Pont Info w Warszawie i Coface Polska.

Analiza zmian wartości OU w przekroju regionalnym wskazuje na najwyższy jego poziom w II kw. 2018 r. w woj. podlaskim – na poziomie 414 (wzrost r/r o 76) oraz lubelskim – 338 (wzrost r/r aż o 103). Aż w 8 województwach w II kw. 2018 r. odnotowano wzrost r/r wartości odsetka upadłości (OU) i w 8 jego zmniejszenie (rys. 63 – panel lewy).

Analizując zmianę poziomu koncentracji regionalnej sądowych postępowań upadłościowych przedsiębiorstw (RBU) można stwierdzić, że w II kw. 2018 r. powyżej przeciętnej koncentracji zjawiska upadłości (mniej niż 1) było 9 województw (w II kw. 2017 r. było 7 województw) i w 7 województwach odnotowano wzrost poziomu RBU. Najwyższy poziom RBU odnotowano w woj. podlaskim (1,8 – zmniejszenie o 0,7), lubelskim (1,9 – wzrost o 0,4) oraz podkarpackim (1,5 – wzrost o 0,5). Najniższą wartość RBU odnotowano w województwie łódzkim (0,5) (rys. 64 – panel prawy).

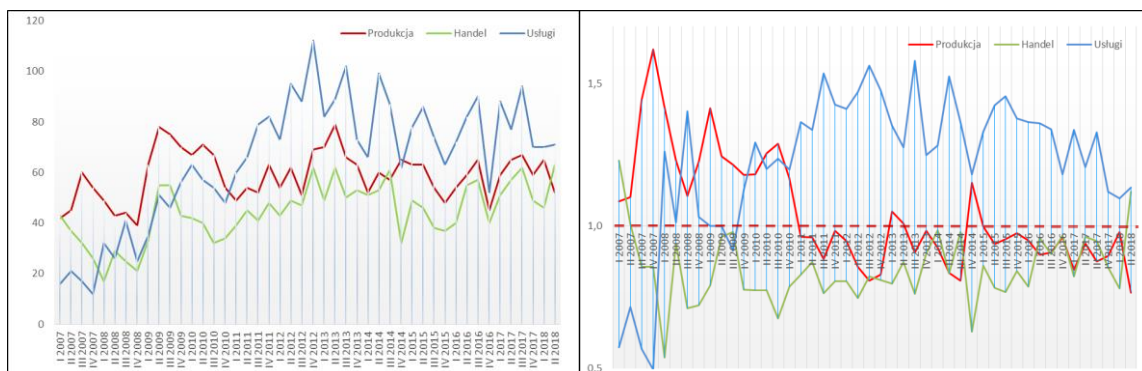
Rysunek 64. Zmiana odsetka SPU (panel lewy) oraz zmiana Regionalnego Barometru Upadłości (panel prawy) w wybranych województwach w okresie II kw. 2017 r. i II kw. 2018 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie baz danych GUS w Warszawie, Pont Info w Warszawie i Coface Polska.

W ujęciu **rodzaju działalności gospodarczej**, największej sądowych postępowań upadłościowych w II kw. 2018 r. odnotowano w działalności usługowej (71), następnie w handlowej (65) i produkcyjnej (52). W II kw. 2018 r. zaobserwowano wzrost r/r liczby SPU jedynie w działalności handlowej (produkcja: -13, usługi: -6, handel: +6). Analiza tempa zmian liczby sądowych postępowań upadłościowych przedsiębiorstw według rodzajów prowadzonej działalności wskazuje na ich wysokie poziomy i wysoki poziom ich zmienności oraz intensywności we wszystkich rodzajach działalności. W strukturze sądowych postępowań upadłościowych przedsiębiorstw, ponad 33% to postępowania wszczynane wobec przedsiębiorstw usługowych, 24% wobec produkcyjnych i 30% wobec handlowych (rys. 65 – panel lewy).

Rysunek 65. Liczba postępowań upadłościowych przedsiębiorstw (panel lewy) i Branżowy Barometr Upadłościowy – BBU (panel prawy) według rodzaju działalności w okresie I kw. 2007 r. – II kw. 2018 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie baz danych GUS w Warszawie, Pont Info w Warszawie i Coface Polska.

Współczynnik BBU (branżowy barometr upadłości) stanowi relatywną ocenę koncentracji SPU w określonej grupie przedsiębiorstw (rys. 65 – panel prawy), względem liczby przedsiębiorstw ogółem, należących do analizowanej zbiorowości, w stosunku do wszystkich przedsiębiorstw funkcjonujących w gospodarce narodowej. Przyjmuje się, iż BBU przekraczający wartość 1 oznacza ponadprzeciętną koncentrację analizowanego zjawiska w analizowanej grupie. Można zatem uznać, że ponadprzeciętna koncentracja postępowań upadłościowych od IV kw. 2010 r. wystąpiła w przedsiębiorstwach usługowych, która cechowała się tendencją wzrostową do III kw. 2013 roku, w którym tendencja ta została przełamana i utrzymuje jej zmniejszanie się trwające do I kw. 2018 r. W działalności handlowej wartość BBU kształtowała się poniżej 1 aż do II kw. 2018 roku, w którym zaobserwowano ponadprzeciętny charakter zjawiska upadłości w tym rodzaju działalności. Sygnał ten wskazuje na niekorzystne zmiany w sytuacji finansowej tej grupy przedsiębiorstw, która została już wcześniej potwierdzona silnym wzrostem liczby SPU w II kw. 2018 r. W działalności produkcyjnej natomiast obserwowane było zmniejszanie wartości BBU od IV kw. 2014 roku, osiągając wartości poniżej 1 od I kw. 2015 roku z wyraźnie zarysowaną tendencją malejącą przełamaną w IV kw. 2017 r. i utrzymaną w I kw. 2018 r. W II kw. 2018 r. odnotowano ponowne zmniejszenie r/r wartości BBU w działalności produkcyjnej, wskazując na postępującą poprawę sytuacji w tej branży.

**ZAŁĄCZNIK A.
ANALIZA ZMIAN LICZBY,
POTENCJAŁU, WYNIKÓW
I EFEKTYWNOŚCI
PODMIOTÓW
GOSPODARCZYCH
W POLSCE**

**A.1 ZBIOROWOŚĆ
PRZEDSIĘBIORSTW, ICH
POTENCJAŁ, WYNIKI
FINANSOWE, EFEKTYWNOŚĆ
I SPRAWNOŚĆ DZIAŁANIA**

**A.2 KLUCZOWE
CHARAKTERYSTYKI KLAS
WIELKOŚCI
PRZEDSIĘBIORSTW**

**ZAŁĄCZNIK B.
METODY ANALIZY
STOPNIA ZAGROŻENIA
UPADŁOŚCIĄ –
UWARUNKOWANIA,
KONSTRUKCJA,
INTERPRETACJA**

**B.1 CEL I PRZEDMIOT
BADAŃ W ZAKRESIE SWO
W OBSZARZE
MIKROEKONOMICZNYM**

**B.2 ESTYMACJA MODELI
PREDYKCYJNYCH
I PROGNOZOWANIE STOPNIA
ZAGROŻENIA UPADŁOŚCIĄ**

**B.3 ZASADY
KLASYFIKACJI DZIAŁÓW PKD
W ZAKRESIE ZAGROŻENIA
UPADŁOŚCIA**

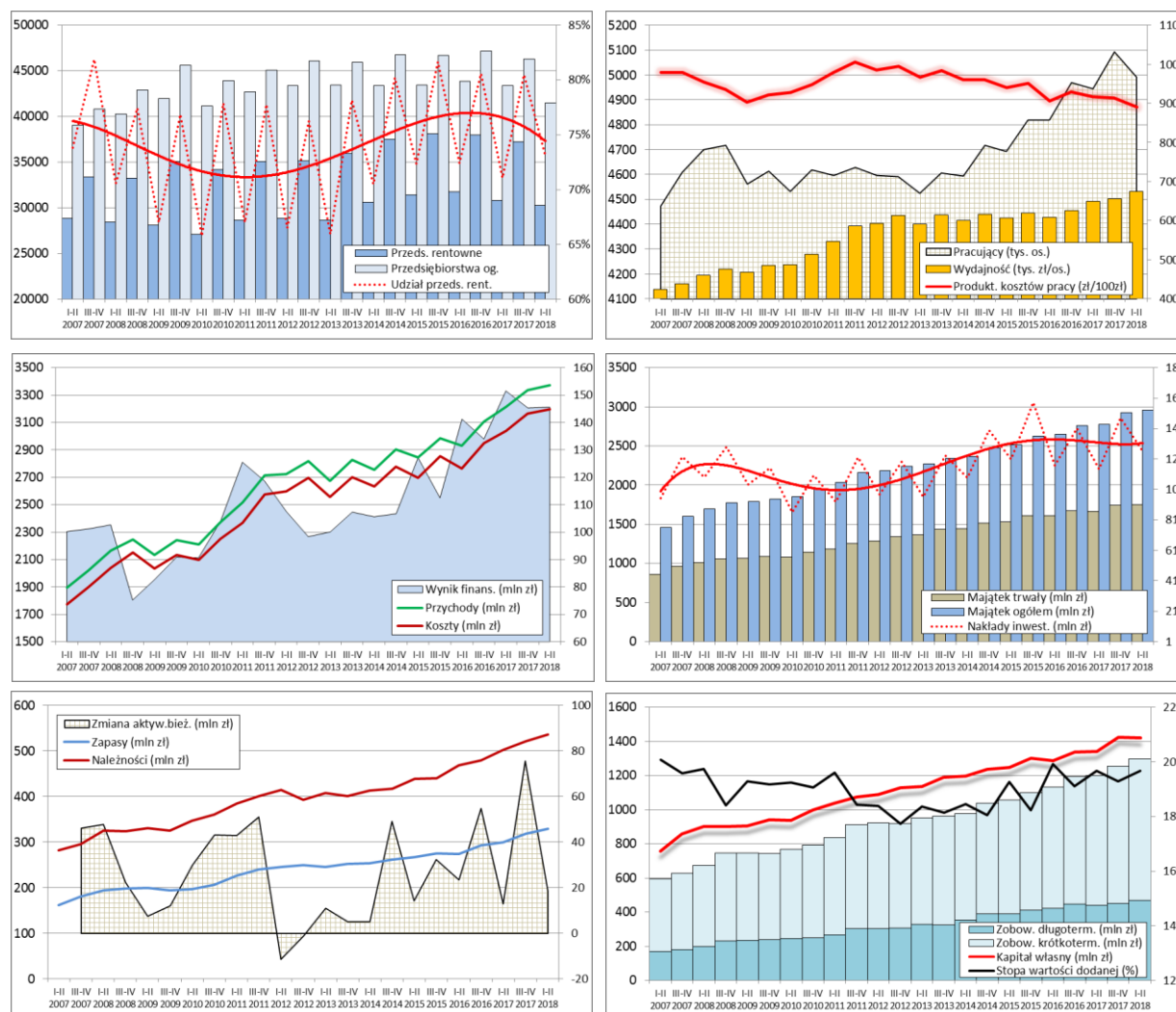
ZAŁĄCZNIKI

ZAŁĄCZNIK A. ANALIZA ZMIAN LICZBY, POTENCJAŁU, WYNIKÓW I EFEKTYWNOŚCI PODMIOTÓW GOSPODARCZYCH W POLSCE

A.1 ZBIOROWOŚĆ PRZEDSIĘBIORSTW, ICH POTENCJAŁ, WYNIKI FINANSOWE, EFEKTYWNOŚĆ I SPRAWNOŚĆ DZIAŁANIA

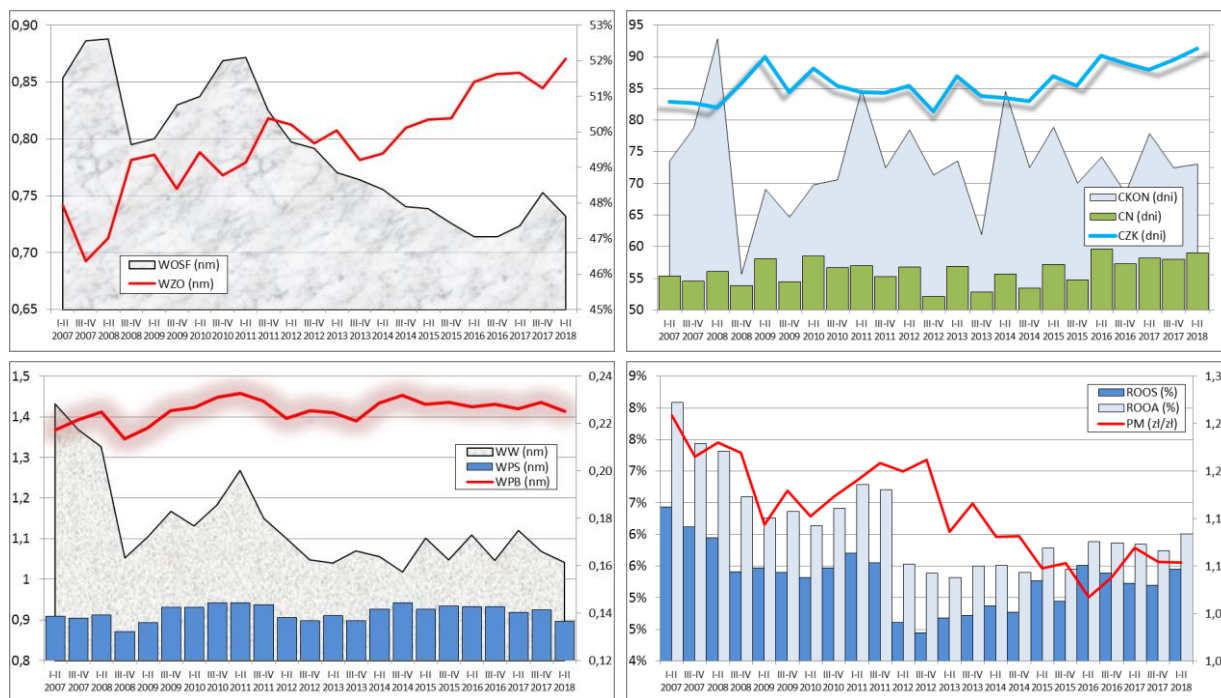
Analizowaną zbiorowość **przedsiębiorstw ogółem** charakteryzuje ostatnio krótkoterminowy spadek liczby przedsiębiorstw rentownych. Wzrastającej w tym samym czasie liczbie pracujących towarzyszy niższy przyrost wydajności pracy, a produktywność kosztów pracy wykazuje długoterminowy spadek. Przychody rosną w tempie wyższym niż koszty, co tworzy pole wzrostu wyniku finansowego. Sukcesywnie przyrasta majątek ogółem oraz – w mniejszym stopniu – majątek trwały. Dynamika nakładów inwestycyjnych jest nadal wyhamowana. Wzrost przychodów pociąga za sobą wyższy wzrost należności niż zapasów. Dynamika wzrostu zobowiązań krótkoterminowych jest wyższa od dynamiki wzrostu zobowiązań długoterminowych. Kapitał własny tworzący wartość przedsiębiorstw przyrasta równomiernie, wzrasta także w średnim okresie stopa wartości dodanej (rys. A.1).

Rysunek A.1 Podstawowe charakterystyki przedsiębiorstw ogółem (I p. 2007 r. – I p. 2018 r.)

Źródło: opracowanie własne na podstawie baz danych GUS w Warszawie, Pont Info w Warszawie i Coface Polska.

Rysunek A.2 Podstawowe wskaźniki finansowe przedsiębiorstw ogółem (I p. 2007 r. – I p. 2018 r.)

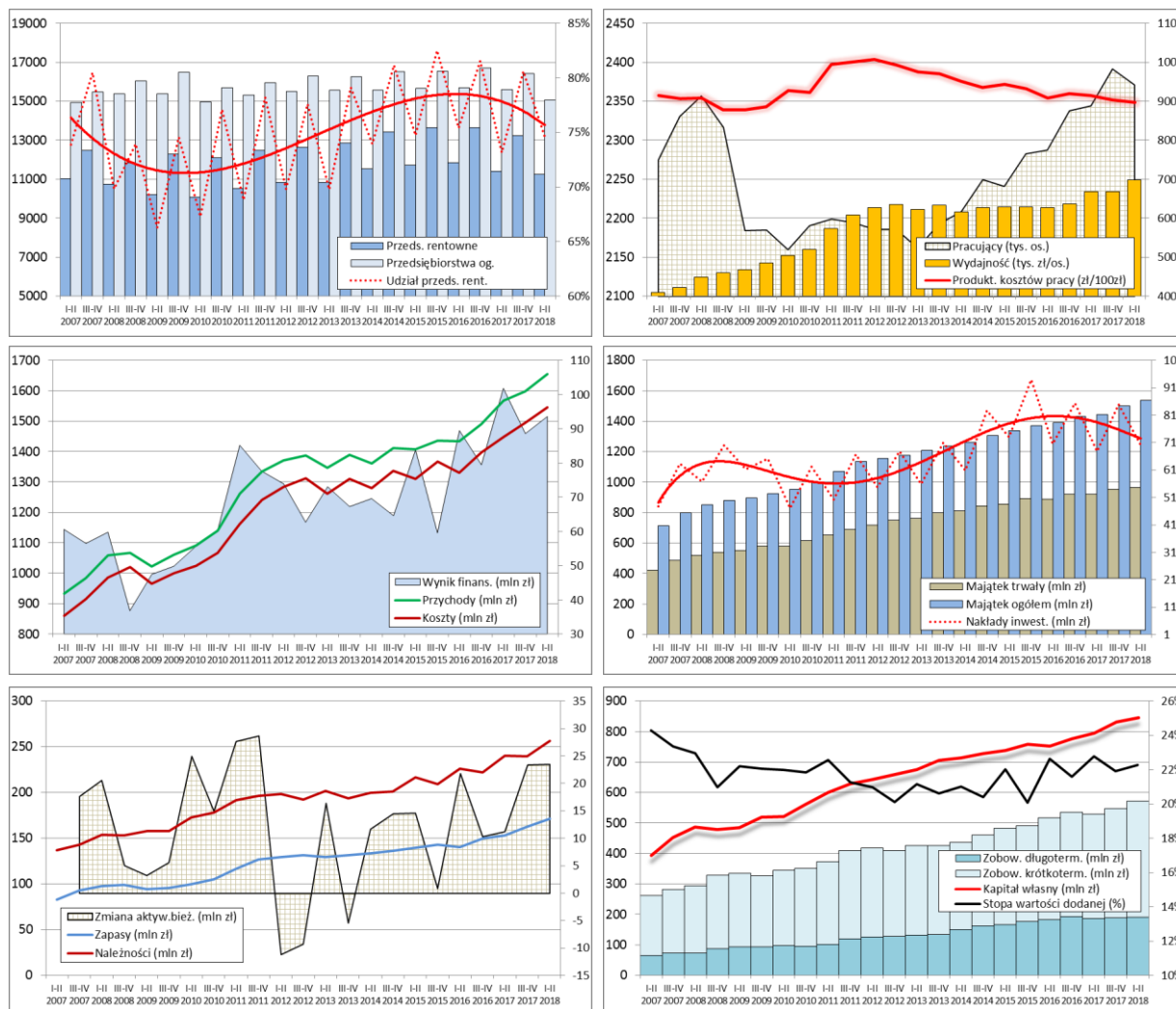
Uwagi: WOSF – wskaźnik ogólnej sytuacji finansowej (struktury majątkowo-kapitałowej); WZO – wskaźnik zadłużenia ogółem; CKON – cykl kapitału obrotowego netto; CN – cykl należności; CZK – cykl zobowiązań krótkoterminowych; WPB – wskaźnik płynności bieżącej; WPS – wskaźnik płynności podwyższonej; WW – wskaźnik wypłacalności; ROOS – rentowność operacyjna sprzedaży; ROOA – rentowność operacyjna aktywów; PM – produktywność majątku (prędkość krążenia kapitału).

Źródło: opracowanie własne na podstawie baz danych GUS w Warszawie, Pont Info w Warszawie i Coface Polska.

Widoczną tendencją krótkoterminową jest poprawa struktury majątkowo-kapitałowej, której towarzyszy wzrost zadłużenia ogółem. Na tle wzrastającej długości cyklu należności, wzrasta długość cyklu zobowiązań, a wynikowy cykl kapitału obrotowego netto ulegał wahaniom. Płynność bieżąca i szybka pozostają na stabilnych poziomach, podobnie jak wypłacalność. Rentowność operacyjna sprzedaży wykazuje zmiany bez wskazania jednoznacznie kierunku o znacznej intensywności – dotyczy to w mniejszym stopniu rentowności operacyjnej aktywów. Produktywność majątku (cyrkulacja kapitału) wykazuje krótkoterminową stabilizację, wobec długoterminowego trendu spadkowego (rys. A.2).

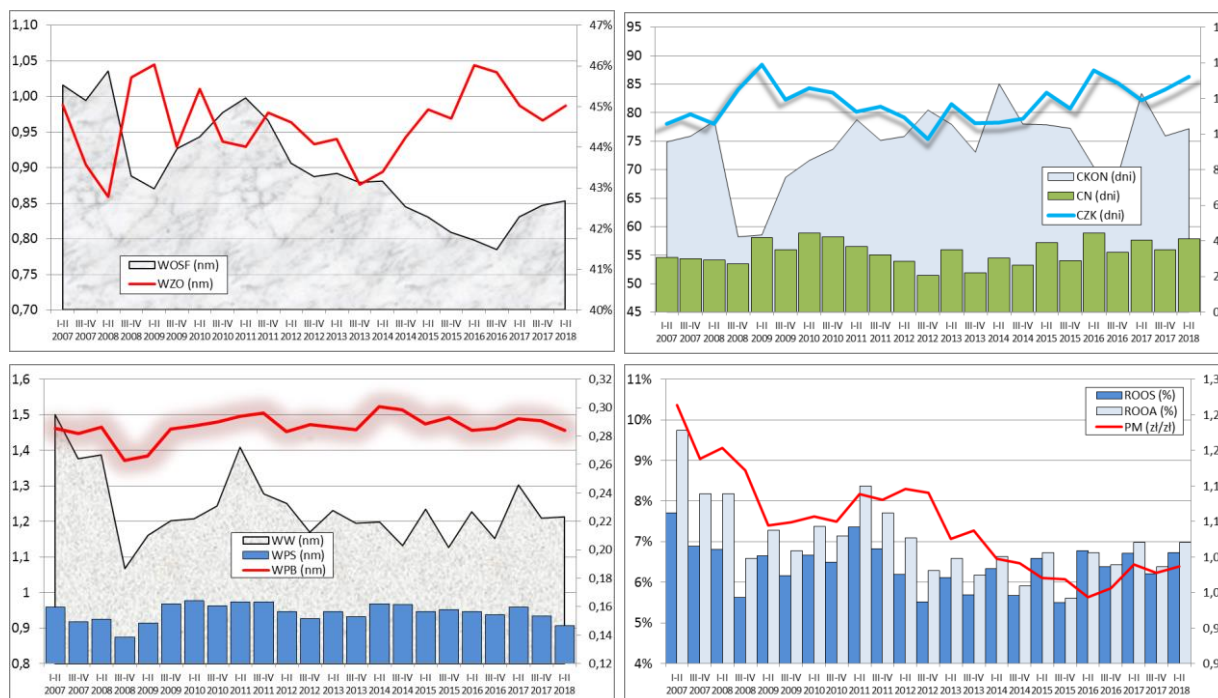
Zbiorowość **przedsiębiorstw produkcyjnych** charakteryzuje ostatnio krótkoterminowy spadek udziału liczby przedsiębiorstw rentownych. Wzrastającej liczbie pracujących nie towarzyszy adekwatny wzrost wydajności pracy, długookresowo maleje produktywność kosztów pracy. Dynamika przychodów wzrasta w tempie wyższym niż koszty, co powoduje wzrosty wyniku finansowego. Sukcesywnie przyrasta majątek ogółem oraz – w mniejszym stopniu – majątek trwały. Dynamika nakładów inwestycyjnych została wyhamowana. Wzrost przychodów pociąga za sobą w miarę równomierny wzrost należności i zapasów. Dynamika wzrostu zobowiązań długoterminowych wykazuje ich zahamowanie i jest niższa od dynamiki wzrostu zobowiązań krótkoterminowych. Kapitał własny przyrasta równomiernie, tendencję do wzrostu wykazuje także stopa wartości dodanej (rys. A.3).

Rysunek A.3 Podstawowe charakterystyki przedsiębiorstw produkcyjnych (I p. 2007 r. – I p. 2018 r.)

Źródło: opracowanie własne na podstawie baz danych GUS w Warszawie, Pont Info w Warszawie i Coface Polska.

Rysunek A.4 Podstawowe wskaźniki finansowe przedsiębiorstw produkcyjnych (I p. 2007 r. – I p. 2018 r.)

Uwagi: WOSF – wskaźnik ogólnej sytuacji finansowej (struktury majątkowo-kapitałowej); WZO – wskaźnik zadłużenia ogółem; CKON – cykl kapitału obrotowego netto; CN – cykl należności; CZK – cykl zobowiązań krótkoterminowych; WPB – wskaźnik płynności bieżącej; WPS – wskaźnik płynności podwyższonej; WW – wskaźnik wypłacalności; ROOS – rentowność operacyjna sprzedaży; ROOA – rentowność operacyjna aktywów; PM – produktywność majątku (prędkość krążenia kapitału).

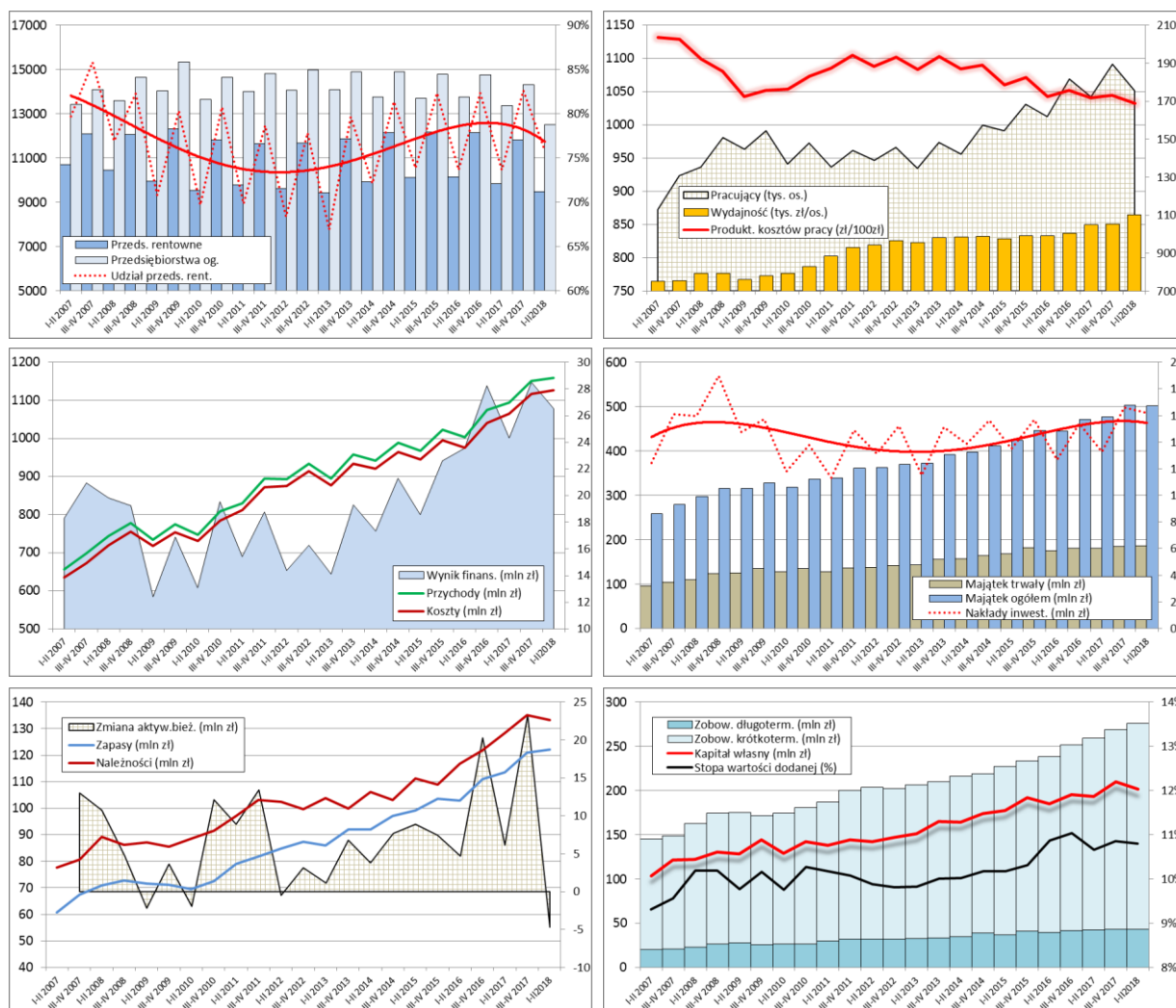
Źródło: opracowanie własne na podstawie baz danych GUS w Warszawie, Pont Info w Warszawie i Coface Polska.

Widoczną tendencją krótkoterminową jest poprawa struktury majątkowo-kapitałowej, którym towarzyszy spadek zadłużenia ogółem. Wydłuża się stopniowo cykl należności, któremu towarzyszy wydłużenie cyklu zobowiązań, a wynikowy cykl kapitału obrotowego netto ulegał znacznym wahaniom. Płynność bieżąca wykazuje niewielki spadek, natomiast płynność szybka w większym stopniu obniżenie. Wzrost poziom wypłacalności przy okresowych, naprzemiennych wahaniami. Rentowność operacyjna sprzedaży wykazuje znaczną amplitudę wahań, przy krótkoterminowej stabilizacji. Analogiczne zmiany dotyczą rentowności operacyjnej aktywów. Wzrosła produktywność majątku, wobec jej długoterminowego trendu spadkowego (rys. A.4).

Zbiorowość **przedsiębiorstw handlowych** charakteryzuje ostatnio krótkoterminowy spadek udziału liczby przedsiębiorstw rentownych. Wzrastającej sukcesywnie i długoterminowo liczbie pracujących, tylko krótkoterminowo odpowiadał wzrost wydajności pracy, natomiast długoterminowo malała produktywność kosztów pracy. Dynamika przychodów wykazuje sukcesywny wzrost i jest ona wyższa od dynamiki kosztów, co powodowało widoczne wzrosty wyniku finansowego.

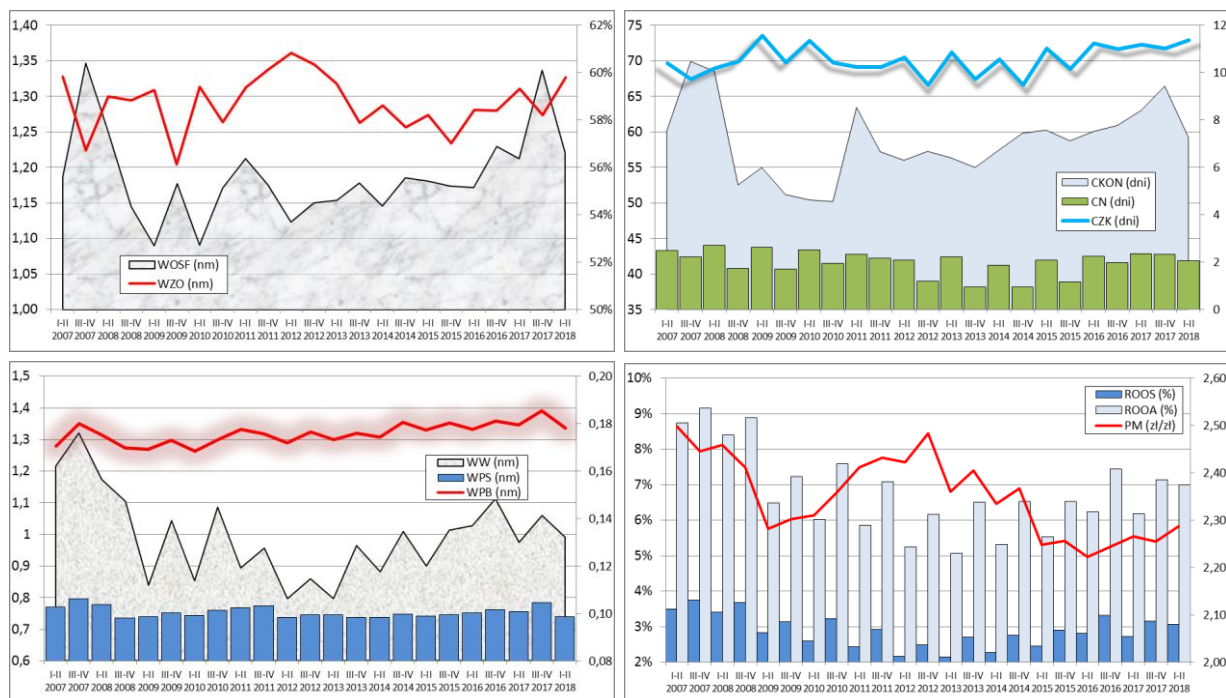
Zahamowany został wzrost majątku ogółem, a osłabiony wzrost majątku trwałego. Dynamika nakładów inwestycyjnych nie wykazuje ich przyrostów. Wzrost przychodów pociąga za sobą szybszy wzrost należności niż zapasów. Zobowiązania krótkoterminowe przekraczają pięciokrotnie poziom zobowiązań długoterminowych o słabej dynamice. Kapitał własny wykazuje długoterminowy przyrost. Zwiększyła się średniookresowo stopa generowanej wartości dodanej (rys. A.5).

Rysunek A.5 Podstawowe charakterystyki przedsiębiorstw handlowych (I p. 2007 r. – I p. 2018 r.)

Źródło: opracowanie własne na podstawie baz danych GUS w Warszawie, Pont Info w Warszawie i Coface Polska.

Rysunek A.6 Podstawowe wskaźniki finansowe przedsiębiorstw handlowych (I p. 2007 r. – I p. 2018 r.)

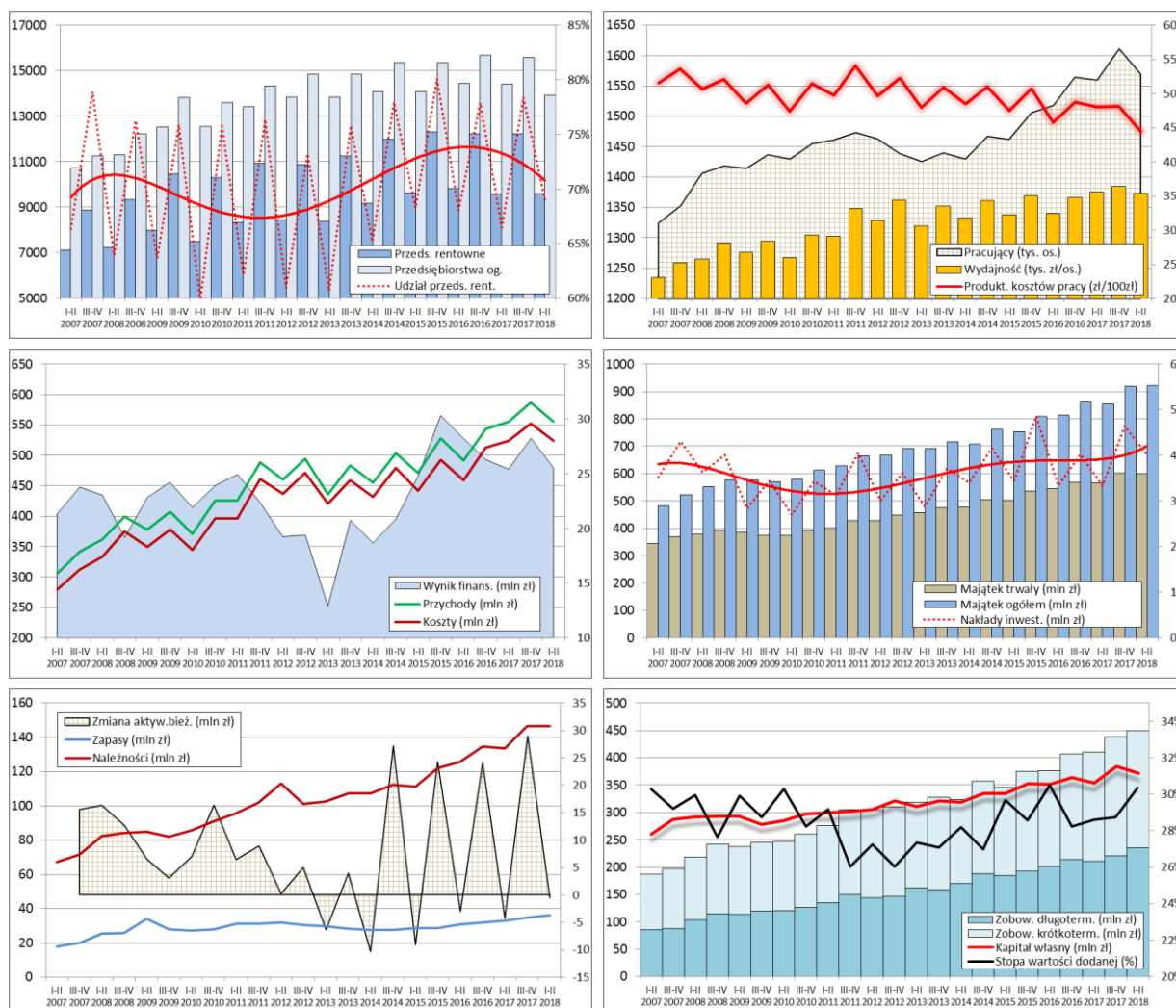
Uwagi: WOSF – wskaźnik ogólnej sytuacji finansowej (struktury majątkowo-kapitałowej); WZO – wskaźnik zadłużenia ogółem; CKON – cykl kapitału obrotowego netto; CN – cykl należności; CZK – cykl zobowiązań krótkoterminowych; WPS – wskaźnik płynności podwyższonej; WW – wskaźnik wypłacalności; ROOS – rentowność operacyjna sprzedaży; ROOA – rentowność operacyjna aktywów; PM – produktywność majątku (prędkość krążenia kapitału).

Źródło: opracowanie własne na podstawie baz danych GUS w Warszawie, Pont Info w Warszawie i Coface Polska.

Widoczną tendencją średnioterminową jest poprawa struktury majątkowo-kapitałowej, przy wzroście zadłużenia ogółem. Wzrosła długość cyklu należności i zobowiązań, przy wydłużeniu cyklu kapitału obrotowego netto. Płynność bieżąca wykazała wzrost, natomiast płynność szybka stabilizację. Wzrastała także wypłacalność, zahamowana w ostatnich okresach. Rentowność operacyjna sprzedaży wykazała zmienność przy stabilności wielkości średniej, podobnie jak rentowność operacyjna aktywów. Długookresowe pogarszanie się wyników w zakresie sprawności działania (produktywność majątku) uległo zatrzymaniu, w kierunku poprawy (rys. A.6).

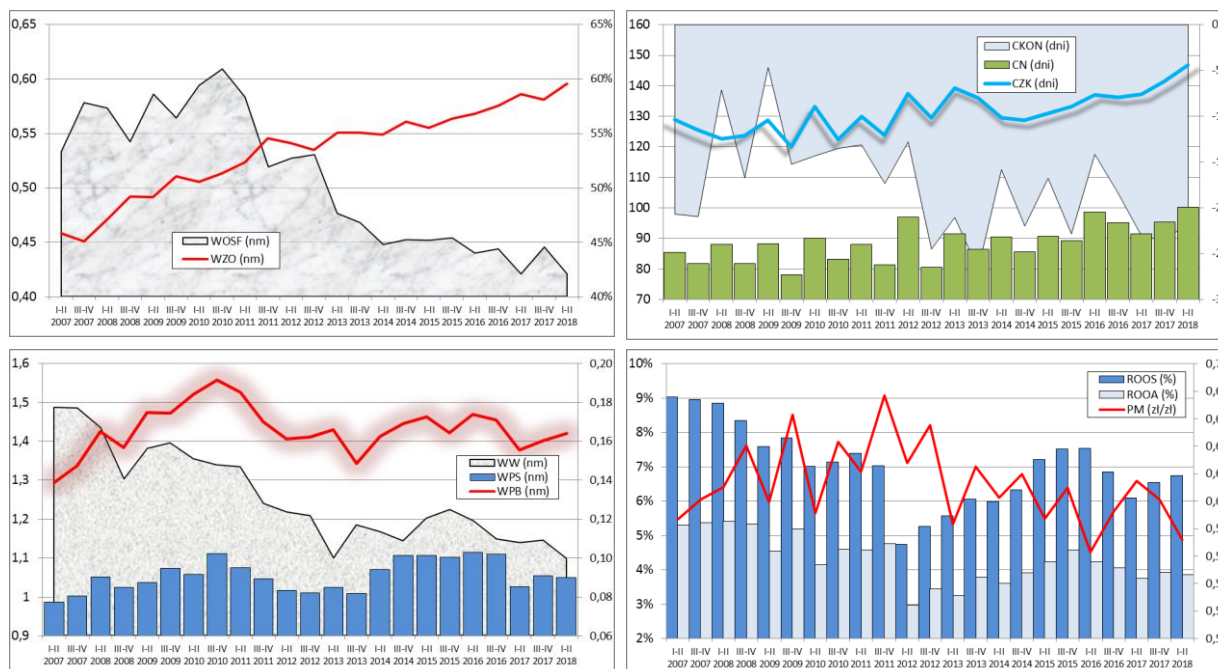
Zbiorowość **przedsiębiorstw usługowych** w perspektywie krótkoterminowej charakteryzuje spadek udziału liczby przedsiębiorstw rentownych. Wzrastającej liczbie pracujących odpowiada mniej niż proporcjonalny wzrost poziomu wydajności pracy. Widoczna jest długoterminowa tendencja pogarszania się produktywności kosztów pracy. Dynamika przychodów wykazuje w miarę stabilne wzrosty, lecz na podobnym poziomie kształtuje się dynamika kosztów, co powoduje braki wzrostu wyniku finansowego. Sukcesywnie przyrastał majątek trwały i majątek ogółem, z osłabieniem intensywności. Dynamika nakładów inwestycyjnych ustabilizowana w kierunku wzrostu. Wzrost przychodów pociąga coraz wyższy wzrost należności, przy niewielkich zmianach w dynamice zapasów. Zobowiązania krótkoterminowe są nieco niższe od zobowiązań długoterminowych i rosną w szybszym tempie. Dynamika kapitału własnego wykazuje sukcesywnie przyrosty. Widoczny jest średniookresowy trend wzrostu stopy wartości dodanej (rys. A.7).

Rysunek A.7 Podstawowe charakterystyki przedsiębiorstw usługowych (I p. 2007 r. – I p. 2018 r.)

Źródło: opracowanie własne na podstawie baz danych GUS w Warszawie, Pont Info w Warszawie i Coface Polska.

Rysunek A.8 Podstawowe wskaźniki finansowe przedsiębiorstw usługowych (I p. 2007 r. – I p. 2018 r.)

Uwagi: WOSF – wskaźnik ogólnej sytuacji finansowej (struktury majątkowo-kapitałowej); WZO – wskaźnik zadłużenia ogółem; CKON – cykl kapitału obrotowego netto; CN – cykl należności; CZK – cykl zobowiązań krótkoterminowych; WPB – wskaźnik płynności bieżącej; WPS – wskaźnik płynności podwyższonej; WW – wskaźnik wypłacalności; ROOS – rentowność operacyjna sprzedaży; ROOA – rentowność operacyjna aktywów; PM – produktywność majątku (prędkość krążenia kapitału).

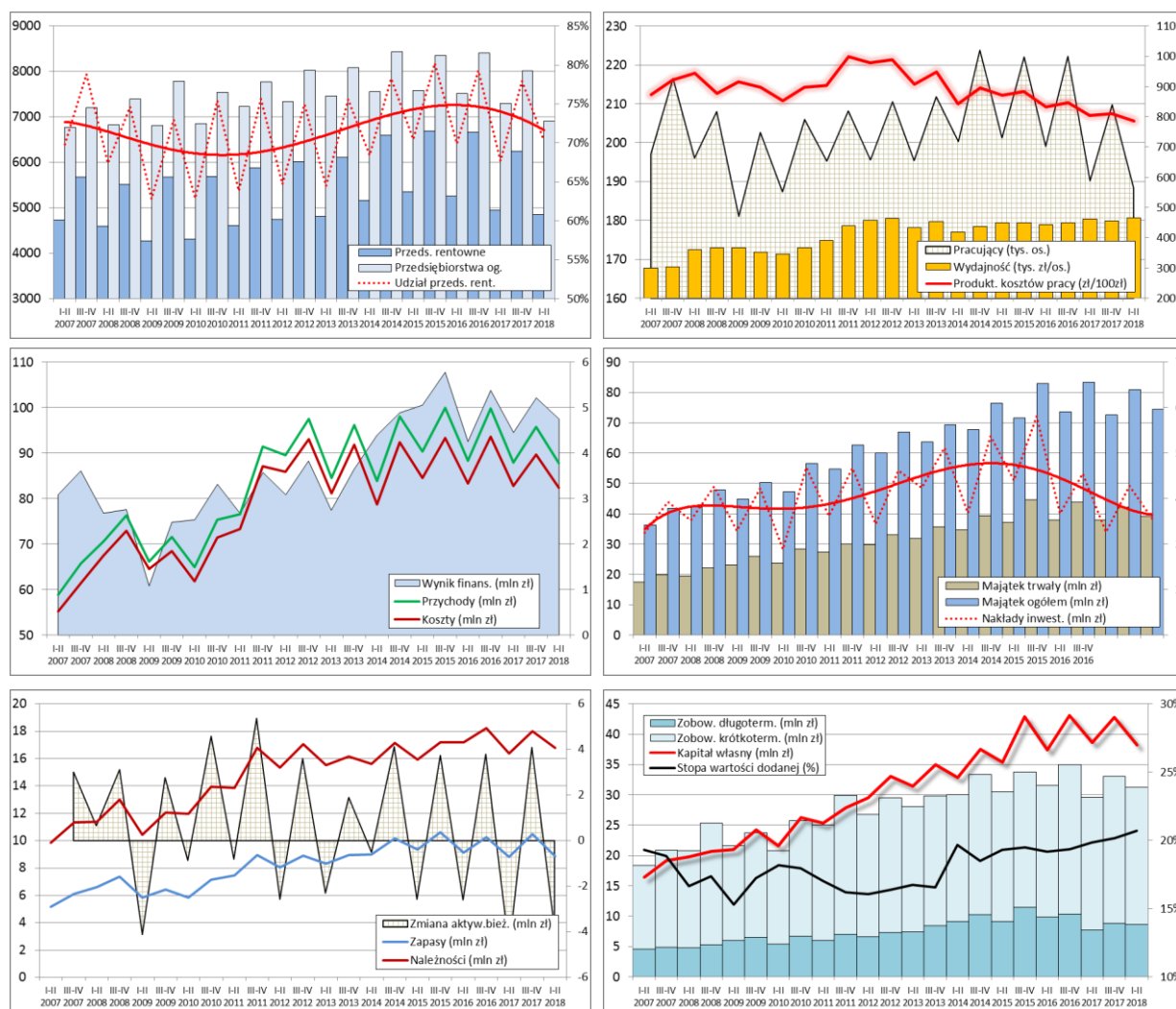
Źródło: opracowanie własne na podstawie baz danych GUS w Warszawie, Pont Info w Warszawie i Coface Polska.

Postępuje średniookresowe pogarszanie struktury majątkowo-kapitałowej, przy długoterminowym wzroście zadłużenia ogółem. Widoczny jest trend wzrostu długości cyklu należności oraz zobowiązań, przy wykazywaniu coraz mniejszych wartości długości cyklu kapitału obrotowego netto (ujemnego). Płynność bieżąca i szybka zmalały krótkoterminowo, a długoterminowy trend dotyczy spadku wypłacalności. Rentowność operacyjna sprzedaży dla której średnia wartość roczna zmalała, podobnie jak rentowność operacyjna aktywów. Okres krótkoterminowej stabilizacji zastąpił długoterminowy spadek sprawności działania (produktywności majątku) (rys. A.8).

A.2 KLUCZOWE CHARAKTERYSTYKI KLAS WIELKOŚCI PRZEDSIĘBIORSTW

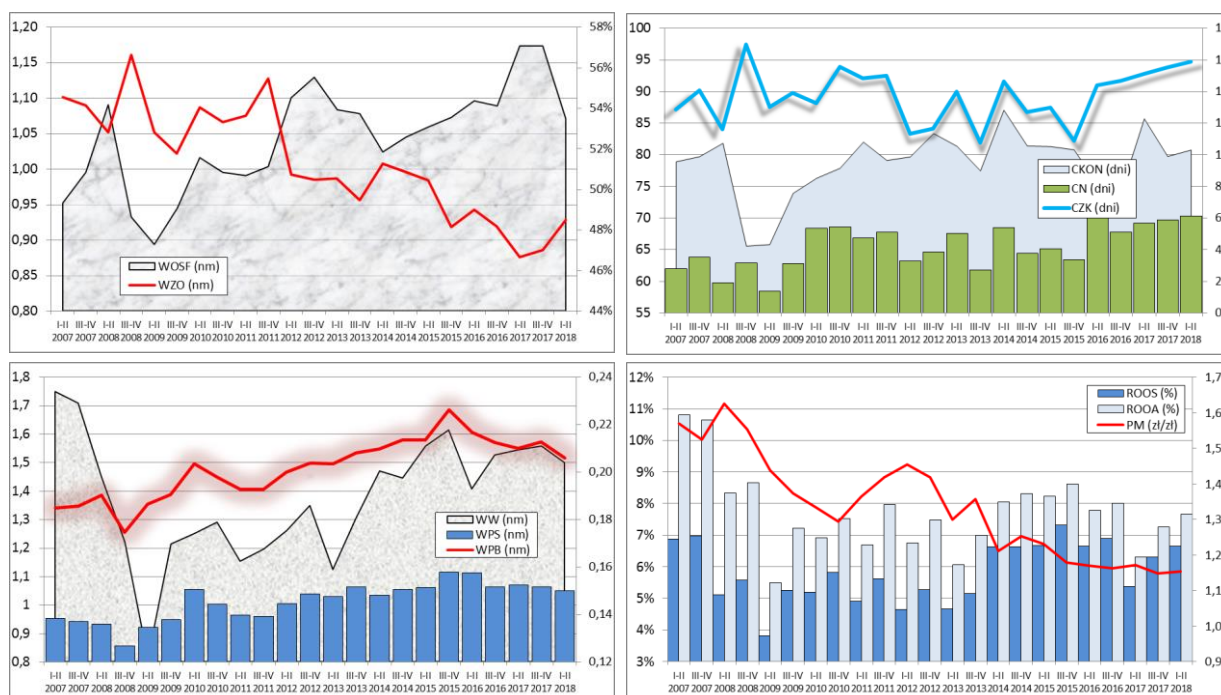
Zbiorowość **małych przedsiębiorstw produkcyjnych** charakteryzuje krótkoterminowa tendencja spadku udziału liczby przedsiębiorstw rentownych. Postępował stopniowy wzrost wydajności pracy, korespondujący ze zmniejszeniem liczby pracujących. Maleje średnioterminowo produktywność kosztów pracy. Dynamika przychodów i kosztów krótkoterminowo wygasła, w kierunku spadku, co obniżyło poziom wyniku finansowego. Wzrost przychodów pociąga za sobą w miarę równomierny wzrost należności oraz zapasów. Krótkoterminowo maleje majątek trwały i ogółem, wobec dynamiki nakładów inwestycyjnych wyraźnie wskazującej na obniżanie ich wolumenu. Zobowiązania krótkoterminowe są zdecydowanie wyższe od zobowiązań długoterminowych, a ich dynamiki osłabły w kierunku zmniejszenia. Dynamika kapitału własnego straciła na intensywności, a średnioterminowo zwiększyła się stopa wartości dodanej (rys. A.9).

Rysunek A.9 Podstawowe charakterystyki małych przedsiębiorstw produkcyjnych (I p. 2007 r. – I p. 2018 r.)

Źródło: opracowanie własne na podstawie baz danych GUS w Warszawie, Pont Info w Warszawie i Coface Polska.

Rysunek A.10 Podstawowe wskaźniki finansowe małych przedsiębiorstw produkcyjnych (I p. 2007 r. – I p. 2018 r.)

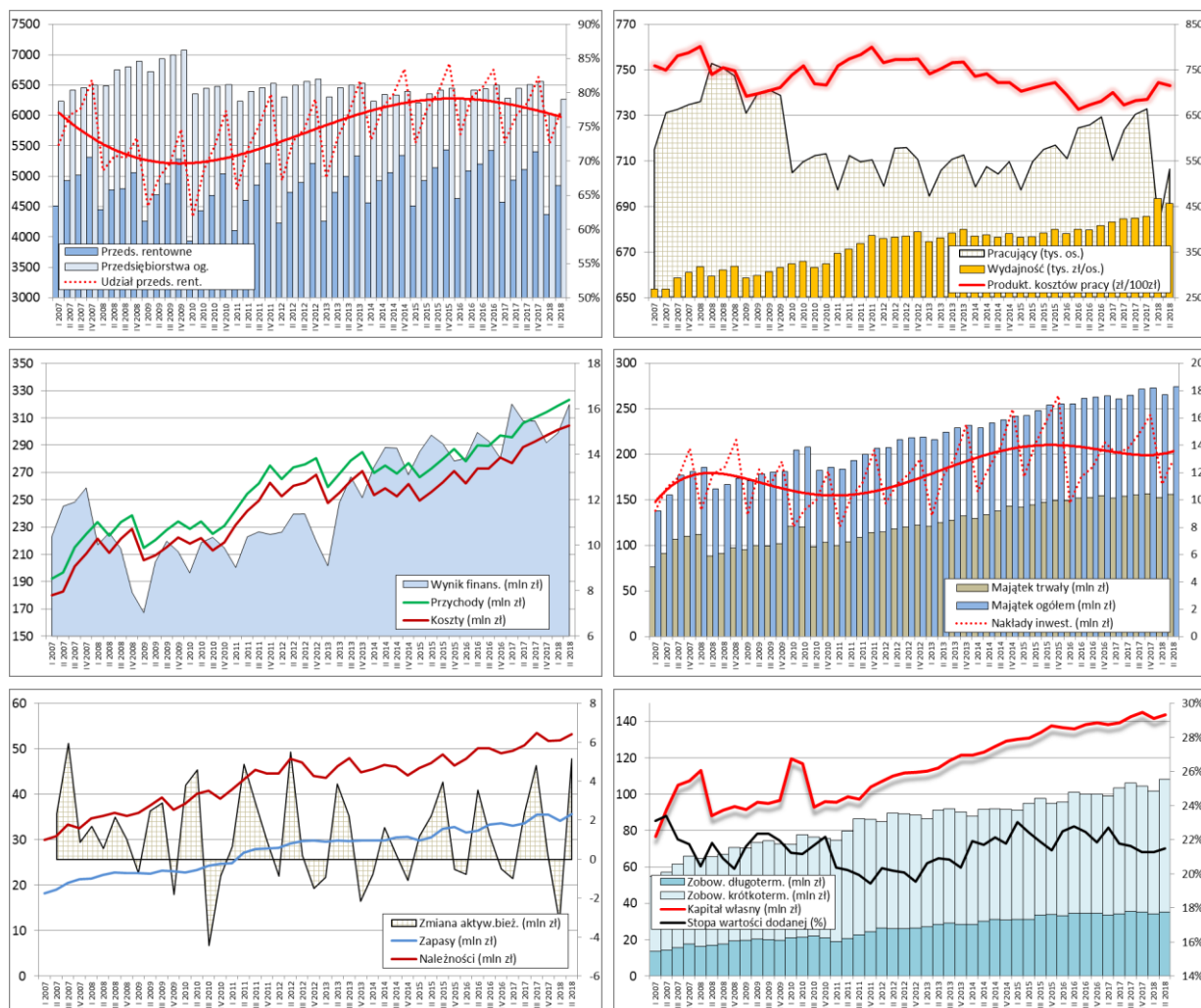
Uwagi: WOSF – wskaźnik ogólnej sytuacji finansowej (struktury majątkowo-kapitałowej); WZO – wskaźnik zadłużenia ogółem; CKON – cykl kapitału obrotowego netto; CN – cykl należności; CZK – cykl zobowiązań krótkoterminowych; WPB – wskaźnik płynności bieżącej; WPS – wskaźnik płynności podwyższonej; WW – wskaźnik wypłacalności; ROOS – rentowność operacyjna sprzedaży; ROOA – rentowność operacyjna aktywów; PM – produktywność majątku (prędkość krążenia kapitału).

Źródło: opracowanie własne na podstawie baz danych GUS w Warszawie, Pont Info w Warszawie i Coface.

Struktura majątkowo-kapitałowa wykazuje krótkoterminową poprawę, przy długoterminowym obniżaniu zadłużenia ogółem. Nastąpił wzrost długości cyklu należności oraz zobowiązań. Płynność bieżąca i szybka krótkoterminowo zmalały, co także dotyczy w mniejszym stopniu poziomu wypłacalności. Rentowność operacyjna sprzedaży uległa obniżeniu, podobnie jak rentowność operacyjna aktywów. Widoczne jest długookresowe pogorszenie sprawności działania – maleje produktywność majątku (rys. A.10).

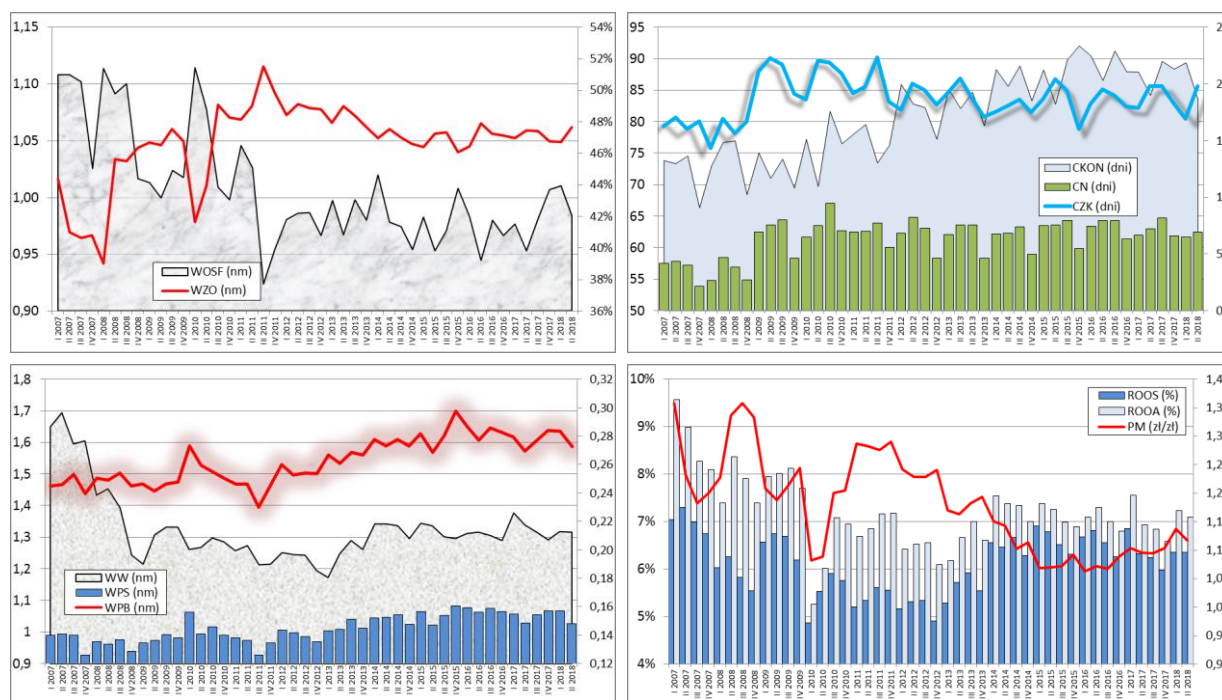
Zbiorowość **średnich przedsiębiorstw produkcyjnych** krótkoterminowo charakteryzuje spadek udziału liczby przedsiębiorstw rentownych. Mającemu miejsce stopniowemu wzrostowi wydajności pracy, odpowiadał wzrost liczby pracujących, gwałtownie obniżony. Wobec przeciwnostawnej tendencji średnioterminowej, w krótkim okresie wzrosła produktywność kosztów pracy. Dynamika przychodów cechowała się stabilnym wzrostem i jest ona wyższa od dynamiki kosztów, co powodowało wzrosty wyniku finansowego. Przyrosty majątku trwałego, podobnie jak majątku ogółem, zostały spowolnione w związku ze spadkiem wolumenu nakładów inwestycyjnych. Wzrost przychodów pociąga za sobą w miarę równomierny wzrost należności oraz zapasów. Zobowiązania krótkoterminowe są zdecydowanie wyższe od zobowiązań długoterminowych (średnio dwukrotnie), które rosły w niższym tempie. Dynamika kapitału własnego wykazuje sukcesywne przyrosty jego wartości, ostatnio osłabione. Pomimo wahań, krótkoterminowo stabilna pozostaje stopa wartości dodanej (rys. A.11).

Rysunek A.11 Podstawowe charakterystyki średnich przedsiębiorstw produkcyjnych (I kw. 2007 r. – II kw. 2018 r.)

Źródło: opracowanie własne na podstawie baz danych GUS w Warszawie, Pont Info w Warszawie i Coface.

Rysunek A.12 Podstawowe wskaźniki finansowe średnich przedsiębiorstw produkcyjnych (I kw. 2007 r. – II kw. 2018 r.)

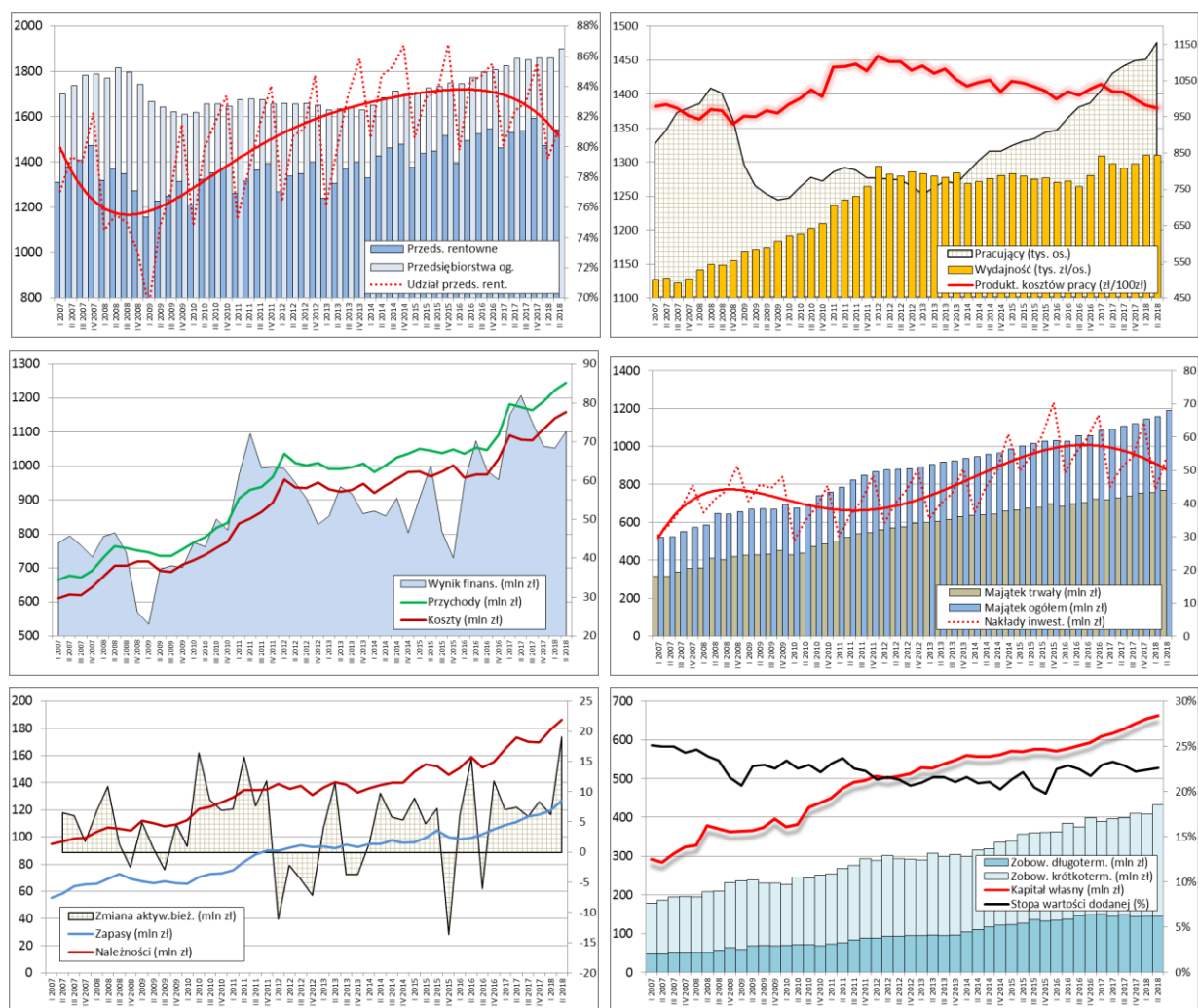
Uwagi: WOSF – wskaźnik ogólnej sytuacji finansowej (struktury majątkowo-kapitałowej); WZO – wskaźnik zadłużenia ogółem; CKON – cykl kapitału obrotowego netto; CN – cykl należności; CZK – cykl zobowiązań krótkoterminowych; WPB – wskaźnik płynności bieżącej; WPS – wskaźnik płynności podwyższonej; WW – wskaźnik wypłacalności; ROOS – rentowność operacyjna sprzedaży; ROOA – rentowność operacyjna aktywów; PM – produktywność majątku (prędkość krążenia kapitału).

Źródło: opracowanie własne na podstawie baz danych GUS w Warszawie, Pont Info w Warszawie i Coface.

Miara oceny struktury majątkowo-kapitałowej wykazuje dość znaczne wahania, bez zarysowania wyraźnej tendencji, przy stabilizacji także zadłużenia ogółem. W miarę stabilnym poziomie długości cyklu należności odpowiadały w ostatnim okresie podobnie postępujące zmiany długości cyklu zobowiązań. Płynność bieżąca i szybka odnotowały krótkoterminowe spadki. Poziom wypłacalności utrzymywał się w ostatnim okresie na w miarę stabilnych poziomach. Rentowność operacyjna sprzedaży obecnie zmalała, podobnie jak rentowność operacyjna aktywów. Sprawność działania ustabilizowała się, z zarysowanym kierunkiem możliwego wzrostu (rys. A.12).

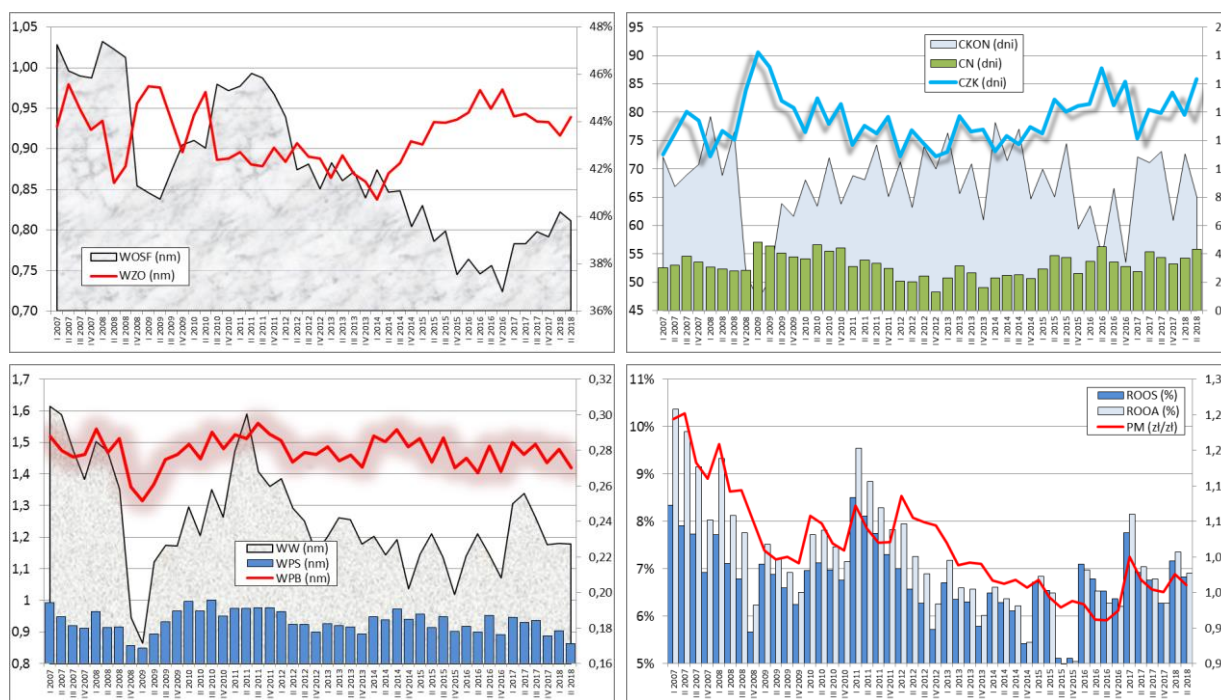
Zbiorowość **dużych przedsiębiorstw produkcyjnych** krótkoterminowo charakteryzuje ostatnio tendencja spadkowa udziału liczby przedsiębiorstw rentownych. Silnemu wzrostowi średnioterminowemu liczby pracujących nie odpowiadał adekwatny wzrost wydajności pracy. Długoterminowo obniża się produktywność kosztów pracy. Dynamika przychodów wykazuje wzrosty, ostatnio jednak zbliżone do dynamiki kosztów, co nie powoduje przyrostów wyniku finansowego. Przyrosty majątku trwałego, podobnie jak majątku ogółem, są stabilne, przy krótkoterminowym zmniejszaniu wolumenu nakładów inwestycyjnych. Wzrost przychodów pociąga za sobą w miarę równomierny wzrost należności oraz zapasów. Zobowiązania krótkoterminowe są zdecydowanie wyższe od zobowiązań długoterminowych, które rosły w ostatnim okresie w niższym tempie. Dynamika kapitału własnego wykazuje w miarę sukcesywne przyrosty jego wartości. Stabilna pozostaje stopa wartości dodanej (rys. A.13).

Rysunek A.13 Podstawowe charakterystyki dużych przedsiębiorstw produkcyjnych (I kw. 2007 r. – II kw. 2018 r.)

Źródło: opracowanie własne na podstawie baz danych GUS w Warszawie, Pont Info w Warszawie i Coface.

Rysunek A.14 Podstawowe wskaźniki finansowe dużych przedsiębiorstw produkcyjnych (I kw. 2007 r. – II kw.2018 r.)

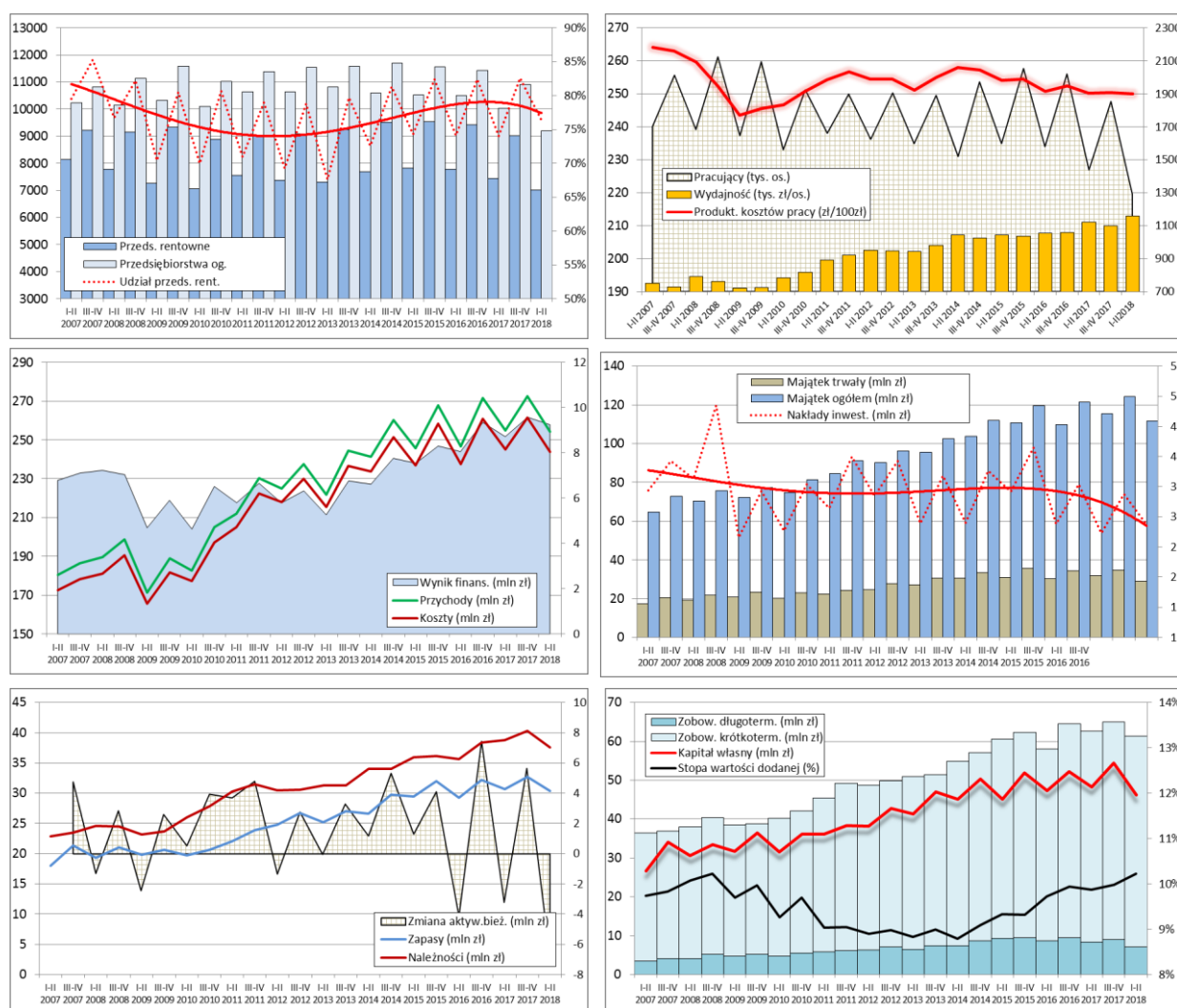
Uwagi: WOSF – wskaźnik ogólnej sytuacji finansowej (struktury majątkowo-kapitałowej); WZO – wskaźnik zadłużenia ogółem; CKON – cykl kapitału obrotowego netto; CN – cykl należności; CZK – cykl zobowiązań krótkoterminowych; WPB – wskaźnik płynności bieżącej; WPS – wskaźnik płynności podwyższonej; WW – wskaźnik wypłacalności; ROOS – rentowność operacyjna sprzedaży; ROOA – rentowność operacyjna aktywów; PM – produktywność majątku (prędkość krążenia kapitału).

Źródło: opracowanie własne na podstawie baz danych GUS w Warszawie, Pont Info w Warszawie i Coface.

Ogólna sytuacja finansowa, oceniana miarą struktury majątkowo-kapitałowej, wykazuje krótkoterminową poprawę, przy obniżeniu zadłużenia ogółem. Długości cyklu należności były zasadniczo stabilne, przy większych wahaniami i wzroście długości cyklu zobowiązań. Płynność bieżąca maleje krótkoterminowo, natomiast płynność szybka w podobnym kierunku, lecz z mniejszą intensywnością. Pewne wzrosty krótkoterminowe dotyczą natomiast wypłacalności. Rentowność operacyjna sprzedaży krótkoterminowo jest dość stabilna, podobnie jak rentowność operacyjna aktywów. Dotyczy to także produktywności majątku, wobec długoterminowego trendu spadkowego (rys. A.14).

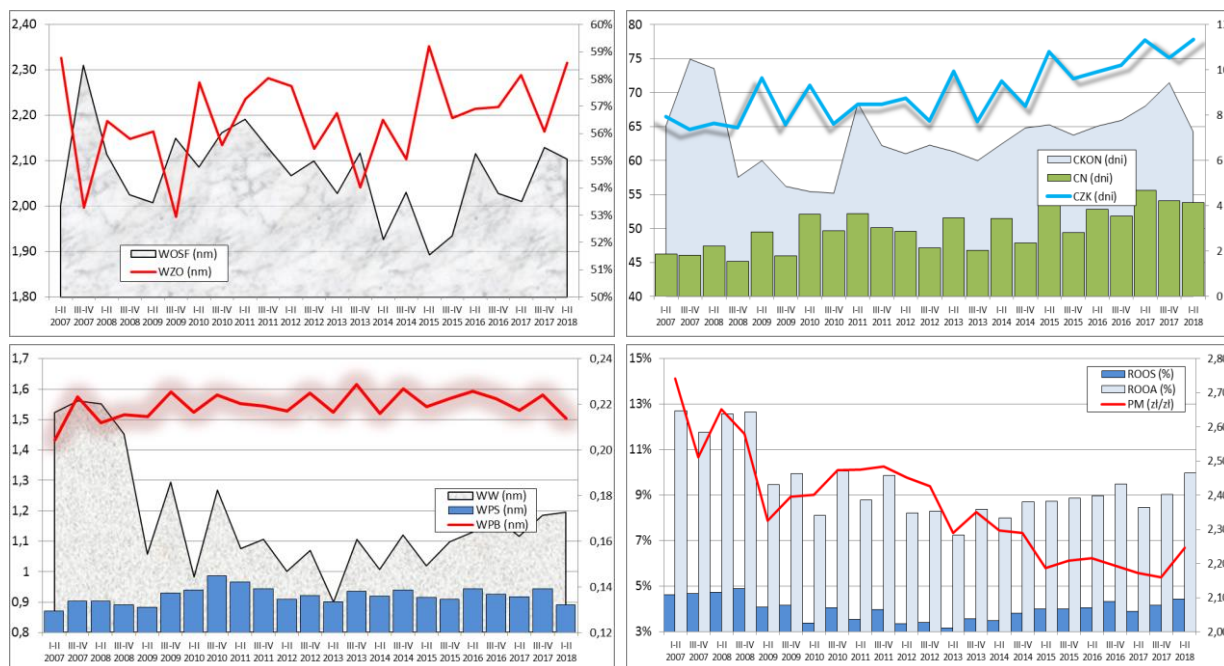
Zbiorowość **małych przedsiębiorstw handlowych** charakteryzuje ostatnio krótkoterminowy spadek udziału liczby przedsiębiorstw rentownych. Postępował wzrost wydajności pracy, przy krótkookresowym zmniejszeniu liczby pracujących (znaczne wahania okresowe). Produktowność kosztów pracy wykazuje ostatnio stabilizację. Dynamika przychodów wykazuje sukcesywny wzrost i jest ona wyższa od dynamiki kosztów, co powodowało wzrost wyniku finansowego, ostatnio osłabiony. Zatrzymany został wzrost majątku ogółem, ze zmniejszeniem majątku trwałego, co jest zgodne z odnotowanym zmniejszaniem się nakładów inwestycyjnych. Wzrost przychodów pociąga za sobą nieco wyższy wzrost należności niż zapasów. Zobowiązania krótkoterminowe są zdecydowanie wyższe od zobowiązań długoterminowych, które krótkoterminowo zmały. Dynamika kapitału własnego wykazała wyhamowanie wzrostu, natomiast stopa wartości dodanej średnioterminowy wzrost (rys. A.15).

Rysunek A.15 Podstawowe charakterystyki małych przedsiębiorstw handlowych (I p. 2007 r. – I p. 2018 r.)

Źródło: opracowanie własne na podstawie baz danych GUS w Warszawie, Pont Info w Warszawie i Coface.

Rysunek A.16 Podstawowe wskaźniki finansowe małych przedsiębiorstw handlowych (I p. 2007 r. – I p. 2018 r.)

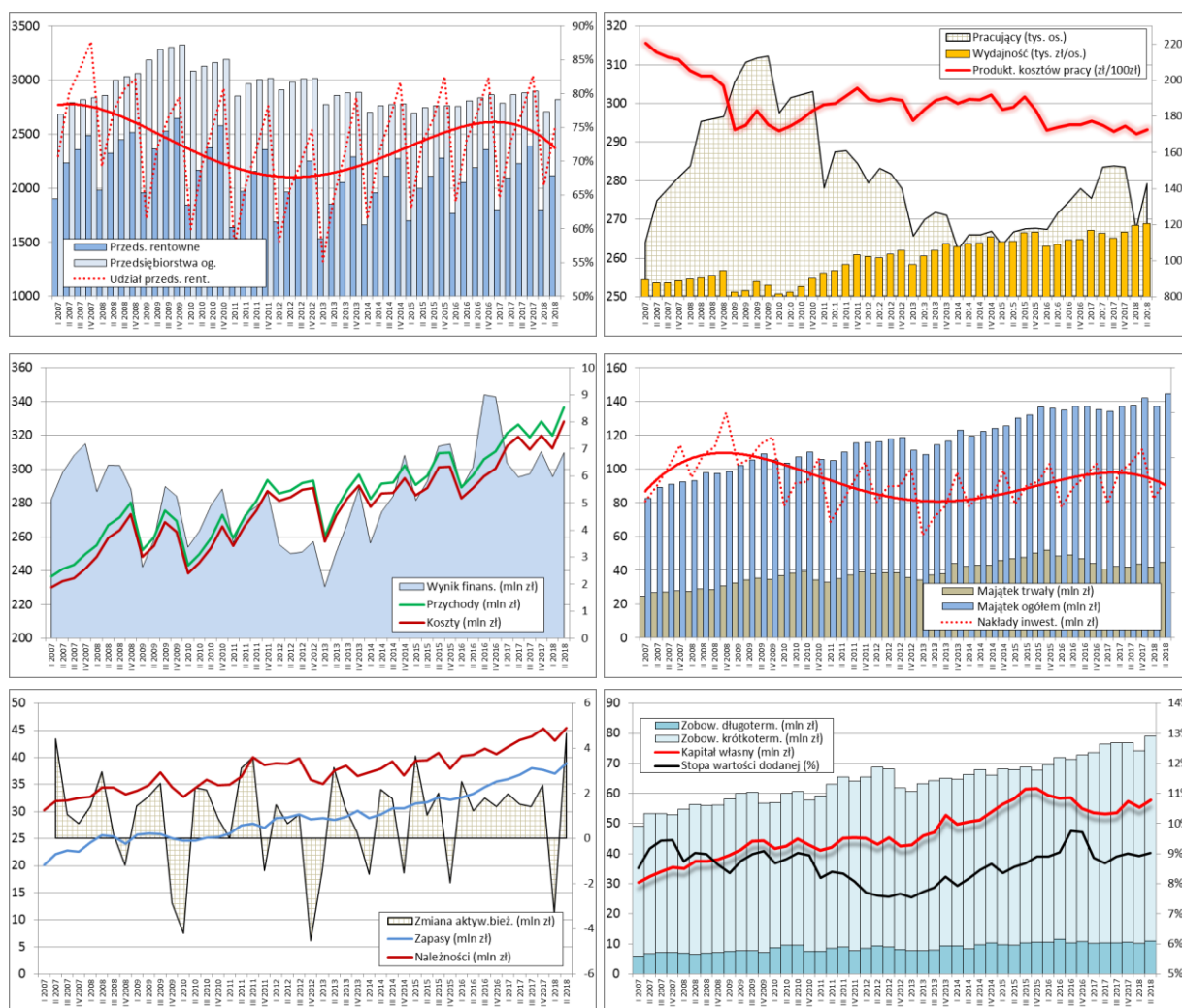
Uwagi: WOSF – wskaźnik ogólnej sytuacji finansowej (struktury majątkowo-kapitałowej); WZO – wskaźnik zadłużenia ogółem; CKON – cykl kapitału obrotowego netto; CN – cykl należności; CZK – cykl zobowiązań krótkoterminowych; WPB – wskaźnik płynności bieżącej; WPS – wskaźnik płynności podwyższonej; WW – wskaźnik wypłacalności; ROOS – rentowność operacyjna sprzedaży; ROOA – rentowność operacyjna aktywów; PM – produktywność majątku (prędkość krążenia kapitału).

Źródło: opracowanie własne na podstawie baz danych GUS w Warszawie, Pont Info w Warszawie i Coface.

Miara oceny struktury majątkowo-kapitałowej wykazuje dość znaczne wahania, z krótkoterminowym wzrostem, przy wzroście zadłużenia ogółem. Ostatnie okresy wykazały wzrost długości cyklu należności oraz zobowiązań. Długość cyklu kapitału obrotowego netto wykazuje tendencję wzrostową. Płynność bieżąca i szybka krótkoterminowo obniżyły się, natomiast wzrósł poziom wypłacalności. Rentowność operacyjna sprzedaży wykazała wzrost, podobnie jak rentowność operacyjna aktywów. Widoczne jest długoterminowe, dość znaczne obniżanie się produktywności majątku (rys. A.16).

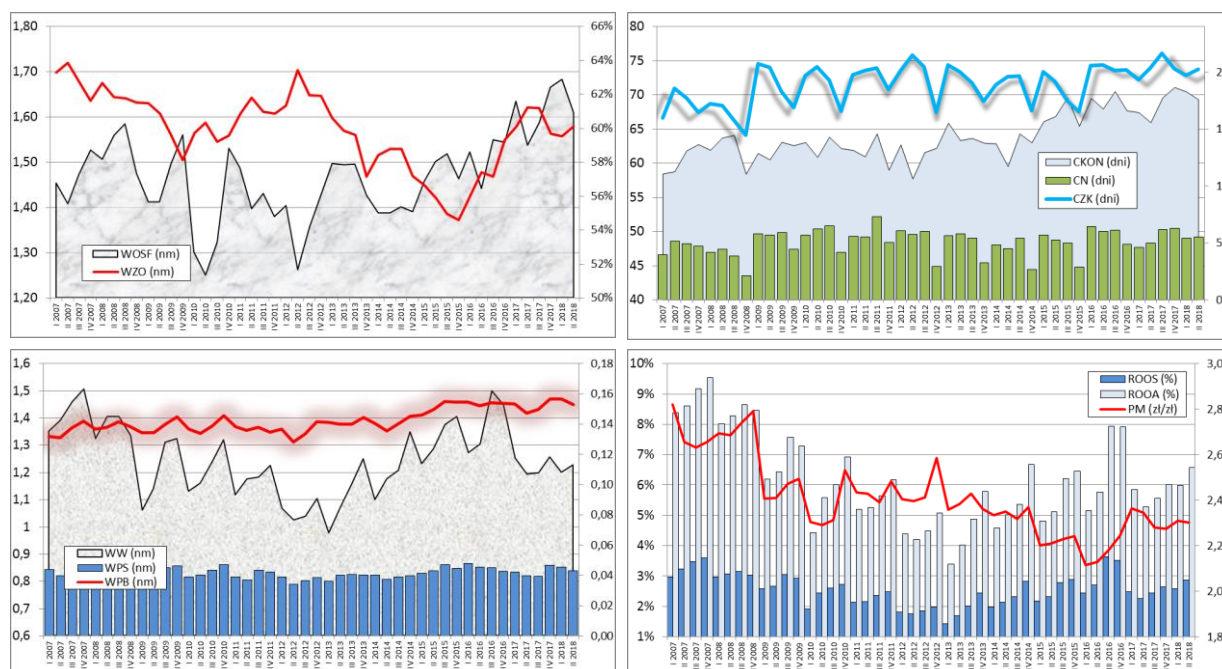
Zbiorowość **średnich przedsiębiorstw handlowych** krótkoterminowo charakteryzuje spadek udziału liczby przedsiębiorstw rentownych. Postępował długoterminowo wzrost wydajności pracy, przy krótkoterminowym wzroście, a obecnie spadku liczby pracujących. Długoterminowo obniża się produktywność kosztów pracy. Dynamika przychodów wykazuje stopniowy wzrost, ostatnio zbliżając się do dynamiki kosztów, co zatrzymało pole przyrostu wyniku finansowego. Majątek trwały wykazał ubytek, a obecnie stabilizację. Przyrastał majątek ogółem. Krótkoterminowo osłabła dynamika nakładów inwestycyjnych. Wzrost przychodów pociąga za sobą szybszy przyrost zapasów niż należności. Zobowiązania krótkoterminowe są zdecydowanie wyższe od zobowiązań długoterminowych, które rosły w niższym tempie. Dynamika kapitału własnego zatrzymała się krótkoterminowo, podobnie jak stopa wartości dodanej (rys. A.17).

Rysunek A.17 Podstawowe charakterystyki średnich przedsiębiorstw handlowych (I kw. 2007 r. – II kw. 2018 r.)

Źródło: opracowanie własne na podstawie baz danych GUS w Warszawie, Pont Info w Warszawie i Coface.

Rysunek A.18 Podstawowe wskaźniki finansowe średnich przedsiębiorstw handlowych (I kw. 2007 r. – II kw. 2018 r.)

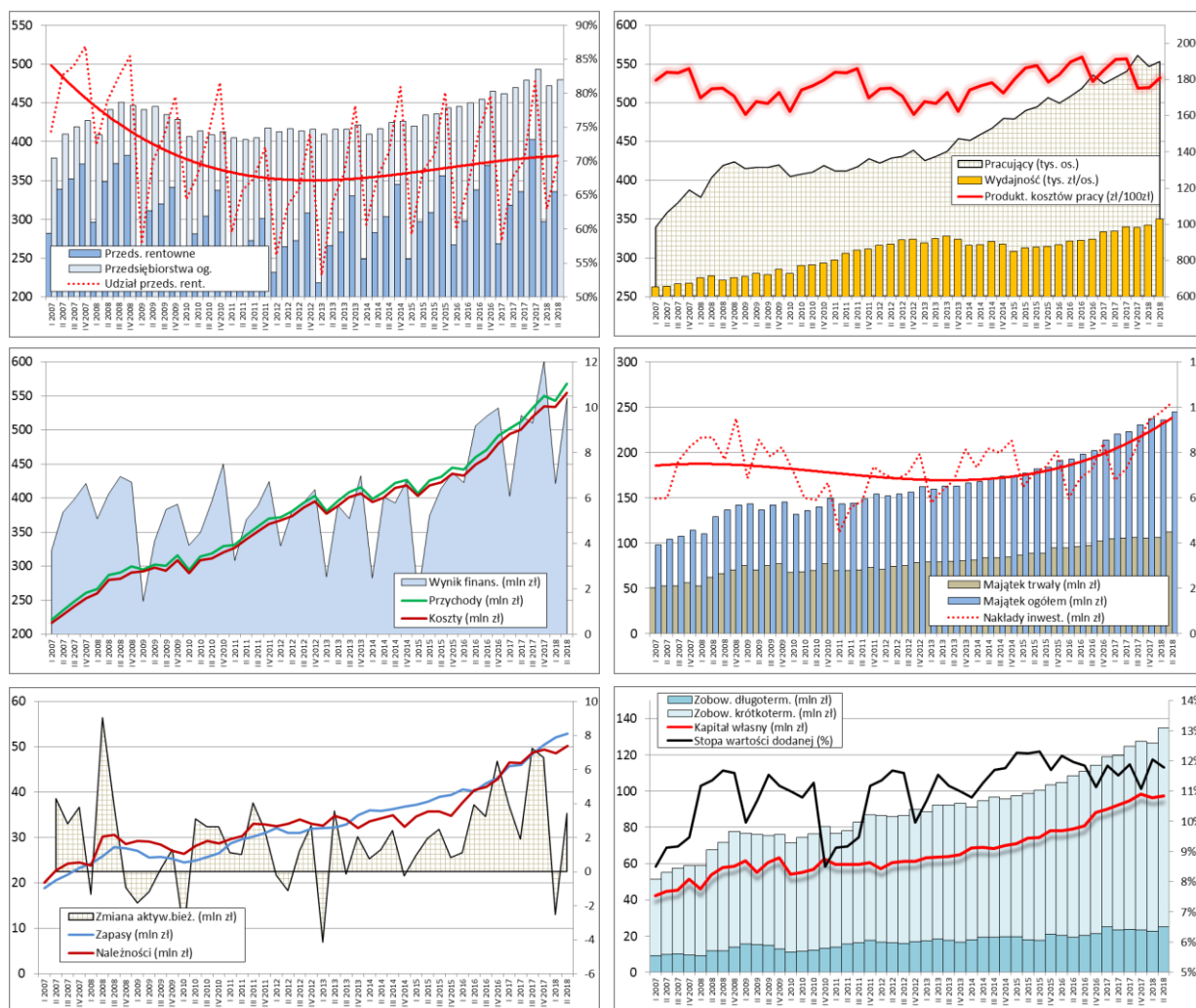
Uwagi: WOSF – wskaźnik ogólnej sytuacji finansowej (struktury majątkowo-kapitałowej); WZO – wskaźnik zadłużenia ogółem; CKON – cykl kapitału obrotowego netto; CN – cykl należności; CZK – cykl zobowiązań krótkoterminowych; WPB – wskaźnik płynności bieżącej; WPS – wskaźnik płynności podwyższonej; WW – wskaźnik wypłacalności; ROOS – rentowność operacyjna sprzedaży; ROOA – rentowność operacyjna aktywów; PM – produktywność majątku (prędkość krążenia kapitału).

Źródło: opracowanie własne na podstawie baz danych GUS w Warszawie, Pont Info w Warszawie i Coface.

Ogólna sytuacja finansowa, oceniana miarą struktury majątkowo-kapitałowej, wykazała średnioterminową poprawę przy wzroście zadłużenia ogółem. Długości cyklu należności były w miarę stabilne, przy wzrastającej długości cyklu zobowiązań. Płynność bieżąca wykazuje niewielkie wzrosty – w miarę stabilna była płynność szybka. Po znacznym spadku, stabilność dotyczy także wypłacalności. Rentowność operacyjna sprzedaży krótkoterminowo zmalała, podobnie jak rentowność operacyjna aktywów. Widoczne jest długoterminowe pogorszenie się produktywności majątku, z krótkoterminowym zahamowaniem tego trendu (rys. A.18).

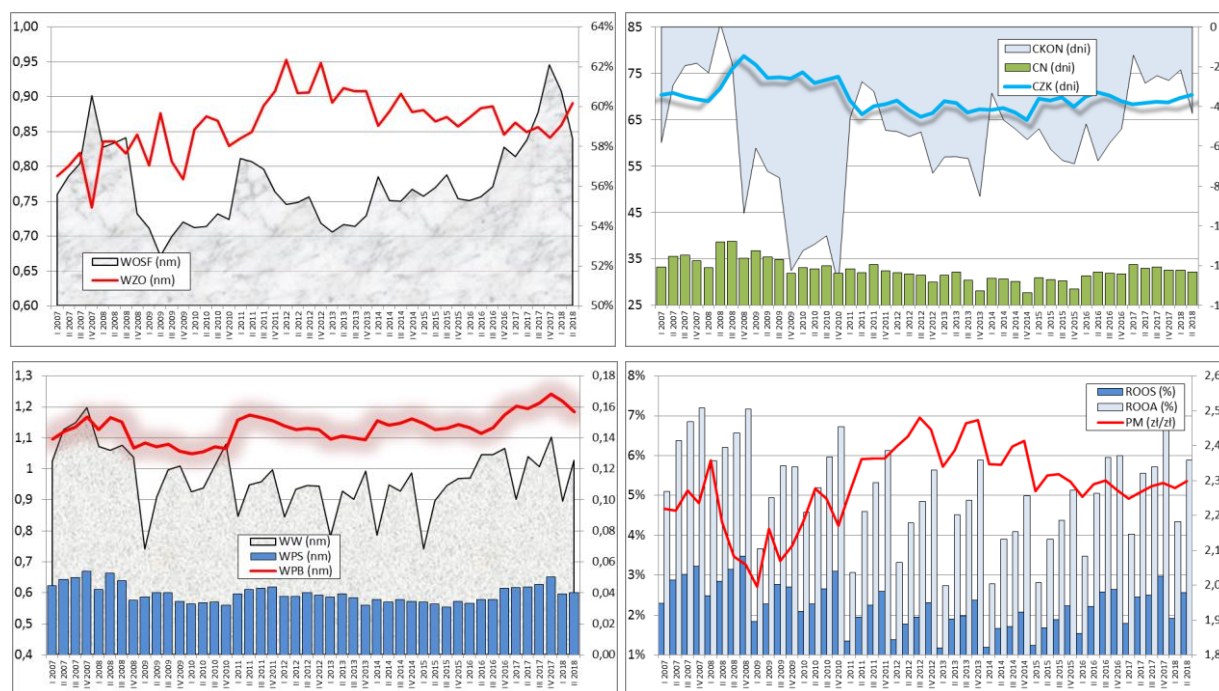
Zbiorowość **dużych przedsiębiorstw handlowych** średnioterminowo charakteryzuje niewielki, ale wzrost udziału liczby przedsiębiorstw rentownych. Długoterminowo wzrastała liczba pracujących, a w średnim terminie także wydajność pracy. Produktowość kosztów pracy pozostaje w krótkim terminie na zbliżonym poziomie. Dynamika przychodów wykazuje stopniowy wzrost, będąc wyższą od dynamiki kosztów, powodując nie tylko znaczne wahania wyniku finansowego, ale i jego wzrost. Majątek ogółem charakteryzowało stopniowe zwiększanie wartości, a w mniejszym stopniu dotyczyło to majątku trwałego. Średnioterminowo wzrasta wolumen nakładów inwestycyjnych. Wzrost przychodów pociąga za sobą w miarę równomierny przyrost zapasów oraz szybszy przyrost należności. Zobowiązania krótkoterminowe są zdecydowanie wyższe od zobowiązań długoterminowych (średnio 4,4-krotnie), które ustabilizowały się. Dynamika kapitału własnego wykazuje długoterminowe przyrosty jego wartości, stabilna krótkoterminowo pozostaje stopa wartości dodanej (rys. A.19).

Rysunek A.19 Podstawowe charakterystyki dużych przedsiębiorstw handlowych (I kw. 2007 r. – II kw. 2018 r.)

Źródło: opracowanie własne na podstawie baz danych GUS w Warszawie, Pont Info w Warszawie i Coface.

Rysunek A.20 Podstawowe wskaźniki finansowe dużych przedsiębiorstw handlowych (I kw. 2007 r. – II kw. 2018 r.)

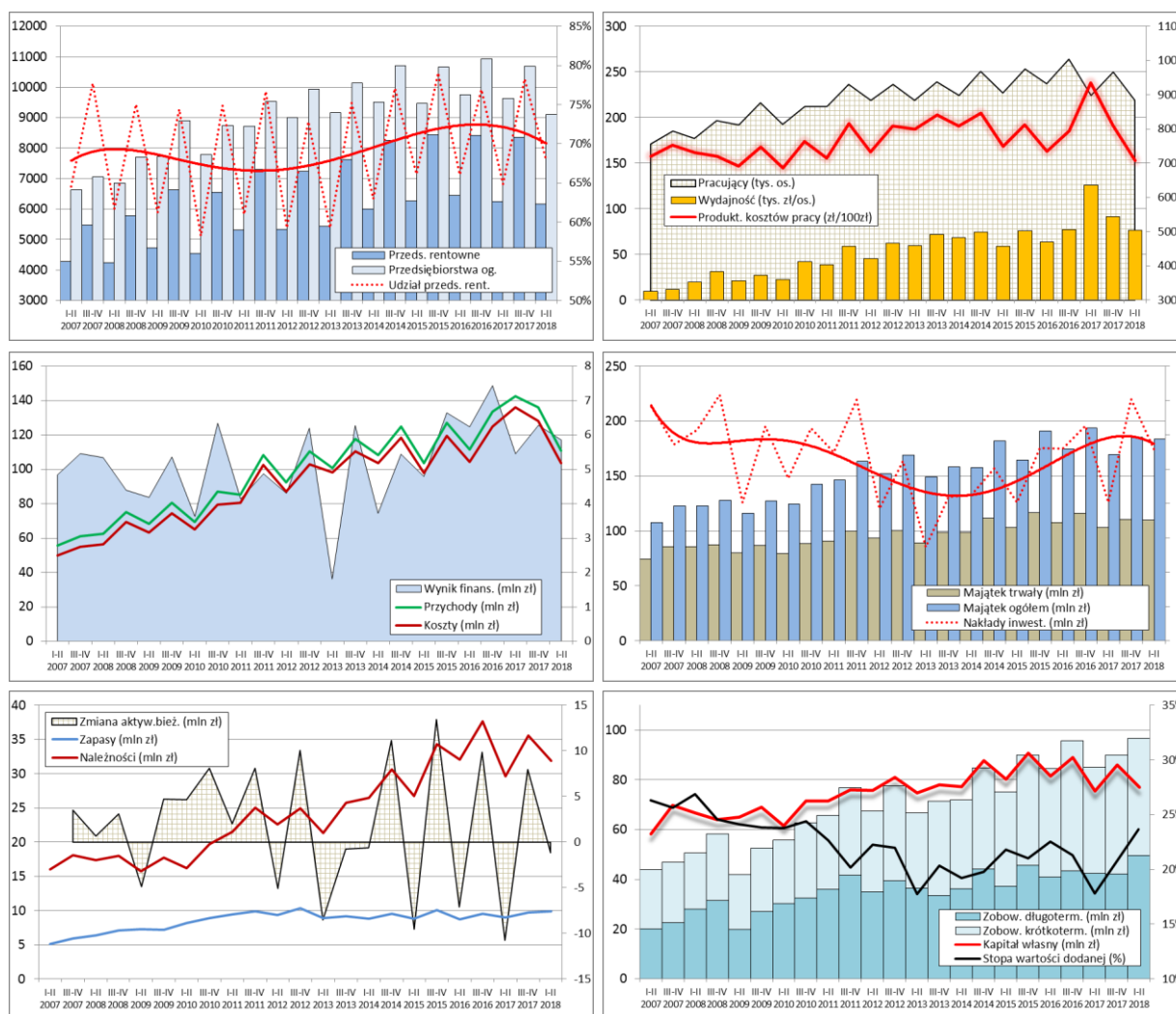
Uwagi: WOSF – wskaźnik ogólnej sytuacji finansowej (struktury majątkowo-kapitałowej); WZO – wskaźnik zadłużenia ogółem; CKON – cykl kapitału obrotowego netto; CN – cykl należności; CZK – cykl zobowiązań krótkoterminowych; WPB – wskaźnik płynności bieżącej; WPS – wskaźnik płynności podwyższonej; WW – wskaźnik wypłacalności; ROOS – rentowność operacyjna sprzedaży; ROOA – rentowność operacyjna aktywów; PM – produktywność majątku (prędkość krążenia kapitału).

Źródło: opracowanie własne na podstawie baz danych GUS w Warszawie, Pont Info w Warszawie i Coface.

Ogólna sytuacja finansowa, oceniana miarą struktury majątkowo-kapitałowej, wykazała znaczny średnioterminowy wzrost zadłużenia ogółem. Długości cyklu należności pozostają krótkoterminowo stabilne, przy skokowym skróceniu długości cyklu zobowiązań. Płynność bieżąca krótkoterminowo wzrosła, przy stabilizacji płynności szybkiej. Wypłacalność wykazuje w ostatnim okresie relatywną stabilność. Rentowność operacyjna sprzedaży wykazuje silne wahania okresowe, podobnie jak rentowność operacyjna aktywów, z kierunkiem jej wzrostu. Produktywność majątku wykazuje średnioterminową stabilizację (rys. A.20).

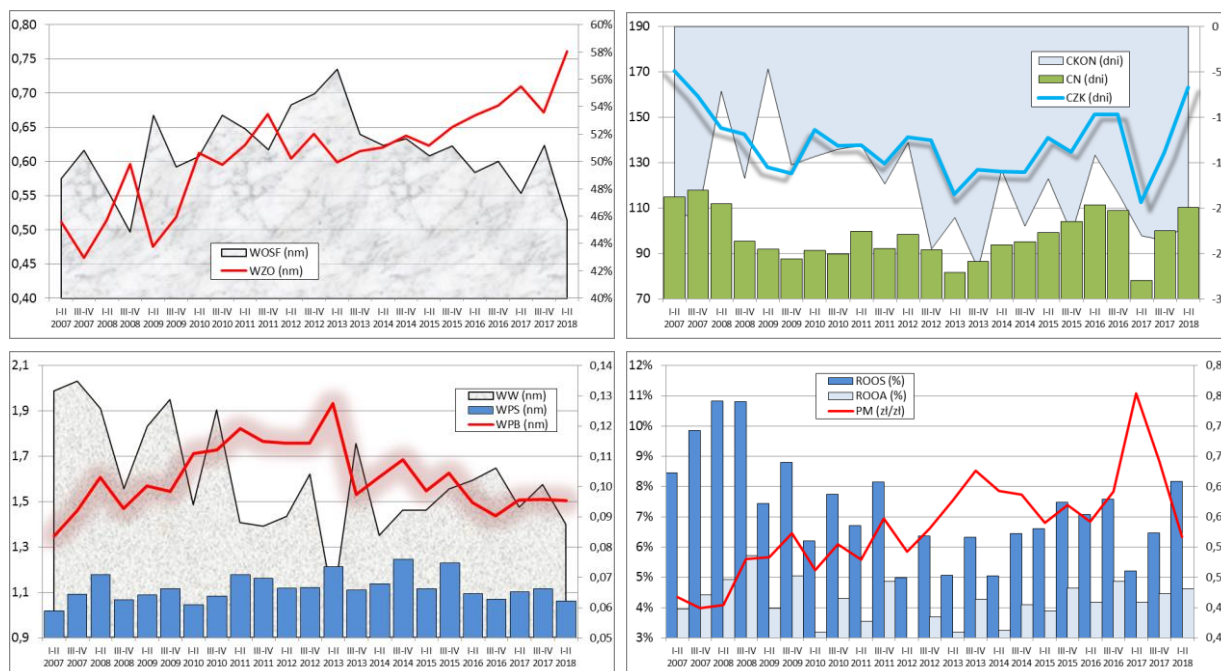
Zbiorowość **małych przedsiębiorstw usługowych** charakteryzuje ostatnio krótkoterminowy spadek liczby przedsiębiorstw rentownych. Obniżyła się wydajność pracy, przy zmniejszeniu liczby pracujących (wobec długoterminowego uprzednio trendu wzrostu) i gwałtownym spadku produktywności kosztów pracy. Dynamika przychodów wykazuje ich ubytki krótkoterminowe, przy mniejszym stopniu obniżenia kosztów, co zmniejsza poziom wyniku finansowego. Majątek trwały, podobnie jak majątek ogółem, wykazują krótkoterminowe zmniejszenia wartości, przy zatrzymaniu wzrostu nakładów inwestycyjnych. Wzrost przychodów pociąga za sobą intensywny wzrost należności, przy stabilnych poziomach zapasów. Zobowiązania krótkoterminowe są wyższe od zobowiązań długoterminowych, które w ostatnim okresie wykazały osłabienie dynamiki wzrostu. Dynamika kapitału własnego wykazywała krótkoterminowy spadek, natomiast wzrosła skokowo stopa wartości dodanej (rys. A.21).

Rysunek A.21 Podstawowe charakterystyki małych przedsiębiorstw usługowych (I p. 2007 r. – I p. 2018 r.)

Źródło: opracowanie własne na podstawie baz danych GUS w Warszawie, Pont Info w Warszawie i Coface.

Rysunek A.22 Podstawowe wskaźniki finansowe małych przedsiębiorstw usługowych (I p. 2007 r. – I p. 2018 r.)

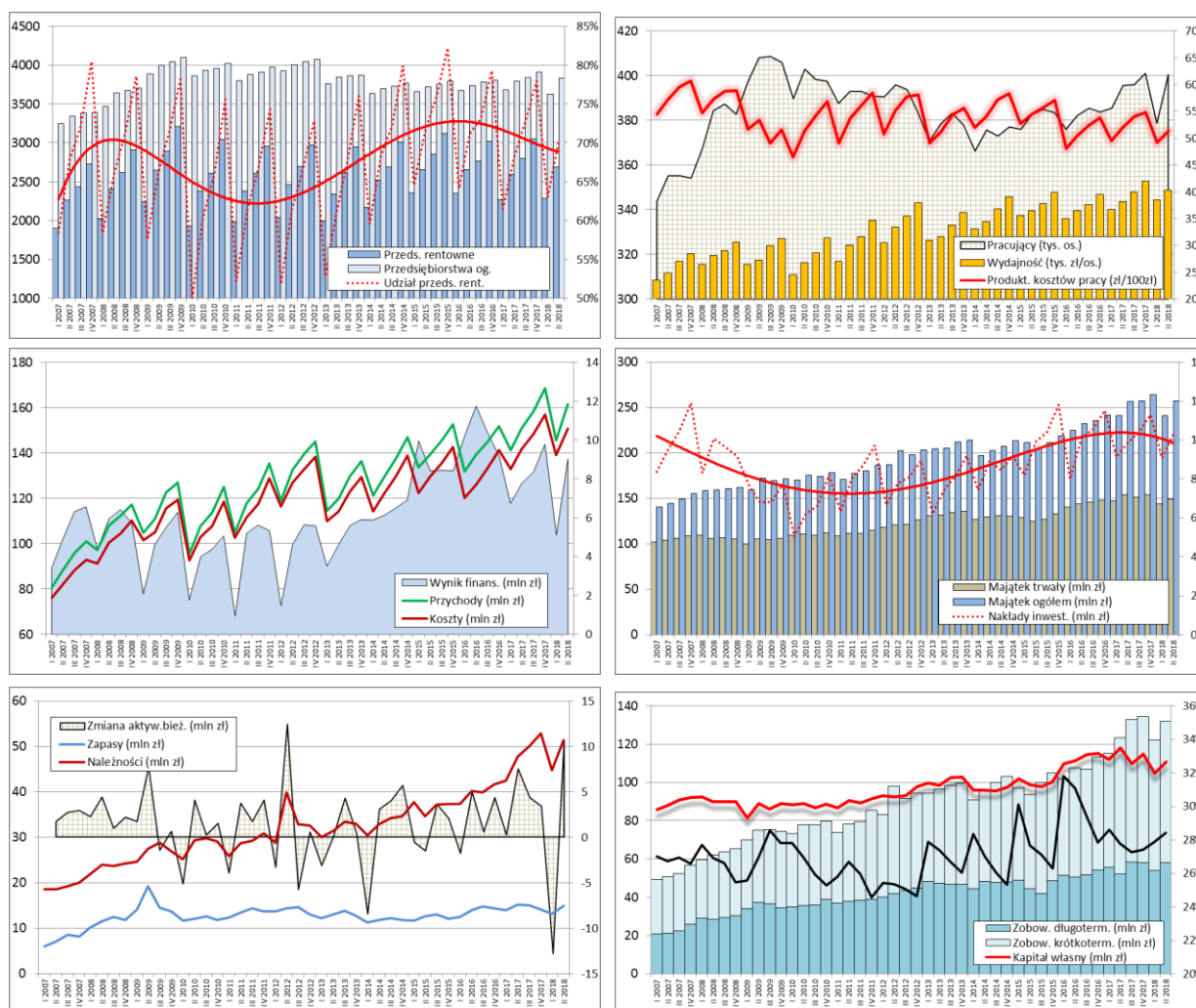
Uwagi: WOSF – wskaźnik ogólnej sytuacji finansowej (struktury majątkowo-kapitałowej); WZO – wskaźnik zadłużenia ogółem; CKON – cykl kapitału obrotowego netto; CN – cykl należności; CZK – cykl zobowiązań krótkoterminowych; WPB – wskaźnik płynności bieżącej; WPS – wskaźnik płynności podwyższonej; WW – wskaźnik wypłacalności; ROOS – rentowność operacyjna sprzedaży; ROOA – rentowność operacyjna aktywów; PM – produktywność majątku (prędkość krążenia kapitału).

Źródło: opracowanie własne na podstawie baz danych GUS w Warszawie, Pont Info w Warszawie i Coface.

Miara oceny struktury majątkowo-kapitałowej wykazuje średniookresowy spadek, przy wzroście zadłużenia ogółem. Ostatni okres to silne wahania cyklu należności oraz podążającego za nim cyklu zobowiązań. Długość cyklu kapitału obrotowego netto zmalała (wartości ujemne). Płynność bieżąca po średniookresowym spadku ustabilizowała się, nadal obniża się płynność szybka. W miarę stabilna jest wypłacalność. Rentowność operacyjna sprzedaży wykazuje znaczne wahania okresowe, a średnia roczna cechuje się spadkiem, podobnie jak rentowność operacyjna aktywów. Po wzroście i okresie szczytowym, gwałtownie zmalała produktywność majątku (rys. A.22).

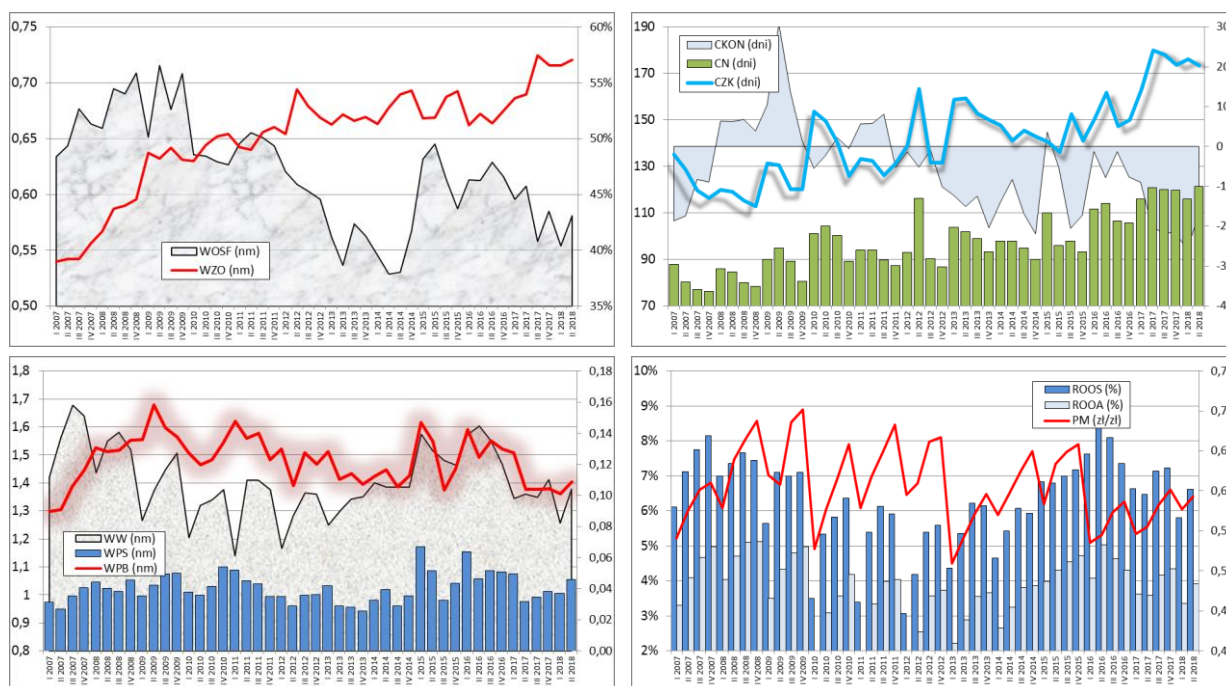
Zbiorowość **średnich przedsiębiorstw usługowych** charakteryzuje ostatnio krótkoterminowy spadek udziału liczby przedsiębiorstw rentownych. Wzrost wydajności pracy przebiegał stopniowo, długoterminowo, natomiast produktywność kosztów pracy malała. Krótkoterminowo rosła liczba pracujących. Dynamika przychodów wykazuje stopniowy wzrost, ale była ona ostatnio niższa od dynamiki wzrostu kosztów – zmniejszenie wyniku finansowego. Majątek ogółem oraz majątek trwały charakteryzuje krótkoterminowe wyhamowanie wzrostu. Podobna i związana z tym sytuacja dotyczy nakładów inwestycyjnych. Wzrost przychodów pociąga za sobą szybki przyrost należności, przy w miarę stabilnym poziomie zapasów. Zobowiązania krótkoterminowe są nieco wyższe od zobowiązań długoterminowych i szybciej od nich rosną. Dynamika kapitału własnego wykazuje krótkoterminowy spadek, a stopa wartości dodanej niewielki wzrost po uprzednim gwałtownym spadku (rys. A.23).

Rysunek A.23 Podstawowe charakterystyki średnich przedsiębiorstw usługowych (I kw. 2007 r. – II kw. 2018 r.)

Źródło: opracowanie własne na podstawie baz danych GUS w Warszawie, Pont Info w Warszawie i Coface.

Rysunek A.24 Podstawowe wskaźniki finansowe średnich przedsiębiorstw usługowych (II kw. 2007 r. – II kw. 2018 r.)

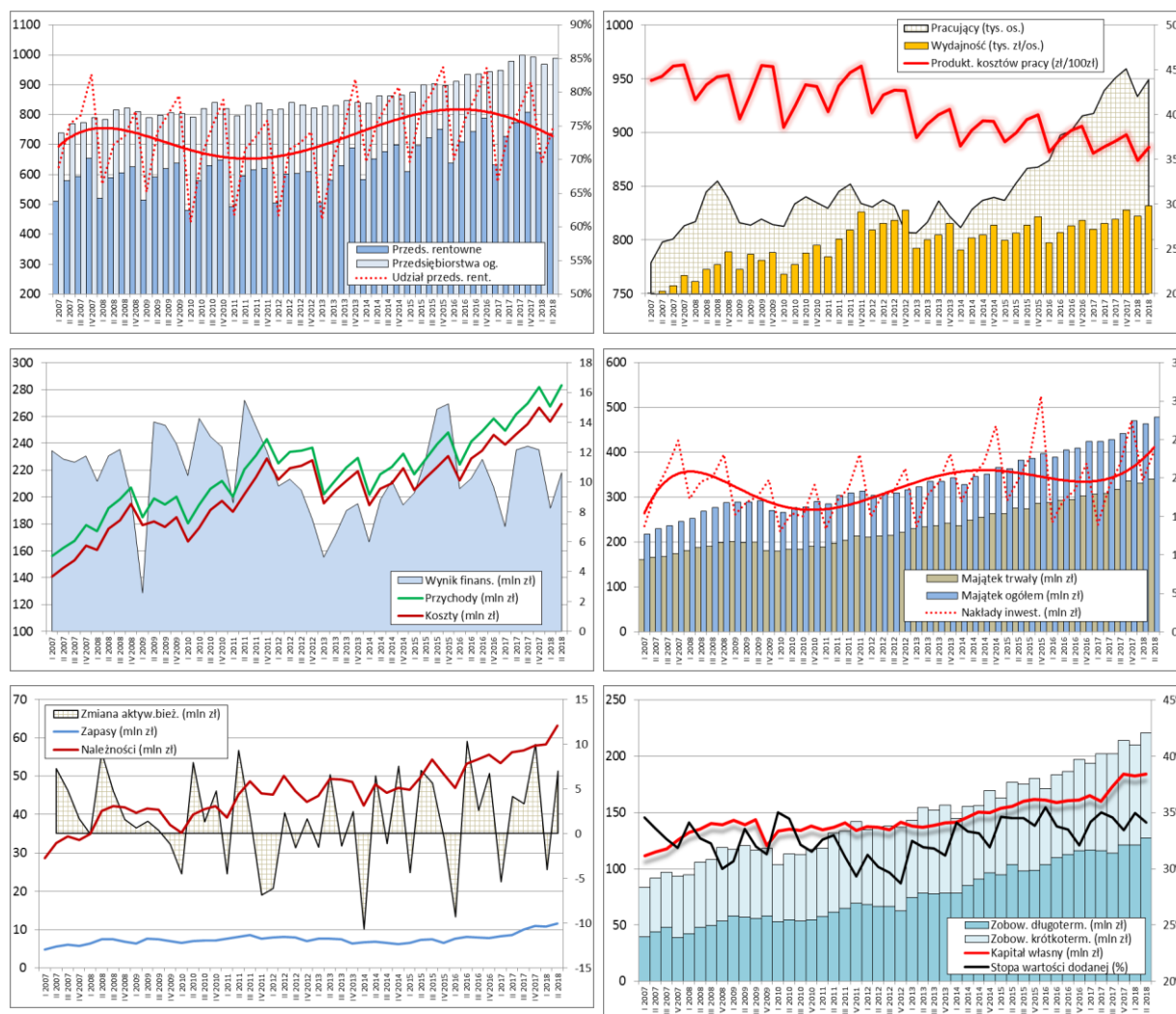
Uwagi: WOSF – wskaźnik ogólnej sytuacji finansowej (struktury majątkowo-kapitałowej); WZO – wskaźnik zadłużenia ogółem; CKON – cykl kapitału obrotowego netto; CN – cykl należności; CZK – cykl zobowiązań krótkoterminowych; WPB – wskaźnik płynności bieżącej; WPS – wskaźnik płynności podwyższonej; WW – wskaźnik wypłacalności; ROOS – rentowność operacyjna sprzedaży; ROOA – rentowność operacyjna aktywów; PM – produktywność majątku (prędkość krążenia kapitału).

Źródło: opracowanie własne na podstawie baz danych GUS w Warszawie, Pont Info w Warszawie i Coface.

Ogólna sytuacja finansowa, oceniana miarą struktury majątkowo-kapitałowej, wykazuje średnioterminowe pogorszenie przy zadłużeniu ogółem wzrastającym długoterminowo. Długość cyklu należności wykazuje znaczący wzrost, a zobowiązań o silniejszej tendencji wzrostowej. Długość cyklu kapitału obrotowego netto, wykazując wahania okresowe, zmierzała w ostatnim okresie ku jego zmniejszeniu (wartości ujemne). Płynność bieżącą charakteryzuje długoterminowy spadek, z silną amplitudą wahań. Płynność szybka obniżyła się krótkoterminowo. Odnotowano znaczny spadek poziomu wypłacalności w ostatnim okresie. Rentowność operacyjna sprzedaży krótkoterminowo maleje. Podobna charakterystyka dotyczy rentowności operacyjnej aktywów. Krótkoterminowo wzrosła produktywność majątku, wobec długoterminowego spadku (przy znacznych wahaniami) (rys. A.24).

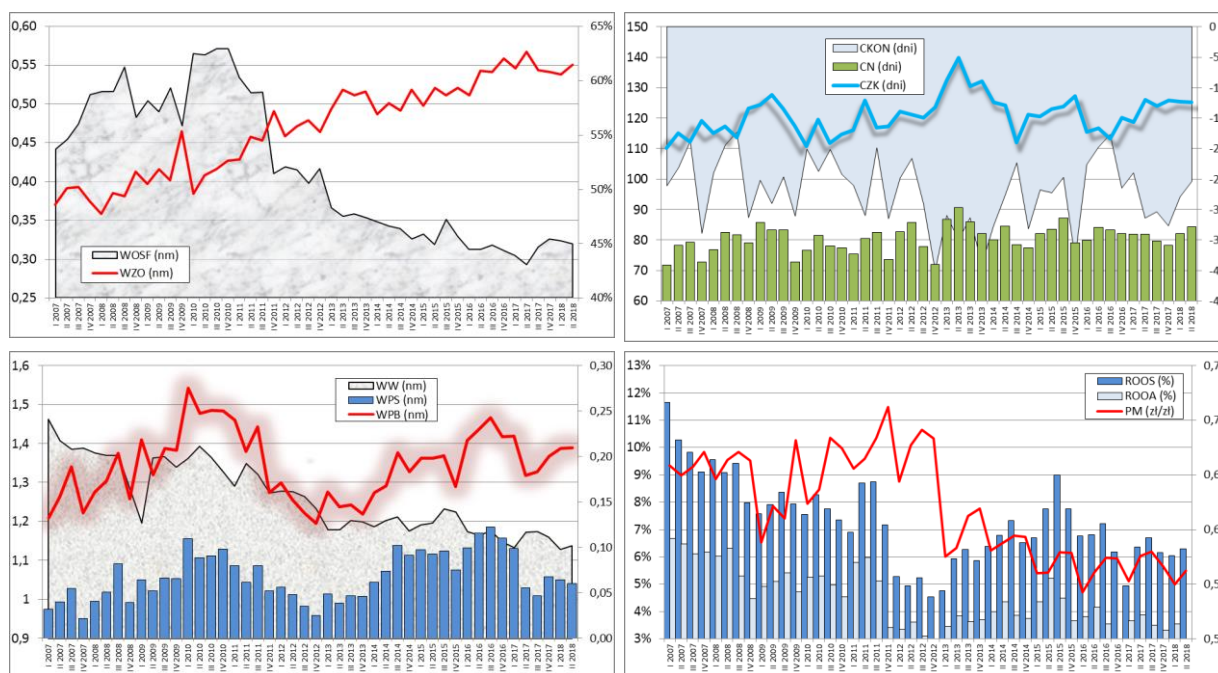
Zbiorowość **dużych przedsiębiorstw usługowych** charakteryzuje ostatnio krótkoterminowy spadek liczby przedsiębiorstw rentownych. Wydajność pracy stopniowo wzrastała, silnie jednak były wzrosty liczby pracujących. Na tym tle długoterminowo obniża się produktywność kosztów pracy. Dynamika przychodów i kosztów wykazuje wzrosty, a wskaźnik wyprzedzenia jest niekorzystny krótkoterminowo – ograniczenie generowania wyniku finansowego. Wzrost majątku trwałego, podobnie jak majątku ogółem, był dość intensywny, przy ponownym krótkoterminowym wzroście nakładów inwestycyjnych. Wzrost przychodów pociąga za sobą stonkowo równomierny przyrost należności, a ostatnio krótkoterminowo także zapasów. Zobowiązania długoterminowe są wyższe od zobowiązań krótkoterminowych i wzrastają w podobnym tempie (nieco szybciej krótkoterminowe). Dynamika kapitału własnego wykazała krótkoterminowy większy przyrost, przy braku zmian kierunkowych w stopie wartości dodanej (rys. A.25).

Rysunek A.25 Podstawowe charakterystyki dużych przedsiębiorstw usługowych (I kw. 2007 r. – II kw. 2018 r.)

Źródło: opracowanie własne na podstawie baz danych GUS w Warszawie, Pont Info w Warszawie i Coface.

Rysunek A.26 Podstawowe wskaźniki finansowe dużych przedsiębiorstw usługowych (II kw. 2007 r. – II kw. 2018 r.)

Uwagi: WOSF – wskaźnik ogólnej sytuacji finansowej (struktury majątkowo-kapitałowej); WZO – wskaźnik zadłużenia ogółem; CKON – cykl kapitału obrotowego netto; CN – cykl należności; CZK – cykl zobowiązań krótkoterminowych; WPB – wskaźnik płynności bieżącej; WPS – wskaźnik płynności podwyższonej; WW – wskaźnik wypłacalności; ROOS – rentowność operacyjna sprzedaży; ROOA – rentowność operacyjna aktywów; PM – produktywność majątku (prędkość krążenia kapitału).

Źródło: opracowanie własne na podstawie baz danych GUS w Warszawie, Pont Info w Warszawie i Coface.

Ogólna sytuacja finansowa oceniana miarą struktury majątkowo-kapitałowej wykazuje zdecydowane, długoterminowe pogorszenie przy znacznym wzroście zadłużenia ogółem. Długość cyklu należności z wahaniami okresowymi, wykazuje stabilność, podobnie zobowiązań krótkoterminowych. Długość cyklu kapitału obrotowego netto nie wykazuje jednoznacznej tendencji zmian (wartości ujemne). Płynność bieżąca osłabła w średniookresowym jej wzroście, a znacząco zmalała w krótkim terminie płynność szybka. Długoterminowo zanotowano sukcesywne obniżanie poziomu wypłacalności. Rentowność operacyjna sprzedaży obniżyła się średnioterminowo, podobnie jak rentowność operacyjna aktywów. Krótkoterminowo ustabilizowała się produktywność majątku, wobec jej długookresowej tendencji spadkowej (rys. A.26).

B.1 CEL I PRZEDMIOT BADAŃ W ZAKRESIE SWO W OBSZARZE MIKROEKONOMICZNYM

Podjęte zamierzenie określane jako *System Wczesnego Ostrzegania (SWO)* jest podstawą prowadzenia badań z wykorzystaniem opracowanej metody i narzędzi monitorowania gospodarki w komponencie mikroekonomicznym. Ich efektem jest niniejszy raport w zakresie oceny zmian stopnia zagrożenia przedsiębiorstw upadłością.

Prowadzone badania kondycji ekonomiczno-finansowej przedsiębiorstw (komponent mikroekonomiczny) posiadają zdefiniowany podstawowy cel projektowy, którym jest ujawnianie symptomów pogarszającej się sytuacji ekonomiczno-finansowej podmiotów, wraz ze wskazaniem wielkości i obszarów zagrożenia upadłością.

Na potrzeby identyfikacji stanu przedsiębiorstw zostały przeprowadzone badania projektowe w zakresie wyboru podstawowego modelu predykcyjnego, ukazującego związek między wielowymiarowym stanem wskaźników opisujących kondycję ekonomiczno-finansową przedsiębiorstw a ich stopniem zagrożenia upadłością.

Dla właściwej interpretacji i oceny wyników prowadzonej analizy w komponencie mikroekonomicznym zasadnicze znaczenie posiada charakter *Systemu Wczesnego Ostrzegania (SWO)*. Podstawowe jego cechy i funkcje są następujące:

- zadaniem SWO jest ujawnienie pogarszającej się sytuacji przedsiębiorstw, a w szczególności – wychwycenie elementów wskazujących na zagrożenie upadłością,
- służy on do rozróżniania przedsiębiorstw o słabej/złej (zagrożenie upadłością) oraz zadowalającej kondycji,
- ujawnienie zagrożeń jest realizowane w ramach danego cyklu badawczego z założonym jednookresowym wyprzedzeniem,
- przyjęta definicja przedsiębiorstwa zagrożonego upadłością jest wyznaczona czynnikami ekonomiki jego funkcjonowania, zawierając w sobie węższe ujęcie prawne,
- SWO nie jest systemem prognozującym upadłość, a zidentyfikowane sygnały ostrzegawcze mogą być odczytywane jako składowa prognozy ostrzegawczej.

Dla realizacji szczegółowych zadań wynikających z przyjętego celu prowadzone jest określone wnioskowanie w ramach przyjętych ścieżek badawczych, zawierające zbiory metod i narzędzi stosowanych w ramach uporządkowanych etapów postępowania badawczego, tj. w zakresie:

- analizy zmian zbiorowości przedsiębiorstw i ich potencjału ekonomicznego,
- analizy wszczętych postępowań upadłościowych podmiotów gospodarczych,
- wieloprzekrojowej analizy zmian kondycji ekonomiczno-finansowej przedsiębiorstw,
- analizy stopnia zagrożenia przedsiębiorstw upadłością według ich klas (wielkość), grup (rodzaj działalności), działów PKD oraz zróżnicowania regionalnego,
- prognozowania zmian stopnia zagrożenia upadłością.

Efektom prowadzonego wielowątkowego wnioskowania na odpowiednich jego etapach jest kwantyfikacja, analiza i ocena stopnia zagrożenia upadłością – wielkości i obszarów jego występowania.

Dla potrzeb oceny stopnia zagrożenia przedsiębiorstw upadłością wykorzystane zostały – zbudowane dla indywidualnych potrzeb prowadzonych badań – modele regresji logistycznej (MW). Dzięki nim możliwe jest określenie wpływu kluczowych wskaźników kondycji ekonomiczno-finansowej przedsiębiorstwa (zmiennie objaśniające) na prawdopodobieństwo jego upadłości. W wyniku zastosowania oszacowanych modeli regresji logistycznej uzyskuje się indywidualne dla każdego przedsiębiorstwa objętego badaniem, ustalone w warunkach bieżącego okresu badawczego (zgodnego z okresem danego raportu badawczego) i bieżącego stanu kondycji ekonomiczno-finansowej przedsiębiorstw, wartości prawdopodobieństw wystąpienia stanu upadłości przedsiębiorstw w perspektywie jednego roku. Agregacja indywidualnych prawdopodobieństw jest podstawą wyznaczenia wartości odsetka upadłości przedsiębiorstw, skalowanego względem liczby sądowych postępowań upadłościowych.

Dla oceny stopnia zagrożenia upadłością, na poziomie ogółem, rodzajów działalności oraz sekcji PKD, przyjęto trzy jego stopnie¹⁹:

- od 0 do 160 – poziom niski (akceptowalny),
- powyżej 160 do 200 – poziom ostrzegawczy,
- powyżej 200 – poziom wysoki.

Stosowane miary w postaci stopnia zagrożenia upadłością (MW), odsetka upadłości (OU) i branżowego barometru upadłości (BBU) są sprowadzone do wspólnej podstawy koncepcyjnej i skali wartości, będąc właściwymi dla analizy zjawiska upadłości *sensu stricto*. Prezentacja wartości miary stopnia zagrożenia upadłością (MW) oraz odsetka upadłości (OU) dokonywana jest z zastosowaniem przeliczenia na 10 000 przedsiębiorstw (skala ilorazowa).

Stosowanymi w prowadzonej analizie kryteriami klasyfikacyjnymi przedsiębiorstw są: rodzaj działalności (przedsiębiorstwa produkcyjne, handlowe i usługowe) oraz wielkość przedsiębiorstw (małe, średnie i duże). Natomiast w ramach prowadzonych ścieżek badawczych, na ich odpowiednich etapach, wyróżnione zostały dodatkowe struktury, tj. według: układu przedmiotowego (sekcji i działów PKD).

Prowadzone badania z wykorzystaniem opracowanej metody i narzędzi monitorowania gospodarki w komponencie mikroekonomicznym, przynoszące jako efekt ocenę zmian stopnia zagrożenia przedsiębiorstw upadłością, zawartą w niniejszym raporcie, są umiejscowione w określonych ramach czasowych. Przyjętą periodyzacją badań i prezentacji ich wyników jest cykl kwartalny, rozpoczynający się od pierwszego kwartału 2007 r., a kończący się wraz z ostatnim kwartałem ujętym w danym Raporcie. Raportowanie wyników badań jest prowadzone przez okres dziewięciu kwartałów, począwszy od czwartego kwartału 2016 r.

Wypracowana w toku prac badawczych oraz konsultacji struktura Raportu zorientowana jest wokół głównej osi, którą stanowi analiza i ocena zjawiska zagrożenia upadłością przedsię-

¹⁹ Wartości graniczne przedziałów wyznaczono arbitralnie na podstawie analizy wielkości i rozkładów stopnia zagrożenia upadłością dla okresu wystąpienia punktów zwrotnych oraz wartości szczytowych (I p. 2007 r. – II p. 2012 r.).

biorstw w ujęciu retrospektywnym oraz zasadniczym – prospektywnym (rozdział II.1). Poprzez ją charakterystyka przebiegu, kierunku i intensywności procesu upadłości przedsiębiorstw, ujętego w formalne ramy postępowania upadłościowego (rozdział II.2). W przypadku analizy prospektywnej dokonano oceny stopnia zagrożenia przedsiębiorstw upadłością, przy przyjęciu zróżnicowanych kryteriów klasyfikacyjnych (według grup i klas przedsiębiorstw) oraz stopni agregacji (zróżnicowanie branżowe według sekcji PKD). Ostatnia część prowadzonego wnioskowania dotyczy prognozowania zmian stopnia zagrożenia upadłością, jako wzmocnienie i pogłębienie analizy z zastosowaniem modeli predykcji upadłości. Raport – dla celów podbudowy podstawowej osi badawczej – zawiera szczegółowo opracowane załączniki w postaci analizy zmian liczby i potencjału ekonomicznego przedsiębiorstw oraz charakterystykę efektywności i sprawności funkcjonowania przedsiębiorstw, z wykorzystaniem analizy wskaźnikowej (załącznik A). Następnie zaprezentowano podstawowe cechy konstrukcyjne i zakres interpretacji wyników z wykorzystania narzędzi badawczych w postaci estymowanych modeli regresji logistycznej dla celów predykcji stopnia zagrożenia przedsiębiorstw upadłością (załącznik B). Raport w części końcowej posiada właściwe spisy tabel, rysunków i map oraz słownik użytych terminów.

Zasilenie w informacje procesu analitycznego jest zróżnicowane, w zależności od realizowanych ścieżek badawczych i etapów prowadzonych badań. W tym względzie dominujące znaczenie ma wykorzystanie informacji z systemu statystyki publicznej (GUS w Warszawie). Ponadto zostały wykorzystane bazy o dostępie publicznym (w tym z Monitora Sądowego i Gospodarczego), jako uzupełniające informacje dotyczące sytuacji przedsiębiorstw w różnych przekrojach klasyfikacyjnych, w tym także bazy komercyjne odpowiednio przetworzone, podporządkowane organizacji prowadzonych analiz.

Ze względu na charakter opracowania, wielość odwołań związanych z zakresem przedmiotowym, podmiotowym i czasowym badań oraz wykorzystanie zbioru informacyjnego o powtarzającej się strukturze źródłowej, przy każdym zestawieniu analitycznym będącym opracowaniem własnym materiału źródłowego umieszczono uniwersalną, ogólną adnotację: „opracowanie własne na podstawie baz danych GUS w Warszawie, Pont Info w Warszawie i Coface”. Jako podstawowy zbiór informacyjny Raportu wskazać należy:

- zapotrzebowane dla celów badań indywidualne bazy danych, opracowane i przetwarzane z zachowaniem zasad tajemnicy statystycznej (wykorzystanie modeli predykcyjnych oraz ocena stopnia zagrożenia upadłością) – GUS Warszawa,
- Rocznik statystyczny Rzeczypospolitej, Rocznik statystyczny województw, Rocznik statystyczny przemysłu – GUS Warszawa,
- Nakłady i wyniki przemysłu, Środki trwałe w gospodarce narodowej, Wyniki finansowe podmiotów gospodarczych, Działalność przedsiębiorstw niefinansowych, Zmiany strukturalne grup podmiotów gospodarki narodowej – GUS Warszawa,
- Monitor Polski B, Pont Info Gospodarka SŚiDP – Pont Info Ltd. Warszawa,
- Monitor Sądowy i Gospodarczy – Ministerstwo Sprawiedliwości, Ogólnopolski Informator Upadłościowy – Coface Poland Warszawa.

Powyższe uwarunkowania prowadzonego procesu badawczego wskazują, że wyniki wnioskowania i formułowane oceny należy uznać za szacunkowe, mieszczące się jednak w dopuszczalnych przedziałach odchyleń. Jako szczegółowe cechy tak przeprowadzonego badania należy wskazać:

- okres analizy: I kw. 2007 r./I p. 2007 r. – I kw. 2018 r./II p. 2017 r.,
- periodyzacja: kwartalna (przedsiębiorstwa o liczbie pracujących od 50 osób) oraz półroczna (przedsiębiorstwa o liczbie pracujących 10–49 osób),
- zakres podmiotowy: sektor przedsiębiorstw niefinansowych – badanie pełne (podmioty, które złożyły sprawozdanie, liczba pracujących od 10 osób),
- podstawowe struktury analityczne: rodzaj działalności, wielkość przedsiębiorstwa,
- dodatkowe struktury analityczne: układ przedmiotowy (sekcje i działy PKD) oraz formy prawno-organizacyjne,
- ścieżki i obszary badawcze:
 - zmiany strukturalne, potencjał ekonomiczny, wyniki finansowe oraz sprawność i efektywność działania – przedsiębiorstwa niefinansowe, wielkości zagregowane,
 - sądowe postępowania upadłościowe podmiotów gospodarczych, przy przyjęciu definicji prawnej procesu upadłości, z wyłączeniem zmian aktywności – ogół podmiotów gospodarczych, badanie pełne, wielkości przetworzone, pierwotne i indywidualne,
 - analiza zmian stopnia zagrożenia przedsiębiorstw upadłością, wraz z prognozowaniem, przedsiębiorstwa niefinansowe, badanie pełne, indywidualne bazy danych, opracowane i przetwarzane z zachowaniem zasad tajemnicy statystycznej.

Oszacowanie stopnia zagrożenia upadłością zostało przeprowadzone dla okresu I kw. 2018 r./II p. 2017 r. (bieżący okres analizy), ze wskazaniem kierunków zmian mających miejsce od I kw./I p. 2007 r. Okres prognozowania objął II kw. 2018 r./I p. 2018 r. – I kw. 2019 r./II p. 2018 r. Przyjętymi kryteriami analizy jest rodzaj prowadzonej działalności: przedsiębiorstwa produkcyjne, handlowe i usługowe oraz wiodące sekcje PKD: górnictwo i wydobywanie, przetwórstwo przemysłowe, wytwarzanie i zaopatrywanie w energię el., gaz itd., budownictwo, transport i gospodarka magazynowa, informacja i komunikacja. Drugim kryterium jest klasa wielkości przedsiębiorstw (małe, średnie i duże). Oszacowania stopnia zagrożenia upadłością dokonano z wykorzystaniem modeli regresji logistycznej (MW) specyficznych, dopasowanych do rodzaju działalności prowadzonej przez przedsiębiorstwa.

Podlegające analizie wyniki oszacowania stopnia zagrożenia upadłością, zostały obliczone na wielkościach indywidualnych dla zbioru przedsiębiorstw niefinansowych o liczbie pracujących od 10 osób (45 247 podmiotów ogółem, w tym: 29 595 małych w II p. 2017 r. oraz 12 353 średnich i 3 299 dużych w I kw. 2018 r.)²⁰.

²⁰ Badanie dotyczy przedsiębiorstw, które złożyły obowiązkowe sprawozdanie statystyczne F–01/–01 i F–02 i SP.

B.2 ESTYMACJA MODELI PREDYKCYJNYCH I PROGNOZOWANIE STOPNIA ZAGROŻENIA UPADŁOŚCIĄ

W opracowaniu wykorzystane zostały estymowane dla potrzeb badań modele przewidywania stopnia zagrożenia przedsiębiorstwa upadłością, omówione szerzej w poprzednim cyklu badań (www.isr.parp.gov.pl/monitoring-zmiany-gospodarczej/raporty-z-badan), stąd w tym miejscu przedstawiono kluczowe treści dotyczące ich kompozycji i prowadzonego wnioskowania.

Przyporządkowanie rodzajowe:

Działalność produkcyjna

Zakres działań: PKD 5 – PKD 39

05 WYDOBYWANIE WĘGLA KAMIENNEGO I WĘGLA BRUNATNEGO (LIGNITU)
06 GÓRNICTWO ROPY NAFTOWEJ I GAZU ZIEMNEGO
07 GÓRNICTWO RUD METALI
08 POZOSTAŁE GÓRNICTWO I WYDOBYWANIE
09 DZIAŁALNOŚĆ USŁUGOWA WSPOMAGAJĄCA GÓRNICTWO I WYDOBYWANIE
10 PRODUKCJA ARTYKUŁÓW SPOŻYWCZYCH
11 PRODUKCJA NAPOJÓW
12 PRODUKCJA WYROBÓW TYTONIOWYCH
13 PRODUKCJA WYROBÓW TEKSTYLNICH
14 PRODUKCJA ODZIEŻY
15 PRODUKCJA SKÓR I WYROBÓW ZE SKÓR WYPRAWIONYCH
16 PRODUKCJA WYROBÓW Z DREWNA ORAZ KORKA, Z WYŁĄCZENIEM MEBLI; PRODUKCJA WYROBÓW ZE SŁOMY I MATERIAŁÓW UŻYWANYCH DO WYPLATANIA
17 PRODUKCJA PAPIERU I WYROBÓW Z PAPIERU
18 POLIGRAFIA I REPRODUKCJA ZAPISANYCH NOŚNIKÓW INFORMACJI
19 WYTWARZANIE I PRZETWARZANIE KOKSU I PRODUKTÓW RAFINACJI ROPY NAFTOWEJ
20 PRODUKCJA CHEMIKALIÓW I WYROBÓW CHEMICZNYCH
21 PRODUKCJA PODSTAWOWYCH SUBSTANCJI FARMACEUTYCZNYCH ORAZ LEKÓW I POZOSTAŁYCH WYROBÓW FARMACEUTYCZNYCH
22 PRODUKCJA WYROBÓW Z GUMY I TWORZYW SZTUCZNYCH
23 PRODUKCJA WYROBÓW Z POZOSTAŁYCH MINERALNYCH SUROWCÓW NIEMETALICZNYCH
24 PRODUKCJA METALI
25 PRODUKCJA METALOWYCH WYROBÓW GOTOWYCH, Z WYŁĄCZENIEM MASZYN I URZĄDZEŃ
26 PRODUKCJA KOMPUTERÓW, WYROBÓW ELEKTRONICZNYCH I OPTYCZNYCH
27 PRODUKCJA URZĄDZEŃ ELEKTRYCZNYCH
28 PRODUKCJA MASZYN I URZĄDZEŃ, GDZIE INDZIEJ NIESKLASYFIKOWANA
29 PRODUKCJA POJAZDÓW SAMOCHODOWYCH, PRZYCZEP I NACZEP, Z WYŁĄCZENIEM MOTOCYKLI
30 PRODUKCJA POZOSTAŁEGO SPRZĘTU TRANSPORTOWEGO
31 PRODUKCJA MEBLI
32 POZOSTAŁA PRODUKCJA WYROBÓW
33 NAPRAWA, KONSERWACJA I INSTALOWANIE MASZYN I URZĄDZEŃ
35 WYTWARZANIE I ZAOPATRYWANIE W ENERGIĘ ELEKTRYCZNĄ, GAZ, PARĘ WODNĄ, GORĄCĄ WODĘ I POWIETRZE DO UKŁADÓW KLIMATYZACYJNYCH
36 POBÓR, UZDATNIANIE I DOSTARCZANIE WODY
37 ODPROWADZANIE I OCZYSZCZANIE ŚCIEKÓW
38 DZIAŁALNOŚĆ ZWIĄZANA ZE ZBIERANIEM, PRZETWARZANIEM I UNIESZKODLIWIANIEM ODPADÓW; ODZYSK SUROWCÓW
39 DZIAŁALNOŚĆ ZWIĄZANA Z REKULTYWACJĄ I POZOSTAŁA DZIAŁALNOŚĆ USŁUGOWA ZWIĄZANA Z GOSPODARKĄ ODPADAMI

Wzór obliczeniowy modelu dla działalności produkcyjnej:

$$MW_P = \frac{1}{1+e^{-(5,85+(-1,231 \cdot x_1 - 0,492 \cdot x_3 - 1,947 \cdot x_6 + 0,62 \cdot x_9 + 0,004 \cdot x_{13}))}} \cdot 10\,000$$

Działalność handlowa

Zakres działów: PKD 45 – PKD 47

45 HANDEL HURTOWY I DETALICZNY POJAZDAMI SAMOCHODOWYMI; NAPRAWA POJAZDÓW SAMOCHODOWYCH
46 HANDEL HURTOWY, Z WYŁĄCZENIEM HANDLU POJAZDAMI SAMOCHODOWYMI
47 HANDEL DETALICZNY, Z WYŁĄCZENIEM HANDLU DETALICZNEGO POJAZDAMI SAMOCHODOWYMI

Wzór obliczeniowy modelu dla działalności usługowej:

$$MW_H = \frac{1}{1+e^{-(6,22+(-0,053 \cdot x_4 - 1,804 \cdot x_6 - 1,17 \cdot x_7 + 0,594 \cdot x_{10} - 0,427 \cdot x_{16}))}} \cdot 10\,000$$

Działalność usługowa

Zakres działów: PKD 41 – PKD 43; PKD 49 – PKD 68; PKD 77 – PKD 82; PKD 94 – PKD 96

41 ROBOTY BUDOWLANE ZWIĄZANE ZE WZNOSENIEM BUDYNKÓW
42 ROBOTY ZWIĄZANE Z BUDOWĄ OBIEKTÓW INŻYNIERII LĄDOWEJ I WODNEJ
43 ROBOTY BUDOWLANE SPECJALISTYCZNE
49 TRANSPORT LĄDOWY ORAZ TRANSPORT RUROCIĄGOWY
50 TRANSPORT WODNY
51 TRANSPORT LOTNICZY
52 MAGAZYNOWANIE I DZIAŁALNOŚĆ USŁUGOWA WSPOMAGAJĄCA TRANSPORT
53 DZIAŁALNOŚĆ POCZTOWA I KURIERSKA
55 ZAKWATEROWANIE
56 DZIAŁALNOŚĆ USŁUGOWA ZWIĄZANA Z WYŻYWIENIEM
58 DZIAŁALNOŚĆ WYDAWNICZA
59 DZIAŁALNOŚĆ ZWIĄZANA Z PRODUKCJĄ FILMÓW, NAGRAŃ WIDEO, PROGRAMÓW TELEWIZYJNYCH, NAGRAŃ DŹWIĘKOWYCH I MUZYCZNYCH
60 NADAWANIE PROGRAMÓW OGÓLNODOSTĘPNYCH I ABONAMENTOWYCH
61 TELEKOMUNIKACJA
62 DZIAŁALNOŚĆ ZWIĄZANA Z OPROGRAMOWANIEM I DORADZTWEW W ZAKRESIE INFORMATYKI ORAZ DZIAŁALNOŚĆ POWIĄZANA
63 DZIAŁALNOŚĆ USŁUGOWA W ZAKRESIE INFORMACJI
66 DZIAŁALNOŚĆ WSPOMAGAJĄCA USŁUGI FINANSOWE ORAZ UBEZPIECZENIA I FUNDUSZE EMERYTALNE
68 DZIAŁALNOŚĆ ZWIĄZANA Z OBSŁUGĄ RYNKU NIERUCHOMOŚCI
77 WYNAJEM I DZIERŻAWA
78 DZIAŁALNOŚĆ ZWIĄZANA Z ZATRUDNIENIEM
79 DZIAŁALNOŚĆ ORGANIZATORÓW TURYSTYKI, POŚREDNIKÓW I AGENTÓW TURYSTYCZNYCH ORAZ POZOSTAŁA DZIAŁALNOŚĆ USŁUGOWA W ZAKRESIE REZERWACJI I DZIAŁALNOŚCI Z NIĄ ZWIĄZANE
80 DZIAŁALNOŚĆ DETEKTYWISTYCZNA I OCHRONIARSKA
81 DZIAŁALNOŚĆ USŁUGOWA ZWIĄZANA Z UTRZYMANIEM PORZĄDKU W BUDYNKACH I ZAGOSPODAROWANIEM TERENÓW ZIELENI

82 DZIAŁALNOŚĆ ZWIĄZANA Z ADMINISTRACYJNĄ OBSŁUGĄ BIURA I POZOSTAŁA DZIAŁALNOŚĆ WSPOMAGAJĄCA PROWADZENIE DZIAŁALNOŚCI GOSPODARCZEJ
94 DZIAŁALNOŚĆ ORGANIZACJI CZŁONKOWSKICH
95 NAPRAWA I KONSERWACJA KOMPUTERÓW I ARTYKUŁÓW UŻYTKU OSOBISTEGO I DOMOWEGO
96 POZOSTAŁA INDYWIDUALNA DZIAŁALNOŚĆ USŁUGOWA

Wzór obliczeniowy modelu dla działalności usługowej:

$$MW_U = \frac{1}{1 + e^{-(6,24 + (-0,342 \cdot x_3 + 0,544 \cdot x_9 + 0,004 \cdot x_{13} - 1,44 \cdot x_{14} - 1,088 \cdot x_{15}))}} \cdot 10\,000$$

Objaśnienia zmiennych modeli:

x1 – wskaźnik rentowności operacyjnej aktywów (ROOA) – określa zdolność aktywów (kapitału całkowitego) do generowania wyniku operacyjnego bez względu na to, w jaki sposób zostały one sfinansowane (stymulanta).

$$ROOA = \frac{WF_O \cdot b}{A}$$

gdzie:

WF_O – zysk (strata) na działalności operacyjnej,

A – aktywa razem,

b – współczynnik annuity: b=2 dla I półrocza, b=1 dla II półrocza.

x3 – wskaźnik zdolności obsługi zadłużenia (WZOZ) – określa możliwość (stopień) obsługi zadłużenia, tj. w jakiej części może ono być pokryte wynikiem finansowym netto, zyskiem netto i amortyzacją (stymulanta).

$$W_{ZOZ} = \frac{(WF_N + A_M) \cdot b}{K_O}$$

gdzie:

WF_N – zysk (strata) netto,

A_M – amortyzacja,

K_O – zobowiązania i rezerwy na zobowiązania,

b – współczynnik annuity: b=2 dla I półrocza, b=1 dla II półrocza.

x4 – wskaźnik płynności bieżącej (WPB) – określa stopień pokrycia zobowiązań krótkoterminowych przez aktywa obrotowe – zdolność do regulowania zobowiązań krótkoterminowych (nominanta).

$$W_{PB} = \frac{A_O}{Z_{KR}}$$

gdzie:

A_O – aktywa obrotowe,

Z_{KR} – zobowiązania krótkoterminowe.

x6 – wskaźnik rentowności operacyjnej sprzedaży (ROOS) – określa stopę zwrotu ze sprzedaży na poziomie operacyjnym, a więc bez obciążenia podatkowego i bez uwzględniania kosztów kapitału obcego (stymulanta).

$$ROOS = \frac{WF_o}{P_{NS}}$$

gdzie:

WF_o – zysk (strata) z działalności operacyjnej,

P_{NS} – przychody netto ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów,

b – współczynnik annuity: $b=2$ dla I półrocza, $b=1$ dla II półrocza.

x7 – wskaźnik rentowności ze sprzedaży (RSOA) – określa stopę zwrotu z aktywów (kapitału całkowitego) z wykorzystaniem drugiego poziomu marży ze sprzedaży (stymulanta).

$$RSOA = \frac{WF_{zS} \cdot b}{A}$$

gdzie:

WF_{zS} – zysk (strata) ze sprzedaży,

A – aktywa razem,

b – współczynnik annuity: $b=2$ dla I półrocza, $b=1$ dla II półrocza.

x9 – wskaźnik zadłużenia ogółem (WZO) – określa stopień zadłużenia ogółem, czyli udział kapitału obcego w strukturze finansowania aktywów (kapitału całkowitego) – (destymulanta).

$$W_{ZO} = \frac{K_o}{A}$$

gdzie:

K_o – zobowiązania i rezerwy na zobowiązania,

A – aktywa razem.

x10 – wskaźnik zadłużenia krótkoterminowego (WZKR) – określa udział zadłużenia krótkoterminowego w finansowaniu aktywów (kapitału całkowitego) – (destymulanta).

$$W_{ZKR} = \frac{Z_{KR}}{A}$$

gdzie:

Z_{KR} – zobowiązania krótkoterminowe,

A – aktywa razem.

x13 – wskaźnik cyklu konwersji zobowiązań krótkoterminowych (CZKR) – określa średni okres, jaki upływa od powstania zobowiązania do jego spłaty (długość okresu kredytowania przedsiębiorstwa przez dostawców) – (nominanta).

$$C_{ZKR} = \frac{Z_{KR}}{P_{NS} \cdot b} \cdot L_{DN}$$

gdzie:

Z_{KR} – zobowiązania krótkoterminowe,

P_{NS} – przychody netto ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów,

L_{DN} – liczba dni równa 360,

b – współczynnik annuity: $b=2$ dla I półrocza, $b=1$ dla II półrocza.

x14 – wskaźnik rentowności sprzedaży (ROS) – określa stopę zwrotu netto ze sprzedaży – zdolność sprzedaży do generowania wyniku finansowego netto (stymulanta).

$$ROS = \frac{WF_N}{P_{NS}}$$

gdzie:

WF_N – zysk (strata) netto,

P_{NS} – przychody netto ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów.

x15 – wskaźnik rentowności aktywów (ROA) – określa ogólną zdolność aktywów (kapitału całkowitego) do generowania wyniku finansowego netto (stymulanta).

$$ROA = \frac{WF_N \cdot b}{A}$$

gdzie:

WF_N – zysk (strata) netto,

A – aktywa razem,

b – współczynnik annuity: $b=2$ dla I półrocza, $b=1$ dla II półrocza.

x16 – wskaźnik rentowności kapitału własnego (ROE) – określa stopę zwrotu z zaangażowanego kapitału własnego (stymulanta).

$$ROE = \frac{WF_N \cdot b}{K_W}$$

gdzie:

WF_N – zysk (strata) netto,

K_W – kapitał (fundusz) własny,

b – współczynnik annuity: $b=2$ dla I półrocza, $b=1$ dla II półrocza.

Dla opracowania modeli stopnia zagrożenia upadłością²¹ wykorzystano bazy danych przedsiębiorstw GUS w Warszawie z lat 2007–2012. Charakterystyka przeprowadzonych działań analitycznych towarzyszących procesowi badawczemu jest następująca:

- zbiór uczący objął 42 479 przedsiębiorstw aktywnych (nieupadłe, stan średni w okresie) obserwowanych w okresie sześciu lat z cyklicznością półroczną (przedsiębiorstwa małe) i kwartalną (przedsiębiorstwa średnie i duże) oraz 4 975 przedsiębiorstw zidentyfikowanych w tym okresie jako upadłe (cykliczność obserwacji analogiczna), klasyfikowanych w trzech grupach działalności: produkcyjne, handlowe i usługowe (por. tabela B.1.),
- analizy porównawcze objęły łącznie obserwację 641 370 obiektookresów (przedsiębiorstwa obserwowane z zadaną cyklicznością), w tym 396 205 wykorzystanych w estymacji modeli

²¹ Badania zostały przeprowadzone przez Zespół Analiz Mikroekonomicznych powołany w projekcie systemowym „Instrument Szybkiego Reagowania” PARP w Warszawie, MSAP Uniwersytetu Ekonomicznego w Krakowie, w składzie: dr hab. prof. UEK Jarosław Kaczmarek, Ekspert wiodący ds. analiz mikroekonomicznych, mgr Kamil Fijorek, Ekspert ds. metody i narzędzi monitorowania, dr inż. Konrad Kolegowicz, Ekspert ds. przetwarzania danych, dr Paweł Krzemiński, Ekspert ds. analiz. Badania przeprowadzono przy współpracy z Departamentem Przedsiębiorstw oraz Departamentem Informacji GUS w Warszawie na przetworzonej do tego celu bazie danych przedsiębiorstw niefinansowych o liczbie pracujących powyżej 9 osób, które złożyły obowiązkowe sprawozdanie statystyczne (oznaczane jako F–01/–01 oraz F–02 i SP), z zachowaniem obowiązujących wymogów tajemnicy statystycznej (www.isr.parp.gov.pl/monitoring-zmiany-gospodarczej/raporty-z-badań).

i 353.282 stanowiące zbiór uczący modeli, w tym: 130.204 dla rodzaju działalności produkcyjnej, 120.673 dla handlowej oraz 102.405 dla usługowej,

- przeprowadzono eksploracyjną analizę jednowymiarowych rozkładów zmiennych objaśniających (29 mierników kondycji ekonomiczno-finansowej przedsiębiorstw) z wykorzystaniem wykresów typu „ramka – wąsy” oraz tabel z wybranymi percentylami rozkładu (osobno dla przedsiębiorstw, które upadły oraz dla tych, które nie upadły),
- przeprowadzono eksploracyjną analizę korelacji (współzależności) mierników kondycji ekonomiczno-finansowej przedsiębiorstw, w podziale na grupy przedsiębiorstw (produkcyjne, handlowe, usługowe),
- rozważono szerokie spektrum technik predykcyjnych wiążących wielowymiarowy stan wskaźników kondycji ekonomiczno-finansowej przedsiębiorstwa oraz stopień zagrożenia upadłością, m.in. modelowanie dyskryminacyjne, sieci neuronowe, modele SVM, model regresji logistycznej,
- zastosowanym finalnie modelem jest model regresji logistycznej (z wyprzedzeniem jedno-okresowym oceny stopnia zagrożenia upadłością), w którym oceny parametrów znajdowano za pomocą metody największej wiarygodności,
- dla określenia zbioru zmiennych objaśniających wykorzystano krokowe metody doboru zmiennych oraz metodę najlepszego podzbioru. Za kryterium oceny dopasowania modelu regresji logistycznej do danych przyjęto miarę AIC (*Akaike Information Criterion*),
- rezultatem przeprowadzonych prac analitycznych są estymowane modele stopnia zagrożenia finansowego kontynuacji działalności i upadłości dla przedsiębiorstw produkcyjnych, handlowych i usługowych,
- zdolności predykcyjne modeli regresji logistycznej zostały zmierzone za pomocą odsetka poprawnych klasyfikacji, *czułości* oraz *specyficzności*. Dodatkowo, jakość modeli zmierzono za pomocą pola pod krzywą *ROC* (*AUC – Area Under Curve*),
- AUC wyniosło 0,914 dla przedsiębiorstw produkcyjnych, 0,796 dla handlowych oraz 0,893 dla usługowych, co określa estymowane modele jako bardzo dobre i dobre, a ich wysoką jakość predykcyjną podnosi nieporównywalna z innymi modelami (z reguły kilkadziesiąt przedsiębiorstw) rozległość i wieloprzekrojowość badań oraz rozmiary zbioru uczącego.

Przyjęte definicje uznają przedsiębiorstwo za upadłe, jeżeli bez zewnętrznej pomocy nie jest w stanie samo kontynuować działalności – skutkuje to wycofaniem się przedsiębiorstwa z aktywności gospodarczej – upadłość ekonomiczna (upadłość *sensu largo*). W podejściu ekonomicznym mieści się ujęcie prawne upadłości (upadłość *sensu stricto*), tzn. postępowanie upadłościowe przewidziane w przepisach Prawa upadłościowego i Prawa restrukturyzacyjnego, prowadzone przez sąd powszechny w stosunku do przedsiębiorstwa – dłużnika (zwanego „upadłym”), które stało się niewypłacalnym.

W wyniku zastosowania oszacowanych modeli regresji logistycznej uzyskuje się indywidualne dla każdego przedsiębiorstwa objętego badaniem, ustalone w warunkach bieżącego okresu badawczego (zgodnego z okresem danego raportu badawczego) i bieżącego stanu kondycji ekonomiczno-finansowej przedsiębiorstw, wartości prawdopodobieństw wystąpienia stanu upadłości przedsiębiorstw (stopień zagrożenia) w perspektywie jednego roku. Agregacja indywidualnych prawdopodobieństw jest podstawą wyznaczenia wartości odsetka upadłości przedsiębiorstw, skalowanego względem liczby sądowych postępowań upadłościowych.

Tabela B.1 Charakterystyka ilościowa badań przedsiębiorstw dla potrzeb estymacji modeli predykcyjnych

Lp.	Wyszczególnienie	Średnio w okresie	Stan rejestrowy
1.	Przedsiębiorstwa aktywne (nieupadłe), w tym:	42 479	
1.1	– produkcyjne (PKD 5 – PKD 39)	13 047	
1.2	– handlowe (PKD 45 – PKD 47)	13 197	
1.3	– usługowe (PKD 41 – 43, 49 – 68, 77 –82, 94 – 96)	11 823	
1.4	– pozostałe	4 412	
1.5	– z ogółem: małe (10–49 pracujących)	28 911	
1.6	– z ogółem: średnie (50–249 pracujących)	11 252	
1.7	– z ogółem: duże (250 i więcej pracujących)	2 316	
2.	Przedsiębiorstwa zidentyfikowane jako upadłe, w tym:		4 975
2.1	– objęte sądowym postępowaniem upadłościowym, w tym:		3 780
2.1.1	– produkcyjne (PKD 5 – PKD 39)		1 377
2.1.2	– handlowe (PKD 45 – PKD 47)		906
2.1.3	– usługowe (PKD 41 – 43, 49 – 68, 77 –82, 94 – 96)		1 306
2.1.4	– pozostałe		191
2.1.5	– z ogółem: małe (10–49 pracujących)		2 066
2.1.6	– z ogółem: średnie (50–249 pracujących)		1 364
2.1.7	– z ogółem: duże (250 i więcej pracujących)		350
3.	Obiektoobserwacje analizy porównawczej przedsiębiorstw		641 370
4.	Obiektoobserwacje dla modeli predykcyjnych, w tym:		396 205
4.1	Obiektoobserwacje tworzące zbiór uczący, w tym:		353 282
4.1.1	– działalność produkcyjna (PKD 5 – PKD 39)		130 204
4.1.2	– działalność handlowa (PKD 45 – PKD 47)		120 673
4.1.3	– działalność usługowa (PKD 41 – 43, 49 – 68, 77 –82, 94 – 96)		102 405
4.2	Obiektoobserwacje uznane za niekompletne (<i>missingi</i>), w tym:		42 923
4.2.1	– działalność produkcyjna (PKD 5 – PKD 39)		17 894
4.2.2	– działalność handlowa (PKD 45 – PKD 47)		10 532
4.2.3	– działalność usługowa (PKD 41 – 43, 49 – 68, 77 –82, 94 – 96)		14 497

Źródło: opracowanie własne.

Stosowane miary w postaci stopnia zagrożenia upadłością (MW), odsetka sądowych postępowań upadłościowych (OU), branżowego (BBU) i regionalnego barometru upadłości (RBU) są sprowadzone do wspólnej podstawy koncepcyjnej i skali wartości, będąc właściwymi dla analizy zjawiska upadłości *sensu stricto*. Prezentacja wartości miary stopnia zagrożenia upadłością (MW) oraz odsetka upadłości (OU) dokonywana jest z zastosowaniem przeliczenia na 10 000 przedsiębiorstw (skala ilorazowa).

Dla oceny stopnia zagrożenia upadłością, na poziomie ogółem, rodzajów działalności oraz sekcji PKD, przyjęto trzy jego stopnie²²:

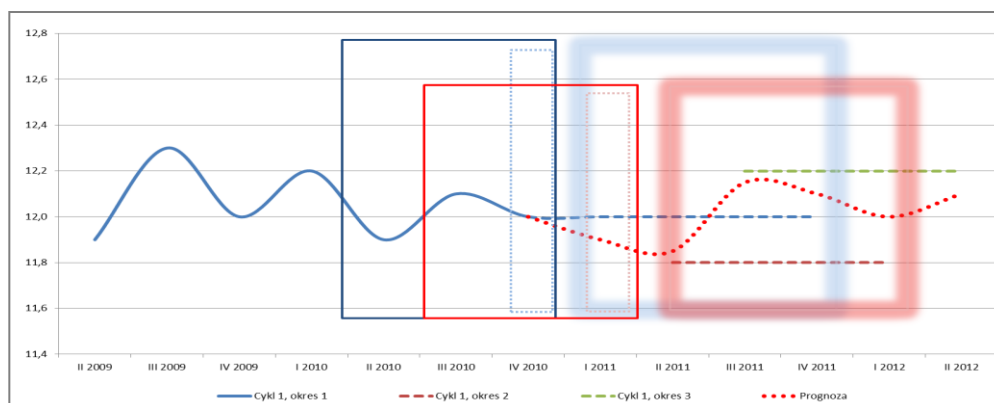
- od 0 do 160 – poziom niski (akceptowalny),
- powyżej 160 do 200 – poziom ostrzegawczy,
- powyżej 200 – poziom wysoki.

²² Wartości graniczne przedziałów wyznaczono arbitralnie na podstawie analizy wielkości i rozkładów stopnia zagrożenia upadłością dla okresu wystąpienia punktów zwrotnych oraz wartości szczytowych (I p. 2007 r. – II p. 2012 r.).

Oszacowanie na rozległej próbie modeli predykcji upadłości dla potrzeb badania sytuacji ekonomiczno-finansowej przedsiębiorstw, celem oceny ich kondycji i identyfikacji zjawisk wskazujących na jej istotne pogorszenie (wczesne ostrzeżenie) oraz zastosowanie innowacyjnych metod i technik szczegółowych powoduje, że modele te są unikalnymi i zapewniającymi zdecydowanie wyższą jakość przewidywania zmiany stopnia zagrożenia finansowego kontynuacji działalności i upadłości przedsiębiorstw w stosunku do modeli dotychczas stosowanych.

Analiza z wykorzystaniem modeli predykcji upadłości jest skutecznym narzędziem, wykorzystywanym w ocenie stopnia zagrożenia przedsiębiorstw, jakie może się pojawić w sytuacji pogarszania się warunków, w których one funkcjonują oraz w zależności od tego, jakie wyniki osiągają. Mankamentem prowadzonych dotychczas w Polsce badań było znaczne opóźnienie (blisko roczne) pomiędzy pozyskaniem właściwych informacji, ich przetworzeniem i zaprezentowaniem analizy uzyskanych wyników.

Rysunek B.1 Prezentacja kroczącego sposobu wyznaczania okresu rocznego dla analizy predykcji upadłości

Źródło: opracowanie własne.

W tym względzie zaproponowane rozwiązanie umożliwia przejście na kwartalną/półroczną częstotliwość prowadzonych analiz, pozwalających na zdecydowane skrócenie czasu potrzebnego na rozpoznanie zmiany stanu przedsiębiorstw. Ze względu na prowadzenie badań z częstotliwością kwartalną/półroczną, oszacowany stopień zagrożenia upadłością zachowuje „umowną ważność” przez jeden okres analizy, bowiem kolejna przeprowadzana analiza dostarcza nowej informacji o wartości analizowanej miary, odnoszącej się do kolejnego rozpoczętego okresu.

Kolejna istotna cecha zbudowanej koncepcji, to wydłużenie okresu przewidywania w zakresie wyników oszacowania stopnia zagrożenia upadłością. Oznacza to zastosowanie metod prognozowania w szacowaniu prawdopodobieństwa upadłości. W prognozowaniu zmiany stopnia zagrożenia upadłością, przyjęto nie prognozowanie wartości samej miary zagrożenia, lecz zmiennych (czynników) opisujących kondycję ekonomiczno-finansową przedsiębiorstw. Wartości prognozowane tych zmiennych zostały wprowadzone do modeli predykcji, co dało podstawę do wnioskowania o kształtowaniu się przyszłych poziomów zagrożenia upadłością oraz pozwoliło na wydłużenie horyzontu czasowego możliwego wnioskowania, zasadniczo o kolejny okres roczny.

Zmienne określające stopień zagrożenia upadłością prognozowano za pomocą jednowymiarowych modeli szeregów czasowych²³. Zasadniczą przyczyną zastosowania modeli jednowymiarowych, w miejsce modeli wielowymiarowych, była długość badanych szeregów czasowych – znacznie ograniczona dla szeregów półrocznych. Decyzja ta jest uzasadniona wynikami licznych badań empirycznych, które wykazują, że modele wielowymiarowe stosowane do krótkich szeregów czasowych, zazwyczaj generują prognozy obciążone większymi błędami, niż te wynikające z modeli jednowymiarowych.

Do każdego badanego szeregu czasowego dopasowano najlepszy pod względem kryterium informacyjnego AIC model klasy SARIMA (*Seasonal Autoregressive Integrated Moving Average*) oraz model wygładzania wykładniczego w ujęciu Hyndmana (ETS – *Exponential Smoothing*). Prognozowane wartości były obliczane, jako średnia arytmetyczna prognoz modelu SARIMA oraz modelu ETS (por. *Metody i narzędzia monitorowania gospodarki w komponencie mikroekonomicznym*). Przyjęte rozwiązanie jest w pełni uzasadnione wieloma wynikami z przeprowadzonych badań empirycznych, które wskazują, że uśrednianie modeli prowadzi zazwyczaj do uzyskania prognoz obciążonych mniejszymi błędami.

Należy podkreślić, że zakres i sposób możliwego wnioskowania uwzględniać musi istotę i cel skonstruowania określonej metody – modeli predykcji upadłości. Ponadto, na wnioskowanie wpływa zdefiniowany sposób cyklicznego, kwartalnego badania kondycji ekonomiczno-finansowej przedsiębiorstw.

²³ Szczegółowe omówienia, w tym charakterystykę przebiegu oraz konstrukcję metod i narzędzi analitycznych, zawierają opracowania źródłowe w postaci: *Metody i narzędzia monitorowania gospodarki w komponencie mikroekonomicznym* oraz *Raport z oceny stopnia zagrożenia upadłością – komponent mikroekonomiczny, Cykl 1, Raport 1* (www.isr.parp.gov.pl/monitoring-zmiany-gospodarczej/raporty-z-badan/).

B.3 ZASADY KLASYFIKACJI DZIAŁÓW PKD W ZAKRESIE ZAGROŻENIA UPADŁOŚCIĄ

W celu stworzenia listy rankingowej działów PKD w zakresie zagrożenia upadłością, z uwzględnieniem liczby osób w nich pracujących sporządzona została metoda pozwalająca na określenie miary MSO obejmującej ocenę dwóch kategorii – relacji stopnia zagrożenia upadłością i liczby pracujących w dziale PKD względem średniej dla rodzaju działalności. W tym celu wykorzystano dwa kryteria: stopień zagrożenia upadłością i liczbę pracujących, określając ich poziom względem wartości średnich dla rodzaju działalności, do którego zostały zakwalifikowane. Na podstawie wartości stopnia zagrożenia upadłością i liczby pracujących względem wartości średnich dla tych miar oraz wartości miary MSO sporządzono listę rankingową działów PKD, na które należy zwrócić szczególną uwagę.

W celu sporządzenia listy rankingowej działów PKD niezbędnym jest zrealizowanie kolejnych kroków:

1. Ustalenie odchylenia wartości MW dla każdego działu PKD względem wartości dla odpowiadającego rodzaju działalności

$$oMW D_{it} = \frac{MW D_{it}}{MW RD_{jt}}$$

gdzie:

oMW – odchylenie wartości stopnia zagrożenia upadłością działu PKD,

$MW D$ – stopień zagrożenia dla działu PKD,

$MW RD$ – stopień zagrożenia dla rodzaju działalności,

i – dział PKD ($i=1, \dots, n$),

j – rodzaj działalności ($j=1, 2, 3$),

t – kolejny podokres analizy ($t, t+1$).

2. Ustalenie odchylenia liczby pracujących dla każdego działu PKD względem wartości przeciętnej dla odpowiadającego rodzaju działalności

$$oLP D_{it} = \frac{LP D_{it}}{\acute{S}LP RD_{jt}}$$

gdzie:

$oLP D$ – odchylenie liczby pracujących dla działu PKD,

$LP D_{it}$ – liczba pracujących w dziale PKD,

$\acute{S}LP RD$ – przeciętna liczba pracujących dla rodzaju działalności,

i – dział PKD ($i=1, \dots, n$),

j – rodzaj działalności ($j=P, H, U$),

t – kolejny podokres analizy ($t, t+1$).

3. Przypisanie rodzaju normatywnego wzorca obiektom (działom PKD)

Na podstawie uzyskanych wyników $oMW D$ i $oLP D$ dla działów PKD następuje przypisanie rodzaju normatywnego wzorca (1, 2, 3 lub 4) poszczególnym działom na podstawie oceny wartości odchylenia stopnia zagrożenia dla działu ($oMW D$) oraz wartości odchylenia liczby pracujących w dziale PKD od przeciętnej dla rodzaju działalności ($oLP D$).

Tabela B.2 Normatywne wzorce działań PKD

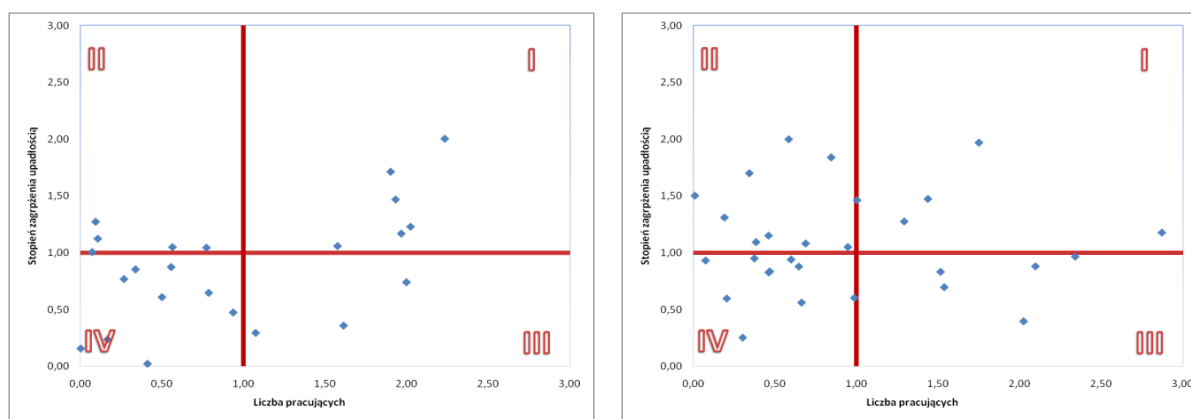
Lp.	Miara oceny	Wzorec	Miara oceny
1.	Odchylenie stopnia zagrożenia działu PKD ($\sigma_{MW D_i}$) > 1	I	Odchylenie liczby pracujących dla działu ($\sigma_{LP D_i}$) > 1
2.	Odchylenie stopnia zagrożenia działu PKD ($\sigma_{MW D_i}$) > 1	II	Odchylenie liczby pracujących dla działu ($\sigma_{LP D_i}$) <= 1
3.	Odchylenie stopnia zagrożenia działu PKD ($\sigma_{MW D_i}$) <= 1	III	Odchylenie liczby pracujących dla działu ($\sigma_{LP D_i}$) > 1
4.	Odchylenie stopnia zagrożenia działu PKD ($\sigma_{MW D_i}$) <= 1	IV	Odchylenie liczby pracujących dla działu ($\sigma_{LP D_i}$) <= 1

Interpretacja cech wzorca, wykorzystywana na etapie tworzenia listy rankingowej, jest następująca:

1. Dział PKD charakteryzujący się ponadprzeciętną wartością stopnia zagrożenia oraz ponadprzeciętną liczbą pracujących – **obszar wysokiego zagrożenia (wzorec I)**,
2. Dział PKD charakteryzujący się ponadprzeciętną wartością stopnia zagrożenia oraz poniżej przeciętną liczbą pracujących – **obszar średnio wysokiego zagrożenia (wzorec II)**,
3. Dział PKD charakteryzujący się poniżej przeciętną wartością stopnia zagrożenia oraz ponadprzeciętną liczbą pracujących – **obszar średnio niskiego zagrożenia (wzorec III)**,
4. Dział PKD charakteryzujący się poniżej przeciętną wartością stopnia zagrożenia oraz poniżej przeciętną liczbą pracujących – **obszar niskiego zagrożenia (wzorec IV)**.

Rozmieszczenie działów PKD w czterech obszarach (wzorce I–IV), gdzie oś pozioma i pionowa są to wyróżniki rozdziału wzorców stanowiące wartość średnią dla odpowiadających im miar (stopień zagrożenia upadłością i liczba pracujących) równym funkcjom $x=1$ i $y=1$.

Rysunek B.2 Przykład prezentacji graficznej położenia i podziału działów PKD w układzie współrzędnych

Źródło: opracowanie własne.

4. Obliczenie wartości miary syntetycznej oceny MSO D_i – wyznaczenie odległości każdego obiektu (działu PKD) o współrzędnych $oMW D_i$ i $oLP D_i$ od początku układu współrzędnych

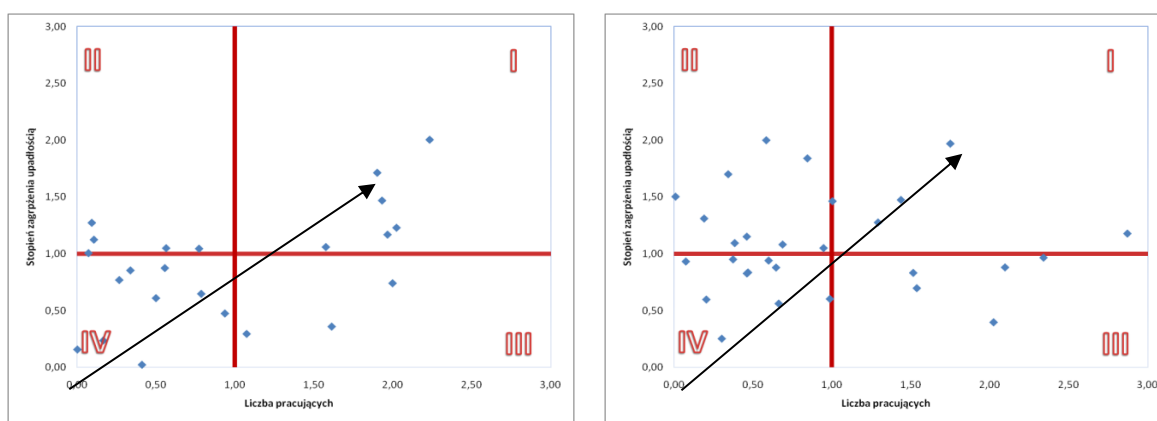
W celu uporządkowania obiektów (działów PKD) w ramach wzorców koniecznym jest określenie wartości miary syntetycznej MSO obejmującej ocenę dwóch kategorii – relacji stopnia zagrożenia upadłością i liczby pracujących dla działu względem średniej dla odpowiednich rodzajów działalności. Miara ta wyznacza odległość obiektu (działu PKD) od początku układu współrzędnych. W ten sposób określona zostaje wartość miary odpowiadająca sile i natężeniu stopnia zagrożenia upadłością i liczbie pracujących.

$$MSO D_i = \sqrt{oMW D_i^2 + oLP D_i^2}$$

gdzie:

$MSO D_i$ – syntetyczna miara oceny działu PKD (obiektu).

Rysunek B.3 Przykład prezentacji graficznej określania miary MSO

Źródło: opracowanie własne.

5. Sporządzenie listy rankingowej działów PKD

Efektem końcowym jest sporządzenie **listy rankingowej działów PKD** stanowiącej zbiór działów PKD uporządkowanych według dwóch kryteriów: przyporządkowanie do wzorca (wartości wzorców rosnąco) i wartości miary MSO w ramach danego wzorca (wartości miary MSO malejąco).

SŁOWNIK POJĘĆ
I TERMINÓW

SPIS TABEL

SPIS RYSUNKÓW I MAP

SŁOWNIK POJĘĆ ORAZ SPISY

ZAKRES PODSTAWOWY

Grupa przedsiębiorstw – zbiór przedsiębiorstw wyróżniony z punktu widzenia kryterium rodzaju prowadzonej działalności gospodarczej. W opracowaniu wyróżnione zostały cztery grupy przedsiębiorstw: produkcyjne, przemysłowe, handlowe i usługowe.

Klasa przedsiębiorstw – zbiór przedsiębiorstw wyróżniony z punktu widzenia kryterium wielkości podmiotu, mierzonej liczbą pracujących w nim osób. W opracowaniu wyróżnione zostały trzy klasy przedsiębiorstw: małe (liczba pracujących 10–49), średnie (50–249) i duże (250 i więcej).

Odsetek upadłości (OU, rozumienie upadłości *sensu stricto*) – stanowi relację liczby przedsiębiorstw, wobec których ogłoszono postępowania upadłościowe, do liczby przedsiębiorstw ogółem. Przyjmuje on wartości z przedziału $<0, 1>$, wskazując na pogłębiający się kryzys lub poprawienie sytuacji przedsiębiorstw.

Postępowanie upadłościowe (rozumienie upadłości *sensu stricto*) – w prawie polskim upadłość to postępowanie przewidziane w ustawie z dnia 28 lutego 2003 r. – Prawo upadłościowe oraz w ustawie z 15 maja 2015 r. – Prawo restrukturyzacyjne, prowadzone w stosunku do dłużnika (zwanego „upadłym”), który stał się niewypłacalny. Wszczęcie postępowania upadłościowego następuje wskutek ogłoszenia upadłości przez sąd. Postępowanie upadłościowe prowadzi się w trybie upadłości likwidacyjnej albo upadłości układowej.

Przedsiębiorstwa handlowe – zbiór przedsiębiorstw niefinansowych zaliczonych do sekcji Polskiej Klasyfikacji Działalności: G handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle.

Przedsiębiorstwa produkcyjne – zbiór przedsiębiorstw niefinansowych zaliczonych do sekcji Polskiej Klasyfikacji Działalności: B górnictwo i wydobywanie, C przetwórstwo przemysłowe, D wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych, E dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją.

Przedsiębiorstwa usługowe – zbiór przedsiębiorstw niefinansowych zaliczonych do sekcji Polskiej Klasyfikacji Działalności: F budownictwo, H transport i gospodarka magazynowa, I działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi, J informacja i komunikacja, K działalność finansowa i ubezpieczeniowa, L działalność związana z obsługą rynku nieruchomości, N działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca, S pozostała działalność usługowa.

System wczesnego ostrzegania – jest jednym z elementów oceny kondycji ekonomiczno-finansowej przedsiębiorstwa. Umożliwia wczesne rozpoznanie zagrożenia i uruchomienie odpowiednich procesów naprawczych. Wyróżnia się jedno- i wielowymiarowe systemy wczesnego ostrzegania.

Upadłość – w ujęciu prawnym procedura wszczynana w razie niewypłacalności dłużnika, polegająca głównie na wspólnym dochodzeniu roszczeń przez wszystkich jego wierzycieli (rozumienie upadłości *sensu stricto*). W ujęciu ekonomicznym, za upadłego uznaje się przedsiębiorcę,

który bez zewnętrznej pomocy (np. zawarcie układu o umorzeniu części długów) nie jest w stanie sam kontynuować działalności. Upadłość w tym ujęciu charakteryzowana jest ryzykiem zagrożenia kontynuacji działalności, grożącym zakończeniem funkcjonowania przedsiębiorstwa jako samodzielnej bytu ekonomicznego i opisana jest miarą stopnia zagrożenia upadłością (rozumienie upadłości *sensu largo*).

ZAKRES ROZSZERZONY

Branżowy barometr upadłości (BBU, rozumienie upadłości *sensu stricto*) – stanowi relatywną ocenę koncentracji sądowych postępowań upadłościowych w określonej grupie podmiotów względem łącznej liczby przedsiębiorstw, przynależących do analizowanej zbiorowości w gospodarce, w stosunku do wszystkich podmiotów funkcjonujących w gospodarce narodowej. Przyjmuje się, że BBU przekraczający wartość 1 oznacza ponadprzeciętną koncentrację analizowanego zjawiska w danej grupie.

Dyskryminacyjny model predykcji upadłości – bazujący na statystycznej analizie dyskryminacyjnej model wczesnego ostrzegania przed zagrożeniami w działalności gospodarczej. Analiza ta jest metodą statystyczną stosowaną do rozwiązywania problemów klasyfikacyjnych, a wynikiem jej zastosowania jest funkcja dyskryminacyjna. Wartość tej funkcji to ważona suma wskaźników charakteryzujących kondycję przedsiębiorstwa, stanowi ona główne kryterium klasyfikacji badanych obiektów.

Estymacja – dział wnioskowania statystycznego będący zbiorem metod pozwalających na uogólnianie wyników badania próby losowej na nieznaną postać i parametry rozkładu zmiennej losowej całej populacji oraz szacowanie błędów wynikających z tego uogólnienia.

Model ETS – model wygładzania wykładniczego (*exponential smoothing*), klasa modeli służących do prognozowania wartości zmiennych określających stopień zagrożenia upadłością. Modele te w automatyczny sposób wykrywają w szeregu czasowym obecność (niekoniecznie liniowego) trendu oraz ewentualnych wahań sezonowych (addytywnych lub multiplikatywnych). Przedziały predykcji są konstruowane za pomocą metod symulacyjnych, co pozwala odejść od założenia normalności rozkładu reszty modelu.

Model SARIMA – sezonowy autoregresyjny zintegrowany proces średniej ruchomej (*seasonal autoregressive integrated moving average*), klasa modeli służących do prognozowania wartości zmiennych określających stopień zagrożenia upadłością. Struktura modelu SARIMA jest definiowana poprzez stopień niesezonowego oraz sezonowego zintegrowania, liczbę niesezonowych oraz sezonowych opóźnień prognozowanej zmiennej i liczbę opóźnień w niesezonowym oraz sezonowym komponencie średniej ruchomej.

Pracujący – osoby wykonujące pracę przynoszącą im zarobek (w formie wynagrodzenia za pracę) lub dochód, bez względu na czas i miejsce trwania tej pracy, na podstawie stosunku pracy bądź innego stosunku prawnego lub czynności prawnej, na podstawie której jest świadczona praca, bez osób pracujących na umowę zlecenie lub umowę o dzieło, a także osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą.

Regionalny barometr upadłości (RBU, rozumienie upadłości *sensu stricto*) – stanowi relatywną ocenę koncentracji sądowych postępowań upadłościowych w województwach względem ich intensywności w skali kraju. Dokonywana jest ona poprzez odniesienie wskaźnika udziału

liczby sądowych postępowań upadłościowych w danym regionie w liczbie funkcjonujących przedsiębiorstw ogółem w tym regionie, względem wskaźnika udziału liczby sądowych postępowań upadłościowych ogółem w liczbie funkcjonujących przedsiębiorstw ogółem. Przyjmuje się, że RBU przekraczający wartość 1 oznacza ponadprzeciętną koncentrację analizowanego zjawiska w danym regionie.

Regresja logistyczna – jedna z metod używanych w przypadku, gdy zmienna objaśniana jest na skali dychotomicznej (przyjmuje tylko dwie wartości). Zwykle wartości zmiennej objaśnianej wskazują na wystąpienie lub brak wystąpienia pewnego zdarzenia, które podlega prognozowaniu. Regresja logistyczna pozwala wówczas na obliczanie prawdopodobieństwa tego zdarzenia. W przypadku estymacji takiego modelu na próbach nielosowych, uzyskiwane prawdopodobieństwa należy interpretować w kategoriach stopnia zagrożenia wystąpienia zdarzenia (np. upadłości). Ponadto umożliwia ona określenie wpływu zmian zmiennych objaśniających na prawdopodobieństwo wystąpienia zdarzenia.

Stopień zagrożenia upadłością (rozumienie upadłości *sensu largo*) – miara pozwalająca w sposób ilościowy opisywać skalę zagrożenia zjawiskiem upadłości, umożliwia porównywanie zagrożenia zjawiskiem upadłości w przekrojach względem grup i klas przedsiębiorstw (również w ujęciu dynamicznym). Ustalona wartość miary jest oszacowaniem, jakie jest obecne prawdopodobieństwo wystąpienia stanu zagrożenia upadłością przedsiębiorstw w perspektywie jednego roku od danego okresu ujętego w analizie (zgodnego z okresem danego raportu).

Wskaźnik cyklu gotówki (wskaźnik cyklu konwersji gotówki w dniach) – określa czas zamrożenia gotówki w jednym (pełnym) cyklu operacyjnym, a więc czas, jaki upływa od momentu wydatkowania środków pieniężnych na odtworzenie zapasów i zapłatę zobowiązań bieżących poprzez realizację działalności operacyjnej i sprzedaży, do momentu wpływu środków pieniężnych z tytułu sprzedaży. Obejmuje on cykle cząstkowe – zapasów, należności i zobowiązań krótkoterminowych.

Wskaźnik inwestochłonności – mierzy efektywność nakładów inwestycyjnych i stanowi relację nakładów inwestycyjnych do przychodów ze sprzedaży.

Wskaźnik ogólnej sytuacji finansowej – (wskaźnik struktury majątkowo-kapitałowej) stanowi relację wskaźnika struktury kapitału (kapitał własny odniesiony do kapitału obcego) i wskaźnika struktury majątku (majątek trwały odniesiony do majątku obrotowego) lub wskaźnika zastosowania kapitału własnego (kapitał własny odniesiony do majątku trwałego) i wskaźnika zastosowania kapitału obcego (kapitał obcy odniesiony do aktywów obrotowych).

Wskaźnik płynności bieżącej – informuje o zdolności przedsiębiorstwa do terminowego regulowania zobowiązań bieżących na podstawie stopnia ich pokrycia przez aktywa bieżące.

Wskaźnik płynności szybkiej – określa stopień pokrycia zobowiązań krótkoterminowych aktywami obrotowymi o większym stopniu płynności (aktywa obrotowe pomniejszone o zapasy).

Wskaźnik pokrycia aktywów trwałych kapitałem stałym – ujmuje istotę złotej reguły bilansowej, która wskazuje na konieczność pokrycia aktywów trwałych kapitałem trwale związanym z działalnością przedsiębiorstwa (kapitałem własnym i obcym długoterminowym), zapewniając dodatkowo dodatni kapitał obrotowy netto.

Wskaźnik produktywności – stanowi relację przychodów do wartości aktywów posiadanych przez przedsiębiorstwo, służy do pomiaru prędkości krążenia kapitału w przedsiębiorstwie.

Wskaźnik rentowności operacyjnej sprzedaży – obliczany z uwzględnieniem wyniku na działalności operacyjnej. Wskaźnik ten określa stopę zwrotu ze sprzedaży na poziomie operacyjnym, a więc bez obciążenia podatkowego i bez uwzględniania kosztów finansowych związanych z zadłużeniem.

Wskaźnik rentowności operacyjnej aktywów – obliczany z uwzględnieniem wyniku na działalności operacyjnej. Wskaźnik ten określa stopę zwrotu z kapitału całkowitego (aktywów) na poziomie operacyjnym, a więc bez obciążenia podatkowego i bez uwzględniania kosztów finansowych związanych z zadłużeniem.

Wskaźnik samofinansowania – stanowi relację kapitałów własnych do aktywów i informuje o stopniu samofinansowania (niezależności finansowej) przedsiębiorstwa.

Wskaźnik wydajności pracy – obliczany z uwzględnieniem przychodów ze sprzedaży ogółem do liczby pracujących. Wskaźnik ten określa zdolność tworzenia w postaci przychodów ze sprzedaży i zrównanych z nimi przez pracujących.

Wskaźnik wypłacalności – (wskaźnik zdolności do obsługi zadłużenia) określa, w jakim stopniu przedsiębiorstwo jest w stanie obsłużyć zadłużenie, tj. w jakiej części może je pokryć zyskiem netto i amortyzacją.

Wskaźnik zadłużenia ogółem – stanowi relację kapitałów obcych do aktywów i informuje o stopniu finansowania przedsiębiorstwa długiem.

Współczynnik podobieństwa struktur – mierzy stopień zmiany, czyli inaczej stopień niepodobieństwa danej struktury w dwóch różnych momentach czasu lub też stopień niepodobieństwa dwóch różnych struktur w danym czasie. Przyjmuje wartości z przedziału $<0, 1>$, przy czym brak jakichkolwiek zmian strukturalnych daje wartość 0, a w przypadku całkowitej zmiany struktury – wartość 1. Obliczenie wartości współczynnika zmienności (niepodobieństwa) struktur stanowi punkt wyjścia specjalnej procedury taksonomicznej, która stanowi w pewnym sensie alternatywny sposób mierzenia zmienności. Jego wykorzystanie pozwala na dokładniejszy pomiar i ocenę intensywności przekształceń strukturalnych.

WYKAZ DZIAŁÓW PKD OBJĘTYCH ANALIZĄ W RAPORCIE

DZIAŁY PKD	
05 WYDOBYWANIE WĘGLA KAMIENNEGO I WĘGLA BRUNATNEGO (LIGNITU)	39 DZIAŁALNOŚĆ ZWIĄZANA Z REKULTYWACJĄ I POZOSTAŁA DZIAŁALNOŚĆ USŁUGOWA ZWIĄZANA Z GOSPODARKĄ ODPADAMI
08 POZOSTAŁE GÓRNICTWO I WYDOBYWANIE	45 HANDEL HURTOWY I DETALICZNY POJAZDAMI SAMOCHODOWYMI; NAPRAWA POJAZDÓW SAMOCHODOWYCH
09 DZIAŁALNOŚĆ USŁUGOWA WSPOMAGAJĄCA GÓRNICTWO I WYDOBYWANIE	46 HANDEL HURTOWY, Z WYŁĄCZENIEM HANDLU POJAZDAMI SAMOCHODOWYMI
10 PRODUKCJA ARTYKUŁÓW SPOŻYWCZYCH	47 HANDEL DETALICZNY, Z WYŁĄCZENIEM HANDLU DETALICZNEGO POJAZDAMI SAMOCHODOWYMI
11 PRODUKCJA NAPOJÓW	41 ROBOTY BUDOWLANE ZWIĄZANE ZE WZNOSZENIEM BUDYNKÓW
12 PRODUKCJA WYROBÓW TYTONIOWYCH	42 ROBOTY ZWIĄZANE Z BUDOWĄ OBIEKTÓW INŻYNIERII LĄDOWEJ I WODNEJ
13 PRODUKCJA WYROBÓW TEKSTYLNYCH	43 ROBOTY BUDOWLANE SPECJALISTYCZNE
14 PRODUKCJA ODZIEŻY	49 TRANSPORT LĄDOWY ORAZ TRANSPORT RUROCIĄGOWY
15 PRODUKCJA SKÓR I WYROBÓW ZE SKÓR WYPRAWIONYCH	50 TRANSPORT WODNY
16 PRODUKCJA WYROBÓW Z DREWNA ORAZ KORKA, Z WYŁĄCZENIEM MEBLI; PRODUKCJA WYROBÓW ZE SŁOMY I MATERIAŁÓW UŻYWANYCH DO WYPLATANIA	51 TRANSPORT LOTNICZY
17 PRODUKCJA PAPIERU I WYROBÓW Z PAPIERU	52 MAGAZYNOWANIE I DZIAŁALNOŚĆ USŁUGOWA WSPOMAGAJĄCA TRANSPORT
18 POLIGRAFIA I REPRODUKCJA ZAPISANYCH NOŚNIKÓW INFORMACJI	55 ZAKWATEROWANIE
19 WYTWARZANIE I PRZETWARZANIE KOKSU I PRODUKTÓW RAFINACJI ROPY NAFTOWEJ	56 DZIAŁALNOŚĆ USŁUGOWA ZWIĄZANA Z WYŻYWIENIEM
20 PRODUKCJA CHEMIKALIÓW I WYROBÓW CHEMICZNYCH	58 DZIAŁALNOŚĆ WYDAWNICZA
21 PRODUKCJA PODSTAWOWYCH SUBSTANCJI FARMACEUTYCZNYCH ORAZ LEKÓW I POZOSTAŁYCH WYROBÓW FARMACEUTYCZNYCH	59 DZIAŁALNOŚĆ ZWIĄZANA Z PRODUKCJĄ FILMÓW, NAGRAŃ WIDEO, PROGRAMÓW TELEWIZYJNYCH, NAGRAŃ DŹWIĘKOWYCH I MUZYCZNYCH
22 PRODUKCJA WYROBÓW Z GUMY I TWORZYW SZTUCZNYCH	60 NADAWANIE PROGRAMÓW OGÓLNODOSTĘPNYCH I ABONAMENTOWYCH
23 PRODUKCJA WYROBÓW Z POZOSTAŁYCH MINERALNYCH SUROWCÓW NIEMETALICZNYCH	61 TELEKOMUNIKACJA
24 PRODUKCJA METALI	62 DZIAŁALNOŚĆ ZWIĄZANA Z OPROGRAMOWANIEM I DORADZTWEW W ZAKRESIE INFORMATYKI ORAZ DZIAŁALNOŚĆ POWIĄZANA

25 PRODUKCJA METALOWYCH WYROBÓW GOTOWYCH, Z WYŁĄCZENIEM MASZYN I URZĄDZEŃ	63 DZIAŁALNOŚĆ USŁUGOWA W ZAKRESIE INFORMACJI
26 PRODUKCJA KOMPUTERÓW, WYROBÓW ELEKTRONICZNYCH I OPTYCZNYCH	64 FINANSOWA DZIAŁALNOŚĆ USŁUGOWA, Z WYŁĄCZENIEM UBEZPIECZEŃ I FUNDUSZÓW EMERYTALNYCH
27 PRODUKCJA URZĄDZEŃ ELEKTRYCZNYCH	66 DZIAŁALNOŚĆ WSPOMAGAJĄCA USŁUGI FINANSOWE ORAZ UBEZPIECZENIA I FUNDUSZE EMERYTALNE
28 PRODUKCJA MASZYN I URZĄDZEŃ, GDZIE INDZIEJ NIESKLASYFIKOWANA	68 DZIAŁALNOŚĆ ZWIĄZANA Z OBSŁUGĄ RYNKU NIERUCHOMOŚCI
29 PRODUKCJA POJAZDÓW SAMOCHODOWYCH, PRZYCZEP I NACZEP, Z WYŁĄCZENIEM MOTOCYKLI	77 WYNAJEM I DZIERŻAWA
30 PRODUKCJA POZOSTAŁEGO SPRZĘTU TRANSPORTOWEGO	78 DZIAŁALNOŚĆ ZWIĄZANA Z ZATRUDNIENIEM
31 PRODUKCJA MEBLI	79 DZIAŁALNOŚĆ ORGANIZATORÓW TURYSTYKI, POŚREDNIKÓW I AGENTÓW TURYSTYCZNYCH ORAZ POZOSTAŁA DZIAŁALNOŚĆ USŁUGOWA W ZAKRESIE REZERWACJI I DZIAŁALNOŚCI Z NIĄ ZWIĄZANE
32 POZOSTAŁA PRODUKCJA WYROBÓW	80 DZIAŁALNOŚĆ DETEKTYWISTYCZNA I OCHRONIARSKA
33 NAPRAWA, KONSERWACJA I INSTALOWANIE MASZYN I URZĄDZEŃ	81 DZIAŁALNOŚĆ USŁUGOWA ZWIĄZANA Z UTRZYMANIEM PORZĄDKU W BUDYNKACH I ZAGOSPODAROWANIEM TERENÓW ZIELENI
35 WYTWARZANIE I ZAOPATRYWANIE W ENERGIĘ ELEKTRYCZNĄ, GAZ, PARĘ WODNĄ, GORĄCĄ WODĘ I POWIETRZE DO UKŁADÓW KLIMATYZACYJNYCH	82 DZIAŁALNOŚĆ ZWIĄZANA Z ADMINISTRACYJNĄ OBSŁUGĄ BIURA I POZOSTAŁA DZIAŁALNOŚĆ WSPOMAGAJĄCA PROWADZENIE DZIAŁALNOŚCI GOSPODARCZEJ
36 POBÓR, UZDATNIANIE I DOSTARCZANIE WODY	94 DZIAŁALNOŚĆ ORGANIZACJI CZŁONKOWSKICH
37 ODPROWADZANIE I OCZYSZCZANIE ŚCIEKÓW	95 NAPRAWA I KONSERWACJA KOMPUTERÓW I ARTYKUŁÓW UŻYTKU OSOBISTEGO I DOMOWEGO
38 DZIAŁALNOŚĆ ZWIĄZANA ZE ZBIERANIEM, PRZETWARZANIEM I UNIESZKODLIWIANIEM ODPADÓW; ODZYSK SUROWCÓW	96 POZOSTAŁA INDYWIDUALNA DZIAŁALNOŚĆ USŁUGOWA

Tabela 1. Lista rankingowa działów PKD według stopnia zagrożenia upadłością, liczby pracujących oraz miary MSO przedsiębiorstw w I p. 2018 r. ogółem oraz według klas ich wielkości (wzorzec I).....	20
Tabela 2. Lista rankingowa województw w Polsce według stopnia zagrożenia upadłością, liczby pracujących oraz miary MSO w I p. 2018 r.	22
Tabela 3. Stopień zagrożenia upadłością przedsiębiorstw w okresie I p. 2017 r. – I p. 2018 r. według rodzaju działalności.....	34
Tabela 4. Porównanie stopnia zagrożenia upadłością przedsiębiorstw oraz liczby pracujących w I p. 2018 r. według rodzaju działalności	35
Tabela 5. Stopień zagrożenia upadłością przedsiębiorstw w okresie I p. 2017 r. – I p. 2018 r. według wybranych sekcji PKD (działów GN).....	36
Tabela 6. Ocena punktowa kierunku zmian podstawowych statystyk opisowych zagrożenia upadłością przedsiębiorstw w I p. 2018 r. według wybranych sekcji PKD (działów GN)	47
Tabela 7. Stopień zagrożenia upadłością przedsiębiorstw w okresie I p. 2017 r. – I p. 2018 r. według rodzaju działalności oraz według wybranych sekcji PKD (działów GN) – przedsiębiorstwa małe	48
Tabela 8. Porównanie stopnia zagrożenia upadłością przedsiębiorstw oraz liczby pracujących w I p. 2018 r. według rodzaju działalności – przedsiębiorstwa małe.....	49
Tabela 9. Stopień zagrożenia upadłością przedsiębiorstw w okresie II kw. 2017 r. – II kw. 2018 r. według rodzaju działalności oraz według wybranych sekcji PKD (działów GN) – przedsiębiorstwa średnie	52
Tabela 10. Porównanie stopnia zagrożenia upadłością przedsiębiorstw oraz liczby pracujących w II kw. 2018 r. według rodzaju działalności – przedsiębiorstwa średnie	54
Tabela 11. Stopień zagrożenia upadłością przedsiębiorstw w okresie II kw. 2017 r. – II kw. 2018 r. według rodzaju działalności oraz według wybranych sekcji PKD (działów GN) – przedsiębiorstwa duże	56
Tabela 12. Porównanie stopnia zagrożenia upadłością przedsiębiorstw oraz liczby pracujących w II kw. 2018 r. według rodzaju działalności – przedsiębiorstwa duże.....	57
Tabela 13. Mapa ciepła – zróżnicowanie stopnia zagrożenia upadłością przedsiębiorstw według działów PKD w okresie I p. 2007 r. – I p. 2018 r.	62
Tabela 14. Stopień zagrożenia upadłością i liczba pracujących w przedsiębiorstwach ogółem według rodzaju prowadzonej działalności gospodarczej (działy PKD) w okresie I p. 2017 r. – I p. 2018 r.	66
Tabela 15. Lista rankingowa działów PKD działalności produkcyjnej według stopnia zagrożenia upadłością, liczby pracujących oraz miary MSO w I p. 2018 r.	69
Tabela 16. Lista rankingowa działów PKD działalności handlowej według stopnia zagrożenia upadłością, liczby pracujących oraz miary MSO w II p. 2017 r.	69
Tabela 17. Lista rankingowa działów PKD działalności usługowej według stopnia zagrożenia upadłością, liczby pracujących oraz miary MSO w II p. 2017 r.	71
Tabela 18. Mapa ciepła – zróżnicowanie stopnia zagrożenia upadłością małych przedsiębiorstw według działów PKD w okresie I p. 2007 r. – I p. 2018 r.	73
Tabela 19. Stopień zagrożenia upadłością i liczba pracujących w małych przedsiębiorstwach według rodzaju prowadzonej działalności gospodarczej (działy PKD) w okresie I p. 2017 r. – I p. 2018 r.	76
Tabela 20. Lista rankingowa działów PKD działalności produkcyjnej małych przedsiębiorstw według stopnia zagrożenia upadłością, liczby pracujących oraz miary MSO w I p. 2018 r.	79
Tabela 21. Lista rankingowa działów PKD działalności handlowej małych przedsiębiorstw według stopnia zagrożenia upadłością, liczby pracujących oraz miary MSO w I p. 2018 r.	79

Tabela 22. Lista rankingowa działów PKD działalności usługowej małych przedsiębiorstw według stopnia zagrożenia upadłością, liczby pracujących oraz miary MSO w I p. 2018 r.	81
Tabela 23. Mapa ciepła – zróżnicowanie stopnia zagrożenia upadłością średnich przedsiębiorstw według działów PKD w okresie I kw. 2007 r. – II kw. 2018 r.	83
Tabela 24. Stopień zagrożenia upadłością i liczba pracujących w średnich przedsiębiorstwach według rodzaju prowadzonej działalności gospodarczej (działy PKD) w okresie od II kw. 2017 r. i II kw. 2018 r.	86
Tabela 25. Lista rankingowa działów PKD działalności produkcyjnej średnich przedsiębiorstw według stopnia zagrożenia upadłością, liczby pracujących oraz miary MSO w II kw. 2018 r.	89
Tabela 26. Lista rankingowa działów PKD działalności handlowej średnich przedsiębiorstw według stopnia zagrożenia, liczby pracujących oraz miary MSO w II kw. 2018 r.	89
Tabela 27. Lista rankingowa działów PKD działalności usługowej średnich przedsiębiorstw według stopnia zagrożenia upadłością, liczby pracujących oraz miary MSO w II kw. 2018 r.	90
Tabela 28. Mapa ciepła – zróżnicowanie stopnia zagrożenia upadłością dużych przedsiębiorstw według działów PKD w okresie I kw. 2007 r. – II kw. 2018 r.	93
Tabela 29. Stopień zagrożenia upadłością i liczba pracujących w dużych przedsiębiorstwach według rodzaju prowadzonej działalności gospodarczej (działy PKD) w okresie od II kw. 2017 r. i II kw. 2018 r.	96
Tabela 30. Lista rankingowa działów PKD działalności produkcyjnej dużych przedsiębiorstw według stopnia zagrożenia upadłością, liczby pracujących oraz miary MSO w II kw. 2018 r.	99
Tabela 31. Lista rankingowa działów PKD działalności handlowej dużych przedsiębiorstw według stopnia zagrożenia upadłością, liczby pracujących oraz miary MSO w II kw. 2018 r.	99
Tabela 32. Lista rankingowa działów PKD działalności usługowej dużych przedsiębiorstw według stopnia zagrożenia upadłością, liczby pracujących oraz miary MSO w II kw. 2018 r.	100
Tabela 33. Działy PKD najbardziej zagrożone upadłością (wzorzec I dla miary MSO) w okresie I p. 2017 r. – I p. 2018 r.	101
Tabela 34. Lista rankingowa województw w Polsce według stopnia zagrożenia upadłością, liczby pracujących oraz miary MSO w I p. 2018 r. według rodzaju działalności	117
Tabela B.1 Charakterystyka ilościowa badań przedsiębiorstw dla potrzeb estymacji modeli predykcyjnych	159
Tabela B.2 Normatywne wzorce działów PKD	163

SPIS RYSUNKÓW I MAP

Mapa 1. Zróżnicowanie stopnia zagrożenia upadłością przedsiębiorstw oraz liczby pracujących w I p. 2018 r. dla przedsiębiorstw ogółem oraz według rodzaju działalności.....	21
Mapa 2. Zróżnicowanie stopnia zagrożenia upadłością przedsiębiorstw oraz udziału liczby pracujących według województw w Polsce w I p. 2017 r. i I p. 2018 r. dla przedsiębiorstw ogółem.....	113
Mapa 3. Zróżnicowanie stopnia zagrożenia upadłością przedsiębiorstw oraz udziału liczby pracujących według województw w I p. 2017 r. i II p. 2018 r. dla przedsiębiorstw produkcyjnych	114
Mapa 4. Zróżnicowanie stopnia zagrożenia upadłością przedsiębiorstw oraz udziału liczby pracujących według województw w I p. 2017 r. i I p. 2018 r. dla przedsiębiorstw handlowych	114
Mapa 5. Zróżnicowanie stopnia zagrożenia upadłością przedsiębiorstw oraz udziału liczby pracujących według województw w I p. 2017 r. i I p. 2018 r. dla przedsiębiorstw usługowych	115
Rysunek 1. Kształtowanie się stopnia zagrożenia upadłością przedsiębiorstw w okresie I p. 2007 r. – I p. 2019 r./ II kw. 2019 r. ogółem oraz według klas wielkości przedsiębiorstw (scenariusz neutralny)	11
Rysunek 2. Kształtowanie się stopnia zagrożenia upadłością przedsiębiorstw w okresie I p. 2007 r. – I p. 2019 r. według rodzaju działalności i wybranych sekcji PKD (działów GN).....	12
Rysunek 3. Stopień zagrożenia upadłością oraz odsetek liczby wszczętych sądowych postępowań upadłościowych przedsiębiorstw ogółem w okresie I p. 2007 r. – I p. 2019 r.	13
Rysunek 4. Profile zagrożenia upadłością oraz jego zmiany w ujęciu klas wielkości przedsiębiorstw, rodzajów działalności i sekcji PKD w okresie I p. 2017 r. – I p. 2018 r.	14
Rysunek 5. Zróżnicowanie liczby działów PKD działalności produkcyjnej według stopnia zagrożenia upadłością w okresie I p. 2017 r. i I p. 2018 r.....	16
Rysunek 6. Zróżnicowanie liczby działów PKD działalności usługowej według stopnia zagrożenia upadłością w okresie I p. 2017 r. i I p. 2018 r.....	17
Rysunek 7. Zróżnicowanie stopnia zagrożenia upadłością przedsiębiorstw według działów PKD w okresie I p. 2007 r. – II p. 2017 r.....	18
Rysunek 8. Działy PKD działalności produkcyjnej i usługowej według stopnia zagrożenia upadłością i liczby pracujących w I p. 2018 r.	20
Rysunek 9. Liczba przedsiębiorstw (panel lewy) oraz liczba pracujących (panel prawy) w okresie I p. 2007 r. – I p. 2018 r. według rodzajów działalności i klas wielkości.....	23
Rysunek 10. Potencjał i wyniki finansowe przedsiębiorstw (I p. 2007 r. – I p. 2018 r.).....	24
Rysunek 11. Podstawowe wskaźniki finansowe przedsiębiorstw (I p. 2007 r. – I p. 2018 r.).....	25
Rysunek 12. Tempo zmian podstawowych wskaźników finansowych przedsiębiorstw w okresie II p. 2017 r. – I p. 2018 r. ogółem oraz według rodzaju działalności (w %, r/r).....	26
Rysunek 13. Tempo zmian podstawowych wskaźników finansowych przedsiębiorstw w okresie II p. 2017 r. – I p. 2018 r. ogółem oraz według klas wielkości przedsiębiorstw (w %, r/r)	27
Rysunek 14. Odsetek sądowych postępowań upadłościowych (OU) przedsiębiorstw w okresie II p. 2007 r. – I p. 2018 r. oraz ich liczba ze względu na rodzaj postępowania w I p. 2018 r.....	28
Rysunek 15. Regionalny Barometr Upadłości (RBU) w I p. 2017 i I p. 2018 r. i Branżowy Barometr Upadłości (BBU) w okresie I p. 2007 r. – I p. 2018 r. według rodzaju działalności.....	28
Rysunek 16. Zmiany stopnia zagrożenia upadłością przedsiębiorstw w okresie I p. 2007 r. – I p. 2018 r. według klas wielkości.....	30
Rysunek 17. Zróżnicowanie stopnia zagrożenia upadłością przedsiębiorstw w okresie I p. 2007 r. – I p. 2018 r. według rodzaju działalności	31
Rysunek 18. Stopień zagrożenia upadłością przedsiębiorstw ogółem w okresie I p. 2007 r. – I p. 2019 r.....	32

Rysunek 19. Stopień zagrożenia upadłością oraz odsetek liczby wszczętych sądowych postępowań upadłościowych przedsiębiorstw ogółem w okresie I p. 2007 r. – I p. 2019 r.	33
Rysunek 20. Zmiany stopnia zagrożenia upadłością przedsiębiorstw w okresie I p. 2016 r. – I p. 2019 r. według rodzaju działalności	34
Rysunek 21. Kształtowanie się stopnia zagrożenia upadłością przedsiębiorstw w okresie I p. 2007 r. – I p. 2019 r. według rodzaju działalności	35
Rysunek 22. Zmiany stopnia zagrożenia upadłością przedsiębiorstw w okresie I p. 2016 r. – I p. 2019 r. według wybranych sekcji PKD (działów GN)	36
Rysunek 23. Kształtowanie się stopnia zagrożenia upadłością przedsiębiorstw w okresie I p. 2007 r. – I p. 2019 r. według wybranych sekcji PKD (działów GN)	37
Rysunek 24. Statystyki opisowe stopnia zagrożenia upadłością przedsiębiorstw górnictwa i wydobywania (sekcja B) w okresie I p. 2013 r. – I p. 2018 r.	39
Rysunek 25. Statystyki opisowe stopnia zagrożenia upadłością przedsiębiorstw przetwórstwa przemysłowego (sekcja C) w okresie I p. 2013 r. – I p. 2018 r.	40
Rysunek 26. Statystyki opisowe stopnia zagrożenia upadłością przedsiębiorstw wytwarzania i zaopatrywania w energię el., gaz itd. (sekcja D) w okresie I p. 2013 r. – I p. 2018 r.	42
Rysunek 27. Statystyki opisowe stopnia zagrożenia upadłością przedsiębiorstw budowlanych (sekcja F) w okresie I p. 2013 r. – I p. 2018 r.	43
Rysunek 28. Statystyki opisowe stopnia zagrożenia upadłością przedsiębiorstw handlowych (sekcja G) w okresie I p. 2013 r. – I p. 2018 r.	44
Rysunek 29. Statystyki opisowe stopnia zagrożenia upadłością przedsiębiorstw transportowych i gospodarki magazynowej (sekcja H) w okresie I p. 2013 r. – I p. 2018 r.	45
Rysunek 30. Statystyki opisowe stopnia zagrożenia upadłością przedsiębiorstw informacji i komunikacji (sekcja J) w okresie I p. 2013 r. – I p. 2018 r.	46
Rysunek 31. Zmiany stopnia zagrożenia upadłością przedsiębiorstw w okresie I p. 2016 r. – I p. 2019 r. według rodzaju działalności – przedsiębiorstwa małe (scenariusz neutralny)	48
Rysunek 32. Kształtowanie się stopnia zagrożenia upadłością przedsiębiorstw w okresie I p. 2007 r. – I p. 2019 r. według rodzajów działalności – przedsiębiorstwa małe (scenariusz neutralny)	49
Rysunek 33. Zmiany stopnia zagrożenia upadłością przedsiębiorstw w okresie I p. 2016 r. – I p. 2019 r. według wybranych sekcji PKD (działów GN) – przedsiębiorstwa małe (scenariusz neutralny)	50
Rysunek 34. Kształtowanie się stopnia zagrożenia upadłością przedsiębiorstw w okresie I p. 2007 r. – I p. 2019 r. według wybranych sekcji PKD (działów GN) – przedsiębiorstwa małe (scenariusz neutralny)	51
Rysunek 35. Zmiany stopnia zagrożenia upadłością przedsiębiorstw w okresie II kw. 2016 r. – II kw. 2019 r. według rodzaju działalności – przedsiębiorstwa średnie (scenariusz neutralny)	53
Rysunek 36. Kształtowanie się stopnia zagrożenia upadłością przedsiębiorstw w okresie I kw. 2007 r. – II kw. 2019 r. według rodzaju działalności – przedsiębiorstwa średnie (scenariusz neutralny)	53
Rysunek 37. Zmiany stopnia zagrożenia upadłością przedsiębiorstw w okresie II kw. 2016 r. – II kw. 2019 r. według wybranych sekcji PKD (działów GN) – przedsiębiorstwa średnie (scenariusz neutralny)	54
Rysunek 38. Kształtowanie się stopnia zagrożenia upadłością przedsiębiorstw w okresie I kw. 2007 r. – II kw. 2019 r. według wybranych sekcji PKD (działów GN) – przedsiębiorstwa średnie (scenariusz neutralny)	55
Rysunek 39. Zmiany stopnia zagrożenia upadłością przedsiębiorstw w okresie II kw. 2016 r. – II kw. 2019 r. według rodzaju działalności – przedsiębiorstwa duże (scenariusz neutralny)	56
Rysunek 40. Kształtowanie się stopnia zagrożenia upadłością przedsiębiorstw w okresie I kw. 2007 r. – I kw. 2019 r. według rodzaju działalności – przedsiębiorstwa duże (scenariusz neutralny)	57

Rysunek 41. Zmiany stopnia zagrożenia upadłością przedsiębiorstw w okresie II kw. 2016 r. – II kw. 2019 r. według wybranych sekcji PKD (działów GN) – przedsiębiorstwa duże (scenariusz neutralny).....	58
Rysunek 42. Kształtowanie się stopnia zagrożenia upadłością przedsiębiorstw w okresie I kw. 2007 r. – II kw. 2019 r. według wybranych sekcji PKD (działów GN) – przedsiębiorstwa duże (scenariusz neutralny)	59
Rysunek 43. Statystyki opisowe stopnia zagrożenia upadłością przedsiębiorstw według działów PKD w Polsce w okresie I p. 2007 r. – I p. 2018 r.	64
Rysunek 44. Działy PKD działalności produkcyjnej według stopnia zagrożenia upadłością i liczby pracujących w I p. 2017 r. i I p. 2018 r.	68
Rysunek 45. Działy PKD działalności usługowej według stopnia zagrożenia upadłością i liczby pracujących w I p. 2017 r. i I p. 2018 r.	70
Rysunek 46. Działy PKD działalności produkcyjnej małych przedsiębiorstw według stopnia zagrożenia upadłością i liczby pracujących w I p. 2017 r. i I p. 2018 r.	78
Rysunek 47. Działy PKD działalności usługowej małych przedsiębiorstw według stopnia zagrożenia upadłością i liczby pracujących w I p. 2017 r. i I p. 2018 r.	80
Rysunek 48. Działy PKD działalności produkcyjnej średnich przedsiębiorstw według stopnia zagrożenia upadłością i liczby pracujących w II kw. 2017 r. i II kw. 2018 r.	88
Rysunek 49. Działy PKD działalności usługowej średnich przedsiębiorstw według stopnia zagrożenia upadłością i liczby pracujących w II kw. 2017 r. i II kw. 2018 r.	90
Rysunek 50. Działy PKD działalności produkcyjnej dużych przedsiębiorstw według stopnia zagrożenia upadłością i liczby pracujących w II kw. 2017 r. i II kw. 2018 r.	98
Rysunek 51. Działy PKD działalności usługowej dużych przedsiębiorstw według stopnia zagrożenia upadłością i liczby pracujących w II kw. 2017 r. i II kw. 2018 r.	100
Rysunek 52. Stopień zagrożenia upadłością oraz podstawowe charakterystyki i wskaźniki finansowe przedsiębiorstw (I p. 2007 r. – I p. 2018 r.) – dział PKD 27	103
Rysunek 53. Stopień zagrożenia upadłością oraz podstawowe charakterystyki i wskaźniki finansowe przedsiębiorstw (I p. 2007 r. – I p. 2018 r.) – dział PKD 29	104
Rysunek 54. Stopień zagrożenia upadłością oraz podstawowe charakterystyki i wskaźniki finansowe przedsiębiorstw (I p. 2007 r. – I p. 2018 r.) – dział PKD 41	105
Rysunek 55. Stopień zagrożenia upadłością oraz podstawowe charakterystyki i wskaźniki finansowe przedsiębiorstw (I p. 2007 r. – I p. 2018 r.) – dział PKD 42	106
Rysunek 56. Stopień zagrożenia upadłością oraz podstawowe charakterystyki i wskaźniki finansowe przedsiębiorstw (I p. 2007 r. – I p. 2018 r.) – dział PKD 52	108
Rysunek 57. Stopień zagrożenia upadłością oraz podstawowe charakterystyki i wskaźniki finansowe przedsiębiorstw (I p. 2007 r. – I p. 2018 r.) – dział PKD 53	109
Rysunek 58. Stopień zagrożenia upadłością oraz podstawowe charakterystyki i wskaźniki finansowe przedsiębiorstw (I p. 2007 r. – I p. 2018 r.) – dział PKD 68	110
Rysunek 59. Stopień zagrożenia upadłością oraz podstawowe charakterystyki i wskaźniki finansowe przedsiębiorstw (I p. 2007 r. – I p. 2018 r.) – dział PKD 78	111
Rysunek 60. Województwa w podziale na rodzaje działalności według stopnia zagrożenia upadłością i liczby pracujących w I p. 2018 r.	116
Rysunek 61. Liczba i tempo zmian sądowych postępowań upadłościowych (panel lewy) oraz odsetek SPU (panel prawy) w okresie I kw. 2007 r. – II kw. 2018 r.	119
Rysunek 62. Liczba upadłości ze względu na rodzaj postępowania w okresie I kw. 2016 r. – II kw. 2018 r. (panel lewy) oraz struktura SPU w II kw. 2018 r. (panel prawy)	119

Rysunek 63. Liczba ogłoszonych sądowych postępowań upadłościowych według województw w okresie I kw. 2007 r. – II kw. 2018 r. (panel lewy) oraz w II kw. 2017 r. i II kw. 2018 r. (panel prawy).....	120
Rysunek 64. Zmiana odsetka SPU (panel lewy) oraz zmiana Regionalnego Barometru Upadłości (panel prawy) w wybranych województwach w okresie II kw. 2017 r. i II kw. 2018 r.	120
Rysunek 65. Liczba postępowań upadłościowych przedsiębiorstw (panel lewy) i Branżowy Barometr Upadłościowy – BBU (panel prawy) według rodzaju działalności w okresie I kw. 2007 r. – II kw. 2018 r.....	121
Rysunek A.1 Podstawowe charakterystyki przedsiębiorstw ogółem (I p. 2007 r. – I p. 2018 r.).....	123
Rysunek A.2 Podstawowe wskaźniki finansowe przedsiębiorstw ogółem (I p. 2007 r. – I p. 2018 r.)	124
Rysunek A.3 Podstawowe charakterystyki przedsiębiorstw produkcyjnych (I p. 2007 r. – I p. 2018 r.)	125
Rysunek A.4 Podstawowe wskaźniki finansowe przedsiębiorstw produkcyjnych (I p. 2007 r. – I p. 2018 r.).....	126
Rysunek A.5 Podstawowe charakterystyki przedsiębiorstw handlowych (I p. 2007 r. – I p. 2018 r.)	127
Rysunek A.6 Podstawowe wskaźniki finansowe przedsiębiorstw handlowych (I p. 2007 r. – I p. 2018 r.)	128
Rysunek A.7 Podstawowe charakterystyki przedsiębiorstw usługowych (I p. 2007 r. – I p. 2018 r.).....	129
Rysunek A.8 Podstawowe wskaźniki finansowe przedsiębiorstw usługowych (I p. 2007 r. – I p. 2018 r.)	130
Rysunek A.9 Podstawowe charakterystyki małych przedsiębiorstw produkcyjnych (I p. 2007 r. – I p. 2018 r.).....	131
Rysunek A.10 Podstawowe wskaźniki finansowe małych przedsiębiorstw produkcyjnych (I p. 2007 r. – I p. 2018 r.).....	132
Rysunek A.11 Podstawowe charakterystyki średnich przedsiębiorstw produkcyjnych (I kw. 2007 r. – II kw. 2018 r.)	133
Rysunek A.12 Podstawowe wskaźniki finansowe średnich przedsiębiorstw produkcyjnych (I kw. 2007 r. – II kw. 2018 r.)	134
Rysunek A.13 Podstawowe charakterystyki dużych przedsiębiorstw produkcyjnych (I kw. 2007 r. – II kw. 2018 r.)	135
Rysunek A.14 Podstawowe wskaźniki finansowe dużych przedsiębiorstw produkcyjnych (I kw. 2007 r. – II kw. 2018 r.)	136
Rysunek A.15 Podstawowe charakterystyki małych przedsiębiorstw handlowych (I p. 2007 r. – I p. 2018 r.).....	137
Rysunek A.16 Podstawowe wskaźniki finansowe małych przedsiębiorstw handlowych (I p. 2007 r. – I p. 2018 r.).....	138
Rysunek A.17 Podstawowe charakterystyki średnich przedsiębiorstw handlowych (I kw. 2007 r. – II kw. 2018 r.)	139
Rysunek A.18 Podstawowe wskaźniki finansowe średnich przedsiębiorstw handlowych (I kw. 2007 r. – II kw. 2018 r.)	140
Rysunek A.19 Podstawowe charakterystyki dużych przedsiębiorstw handlowych (I kw. 2007 r. – II kw. 2018 r.)	141
Rysunek A.20 Podstawowe wskaźniki finansowe dużych przedsiębiorstw handlowych (I kw. 2007 r. – II kw. 2018 r.)	142
Rysunek A.21 Podstawowe charakterystyki małych przedsiębiorstw usługowych (I p. 2007 r. – I p. 2018 r.).....	143
Rysunek A.22 Podstawowe wskaźniki finansowe małych przedsiębiorstw usługowych (I p. 2007 r. – I p. 2018 r.).....	144

Rysunek A.23 Podstawowe charakterystyki średnich przedsiębiorstw usługowych (I kw. 2007 r. – II kw. 2018 r.)	145
Rysunek A.24 Podstawowe wskaźniki finansowe średnich przedsiębiorstw usługowych (II . 2007 r. – II kw. 2018 r.)	146
Rysunek A.25 Podstawowe charakterystyki dużych przedsiębiorstw usługowych (I kw. 2007 r. – II kw. 2018 r.)	147
Rysunek A.26 Podstawowe wskaźniki finansowe dużych przedsiębiorstw usługowych (II kw. 2007 r. – II kw. 2018 r.)	148
Rysunek B.1 Prezentacja kroczącego sposobu wyznaczania okresu rocznego dla analizy predykcji upadłości.....	160
Rysunek B.2 Przykład prezentacji graficznej położenia i podziału działów PKD w układzie współrzędnych	163
Rysunek B.3 Przykład prezentacji graficznej określania miary MSO	164